PARTIDUL NAȚIONAL LIBERAL

PROGRAM DE GUVERNARE

RECLĂDIREA NAȚIONALĂ

2015

CUPRINS

PREAMBUL 5

INTRODUCERE 12

PARTEA I – NAȚIUNEA 18

CAPITOLUL 1 – SĂNĂTATE 18
CAPITOLUL 2 – EDUCAȚIE 29
CAPITOLUL 3 – CULTURĂ 38
CAPITOLUL 4 – CULTE 48
CAPITOLUL 5 – TINERET 50
CAPITOLUL 6 – SPORT 57

PARTEA a II-a - STATUL 60

CAPITOLUL 7 – ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ 60
CAPITOLUL 8 – SIGURANȚA CETĂȚEANULUI 63
CAPITOLUL 9 – JUSTIȚIE ȘI ANTICORUPȚIE 65
CAPITOLUL 10 – REFORMA SISTEMULUI PENITENCIAR 72
CAPITOLUL 11 – POLITICĂ EXTERNĂ ȘI AFACERI EUROPENE 78
CAPITOLUL 12 – APĂRARE 86

PARTEA a III-a – ECONOMIA 89

CAPITOLUL 13 – FINANȚE PUBLICE ȘI BUGET 89
CAPITOLUL 14 – REFORMA COMPANIILOR DE STAT 95
CAPITOLUL 15 – REFORMA PIEȚEI DE CAPITAL 97
CAPITOLUL 16 – ÎNCURAJAREA INVESTIȚIILOR 99
CAPITOLUL 17 – INDUSTRIE, IMM-uri, COMERȚ EXTERIOR 101
CAPITOLUL 18 – INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT 107
CAPITOLUL 19 – FONDURI EUROPENE 114
CAPITOLUL 20 – AGRICULTURĂ, DEZVOLTARE RURALĂ ȘI INDUSTRIE ALIMENTARĂ 119
CAPITOLUL 21 – ENERGIE 126
CAPITOLUL 22 – TEHNOLOGIA INFORMAȚIILOR ȘI COMUNICAȚII 133

CAPITOLUL 23 – CONSTRUCȚII 137
CAPITOLUL 24 – TURISM 138
CAPITOLUL 25 – INDUSTRII CREATIVE 143
CAPITOLUL 26 – ECONOMIE CIRCULARĂ 146
CAPITOLUL 27 – MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE 149

PARTEA a IV-a – SOCIETATEA INCLUZIVĂ 154

CAPITOLUL 28 – PIAȚA MUNCII ȘI CREAREA DE NOI LOCURI DE MUNCĂ 154
CAPITOLUL 29 – PENSII ȘI ASIGURĂRI SOCIALE 159
CAPITOLUL 30 – DEMOGRAFIE ŞI POLITICI SOCIALE 164

Provocarea politică pe care ne-o asumăm este buna guvernare.

GUVERNAREA INTELIGENTĂ, GUVERNAREA EFICIENTĂ

Programul de guvernare al Partidului Național Liberal are ca obiectiv punerea în operă a principiilor și obiectivelor platformei „România lucrului bine făcut“, votată de cetățenii români odată cu alegerea Președintelui Klaus Iohannis cu o majoritate covârșitoare la alegerile prezidențiale din 16 noiembrie 2014.

Obiectiv strategic: Reclădirea Națională

Propunem prin acest program și urmărim prin acțiunea noastră politică, legislativă și administrativă lansarea unui efort de reclădire națională. Acest obiectiv este impus de realitatea că multe din construcțiile instituționale și economice „post-decembriste“ sunt formale, fragile sau lipsite de conținut, altele trebuie continuate mai hotărât, iar în alte zone din stat și economie lucrul trebuie reluat de la zero, „punct și de la capăt“.

Proasta guvernare, corupția și luptele politice prost orientate către interese personale sau de grup nelegitime din ultimii 25 de ani au avut consecințe nefaste: apariția sărăciei pentru mulți dintre cetățeni, subdezvoltarea regională, declinul demografic, deprecierea nivelului de educație, fracturarea dialogului social și zdruncinarea sentimentului de apartenență socială și națională, subminarea economiei naționale, corupția instituțiilor de stat și prejudicierea imaginii și a statutului României, atât în regiune, cât și în lume, unde astăzi contăm prea puțin sau deloc.

Pesimismul, neîncrederea și resemnarea au pus stăpânire pe mulți dintre compatrioții noștri și au născut o „hemoragie“ perpetuă a competențelor pe calea emigrației. E momentul să ne scuturăm de povara defetismului național, de spiritul mioritic al indiferenței și resemnării, să ne încredem în capacitățile noastre, să ne luăm soarta pe umeri și să ne fixăm ambiția de a reclădi România prin lucruri bine făcute.

Guvernul României este primul dator să dea exemplul renașterii spiritului de învingător, al reclădirii și să pună în aplicare o guvernare modernă în interesul românilor.

*

Dezvoltarea României din ultimii 25 de ani a fost mai degrabă rezultatul mersului istoriei și al oportunităților oferite de aceasta prin intrarea în Uniunea Europeană (UE) și Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO).

România nu a dispus până în prezent de un model de dezvoltare propriu pe termen lung, care să fie izvorât nu numai din infuzia de valori și tendințe euroatlantice, ci și din tradiții, avantaje comparative și ambiții naționale proprii. Cândva, România a fost modernizată sub imperiul principiului „Prin noi înșine“. Astăzi, avem șansa să acționăm prin noi înșine, împreună cu partenerii noștri strategici, în cadrul UE și NATO. Dar, pentru a valorifica în întregime acest statut, România trebuie să se reclădească pe sine, valorificându-și toate atuurile și resursele, deschizându-și toate orizonturile interne și externe pentru oportunități de dezvoltare sustenabilă.

Guvernul României va acționa pe baza acestui program pentru a lansa reclădirea națională pe trei planuri:

1. O *societate bazată pe educație*, cunoaștere și cultură, pe merit și valoare, pe dialog și toleranță, negociere civică și politică, pe competiție, dar și pe incluziune socială, pe libertate și proprietate, drepturi și libertăți fundamentale, lege, justiție și dreptate socială;

2. O *economie bazată pe tehnologie, investiții și locuri de muncă*, pe capital autohton, antreprenoriat și competiție onestă, pe proprietate și lege, pe concentrarea eforturilor pentru maximizarea nișelor de dezvoltare în care excelăm prin tradiții, talent și resurse;

3. O *administrație bazată pe competență, integritate și profesionalism*, un *stat puternic prin inteligență și mijloace*, bazat pe respectarea cetățenilor și a regulii de drept, pe instituții și valori democratice, capabil să apere națiunea și statutul României de țară liberă, suverană, independentă, unitară și indivizibilă.

Guvernul nu poate realiza aceste obiective de unul singur. Vom lucra împreună cu societatea civilă, cu mediul de afaceri și partenerii sociali, alături de partenerii noștri externi. Vom lucra în interior, dar și în exterior, prin asumarea pregnantă a statutului nostru de țară pe care UE și NATO se bazează, astfel încât să influențăm deciziile acestor familii pentru consolidarea lor și realizarea intereselor noastre naționale.

Vom acționa pentru profesionalizarea instituțiilor de stat, valorificarea resurselor financiare europene (fonduri europene, Planul Juncker), valorificarea resurselor interne (creativitatea oamenilor, resursele naturale).

Modelul național de dezvoltare. Premisă și scop: standard decent de viață, sănătate, educație, cultură

Pentru a cere națiunii angajarea în reclădirea calitativă a României vom acționa urgent pentru îmbunătățirea standardului și calității vieții cetățenilor. Aceasta înseamnă mai întâi de toate, sănătate, educație și cultură, pentru care vom orienta prioritar resurse și vom începe modernizarea reală a acestor sisteme.

Direcțiile de acțiune prioritare pentru refacerea sistemului sanitar vor fi:

- Asigurarea necesarului de resurse concomitent cu gestionarea lor corectă (card de sănătate, informatizare);
- Mărirea salariilor medicilor și promovarea în profesie pe bază de merit;
- Extinderea sistemului sanitar în zonele rurale prin stimulente acordate medicilor și parteneriat Guvern – autorități locale pentru asigurarea logisticii necesare;
- Dezvoltarea medicinei primare și consolidarea profesiei medicilor de familie;
- Dezvoltarea prevenției;
- Acoperirea întregii populații cu pachet minimal de servicii de calitate.

Educația va fi cheia succesului nostru pe termen lung. Reclădirea educației nu va fi doar rezultatul voinței politice, ci și al voinței civice. Vom reface rapid coerența cadrului normativ grav afectat de modificările samavolnice operate în 2014, plecând de la o viziune integrată asupra învățământului primar – învățământului profesional – învățământului universitar – cercetării – pieței investițiilor, a profesiilor și a muncii. Vom stimula implicarea familiei și a elevului (studentului) în

managementul sistemului prin parteneriatul familie – elev (student) – școală. Mizăm pe crearea unui parteneriat public-privat pentru finanțarea învățământului profesional, a celui universitar și a cercetării. Ne bazăm pe conceptul de educație creativă și vom sprijini refacerea unei profesii puternice a dascălilor, remunerați pe măsura importanței muncii lor și a performanței demonstrate prin rezultatele elevilor (studenților).

Vom acționa prin politici și resurse pentru a da libertatea și mijloacele creatorilor de cultură să o transforme în emblemă națională, iar politica în domeniul cultelor va încuraja deopotrivă tradițiile și toleranța proprie unei societăți deschise.

Modelul național de dezvoltare economică: antreprenoriat, capital autohton, echilibre financiare, consum, creativitate, competitivitate, reindustrializare, energie, agri-business, infrastructură, tehnologia informației, exporturi și gestionarea corectă a resurselor naturale

Modelul economic pe care îl îmbrățișăm este bazat pe investiții, dezvoltarea capitalului autohton, susținerea antreprenoriatului, crearea de locuri de muncă și stimularea consumului, dar și o piață a muncii flexibilă. Reindustrializarea va fi precedată de refacerea lanțurilor de producție primare și selectarea domeniilor de avantaj comparativ. Vom sprijini ramurile în care avem atuuri și putem performa: agri-business, energie, industrii creative, tehnologia informației, turism, construcții. Vom dezvolta infrastructura de transport și alte infrastructuri critice ca bază pentru întreaga economie.

Într-o primă fază a guvernanței economice, ne vom concentra pe accelerarea reformelor structurale, fortificarea echilibrelor macroeconomice și financiar-bugetare, astfel încât convergența nominală pentru aderarea la Zona Euro să devină o certitudine.

Vom îmbunătăți rapid mediul de afaceri prin simplificarea reglementărilor și eliminarea barierelor administrative din calea afacerilor. Vom sprijini fără ezitare prevenția și combaterea corupției, pentru că aceasta ține investitorii departe de economie. Printre barierele importante sunt autorizațiile de construire și conectarea la rețeaua de energie electrică, unde lucrurile trebuie simplificate rapid, pentru a îmbunătăți poziționarea României în Indexul Băncii Mondiale privind mediul de afaceri.

Dezvoltarea capitalului autohton, absorbția fondurilor europene, refacerea și extinderea infrastructurii de transport vor fi pârghiile principale prin care vom acționa. În paralel vom reporni reformele structurale în principal în domeniul companiilor de stat, al pieţei bursiere și al informatizării instituțiilor statului, în special în zona de administrare fiscală.

Atingerea unei creșteri economice de 3% pe an în intervalul „0-18 luni“ de la preluarea guvernării va fi posibilă și prin repornirea altor motoare, cum ar fi producția industrială, investițiile, consumul și construcțiile, pe lângă agricultură și exporturi, care au susținut până acum creșterea economică.

Creșterea economică trebuie regăsită în standardul de viață al cetățenilor, de aceea vom avea în vedere reducerea fiscalității muncii și majorarea veniturilor populației, în marja de consolidare a echilibrelor macroeconomice și bugetare angajate.

Creșterea economică ne va permite să aplicăm cu adevărat măsuri de asistență socială și reinserție profesională, inclusiv pentru categoriile defavorizate. În această direcție, salarizarea și fiscalizarea corespunzătoare a personalului din zona asistenței sociale va fi o pârghie prin care vom stimula dezvoltarea acestei profesii și ridicarea calității serviciilor. Și aici vom instrumenta parteneriatul cu Autoritățile Locale, primele avantajate de rezolvarea problemelor sociale.

Această primă etapă ne va permite creșterea competitivității economiei și, pe această bază, cel de al doilea pas, convergența reală cu Zona Euro, care ne va permite aderarea la moneda unică în condiții de siguranță pentru operatorii economici autohtoni.

Pentru aceasta vom acționa pe următoarele direcții:

a. Un nou model de dezvoltare regională și turism;

b. Continuarea dezvoltării infrastructurii de transport și a infrastructurii informatice;

c. Reindustrializarea selectivă calitativ în domeniile în care vom avea avantaj competitiv (tehnologia informațiilor, comunicații, energie, industrii creative);

d. Formare profesională corespunzătoare, investiții substanțiale în energie pentru securitate și, treptat, independență energetică;

e. Dezvoltare durabilă a agriculturii și dezvoltare rurală;

f. Protejarea patrimoniului natural și economia circulară;

g. Continuarea dezvoltării calităților profesionale naționale (capitalul uman, educat și format profesional);

h. Îndeplinirea obiectivelor naționale decurgând din Strategia Europa 2020.

În acțiunea noastră vom continua parteneriatul și ne vom consulta transparent cu FMI, Banca Mondială şi UE, pe baza intereselor economiei naționale și a operatorilor economici autohtoni.

Atingerea unei creșteri de 5% pe an și menținerea ei pe un interval de câțiva ani ne va permite:

1. Reducerea decalajelor față de economiile statelor din vestul Europei;

2. Transformarea României într-o țară preferată de investiții („investment-land“);

3. Apropierea standardului de viață al cetățeanului român de cel al cetățenilor din vestul Europei;

4. Poziționarea strategică influentă a României în regiune și în UE.

Stat inteligent, puternic

Convergența cu valorile europene simultan cu păstrarea tradițiilor noastre culturale și a particularităților psiho-sociale ale națiunii va fi asigurată prin articularea statului inteligent, un stat puternic, bazat pe planificare și management strategic, lege și administrație modernă, informatizată, pe comunicare și dialog cu cetățenii, pe respectul acestora. Statul român aparține cetățenilor români.

Țara nu mai poate fi așezată după tiparele administrative din 1968. Ne asumăm reorganizarea administrativă și regionalizarea, implicit modificarea Constituției pentru a atinge aceste scopuri. Politicile de reorganizare și descentralizare vor ține cont de decalajele regionale.

Siguranța cetățeanului și a proprietății sale este unul dintre cele mai importante bunuri publice pe care guvernul le va garanta. Vom dirija acțiunea către zone ignorate ale infracționalității, cum ar fi clanurile de interlopi și legăturile acestora cu politicul.

Justiția este independentă și acționează din ce în ce mai hotărât împotriva corupției. Nu vom ataca sau submina Justiția prin declarații sau măsuri legislative. Vom furniza resursele necesare pentru creșterea calității actului de justiție. Vom lansa o reformă a profesiilor liberale în dialog cu acestea. Profesioniștii liberali sunt avangarda clasei de mijloc, competența, experiența și integritatea lor fiind esențiale actului de Justiție.

Un guvern loial angajamentelor sale, un guvern proactiv pentru interesul țării

Guvernul va respecta toate obligațiile internaționale ale României. Statutul de țară membră NATO, dar mai ales noua dinamică de securitate din regiune impun dotarea Armatei Române cu capacitatea de luptă necesară descurajării oricărei intenții agresive la adresa noastră. Corelativ, industria de apărare, dezorganizată și parazitată în ultimii 25 de ani, va redeveni treptat o ramură puternică a economiei naționale. Vom asigura legile, mijloacele şi resursele necesare Armatei Române și serviciilor de informații ale țării pentru realizarea misiunii lor nobile și esențiale pentru siguranța națiunii și a cetățenilor săi.

*

Cu o economie puternică și o securitate din ce în ce mai susținută, putem aborda mai eficient și curajos țintele noastre de politică externă și afaceri europene. Guvernul va fi un partener coerent și un susținător al Președintelui României, conducătorul politicii externe a Statului. Vom cere diplomaților noștri creativitate și spirit ofensiv în susținerea temelor de interes, atât pe zona de diplomație a relațiilor strategice, cât pe cea a diplomației economice sau a intereselor locale ale românilor din afara granițelor. Vom dota diplomația cu mijloacele necesare exprimării. Diplomații își vor profesionaliza și eficientiza demersurile pentru a-și îndeplini misiunea nobilă pe care și-au asumat-o, reprezentarea intereselor României dincolo de granițe, precum și ale românilor care trăiesc în afara acestora.

Un program de guvernare armonizat cu agenda cetățenilor

Programul nostru de guvernare a fost dezbătut public cu societatea civilă, mediul de afaceri și partenerii sociali. Viața merge înainte și cere permanente adaptări ale acțiunii politice, legislative și administrative. De aceea, vom actualiza periodic acest program, pe baza agendei cetățenilor și a operatorilor economici autohtoni, prin dialog permanent cu societatea civilă, mediul de afaceri și partenerii sociali.

Programul de guvernare va fi continuat în lunile următoare cu planuri sectoriale de acțiune. În acest fel, statul român va dispune de trei instrumente coerente și armonizate de construcție a țării pe termen lung: Proiectul de țară „România lucrului bine făcut“, Programul de guvernare al PNL și planurile sectoriale de acțiune.

Cătălin Predoiu

Prim vicepreședinte al Partidului Național Liberal

RECLĂDIRE NAŢIONALĂ
Obiectiv strategic

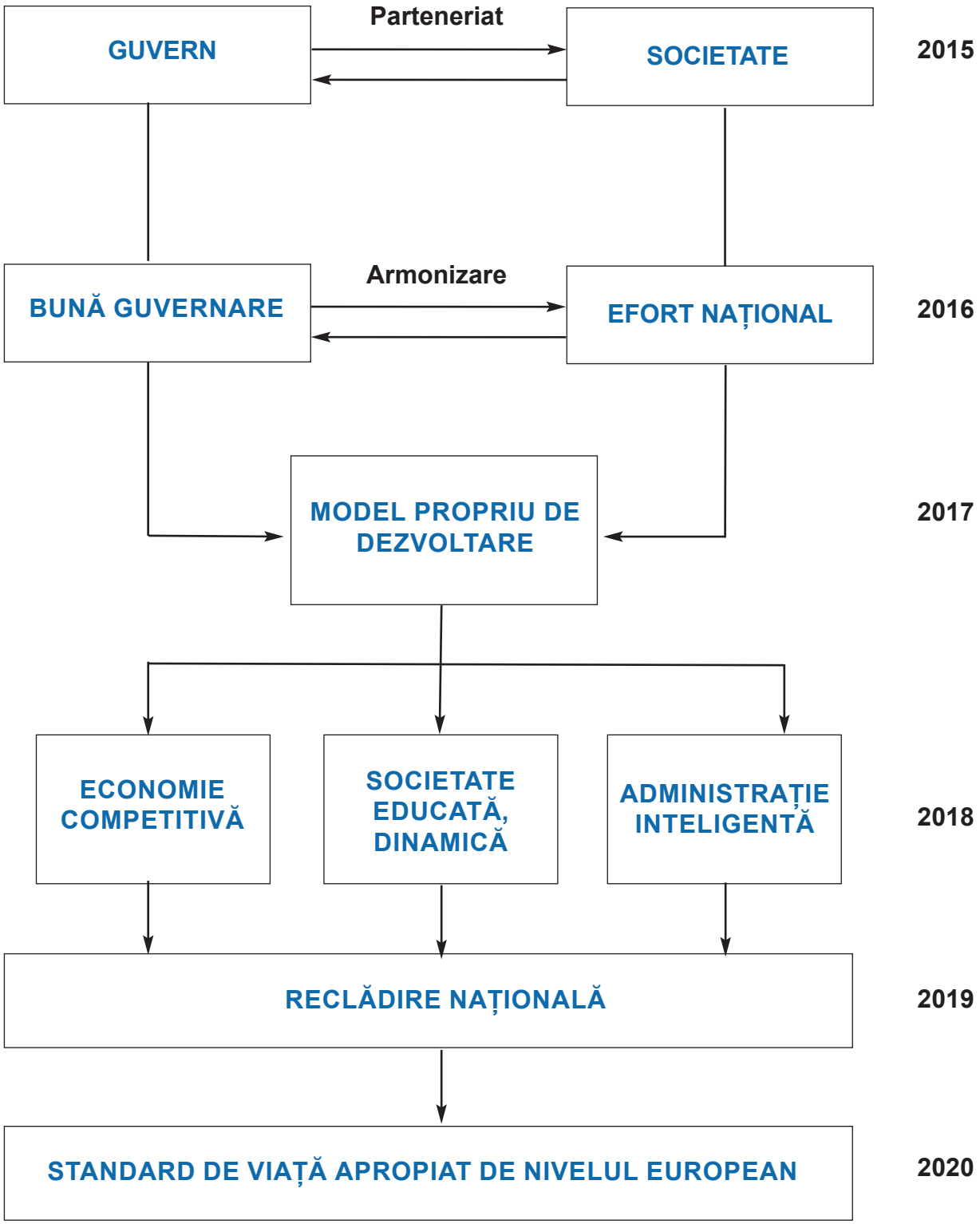

MODEL ECONOMIC PROPRIU

Avantaje naţionale, avantaje comunitare (UE), deschideri globale (UE, BRICS, Orient), poziția geografică

MODEL ECONOMIC PROPRIU

- REINDUSTRIALIZARE
- ENERGIE
- AGRICULTURĂ ŞI INDUSTRIA ALIMENTARĂ
- TEHNOLOGIA INFORMAŢIEI, AUTOMOTIVE ŞI INDUSTRIA TEXTILĂ
- DEZVOLTARE RURALĂ ŞI TURISM
- ANTREPRENORIAT ŞI CAPITAL AUTOHTON
- CREATIVITATE ŞI COMPETITIVITATE
- LOBBY INTERNAŢIONAL ŞI DIPLOMAŢIE ECONOMICĂ

↓

ETAPA 1: CONSOLIDARE, ELIMINAREA BLOCAJELOR 2015-2016, CREŞTERE 3%

Reforme structurale - ERM – Dereglementare, Fonduri Europene - Infrastructuri Critice, Investiţii, Locuri de muncă, Anticorupţie, Debirocratizare

↓

ETAPA 2: DETENTĂ ECONOMICĂ, CONVERGENŢĂ EURO 2017-2020, CREȘTERE 5%

Convergenţă reală - Reindustrializare - Consolidarea statutului de ţară de destinaţie a investiţiilor Relaxare fiscală sustenabilă

INTRODUCERE – UN GUVERN EFICIENT. MĂSURI DE BUNĂ GUVERNARE

Guvernul nostru va îmbunătăți practicile de bună guvernare și va introduce un set de instrumente noi pentru eficientizarea acțiunii politice și administrative ale administrației centrale.

1. Audit privind raționalitatea și coerența arhitecturii guvernamentale

Una dintre cauzele ineficienței guvernamentale este incoerența structurală organizatorică a administrației centrale. Deciziile privind designul instituțional au fost luate de-a lungul anilor cu scopul de a compatibiliza structurile guvernamentale cu interesele politice ale momentului, ignorând compatibilizarea cu nevoile prezente și de perspectivă ale țării. Rezultatul l-au reprezentat ineficiența structurilor guvernamentale, risipa de fonduri și corupția. O altă cauză a fost lipsa de anticipare și proactivitate a guvernului, care a fost pus pe picior greșit de fiecare dată când au apărut evenimente neprevăzute. Inundațiile sunt cel mai bun exemplu, dar și evenimentele politice intră în aceeași categorie. Vom introduce principiul prevenției în acțiunea guvernului. Premierul și guvernul trebuie să anticipeze evenimentele și să reacționeze proactiv, inteligent, rapid și să rezolve crizele încă din faza de acumulare, până la declanșare. Prezența lunară a Premierului în Parlament, nu doar la bilanțuri, este un principiu. Prezența miniștrilor în Parlament în mod constant și nu doar la interpelări și susțineri de proiecte de lege este un principiu. Vom fi parteneri reali ai Parlamentului.

Obiectivul nostru strategic în această privință este e*ficientizarea aparatului central guvernamental.*

Vom lua următoarele măsuri:

a. Efectuarea unui audit instituțional privind designul aparatului central al guvernului și structura ministerelor; auditul va fi efectuat de o firmă specializată în design instituțional și politici guvernamentale, selectată în urma unei licitații publice internaționale;

b. Subsecvent, regândirea structurii aparatului, dimensionarea cu personal și echiparea bugetară, inclusiv sub aspectul modalității de remunerare a personalului în funcție de performanță;

c. Elaborarea unui concept de arhitectură guvernamentală adaptată provocărilor prezente și viitoare ale guvernului;

d. Elaborarea unui proiect de act normativ privind reorganizarea structurii guvernamentale centrale a guvernului și promovarea acestuia în Parlament.

2. Comunicare și transparență

Democrația cere comunicare publică. Cetățenii au dreptul să știe ce urmează să facă Guvernul, de ce, cum, când, cu ce mijloace, cu ce costuri, cu ce rezultate și când se produc aceste rezultate.

Guvernul va dezvolta o comunicare complexă și permanentă a politicilor sale, atât la nivelul Premierului, cât și la nivelul miniștrilor și șefilor de agenții.

Comunicarea guvernamentală va urmări prezentarea adevărului, nu ascunderea acestuia. Comunicarea guvernamentală va fi în dublu sens. Guvernul trebuie să comunice, dar și să asculte, dialogul va fi o politică guvernamentală.

Comunicarea și dialogul vor fi desfășurate cu toți actorii vizați de politicile guvernamentale, de la cetățeni la companii economice, parteneri sociali și organizații neguvernamentale, parteneri interni

și externi ai guvernului. Ele vor îmbrăca formatele unor platforme de dialog și cooperare permanente sau ad-hoc.

Comunicarea va îmbrăca forme clasice (conferință de presă, declarații, prezență în mass media), dar și forme de media socială. Guvernul se va asigura că prezența reprezentanților săi în mass media nu va produce discriminări între mijloacele de comunicare în masă, în funcție de orientarea pro sau anti-guvernamentală, orientarea politică, mass media centrală sau locală, scrisă, audio sau video.

Întreaga activitate a guvernului va sta sub semnul transparenței. Cheltuielile și contractele ministerelor și agențiilor vor fi publicate pe website, precum și anunțurile privind licitațiile și, în general, stadiul proiectelor și politicilor publice gestionate de ministere și agenții guvernamentale.

3. Depolitizare

Una dintre cauzele lipsei de eficiență și a corupției din administrație și din companiile de stat o constituie politizarea excesivă a acestora. Treptat, din această cauză, combinată cu selecția superficială a cadrelor la nivel politic, cu nepotismul și corupția, competența a fost înlocuită de incompetență, eficiența cu ineficiența și risipa de resurse. Cei care au plătit în final au fost cetățenii.

Este momentul să spunem și să punem „STOP“ politizării excesive a administrației și a companiilor de stat.

Guvernul va lansa un larg proces de dezbatere publică pentru a se găsi un consens la nivelul societății pentru nivelul până la care funcțiile din administrație și din companiile de stat se ocupă prin simpla nominalizare pe criteriu politic.

Acest proces de depolitizare trebuie însoțit de lansarea unui program de „rotație public-privat“ care, odată aplicat, va asigura o bună cunoaștere a problemelor sectorului privat în administrația publică, încredere și cooperare între administrația publică și mediul privat, între stat și societate.

4. Grupuri strategice la nivelul guvernului

Două cauze importante ale ineficienței guvernamentale sunt lipsa de coordonare pe orizontală (transversală) între ministere și cea de consultare structurată și constantă (*follow up*) cu mediul de afaceri, partenerii sociali și societatea civilă, din care să rezulte măsuri aplicate și proiecte concretizate (*result oriented*).

Grupurile de lucru interministeriale nu funcționează, iar unitățile de coordonare lansate în ultimul an la nivelul Secretariatului General al Guvernului, respectiv Delivery Unit (coordonată de Tony Blair Associates) și Gateway Unit sunt blocate de interese politice și lipsă de coordonare.

O unitate care integrează eforturile transversale și coordonează politicile și proiectele strategice este necesară pentru coerența acțiunii guvernamentale. Această unitate strategică va avea în competență și prevenirea crizelor de orice fel, inclusiv politice, și va avea rolul de alertă și informare rapidă în vederea deciziei la nivelul Guvernului.

Un grup de lucru și dialog permanent cu mediul de afaceri va fi de asemenea organizat, pentru a culege direct din economie semnale (*feedback*) şi propuneri (*input*) privind îmbunătățirea mediului de afaceri, cu o atenție specială pentru încurajarea și dezvoltarea capitalului autohton. Consiliul Economic și Social trebuie regândit și revitalizat, astfel încât să exercite un rol proactiv în conceperea politicilor Guvernului și dialogul acestuia cu partenerii sociali.

O altă deficiență este incapacitatea de intervenție pe zona de expertiză juridică la nivelul guvernului. Ministerele dispun de aparate juridice subdimensionate, iar guvernul nu este suficient

echipat pentru asistența legală a proiectelor și pentru bătăliile judiciare în care este angajat ca parte în procese. Un foarte bun aparat de expertiză juridică se află la nivelul Ministerului Justiției (MJ), dar direcțiile de elaborare și avizare a actelor normative de care dispune acesta este deja supraîncărcat de conceperea și redactarea propriilor acte normative și avizarea proiectelor legislative emise de ministere. În trecut, s-a încercat suplinirea de expertiză juridică la nivelul ministerelor prin cooptarea experților MJ în grupuri de lucru interministeriale, dar această soluție nu funcționează și, în plus, întârzie proiectele proprii ale Justiției prin scoaterea unui număr semnificativ de experți din activitatea lor curentă. Este nevoie de o unitate strategică de intervenție pe zona juridică la nivelul guvernului, care să acorde suport strategic ministerelor în proiectele de anvergură, cum ar fi licitațiile de autostrăzi, investițiile mari etc.

Un alt proiect important gestionat de această structură va fi Programul Național de Dereglementare, prin care vom simplifica și codifica legislația în toate domeniile vieții economico-sociale.

5. Identitate competitivă

Imaginea externă a guvernului trebuie să fie schimbată radical, pentru a putea reprezenta cu demnitate și eficiență interesele noastre naționale, inclusiv pentru atragerea de investiții și suport pentru țara noastră. Managementul percepţiei externe cu privire la identitatea competitivă a ţării influenţează atât ritmul de dezvoltare sectorială, cât şi aspectele care ţin de securitatea naţională și a cetăţenilor români, oriunde s-ar afla aceştia – în interiorul sau în afara graniţelor.

Atât credibilitatea externă, cât şi percepţia externă cu privire la elementele de bază constituente ale brandului de ţară (guvernare, exporturi, turism, atractivitate la relocare – atractivitate pentru investiții directe, cultură – patrimoniu cultural și națiune – inclusiv diaspora) influenţează rolul pe care România îl poate juca din perspectivă geopolitică, la nivel european sau regional, în vecinătate, afectează dinamica şi eficienţa exporturilor româneşti, volumul investiţiilor străine directe în România, numărul turiştilor străini care ne vizitează ţara, numărul studenţilor străini care aleg să studieze în România, nivelul schimburilor din domenii precum cel al tehnologiei, ştiinţei sau culturii.

În ce priveşte consolidarea credibilităţii externe de ţară, Guvernul României îşi propune să ia în primul rând măsurile necesare evitării tuturor factorilor de decredibilizare care ne-au afectat în trecut. Prin înființarea de mecanisme instituționale[1] se urmărește optimizarea, integrarea şi contextualizarea politicilor și mesajelor guvernului, prin echilibrarea comunicării cu cele două categorii de public, intern şi extern, prin transparentizarea procesului de iniţiere şi elaborare a politicilor publice, prin responsabilitate în faţa evaluărilor obiective venite din partea publicului străin şi, nu în ultimul rând, prin evidenţierea punctelor de convergenţă între obiectivele societăţii şi ţintele vizate de guvern prin respectivele politici publice. Totodată, printr-o mai bună comunicare interinstituţională dorim să eliminăm mesajul dublu şi discrepanţele dintre conţinutul mesajelor vectorilor de comunicare externă şi realităţile constatate în plan intern.

De asemenea, Guvernul României îşi propune, atât prin aparatul propriu, cât şi prin ministerele şi agenţiile de linie, să elaboreze strategii sectoriale de promovare a elementelor constituente ale imaginii și brandului de ţară. O abordare responsabilă şi profesionistă a acestui aspect o reprezintă, din punctul nostru de vedere, elaborarea strategiilor centrate preponderent pe promovarea politicilor publice şi mai puţin pe practica de comunicare.

[1] O astfel de structură instituțională poate fi un interlocutor viabil pentru entități cu funcții similare în cadrul guvernelor unor state care au reușit să-și optimizeze permanent percepția externă a imaginii și intereselor proprii (ex. Subsecretariatul de Stat pentru Diplomație Publică din SUA, Advisory Commision on Public Diplomacy – SUA, Oficiul pentru Diplomație Publică al MAE din Polonia, Comisia pentru Diplomație Publică din FCO Marea Britanie, Comisia pentru Diplomație Publică din R.P. Chineză, Oficiul pentru Diplomație Publică din subordinea PM din Turcia etc.)

Considerăm deosebit de importantă prioritizarea sectorială, astfel încât sectoarele competitive în care se verifică prin rezultate susţinute cea mai mare disciplină fiscală şi cel mai relevant aport la bugetul consolidat să beneficieze primele de sprijinul statului în promovarea externă.

Pentru atingerea acestor obiective de imagine și identitate competitivă în plan extern, Guvernul îşi propune să capaciteze angajamentul întregii societăţi – atât al clasei politice în ansamblul ei, cât și al palierelor profesionale societale care pot avea un aport în efortul de optimizare a imaginii externe.

Operaţionalizarea strategiilor de optimizare şi management al percepţiei externe cu privire la identitatea competitivă a României impune o arhitectură instituțională adecvată la nivelul guvernului.

În această perioadă se va elabora pachetul de instrumente pentru identificarea instituțională, cooperarea între instituţiile statului, evaluarea şi procesarea datelor, identificarea obiectivelor, elaborarea strategiilor cu coparticiparea tuturor componentelor societale.

De asemenea, avem în vedere realizarea primelor evaluări cu suportul instituţiilor specializate şi determinarea mecanismelor optime prin care monitorizarea externă pe spaţiile de interes se poate realiza cu raportare bilunară, exceptând evenimentele de impact care reclamă o informare imediată (astăzi raportarea făcându-se la trei luni). Guvernul va putea furniza rapoarte de percepţie periodice, rapoarte de percepţie pe anumite spaţii și prognoze, inclusiv la cererea Administraţiei Prezidenţiale.

Guvernul va iniţia întâlniri cu mediul politic din România, cu reprezentanţii corpului diplomatic și ai instituţiilor centrale pentru explicitarea importanţei angajamentului în efortul de optimizare a percepţiei externe de ţară. De asemenea, guvernul va organiza sesiuni de instruire a personalului tehnic din instituţiile centrale ale statului, din corpul diplomatic şi din administraţia publică, invitând în România cele mai relevante personalităţi cu expertiză în domeniul diplomaţiei publice.

Mecanismul va elabora primele determinări cu privire la obiectivele de percepţie externă pe baza datelor sintetice de evaluare în spaţiul european și regional de vecinătate.

Prin sincronizarea rezultatelor rapoartelor de competitivitate publicate anual de World Economic Forum cu obiectivele de imagine generale și sectoriale ale României se stabileşte calendarul de implementare cu palierele sectoriale prioritare.

În această etapă de implementare se are în vedere elaborarea de strategii sectoriale care vizează:

- Optimizarea percepţiei străine cu privire la migraţia românească;
- Revitalizarea programului de schimb de studenţi cu state din zone de interes;
- Promovarea sectorială integrată care cuprinde domeniul IT, industria producătoare de autoturisme şi competitivitatea guvernamentală în iniţierea şi promovarea politicilor publice;
- Valorificarea expertizei şi competitivităţii instituţionale în domeniul justiţiei şi în lupta împotriva corupţiei;
- Valorificarea oportunităţii de „cea mai mare piaţă est-europeană“, statut obţinut odată cu deteriorarea situaţiei din Ucraina.

Ulterior se poate trece la derularea strategiilor de diplomaţie publică, generale şi sectoriale, furnizarea pe orizontală a rapoartelor periodice şi a analizelor solicitate, formarea de personal dedicat care urmează să funcţioneze în cadrul instituțiilor centrale de linie și al fiecărei misiuni diplomatice a României în străinătate ca reprezentanți de diplomație publică.

6. Lobby internațional pentru România

Status

Tehnologia, finanțele internaționale și globalizarea au transformat natura relațiilor dintre frontiere și identități[2] . Într-o lume neo-medievală, centrele de putere își impun interesele în cadrul unei mega-diplomații care funcționează non-stop și pe toate meridianele.

În cadrul acestei „mega-diplomații“, instrumentul lobby-ului internațional constituie o armă principală.

Guvernul în exercițiu este absent din acest carusel global al jocurilor diplomatice și de interese, dincolo de relațiile diplomatice tradiționale.

România este parte a UE, iar potrivit tratatelor legislația europeană se aplică direct sau, după caz, trebuie implementată în cadrul legislației naționale.

Guvernul în exercițiu nu face nimic structurat pentru a influența reglementările europene încă din faza de elaborare, astfel încât să protejeze interesele noastre.

Viziune și obiective

Guvernul României trebuie să intervină pro-activ și să devină un jucător inteligent pe tabla de interese europene și globale, în primul rând în zonele de decizii economice și legislative.

Obiectivele Guvernului PNL în această privință vor fi:

1. Influențarea legislației europene încă din faza de elaborare, pentru a proteja interesele noastre, în primul rând cele economice;

2. Atragerea de mari investitori, în primul rând din democrațiile euroatlantice, pentru investiții pe termen lung, care să genereze locuri de muncă și dezvoltare națională;

3. Schimbarea în bine a percepției internaționale despre România, crearea treptată a unui profil de țară organizată, deschisă investițiilor, cu un guvern eficient și legislație coerentă (a se vedea capitolul precedent).

Măsuri și aspecte instituționale

În vederea atingerii obiectivelor, Guvernul României va lua următoarele măsuri:

1. Crearea unui Grup de Acțiune Lobby Internațional (de tip *task force* informal, coordonat de un consilier al Primului Ministru) la nivelul Primului Ministru, care va coordona eforturile de lobby internațional pentru România și interesele românești;

2. Inventarierea periodică a intereselor noastre care pot fi promovate prin lobby internațional, în primul rând în cadrul birocrației Comisiei Europene și Parlamentului European;

3. „Cartografierea“ tuturor specialiștilor români care ocupă poziții-cheie în cadrul organismelor internaționale, în special a celor care lucrează în instituțiile comunitare europene;

[1] **Parag Khanna, How to Run the World, 2011)**

4. Angajarea unui dialog structurat permanent între Guvern, europarlamentari, patronate, sindicate, ONG-uri, diaspora activă și românii prezenți în instituțiile internaționale;

5. Angajarea prin licitație publică internațională a două firme de lobby, recunoscute internațional, cu prezență la Washington, Bruxelles, Berlin și Moscova, pentru promovarea intereselor românești, în special a celor economice, zona de diplomație clasică și de securitate rămânând în competența MAE;

6. Sprijinirea eforturilor Grupului de Acțiune Lobby Internațional cu expertiza și informațiile furnizate de MAE și ale serviciilor românești de informații;

7. Prezentarea periodică în ședința de guvern de către Grupul de Acțiune Lobby Internațional a unui Raport de Situație și Plan de Acțiune pe baza cărora miniștrii își pot calibra acțiunile în plan extern și armoniza cu cele ale MAE și ale Grupului de Acțiune Lobby Internațional;

8. Constituirea unui Comitet Internațional de Sprijin pentru interesele României, compus din personalități economice, diplomatice și politice internaționale care simpatizează cu România, atât de cetățenie română, cât și străină;

9. Acoperirea surselor de finanțare pentru inițierea urgentă a acestor acțiuni se va face în primă fază din fondul de rezervă aflat la dispoziția Primului Ministru;

10. Cu ocazia primei aprobări a legii bugetului de stat din mandatul guvernamental, Grupul de Acțiune Lobby Internațional (*task force*) se va transforma într-o agenție specializată, ordonator de credite, având ca sursă de finanțare un capitol special din bugetul de stat.

PARTEA I – NAȚIUNEA

CAPITOLUL 1 – SĂNĂTATE

Situația prezentă

Refacerea sistemului sanitar este prima urgență pentru Guvernul PNL.

Sistemul de sănătate se află într-o criză profundă, care afectează siguranța populației. Pacienții și medicii au propriile motive de insatisfacție și insecuritate. Cauzele sunt cunoscute și au devenit cronice: subfinanțarea, cheltuirea ineficientă a resurselor, lipsa unor standarde de calitate, nemulțumirile pacienților față de calitatea actului medical, nemulțumirile medicilor față de statutul lor, condițiile de muncă și salarizare, investițiile insuficiente în spitale, birocrația care consumă inutil timpul de lucru al medicilor de familie.

Sistemul de sănătate are nevoie de o reformă profundă și reală, care să îl transforme dintr-un factor de risc într-un factor de siguranță a cetățenilor și de creștere economică.

Principala cauză a acestei crize prelungite este subfinanţarea cronică, România situându-se pe antepenultimul loc în clasamentul alocărilor bugetare pentru sănătate ale statelor-membre ale UE.

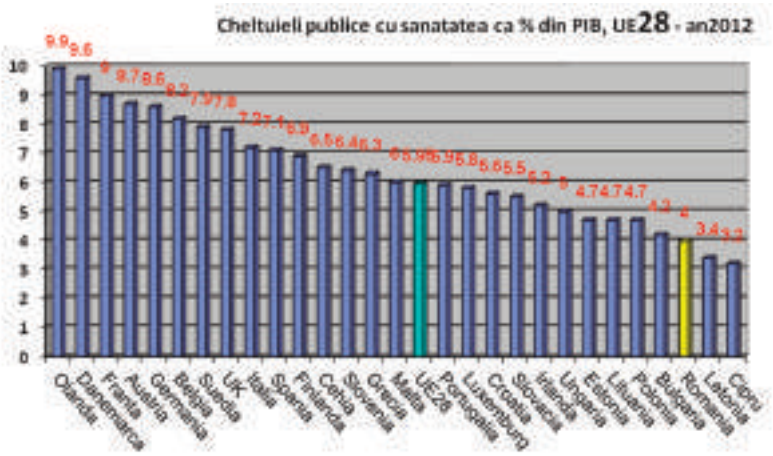

România investeşte cel mai puţin în sănătate în raport cu numărul de locuitori, cu doar 753 de euro per locuitor, în anul 2012. Prin comparaţie, primele două ţări din clasamentul întocmit la nivelul UE alocă 3.676 de euro per capita (Austria) şi 3.613 de euro per capita (Germania).

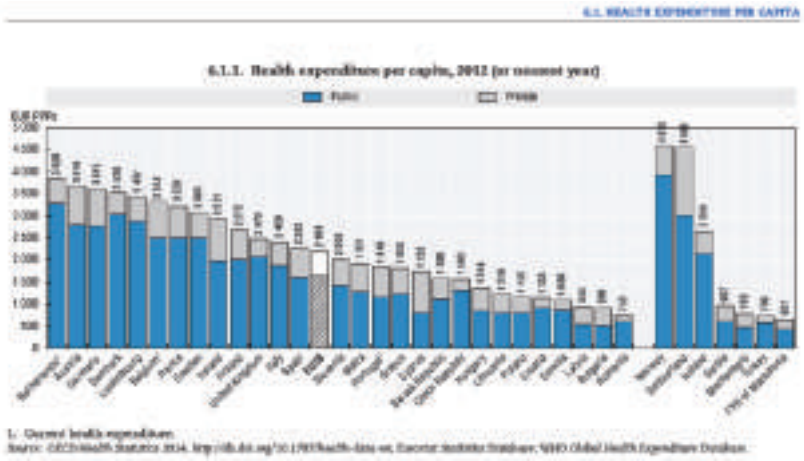

Cauza principală a subfinanţării este numărul redus de persoane care contribuie la sistemul de asigurări de sănătate. Deşi nivelul contribuţiei este unul dintre cele mai mici, la nivelul UE, rata plăţii contribuţiilor la asigurările de sănătate este scăzută.

Structura populației pe categorii de asigurați în anul 2014 - sursă CNAS									
Populație (recensământ 2011)	Neasigurați (2.946.655)	Asigurați (17.174.986)							
		Plătitori (8.494.933)			Plată alte surse (3.063.346)		Scutiți de la plata contribuției (5.616.707)		
		Salariați	Pensionari cu venituri peste 740	Alții	Pensionari cu venituri sub 740	Alții	Copii	soț/soție aflați în întreținere	Alții
20.121.641	2.946.655	5.799.411	1.970.032	725.490	1.769.264	1.294.082	3.852.336	846.083	918.288

O altă problemă gravă este calitatea slabă a serviciilor medicale.

Infrastructura de sănătate este precară, investițiile au fost insuficiente, iar cheltuirea lor a fost de multe ori ineficientă și frauduloasă.

În acelaşi timp, sistemul de sănătate este afectat de birocraţia excesivă, mai ales la nivelul medicilor de familie.

Consecința este starea de fapt inacceptabilă pentru un stat civilizat: bolnavii sunt nevoiţi să achiziţioneze ei înşişi medicamentele şi materialele sanitare, medici care nu au la dispoziție aparatura necesară, cazuri frecvente de indiferență a personalului sanitar care au condus la pierderi de vieți care puteau fi salvate, plăţi informale, lipsa motivării în creştere a personalului medical, dar şi migraţia profesioniştilor din domeniu pe piaţa europeană a muncii. Salariile mici, lipsa de transparenţă în promovarea profesională şi imixtiunile externe în organizarea, administrarea şi exercitarea profesiilor medicale distrug profesia de medic.

Potrivit unui raport al Colegiului Medicilor din România, circa 21.000 de medici au ales să plece din ţară după 1990. Dintre aceştia, 14.100 au părăsit sistemul de sănătate din România după 1 ianuarie 2007.

La nivelul UE, numărul medicilor, raportat la 1.000 de locuitori, variază, în anul 2012, de la 6,2 medici în Grecia, 4,9 în Austria, la 2,5 în România şi Slovenia şi 2,2 în Polonia. În acelaşi timp, media UE a numărului de medici la 1.000 de locuitori a înregistrat o creştere, de la 2,9 în anul 2000, la 3,4 în anul 2012, potrivit raportului OECD „Sănătatea pe scurt: Europa 2014“.

Potrivit aceluiaşi raport, media europeană a numărului de asistenţi medicali era de 8 la 1.000 de locuitori în anul 2012, în timp ce în România media era de 5,8 asistenți la 1.000 de locuitori. Danemarca (cu 15,4), Finlanda (cu 14,1) şi Irlanda (cu 12,6) ocupau primele poziţii la acest capitol, depăşind cu mult media europeană.

În ceea ce priveşte calitatea serviciilor medicale, acestea sunt, de foarte multe ori, necorespunzătoare, raportat la standardele europene, dar şi la aşteptările populaţiei. Accesul la servicii este greoi şi există o diferenţă calitativă mare între mediul urban şi cel rural, între centrele universitare şi restul municipiilor sau oraşele mici. În mediul rural, numărul policlinicilor şi al spitalelor este insuficient, iar bolnavii sunt nevoiţi să caute servicii medicale departe de locul unde se află, cu riscuri mari pentru viaţa şi sănătatea lor.

Efectele crizei prelungite din sistemul sanitar sunt resimţite grav de întreaga societate.

Un sistem sanitar subfinanţat, cu servicii medicale de calitate inferioară, este una dintre cauzele scăderii demografice din România, de la 21,6 milioane de locuitori, în anul 2002, la 20,1 milioane de locuitori, în anul 2011. Toate acestea, în contextul unei tendinţe de îmbătrânire, explicabilă prin scăderea nominală şi relativă a ponderii populaţiei tinere şi creşterea ponderii populaţiei de peste 60 de ani până la 20,8%, în 2012 (conform Strategiei Naţionale de Sănătate 2014-2020). În perioada 2006-2010, rata natalităţii în România a fost de aproximativ zece nou-născuţi la 1.000 de locuitori, dar înregistrează o tendinţă descendentă, începând cu 2010, şi atinge valoarea de 9,4 nou-născuţi la 1.000 de locuitori, în 2011. Este important de precizat că, începând cu 2011, nu mai există diferenţe notabile, în această direcţie, între mediul urban şi cel rural.

În acelaşi context de criză profundă a sistemului, principalele patologii, aflate în evoluţie susţinută, au înregistrat o rată de creştere rapidă a incidenţei. Bolile endocrine, de nutriţie şi de metabolism au crescut în ultimul deceniu cu 43%, afecţiunile tumorale cu 29%, bolile aparatului circulator cu 29%, iar tulburările mintale cu 24%.

Cronicizarea unei stări de fapt caracterizată prin soluţii parţiale la probleme majore arată că, de fapt, sistemul de sănătate din România nu a încheiat etapa necesară de reformare.

Viziune și principii

Sănătatea este pentru noi mai mult decât un domeniu prioritar. Este un domeniu de care depinde viitorul ţării şi, prin urmare, un domeniu care influențează siguranţa naţiunii pe termen mediu și lung. În consecință, este domeniul în care vom lua măsuri radicale și de urgență pentru reclădirea sistemului și transformarea lui într-un furnizor de sănătate, factor de securitate a națiunii și de creștere economică.

Punerea pacientului în centrul sistemului de sănătate, ca principiu fundamental al acțiunii noastre, implică patru responsabilităţi:

1. Responsabilitatea statului, care trebuie să finanţeze în mod corespunzător sistemul de sănătate, să gestioneze în mod eficient resursele colectate și să salarizeze personalul medical la un nivel semnificativ superior celui prezent;

2. Responsabilitatea contribuabililor, care trebuie să respecte obligaţiile pe care le au faţă de sistem;

3. Responsabilitatea individuală, care constă în asumarea unui mod de viaţă sănătos, necesar pentru creşterea calităţii vieţii, care conduce implicit la reducerea cererii de servicii din sistemul de sănătate;

4. Responsabilitatea profesiei medicale de a fi pregătită tehnic – profesional, psihologic și moral, pentru misiunea nobilă a îngrijirii medicale.

Obiective generale

Încrederea cetățenilor în sistemul naţional de sănătate se va reclădi prin:

1. Garantarea accesului la serviciile medicale;

2. Garantarea calităţii actului medical;

3. Extinderea aplicării protocoalelor de terapie;

4. Finanţarea adecvată;

5. Administrarea eficientă a resurselor;

6. Modernizarea parcursului de carieră profesională a medicilor și asistenților;

7. Redarea demnităţii profesionale a personalului medical;

8. Stoparea exodului medicilor prin integrarea tinerilor specialişti în reţeaua de sănătate naţională.

Aceste obiective vor reconfigura sistemul sanitar și vor îmbunătăți statutul profesional al medicilor și asistenților.

Pentru a securiza stabilitatea măsurilor pe termen lung, vom iniția un larg dialog profesional cu organizațiile de pacienți, medici, personal medical, industria farmaceutică, instituțiile sanitare publice și private și mediul academic. Pe această bază vom angaja discuții cu toate forțele politice parlamentare, altele decât PNL, pentru a căuta realizarea unui Pact politic privind reclădirea sistemului sanitar.

Măsuri și politici concrete

1. Finanţarea corectă a sistemului printr-o creştere treptată, anuală. Obiectivul este alocarea a cel puţin 6% din PIB, începând cu anul 2016. Fondurile suplimentare vor fi alocate, cu precădere, pentru creșterea salarizării personalului medical, investiţii, programe naţionale de sănătate şi de prevenţie, susţinerea medicinei primare, creşterea bugetelor spitalelor, creşterea accesului la medicamente;

2. Program multianual de investiții în sistemul sanitar;

3. Controlul cheltuielilor şi eliminarea pierderilor prin informatizare, card de sănătate, registre de pacienţi şi prin introducerea unui sistem de raportare şi evidenţă a sumelor cheltuite, care să fie legat de traseul medical al asiguratului;

4. Garantarea unui act medical de calitate şi garantarea drepturilor pacienţilor;

5. Asigurarea de locuri de muncă și integrarea medicilor și asistenților în sistemul naţional de sănătate;

6. Debirocratizarea medicinei primare și recredibilizarea medicilor de familie;

7. Promovarea politicilor de sănătate ca politici intersectoriale şi promovarea conceptului „sănătatea în toate politicile publice“;

8. Elaborarea, dezbaterea publică și adoptarea unei noi Legi a sănătății;

9. Dezvoltarea politicilor de sănătate în parteneriat cu mediul academic, organizaţiile de pacienţi, fundaţiile, organizaţiile profesionale;

10. Dimensionarea și finanțarea corectă a programelor de sănătate publică, în funcţie de necesităţile medicale;

11. Management profesionist al programelor naţionale de sănătate;

12. Strategii şi programe naţionale de prevenţie și educaţie pentru sănătate;

13. Introducerea unui pachet preferențial stimulativ pentru medicii care se stabilesc în mediul rural; în cadrul acestui pachet, prin cooperarea și implicarea autorităților locale, vom elabora și aplica Programul „Casa Medicului“, constând în organizarea unor imobile adecvate, puse la dispoziție de autoritățile locale, pentru asistență sanitară primară, farmacie și locuință pentru medicii comunității rurale;

14. Vom întocmi Harta Globală de Acces (HGA, după modelul Charte Globale de Acces – CGA) care să cuprindă ansamblul de măsuri de îngrijire la nivel teritorial aflate la dispoziția

cetățenilor, în toate formele sale, incluzând oferta din ambulatoriu din unitățile spitalicești de toate gradele, în unitățile medico-sociale, îngrijire la domiciliu, tele-medicină. HGA va fi realizată la nivel național, permițând o mai bună distribuție a serviciilor medicale, în funcție de gradul de urgență și de accesibilitate, inclusiv a unei optimizări financiare la nivelul CNAS;

15. Dezvoltarea turismului medical în domenii precum stomatologia, chirurgia plastică sau recuperarea. Astfel, vor fi atrase resurse suplimentare pentru sistemul de sănătate. Studiile clinice realizate în România vor aduce mai mulţi bani la bugetul de stat, vor duce la creşterea veniturilor medicilor şi vor asigura accesul pacienţilor la tratamente inovatoare înainte ca acestea să fie incluse în sistemele de sănătate din România şi Uniunea Europeană.

Îmbunătățirea finanțării și gestiunea resurselor

Finanţarea corectă a sistemului de sănătate, controlul şi eficientizarea cheltuielilor implică:

1. O colectare mai bună, fără creşterea nivelului de contribuţie;
2. Creşterea graduală a finanţării de la bugetul de stat;
3. Îmbunătăţirea sistemului de asigurări private;
4. Încurajarea parteneriatelor public-private;
5. Folosirea eficientă a taxei clawback şi a taxei pe viciu;
6. Stimularea autorităţilor locale să susţină mai mult sistemul de sănătate.

În ceea ce priveşte coplata, aceasta trebuie să rămână la un nivel mai degrabă simbolic, rolul său fiind acela de control al costurilor.

Asigurările private de sănătate vor fi dezvoltate prin elaborarea unui suport legislativ pentru un sistem real de asigurări private de sănătate, care presupune definirea şi implementarea pachetelor de servicii medicale:

1. **Minimal (de urgenţă şi prevenţie)** – pentru toţi cetăţenii asiguraţi şi neasiguraţi;
2. **De bază** – pentru cetăţenii asiguraţi, în raport cu posibilităţile financiare şi de dotare din sistemul sanitar românesc, cu garantarea gratuităţii reale a serviciilor medicale incluse în acest pachet;
3. **Pachete suplimentare** – la care au acces cetăţenii care optează pentru diferite asigurări private de sănătate.

În ceea ce priveşte controlul cheltuielilor şi combaterea fraudelor din sistem, este necesară continuarea implementării proiectului privind cardul electronic de sănătate. Cardul electronic de sănătate înseamnă eficienţă şi transparenţă în sistem, dar şi o reducere semnificativă a fraudelor şi a serviciilor medicale fictive. În plus, cardul electronic de sănătate aduce beneficii concrete asiguraţilor, prin corelarea sa cu sistemul dosarului electronic al pacientului.

De asemenea, este necesară dezvoltarea unui Sistem Informatic Integrat în Sistemul de Sănătate Publică (SIISSP), ca suport pentru sistemul informaţional. Acesta va permite o operare eficientă a aplicaţiilor informatice existente şi viitoare, pe baza unui plan integrator. Sistemul informatic trebuie să permită utilizarea eficientă a informaţiilor în elaborarea politicilor de sănătate şi în managementul sistemului, dar şi o informare eficientă şi corectă a asiguratului cu privire la alternativele de tratament şi la costurile acestora. Scopul este creşterea ratei de complianţă la tratament.

Pe de altă parte, transparenţa totală în luarea deciziilor care privesc sistemul de sănătate implică:

1. Stabilirea de criterii clare în alocarea investiţiilor;

2. Realizarea de achiziţii centralizate în domeniile cele mai sensibile;

3. Implementarea unui sistem de control riguros al cheltuielilor publice şi al combaterii fraudelor.

Un alt element important al unei strategii de control riguros al costurilor este creşterea accesului la tratament al pacienţilor. Vom introduce măsuri eficiente, care să încurajeze utilizarea medicamentelor generice la toate nivelurile din lanţul de prescriere şi eliberare a medicamentelor.

Program multianual de investiții în sistemul sanitar

Prioritătile programului multianual de investiții sunt:

1. Refacerea şi dezvoltarea platformelor de investigaţii radiologice, terapie intensivă, radioterapie, precum şi a blocurilor operatorii şi a laboratoarelor de cardiologie intervenţională, neuro-radiologie intervenţională sau gastroenterologie intervenţională, la nivelul spitalelor strategice;

2. Dezvoltarea spitalelor judeţene de urgenţă existente, de interes strategic, şi creşterea performanţelor acestora;

3. Reactualizarea documentaţiei şi construirea unor spitale regionale de urgenţă, spitale de cel mai complex şi înalt nivel calitativ, prin accesarea fondurilor europene;

4. Redeschiderea spitalelor/cabinetelor/centrelor de îngrijire medicală în teritoriu, acolo unde este cu adevărat necesar;

5. Finalizarea extinderii infrastructurii SMURD la nivel național, asigurarea de echipaje SMURD în mediul rural;

6. Implementarea proiectului privind înființarea unor centre de arși în cel puțin trei regiuni pe lângă cele din București.

Standardele de calitate

Standardele de calitate ale serviciilor de sănătate reprezintă una dintre cele mai sensibile probleme. De rezolvarea acesteia depinde modernizarea sistemului de sănătate. În acest context, este esenţială implementarea unor protocoale de practică medicală pentru cele mai frecvente afecţiuni. Astfel, vor fi eficientizate resursele şi vor fi standardizate procedurile. În plus, vor fi promovate politici de sănătate bazate pe dovezi, cu consecinţe imediate în ceea ce priveşte standardizarea şi calitatea actului medical. În acest fel, administrarea sistemului medical va deveni eficientă şi vor fi promovate şi implementate sisteme terapeutice noi şi valoroase pentru pacienți.

În ceea ce priveşte finanţarea sistemului de sănătate, se impune o utilizare eficientă a resurselor, dar şi o reaşezare a finanţării pe caz rezolvat. La fel de importantă este introducerea de standarde obligatorii de calitate pentru toate nivelurile sistemului sanitar românesc şi a unui sistem de control al calităţii şi de asigurare a calităţii serviciilor medicale.

Pentru a garanta standarde minime de calitate şi pentru a proteja drepturile pacienţilor sunt necesare implementarea şi monitorizarea indicatorilor de performanţă, după un model european. În acest sens, este nevoie de o implicare susţinută a Ministerului Sănătăţii şi a CNAS, precum şi de întărirea organizaţiilor pacienţilor, inclusiv prin granturi pentru proiecte de la bugetul de stat şi din fonduri europene.

O soluţie eficientă şi absolut necesară este înfiinţarea unor structuri de protejare a drepturilor pacienţilor, în interiorul caselor judeţene de sănătate. Noile structuri vor avea posibilităţi de sancţiuni financiare, prevăzute în contractul-cadru, pentru furnizorii de servicii medicale care nu respectă drepturile pacientului.

Migrația medicilor

PNL consideră că migraţia medicilor este principala provocare căreia sistemul de sănătate şi pacienţii trebuie să îi facă faţă. Stoparea migraţiei medicilor şi redarea demnităţii profesionale implică:

1. Transparentizarea accesului şi promovării în sistem. Principala cauză pentru care medicii pleacă din România nu este întotdeauna salarizarea, ci faptul că evoluţia profesională nu se face întotdeauna pe criterii de profesionalism şi competenţă;

2. Asigurarea accesului la specializare şi perfecţionare; creşterea salariilor, în raport cu nivelul de instruire şi performanţă.

Politici de resurse umane

Principalele elemente de politici publice care trebuie implementate sunt:

1. Elaborarea planului naţional de resurse umane în domeniul medical;

2. Introducerea sistemului de evaluare a performanţelor manageriale la toate nivelurile (manager spital, şef clinică, şef secţie);

3. Depolitizarea managementului sistemului de sănătate prin asigurarea dezvoltării carierei profesionale, pe baza criteriilor de performanţă;

4. Participarea personalului sanitar la un program de educaţie continuă, garantat de către stat, şi asigurarea formării unui număr adecvat de categorii de personal, în special pentru specialităţile deficitare, sunt esenţiale.

5. Programele de şcolarizare ale medicilor în raport cu necesităţile naţionale (nr. studenţi la medicină/nr. de rezidenţi/specialişti), care să ofere posibilitatea absorbţiei noilor absolvenţi în sistemul sanitar, precum şi înlesnirea modului de promovare şi integrare în reţeaua sanitară a tinerilor medici specialişti în domenii deficitare sunt alte măsuri importante pentru coerenţa politicilor de sprijinire a resurselor umane;

6. Reformarea rezidenţiatului în ceea ce priveşte admiterea, pregătirea şi obţinerea calificărilor de specialist. Acesta trebuie adaptat nivelului ştiinţific şi profesional actual, cerinţelor sistemului sanitar românesc, dar şi normativelor europene şi internaţionale în domeniu.

Acoperirea teritorială

Calitatea serviciilor de sănătate trebuie asigurată în mod echilibrat în teritoriu. Acest lucru va permite extinderea pieţei serviciilor medicale prin:

1. Refacerea şi dezvoltarea asistenţei medicale din mediul rural şi din oraşele mici;

2. Asigurarea unor condiţii suplimentare, motivante pentru instalarea de cabinete medicale în zonele defavorizate – cu prioritate în mediul rural;

3. Atragerea de specialişti, cu implicarea comunităţilor locale, inclusiv prin stimulente financiare (prime de instalare şi aparatură medicală), pentru personalul care va lucra în mediul rural sau în zonele neacoperite cu asistenţă medicală;

4. Caravane medicale (radiologie şi laborator de analize) în zonele rurale şi greu accesibile, constituite din 15-20 de unităţi mobile, repartizate geografic;

5. Stimularea deschiderii de farmacii şi puncte farmaceutice în mediul rural sau în zonele izolate;

6. Dezvoltarea unor proiecte de atragere a resurselor umane şi acordarea unor facilităţi la deschiderea cabinetelor medicale pentru medicii de familie, ambulatoriul de specialitate şi centrele multifuncţionale.

Infrastructura

Infrastructura în sistemul de sănătate trebuie să se transforme dintr-un cost pentru contribuabili în avantaj pentru bolnavi şi instrument de lucru performant pentru medici.

Este esenţială o coerenţă între toate componentele sistemului sanitar prin intermediul unui sistem informatic. Guvernul va aplica un program naţional cu privire la necesarul de unităţi medicale (dispensare/policlinici/spitale), în conformitate cu realităţile demografice din teritoriu şi standardele de asistenţă medicală de la nivel european. Deşi serviciile de urgenţă au realizat progrese importante în ultimii ani, este necesară finalizarea programului de extindere a infrastructurii de intervenţie medicală de urgenţă la nivel naţional. Acest lucru trebuie realizat inclusiv prin asigurarea de echipaje de urgenţă la nivel rural şi prin implicarea autorităţilor locale.

Vom operaționaliza conceptul de asistență comunitară teritorială. Finanţarea se poate realiza prin fonduri europene sau de la bugetele locale.

Medicii de familie

Medicina de familie trebuie să se afle în centrul sistemului de sănătate, atât din punctul de vedere al bolnavului, cât şi din cel al specialistului. De aceea, medicilor de familie trebuie să li se recunoască meritele, prin îmbunătăţirea stării de sănătate şi educarea permanentă a asiguraţilor. Vom diversifica competenţele, atribuţiile şi responsabilităţile medicilor de familie şi vom stabili criterii mai clare de acces ale pacienţilor către celelalte paliere de îngrijire medicală (medicina de specialitate şi spitale). Astfel, medicina primară va putea prelua cea mai mare parte a pacienţilor care supraaglomerează spitalele.

Vom elimina restricţionarea numărului de consultaţii acordate sau mărirea plafonului.

Vom implica medicii de familie în politicile de prevenţie, prin dezvoltarea rolului asistenţei medicale primare şi de specialitate din ambulatoriu, cu prioritate pentru introducerea de programe de screening.

Guvernul va debirocratiza activitatea cabinetelor de medicină de familie, care îi afectează pe pacienţi și pe medici.

Medicina muncii

Sunt necesare modificări legislative care să reorganizeze sistemul de asistență privind medicina muncii în România în jurul medicului specialist de medicina muncii, situația bolilor profesionale în România fiind extrem de îngrijorătoare.

Medicamentele

În domeniul producerii şi distribuţiei de medicamente vor fi avute în vedere:

1. Întărirea capacităţii Unifarm de a asigura aprovizionarea cu medicamentele absolut necesare, atunci când, din diverse motive, acestea lipsesc de pe piaţă, şi stimularea producţiei interne de medicamente;

2. Repornirea la capacitate maximă şi dezvoltarea activităţii Institutului Cantacuzino pentru asigurarea independenţei în domeniul vaccinurilor şi promovarea unor produse la export. Institutul are, în acest sens, un rol strategic naţional şi regional;

3. Dezvoltarea de politici pentru domeniile de bază ale tehnologiilor medicale (medicamente, dispozitive medicale, echipamente de înaltă performanţă etc.).

Vom folosi finanţările europene şi vom încuraja implicarea partenerilor privaţi, inclusiv a diferitelor fundaţii de profil, cu precădere în acele zone în care asistenţa medicală de stat este deficitară (indicatori sub media naţională), inclusiv centre paleative oncologice şi geriatrice.

Asistenţa cu medicamente a populaţiei şi politica medicamentului vor implica și următoarele măsuri:

1. Actualizarea bianuală a listei şi accesul liber al pacienţilor la tratamente inovatoare, în condiţii de transparenţă, eficienţă, conform cadrului legislativ european;

2. Susţinerea Institutului Cantacuzino în a produce vaccinuri necesare sistemului de sănătate românesc şi sprijinirea Institutului de a deveni un jucător regional şi european în producţia vaccinurilor;

3. Asigurarea de medicamente gratuite pentru copii, elevi, studenţi, gravide şi lăuze;

4. Susţinerea politicii de creştere a natalităţii şi combaterea mortalităţii infantile prin creşterea accesului la asistenţă medicală a gravidelor şi copiilor, analize medicale gratuite, programe de vaccinare, educaţie sanitară şi prevenţie.

Programele naţionale de sănătate şi accesul la medicamente compensate şi gratuite pentru toată perioada anului vor fi asigurate de la bugetul de stat.

Farmaciile vor fi susținute prin:

1. Protejarea, prin măsuri legislative, a modelului etic al profesiei de farmacist;

2. Apărarea independenţei profesiei;

3. Control eficient al exercitării profesiei;

4. Menţinerea criteriului demografic la înfiinţarea farmaciilor.

Prevenția

Prevenţia reprezintă un obiectiv pentru îmbunătăţirea sănătăţii publice şi unul dintre instrumentele de eficientizare a sistemului de sănătate. Prevenţia reprezintă primul front de luptă pentru creşterea calităţii vieţii, dar şi un instrument de reducere a costurilor în sistemul de sănătate, pe termen mediu şi lung.

Vom elabora și promova proiectul Legii prevenției în sănătate, care să prevadă un procent minim din bugetul public alocat sănătății pentru programe de prevenție, precum și înființarea unei structuri dedicate coordonării politicilor de prevenție.

Alte măsuri în domeniul prevenției vor fi:

1. Extinderea programului naţional de imunizări prin introducerea gratuită a unor noi vaccinuri, conform practicilor din UE;

2. Acces universal şi gratuit la servicii de planificare familială;

3. Introducerea unor programe de screening la nivel naţional;

4. Reclădirea unei reţele de asistenţă medicală pentru elevi şi studenţi (cabinete medicale în şcoli şi universităţi);

5. Introducerea unui plan serios de combatere a obezităţii la copii;

6. Dezvoltarea programelor de prevenţie şi depistare precoce a bolilor, cu impact major asupra indicatorilor stării de sănătate, cu prioritate pentru afecţiunile oncologice, bolile cronice, bolile de nutriţie (diabet zaharat, obezitate), cardiovasculare şi cerebrovasculare poate aduce un beneficiu major atât sistemului de sănătate, cât şi stării de sănătate a populaţiei;

7. Introducerea unui program de profilaxie pentru elevi în patologia dentară, redeschiderea cabinetelor stomatologice şcolare, înfiinţarea unui program naţional de prevenţie în stomatologie şi protezare stomatologică gratuită pentru vârstnici și persoane cu venituri reduse;

8. Programe de asistență medico-socială pentru categorii defavorizate (copii abandonați, bătrâni singuri, persoane cu handicap etc), precum și valorizarea inițiativelor și a voluntariatului axate pe sănătate;

9. Elaborarea și aplicarea unui plan integrat de comunicare, menit să crească gradul de conştientizare a populaţiei asupra beneficiilor utilizării metodelor de prevenţie.

Programul Uniunii Europene în domeniul sănătății

Guvernul va corela politicile sale cu Programul Comunitar în domeniul sănătăţii, stabilit de UE.

Spitalele

Spitalele vor funcționa pe criteriul eficienței. Este necesară schimbarea statutului spitalului public şi funcţionalizarea lui pe principiile de management și gestiune eficientă. Acest lucru va duce la dimensionarea corectă a contractării serviciilor spitalelor, astfel încât să se elimine situaţia în care pacienţii sunt nevoiţi să îşi cumpere medicamentele.

Vom elabora un sistem permanent și eficient de evaluare a spitalelor, mai ales în ceea ce privește aspectul și siguranța clădirilor, confort minimal, infecțiile intraspitalicești, aglomerarea pacienților, normarea medicilor, aparatul administrativ.

Vom crește calitatea serviciilor medicale din spitale prin:

1. Introducerea, la nivel naţional, a unor protocoale de practică, adaptate pentru nivelurile primar, secundar şi terţiar de îngrijire spitalicească;

2.Eficientizarea consumului de resurse;

3. Standardizarea şi creşterea calităţii actului medical, asigurând, astfel, atât garanţii de siguranţă a pacienţilor, cât şi protecţia cadrelor medicale faţă de acuzaţii ulterioare de malpraxis;

4. Finanțare mai bună în funcție de calitatea serviciilor medicale, asigurată prin condiții mai bune de internare, investiții în infrastructură, dotare corespunzătoare cu aparatură de înaltă performanță, implementarea unor standarde superioare de siguranță și calitate a procedurilor medicale;

5. Stimularea, prin finanţare, a dezvoltării internărilor în regim de ambulatoriu şi de spitalizare de zi; stabilirea unor reglementări clare (dar nu abuzive) cu privire la criterii şi tipul de internare, pentru evitarea internărilor inutile;

6. Eficientizarea consumului de resurse, precum şi îmbunătăţirea managementului spitalelor prin introducerea controlului calităţii;

7. Revizuirea structurii spitalelor, bugetelor şi metodelor de contractare a serviciilor medicale, pentru a creşte gradul de adresabilitate al pacienţilor la serviciile de sănătate, dar şi pentru a stimula investiţiile private în sistemul sanitar.

CAPITOLUL 2 – EDUCAȚIE

Introducere

În viziunea PNL, reclădirea națională presupune dezvoltarea unei societăți a cunoașterii. Pilonii acesteia sunt: educaţia, cercetarea, dezvoltarea şi inovarea.

Recâștigarea prestigiului social și a respectului pentru profesia de dascăl vor deveni un fapt împlinit printr-o politică de recunoaștere a meritelor lor și construirea unei noi grile de valori în sistemul educațional.

Vom regândi și reclădi sistemul de educație ca pe o parte esențială a macrosistemului naţional şi european, asigurându-i totodată stabilitate și predictibilitate. Vom transforma educația într-un vector de dezvoltare social-economică, o investiţie în viitor, în prezent ea fiind privită ca o simplă cheltuială bugetară. De altfel, creșterea finanțării este o condiție necesară pentru revitalizarea și transformarea calitativă a sistemului național de educație.

Dimensiunea socială a reclădirii educației își găsește o importantă expresie în reducerea abandonului școlar, ceea ce va conduce implicit la progres social. Pentru fiecare an de studii privit la scară individuală, beneficiarul își crește veniturile salariale cu 8-9%, își reduce riscul de șomaj cu 8%, precum şi pe cel de apariţie a unor probleme grave de sănătate cu 8,2%. Un absolvent de învăţământ secundar superior câştigă cu 25%-31% mai mult decât cei care au terminat ciclul primar şi cel gimnazial.

Scopul final al actului educațional este asigurarea unei bunăstări individuale, iar bunăstarea individuală este condiția unei societăți prospere, în care libertățile individuale sunt realizate în mod efectiv.

Schimbarea de viziune în educaţie presupune stabilirea următoarelor priorităţi strategice:

Realizarea echităţii în educaţie presupune:

1. Deschiderea sistemului educaţional şi de formare profesională către societate, către mediul economic şi social, pe de o parte, dar şi către crearea unui cetăţean racordat, prin cultură şi educaţie, la societatea cunoaşterii;

2. Creşterea calităţii proceselor de predare-învăţare-evaluare, precum şi a serviciilor educaţionale;

3. Fundamentarea actului educaţional pe baza nevoilor de dezvoltare personală, umană şi profesională a elevilor, din perspectiva dezvoltării durabile şi a asigurării coeziunii economice şi sociale;

4. Garantarea finanţării per elev, atât pentru învăţământul de stat, cât şi pentru cel privat şi confesional;

5. Asigurarea complementarităţii educaţiei formale, nonformale şi informale, în contextul învăţării permanente ca dimensiune majoră a politicii educaţionale.

Prin reclădirea calitativă a educației ne vom transforma dintr-o ţară importatoare de *know-how* şi de înaltă tehnologie într-un centru (*hub*) regional de cercetare, creator de cunoaștere şi exportator de noi tehnologii. Vom deveni un pol de creare și dezvoltare de tehnologie înaltă prin combinarea resurselor de creativitate ale cercetătorilor noștri cu investițiile publice în cercetare, atragerea de fonduri europene, parteneriate public-private de cercetare și conectarea cu comenzile pieței interne și internaționale. Vom încuraja universităţile şi centrele de cercetare să realizeze specializarea și hiperspecializarea.

Câștigarea încrederii în procesul educațional impune fără întârziere o „revoluție a învățării“ care să stea la baza unui nou curriculum, prin renunțarea la însușirea de cunoștințe numită, sugestiv, „crearea bagajului de cunoștințe“ și trecerea la clădirea educației cunoașterii. Educația morală, educația civică, educația fizică, educația estetică, educația antreprenorială și educația tehnologică, denumite peiorativ „dexterități“, sunt considerate de importanță secundară în acest moment față de educația intelectuală, „științifică“, „academică“.

Pentru a realiza toate acestea vom face intervenții decisive în domeniul finanțării și structurării sistemului de educație și cercetare:

1. Creșterea treptată a alocărilor pentru educație și cercetare – până la 6% din PIB pentru educație (minim 5% din PIB în primul an de guvernare, 6% până în 2020);

2. Restructurarea și actualizarea cadrului juridic al educației și cercetării într-un pachet legislativ care să respecte prioritățile celor două mari componente ale sistemului: învățământul preuniversitar și educația continuă, respectiv studiile universitare și cercetarea;

3. Regândirea sistemului de salarizare în educație și cercetare, ca o condiție pentru aplicarea unor sisteme eficiente și realiste de evaluare a calității activității în aceste domenii.

Educația trebuie să aibă ca țintă îmbunătățirea șanselor de succes social ale tinerilor care sunt incluși în diversele cicluri de studii. Estimând rezultatele în cifre concrete, punerea în practică a programului de guvernare va avea ca efecte realizarea țintelor asumate la nivel european și îmbunătățirea generală a rezultatelor educației:

1. Reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii până la 11,3%;

2. Creșterea procentului populației de 30-34 de ani cu educație de nivel superior până la 26,7%;

3. Creșterea procentului copiilor de 4 ani și peste, înscriși în învățământul preșcolar, la cel puțin 90% și creșterea treptată a numărului de grădinițe;

4. Reducerea procentului elevilor care obțin rezultate slabe la Evaluarea internațională OECD-PISA (la lectură, matematică și științe) cu cel puțin 10%;

5. Creșterea participării adulților la educație și formare pe tot parcursul vieții de la 2% la 5%;

6. Scăderea vârstei medii a profesorilor cu cel puțin 5 ani până în 2019;

7. Încurajarea cadrelor didactice de a se stabili în mediul rural sau în zone defavorizate prin elaborarea unor pachete financiare de subvenționare a achiziției și întreținerii de locuințe.

Învățământ preuniversitar – direcții de acțiune

1. Realizarea echităţii și egalității în educaţie

• Eliminarea barierelor existente privind accesul echitabil al grupurilor dezavantajate la o educație de calitate pentru copiii din mediul rural, copiii cu dizabilități, boli cronice și alte nevoi speciale, copiii aparținând minorităților naționale (în special copiii romi), copiii din familii afectate de sărăcie;

• Diminuarea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii;

• Luarea măsurilor legislative, financiare, materiale și umane astfel încât programele „școală după școală“ și „masă în școală“ să poată fi aplicate;

• Accesul la educație al copiilor din familii aparținând mediilor sociale defavorizate să devină criteriu în ceea ce privește acordarea din partea statului a unor ajutoare financiare sau materiale către respectivele familii;

• Continuarea construirii de campusuri școlare, cu accent pe finalizarea celor aflate deja în construcție, pentru facilitarea accesului la educație (în special la nivel liceal) al elevilor proveniți din mediul rural sau din medii sociale defavorizate;

• Sprijinirea ONG-urilor care acționează la nivel local pentru a crește accesul grupurilor dezavantajate la nivel de comunitate și recunoașterea lor ca intermediari între politicile publice implementate și beneficiarii acestora;

• Programe de alfabetizare a iliteraţilor, copiilor şi adulţilor, prin programe de educaţie, în privinţa obţinerii competenţelor-cheie;

• Sprijinirea financiară, legislativă și administrativă a măsurilor destinate eliminării violenței în școli.

2. Garantarea accesului universal la educația timpurie

• Asigurarea unui loc în creșe pentru fiecare copil cu vârsta de până la trei ani prin construirea de creșe, cu o capacitate suplimentară de 50.000 de locuri;

• Asigurarea condițiilor materiale și umane (construirea de spații, calificarea de personal), astfel încât din 2020 să se poată trece la învățământul obligatoriu începând cu vârsta de 4 ani.

3. Deschiderea sistemului educaţional şi de formare profesională către societate

• Susținerea structurilor parteneriale și de dialog social pentru definirea calificărilor și a cifrelor de școlarizare pentru învățământul profesional și tehnic și implicarea acestor structuri în actualizarea și modernizarea planurilor și programelor de învățământ;

• Inițierea și finanțarea unui proces de dotare materială și de asigurare a resurselor umane pentru unitățile școlare de stat din domeniul învățământului profesional și tehnologic;

• Regândirea sistemului de școli postliceale în corelare cu piața muncii;

• Susținerea, cu mijloace financiare, pârghii fiscale și alte mijloace, a sistemelor de formare profesională inițială care asigură legătura directă cu angajatorii și cu piața muncii (de exemplu, învățământul profesional, inclusiv cel dual – acolo unde este posibil, ucenicie, stagii de practică și de internship etc.);

• Lărgirea bazei financiare în vederea acordării de burse de școlarizare pentru elevii ce urmează învățământul profesional și tehnologic;

• Încurajarea, prin pârghii fiscale și non-fiscale, a participării la formarea profesională continuă a tinerilor, a persoanelor cu nivel redus de educație și calificare profesională, a celor care lucrează în companii mici cu mai puțin de 10 angajați, a celor cu vârste de peste 40 de ani care locuiesc în mediul rural și, mai ales, a femeilor;

• Acordarea de stimulente financiare pentru individ, dar și pentru angajator pentru participarea angajaților la programe de formare profesională;

• Asigurarea de infrastructură și servicii digitale ca parte a procesului de modernizare a învățământului românesc.

4. Creşterea calităţii proceselor de predare-învăţare-evaluare, precum şi a serviciilor educaţionale

a) Profesionalizarea complexă și dezvoltarea profesională a profesorilor și managerilor școlari

• Regândirea formării inițiale și a parcursului în carieră;

• Regândirea politicilor salariale din învățământul preuniversitar;

• Introducerea unui sistem atractiv de salarizare a cadrelor didactice care să urmărească o mai bună poziţionare a profesorilor debutanţi în sistem; sistemul va fi introdus treptat, într-un interval de circa 20 de ani, şi va face trecerea de la variaţia actuală de tip exponenţial a salariului (în care acesta creşte accentuat cu vârsta) la una de tip logaritmic (în care creşterea are loc mai accentuat în prima parte a traseului profesional), în funcţie de criterii specifice legate de poziţionarea locului de muncă, riscul societal etc.; pe această bază va fi regândită politica salarială în învăţământul preuniversitar, pentru a asigura creşteri salariale constante, dar diferenţiate, în următorii 20 de ani; prima mărire salarială, de 10-15%, pentru cadrele didactice din primii cinci ani de vechime, va fi realizată încă din primul an de guvernare;

• Definirea unui nou concept de carieră didactică, bazat pe criterii profesionale care vizează rezultatele obţinute şi mai puţin dependent de criteriile administrative – de exemplu, „vechime“;

• Introducerea criteriilor de evaluare a cadrelor didactice în acord cu obiectivele reieşite din analizarea standardelor şi indicatorilor de calitate ai instituţiei şcolare în care activează aceştia, în funcție de rezultatele obținute de elevi și de progresul înregistrat la indicatorii relevanți: participare școlară (reducerea absenteismului, a abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii), rezultatele învățării (măsurate la evaluări naționale și internaționale), rate sporite de retenție/operaționalizare, de acces pe piața muncii și la niveluri superioare de învățământ etc;

• Sprijinirea cadrelor didactice pentru acces la reţele de formare continuă şi cercetare;

• Profesionalizarea managerilor școlari și definirea unui parcurs specific în cariera acestora.

b) Dezvoltarea capacității de monitorizare și evaluare a politicilor publice în domeniul educației și formării profesionale :

• Integrarea sistemelor de evaluare – a rezultatelor învățării (ale elevilor), ale profesorilor și ale instituțiilor de învățământ pe bază de indicatori și având ca țintă îmbunătățirea rezultatelor învățării și a bunăstării copilului și adultului care învață;

• Asigurarea acțiunii convergente și complementare (prin armonizare legislativă, schimb de date și cooperare interinstituțională) pentru toate instituțiile care se ocupă de persoanele, grupurile și categoriile sociale în situație de risc educațional, în vederea acordării unui sprijin rapid, adaptat nevoilor identificate;

• Dezvoltarea capacității instituționale a agenţiilor de atribuţii în asigurarea calităţii;

• Regândirea rolului, structurii și funcțiilor Inspectoratelor școlare, în perspectiva descentralizării și debirocratizării învățământului preuniversitar.

5. Fundamentarea actului educaţional pe baza nevoilor de dezvoltare personală, umană şi profesională a elevilor

Calitate în educație prin reformă curriculară autentică:

• Stabilirea unui calendar, cu rezultate măsurabile, al strategiei pentru educaţia naţională;

• Elaborarea unui cadru național de competenţe şi, în funcţie de acesta, a Curriculumului Național și a profilurilor de ieșire pentru fiecare nivel de învățământ și tip de școală, corelate cu nevoile societății, ale pieței muncii, fundamentate pe „competențele-cheie“;

• Noul Curriculum Național să fie realizat prin consultarea tuturor factorilor interesați: Comisiile Naționale pe arii curriculare, reprezentanți ai elevilor şi părinților, cercetătorilor în educație, lumii universitare, patronatelor, societății civile;

• Un plan unitar și coerent de învățământ pentru nivelul preuniversitar, de la clasa pregătitoare până în clasa a XII-a, şi corelarea conținutului transmis cu abilitățile formate, cu metodele de pregătire aplicate și cu metodele de evaluare a rezultatelor pe parcurs și finale;

• Restructurarea sistemului de examene naționale prin centrarea acestora pe rezultatele învățării înțelese nu numai ca informații, cunoștințe, ci și ca abilități și atitudini manifestate, iar anul 2020 să fie primul an în care examenele de evaluare națională să aibă la bază acest nou sistem;

• Regândirea sistemului de elaborare și evaluare a manualelor școlare, asigurarea imparțialității evaluării şi transparentizării achiziţiilor.

6. Asigurarea complementarităţii educaţiei formale, nonformale şi informale

• Aducerea/readucerea la școală și/sau în procesul de formare profesională a celor care au părăsit sau nu au frecventat niciodată școala, respectiv programe de formare profesională – cu accent pe persoanele, grupurile și comunitățile dezavantajate;

• Dezvoltarea sistemelor de recunoaștere, validare și certificare a rezultatelor învățării dobândite în contexte informale și nonformale;

• Includerea în nomenclatorul ocupaţiilor asociate educaţiei a unor noi roluri precum facilitatori online, mentori, coaches, consilieri de carieră, evaluatori de competențe, designeri de formare etc;

• Dezvoltarea pieței serviciilor educaționale complementare și alternative (inclusiv facilitarea introducerii alternativelor educaționale).

• Identificarea soluțiilor de încadrare școlară pentru copiii din familiile care imigrează în România, precum și a celor mai adecvate soluții de integrare prin educație în societatea românească a imigranților din toate categoriile de vârstă.

Învățământ superior și cercetare – direcții de acțiune

Învățământul superior din România a trecut prin mai multe etape de restructurare, însă practic niciuna nu a fost definitivată. Evaluarea calității procesului didactic, acreditarea și ierarhizarea universităților nu au dus la consolidarea poziţiei acestora în clasamentele internaţionale.

În aceste condiții, internaționalizarea instituțiilor de învățământ superior se desfășoară cu dificultate. Multă vreme universitățile au urmărit întărirea propriei autonomii invocând menirea lor: producerea de cunoaștere și furnizarea de cunoștințe, fără a se alinia și la cerința exprimată de către Spațiul European al Învățământului Superior, referitoare la responsabilitatea sa socială.

În domeniul învățământului superior și al cercetării, guvernarea PNL va răspunde următoarelor urgențe:

• Analiza cadrului legislativ actual și demararea unei proceduri de consultare națională în vederea îmbunătățirii legislației de profil, inclusiv în sensul unei mai bune corelări a

învățământului universitar cu cercetarea;

• Asigurarea autonomiei universitare reale prin restructurarea modelului de finanțare, limitarea fenomenului de politizare a universităților, îmbunătățirea mecanismelor decizionale în cadrul universităților și eliminarea situațiilor de incompatibilitate sau conflicte de interese;

• Modernizarea organizării și funcționării sistemului național de cercetare. Constituirea unui mecanism național eficient, realist și transparent de evaluare a cercetării;

• Sprijinirea politicilor destinate creșterii performanței și a nivelului de internaționalizare în învățământul universitar și în sistemul de cercetare din România.

1. Creșterea performanței programelor de formare universitară

• Susținerea universităților – inclusiv prin soluții financiare – în vederea introducerii unui sistem mai eficient de selectare a candidaților;

• Evaluarea și ajustarea modului de aplicare a sistemului Bologna în România:

– Introducerea sistemului de specialități secundare („minore“) în pregătirea universitară;

– Susținerea universităților – inclusiv prin soluții financiare, administrative și legislative mai largi – în scopul regândirii ciclului al II-lea al pregătirii (masterul), pentru organizarea în două filiere, corelate cu cercetarea, respectiv mediul profesional;

– Măsuri de corelare a ciclului al III-lea al pregătirii (doctoratul) cu cercetarea;

– Sprijinirea constituirii unor specialități universitare pluri/interdisciplinare cu impact direct asupra societății, inclusiv a unor profesii cu înaltă expertiză, absente sau insuficient reprezentate în România. Introducerea unui sistem de finanțare suplimentară, multianuală, destinată programelor de formare noi, în domenii de graniță, multidisciplinare, inovatoare sau de prioritate națională, în afara sistemului de finanțare bazat pe alocațiile student-echivalent.

2. Creșterea performanței în cercetare

• Revizuirea și compatibilizarea sistemelor de evaluare și finanțare a cercetării în România. Constituirea unor sisteme specifice de evaluare și finanțare în funcție de domeniile cunoașterii, ramurile științifice și tipul de cercetare abordat;

• Revizuirea sistemului de finanțare în învățământul superior. La sistemul finanțării studentului-echivalent, destinat formării, se va adăuga finanțarea prin contracte instituționale multianuale privind cercetarea universitară fundamentală, care să favorizeze performanța și prezența în ierarhiile universitare internaționale. Constituirea unui sistem de acreditare a universităților ca centre de cercetare – condiție a finanțării instituționale pentru cercetare;

• Constituirea unui cadru legislativ eficient pentru cercetarea aplicată, inclusiv prin asocierea cu mediul de afaceri, precum și prin constituirea unor antreprize universitare de tip spin-off;

• Dezvoltarea unei platforme naționale și regionale de acțiuni inovative de cercetare pentru industrii. Până în 2020, România va avea în stare funcțională platforma „Inovare pentru dezvoltare“, sub forma unui set de inițiative fanion care să valorifice prin inovare elementele de unicitate ale producției științifice și tehnologice specifice României;

• Actualizarea legislației relevante pentru sistemul național de cercetare, inclusiv a statutului cercetătorului.

3. Internaționalizarea sistemului universitar și a cercetării

• Completarea legislației privitoare la programele universitare internaționale și a parteneriatelor pentru *co-diplomare*. Creșterea treptată a numărului de programe universitare în limbi de circulație internațională cu cel puțin 50% pe parcursul următorilor patru ani;

• Promovarea cercetării științifice românești prin realizarea unei baze naționale de date cu publicarea textelor integrale ale contribuțiilor apărute în periodicele științifice din România, conform metodologiei bazelor de date internaționale;

• Promovarea mobilității cercetătorilor prin facilitarea constituirii parteneriatelor internaționale în cercetare. Sprijinirea programelor de cercetare mixte, care implică diaspora științifică românească alături de colective din România;

• Constituirea unei direcții speciale de finanțare pentru încurajarea cercetării românești în domenii care depășesc problematica românească, în scopul diversificării mediului academic și al deschiderii spre problematici internaționale;

• Conceperea și aplicarea unei strategii de promovare internațională a învățământului universitar și a cercetării românești în plan internațional. Promovarea României ca o destinație pentru studii universitare, cercetare științifică și de business *high-tech*, de interes pentru tineri din interiorul și din afara UE. Constituirea unui mediu științific multicultural.

4. Corelarea învățământului universitar și a cercetării cu prioritățile de dezvoltare din societatea românească

• Soluții legislative și suport financiar pentru constituirea bazelor universitare de pregătire practică. Încurajarea constituirii unităților-model în colaborare cu principalii angajatori interesați, în scopul creșterii nivelului de angajare al absolvenților;

• Revizuirea sistemului de finanțare în învățământul superior, inclusiv prin introducerea unor contracte instituționale multianuale privind cercetarea universitară fundamentală;

• Sprijinirea administrativă și financiară a institutelor, centrelor de cercetare și universităților care se angajează în politici instituționale de tipul „Gândește global – acționează local“. Constituirea unor linii specifice de finanțare pentru programe de formare universitară sau de cercetare cu aplicabilitate locală și regională directă;

• Sprijinirea programelor post-universitare destinate perfecționării și re-profesionalizării unor categorii de specialiști. Introducerea programelor pentru formarea cadrelor didactice din învățământul gimnazial și liceal;

• Sprijinirea prin legislație și soluții administrative a programelor de tip tehno-doctor, bazate pe mobilitatea intersectorială a cercetătorilor pentru a oferi asistență tehnică firmelor și pentru a prospecta piața inovațiilor;

• Stabilirea infrastructurii critice pentru cercetarea de importanță strategică națională, care trebuie să rămână sub control public.

5. Revizuirea sistemului de finanțare a învățământului universitar și de cercetare

• Adoptarea unui plan național de lungă durată pentru cercetarea fundamentală, pornind de la Strategia 2014-2020 corelată cu Orizont 2020. Finanțarea cercetării printr-un sistem complex:

– Finanțare de bază, pe baza evaluărilor publice anuale și multianuale publice ale institutelor, centrelor de cercetare și universităților acreditate ca centre de cercetare;

– Finanțare multianuală, dobândită prin competiție națională, pentru instituții cu programe strategice în cercetare;

– Finanțare prin granturi de cercetare pentru proiecte individuale obținute de cercetători și echipe de cercetare independente sau afiliate instituțional în cadrul sistemului de cercetare.

• Completarea sistemului de finanțare pe student – echivalent cu un sistem de finanțare prin granturi multianuale pentru programe de studii de importanță strategică, deschise competiției între universități.

România trebuie să își dezvolte propriile capacități de cercetare în special în domeniile în care excelează, să promoveze inovarea și să sprijine evoluția resursei umane prin colaborare cu Diaspora științifică.

Politicile publice din domeniul cercetării științifice trebuie orientate atât către promovarea excelenței, cât și pentru aplicarea cât mai rapidă a inovării:

• Institutele și centrele publice de cercetare din sistemul CDI vor fi diferențiate, inclusiv sub aspectul finanțării, în funcție de profiluri și de transparentizarea performanțelor în productivitatea cunoașterii;

• Firmele eficiente în producerea de cunoaștere cu potențial de creștere rapidă vor beneficia de sprijin pentru a-și identifica și dezvolta acele tehnologii și servicii ce le vor permite o poziționare favorabilă în lanțurile globale de valoare adăugată. Astfel, pot fi puse bazele unei generații de institute de cercetare și firme productive economic cu vocație europeană;

• Dezvoltarea unei platforme naționale și regionale de acțiuni inovative de cercetare pentru industrii, inclusiv pentru procesarea industrială a produselor primare din agricultură și pentru re-tehnologizarea unor companii de stat, care să susțină dezvoltarea unor bazine regionale de firme ce pot trece de la competitivitatea bazată pe costuri la cea bazată pe inovare, în scopul intrării pe piața economică europeană;

• Internaționalizarea pieței de muncă a cercetătorilor, cu accent pe atragerea românilor din Diaspora. Cercetarea publică va fi intens conectată la nevoile de fundamentare a politicilor publice;

• Dezvoltarea segmentului universitar în sensul oferirii de competențe care să permită tinerilor accesul real la o specializare într-un domeniu. Hiperspecializarea, prin doctorat sau program postdoctoral, poate fi urmată de către cei mai performanţi;

• Corelarea tuturor programelor educaţionale şi economice cu cercetarea. În felul acesta se reface legătura dintre educaţie, cercetare şi piaţa muncii într-o corelare totală a celor trei segmente;

• Promovarea infrastructurilor de cercetare „world class“. România investește deocamdată prea puţin în infrastructuri de cercetare publice și private. Unele dintre acestea sunt unice, iar unicitatea înseamnă și avantaj competitiv;

• Promovarea României ca o destinație științifică și de business high-tech de interes – un loc în care tinerii cercetători să dorească să lucreze, să trăiască, atractiv pentru cei performanți, indiferent că sunt români, străini sau români din Diaspora;

• Stabilirea infrastructurii critice pentru cercetare pe care statul are obligația de a o promova și asupra căreia trebuie exercitat controlul public.

CAPITOLUL 3 – CULTURĂ

Introducere

Cultura este expresia identității naționale. Acțiunea guvernamentală în domeniul culturii va respecta libertatea de exprimare a creatorilor de cultură. Guvernul va sprijini cultura punându-i la dispoziție mijloacele financiare și de organizare pentru a se dezvolta și îmbogăți.

Prin dezvoltarea culturii naționale, fiecare stat membru al UE participă la păstrarea diversității culturale, dar și la definirea unei identități culturale europene comune (Tratatul privind Uniunea Europeană, titlul XII, art. 167).

Vom acționa pentru accesul cât mai larg al tuturor cetățenilor la valorile culturale naționale și europene, la patrimoniul cultural național și european, ceea ce va duce la creșterea coeziunii sociale și a nivelului de conștiință civică și democratică a societății.

Cultura și industriile creative (industria cărții, a fonogramelor, videogramelor și multimedia, industria filmului și serviciile audiovizuale) au dobândit și o fațetă economică semnificativă. Investițiile în cultură și industriile creative creează locuri de muncă și resurse financiare. Pe ansamblul UE, cultura şi industriile creative contribuie anual, în medie, cu circa 4,5% la creşterea PIB şi oferă locuri de muncă pentru circa 3,8% din forţa de muncă angajată.

Starea de fapt

Din păcate, în prezent, există un grav deficit de viziune privind cultura la nivelul ministerului de resort, al instituțiilor și serviciilor deconcentrate din subordine, destabilizate de frecventele modificări, restructurări și comasări.

Bugetul alocat culturii a fost constant redus, iar accesul creatorilor la fondurile europene a fost sever limitat de către guvernul socialist.

Organizarea sau desfăşurarea unei serii lungi de evenimente culturale de anvergură au fost până în ultima clipă puse sub semnul întrebării sau chiar sistate: Festivalul Internaţional „George Enescu“, Festivalul Naţional de Teatru, Festivalul Internaţional „Zile şi Nopţi de Literatură“, Festivalul Naţional de Literatură de la Cluj, Festivalul „Două state, o singură literatură“ de la Chişinău, Premiile U.S.R., „Turnirul de Poezie“, Gala Poeziei Române Contemporane, editarea celor nouă reviste literare de tradiţie şi de prestigiu ale U.S.R., Colocviul de Proză, Premiul „Cartea Anului“, achiziţionarea lucrărilor de artă contemporană etc.

Prin toate aceste neajunsuri, guvernul socialist a încălcat dreptul constituțional de acces la cultură și patrimoniul cultural.

Principii

Vom desfășura acțiunea noastră în domeniul culturii pe baza următoarelor principii:

1. Cultura este un domeniu prioritar, alături de Sănătate și Educație;

2. Accesul la fenomenul cultural şi la manifestările culturale este un drept fundamental constituţional;

3. Ministerul de resort va dezvolta o structură de parteneriate cu varii ministere și instituții publice și private, pentru a promova transversal proiectele culturale;

4. Viziunea culturală, cea în care autorităţile trebuie să promoveze valorile, identitatea şi moştenirea culturală a colectivităţilor, va impregna politicile publice din dezvoltarea economică, socială şi în profil teritorial a României.

5. Cultura are trei dimensiuni temporale: trecut, prezent și viitor, iar promovarea şi protejarea actului cultural nu trebuie să omită niciuna dintre aceste trei dimensiuni. Politicile publice din domeniul culturii trebuie să realizeze un echilibru dinamic între protejarea patrimoniului, încurajarea creației contemporane și difuzarea valorilor culturale universale în România, şi, pe de altă parte, a valorilor culturii româneşti în lume;

6. Recuperarea valorilor culturale ale României prin promovarea operelor oamenilor de cultură români, inclusiv ale acelora care trăiesc în afara granițelor țării, precum și prin promovarea actelor culturale realizate de instituții de stat sau private, organizații neguvernamentale, companii artistice etc., reprezintă unul dintre factorii de coeziune ai națiunii și de suport al identității naționale;

7. Cultura română s-a format ca parte a culturii europene și ea trebuie să fie astăzi egală oricărei culturi naționale din alte state ale Uniunii Europene. Acest lucru nu se impune de la sine, ci presupune acțiune, energie, stăruinţă şi bugete corespunzătoare;

8. Diplomația culturală va deveni un instrument esențial în promovarea culturii române în UE și în lume. În acelaşi timp, promovarea culturii româneşti pe plan internaţional este o contribuţie la dialogul paşnic dintre civilizaţii;

9. Identitatea românească este în mod profund și esențial definită de cultura română și de aceea elementele de promovare ale identității românești trebuie dezvoltate în baza unei strategii unitare elaborate de către Ministerul Culturii. Prin protejarea și punerea în valoare a culturii române afirmăm identitatea națională;

10. Cultele religioase existente în România sunt parte a culturii române. Ele îmbogățesc tradițiile și spiritualitatea poporului român. Acceptarea reciprocă, toleranța și buna înțelegere sunt valori împărtășite de toate cultele care convieţuiesc în România.

Obiective

1. Clădirea unui dialog permanent cu cei implicați în creația culturală, uniunile de creație, ONG-urile cu activitate relevantă în domeniu, personalități ale culturii române din țară și din străinătate, creatori;

2. Creșterea finanțării culturii corespunzător importanței pentru societate; bugetarea se va face multianual și va fi crescută prin fonduri europene nerambursabile și creșterea contribuției loteriei naționale;

3. Împărțirea atribuțiilor între ministerul de resort – atribuții fundamentale la nivel național – și autoritățile administrației publice locale, ca parteneri în implementarea politicilor publice la nivel local;

4. Organizarea eficientă a ministerului de resort, ca promotor al culturii și al accesului cetățenilor la cultură. Principalele atribuții vor fi: a) elaborarea strategiei culturale naționale și a programului „Deceniul dezvoltării culturale a României“; b) gestionarea proiectelor culturale naționale; promovarea culturii în lume; c) clădirea cadrului legislativ, armonizat cu standardele europene în domeniu; d) sprijinirea cu *know-how* a instituțiilor culturale

locale pentru dezvoltarea și promovarea culturii în comunitățile locale; e) coordonarea Gărzii Naționale a Patrimoniului Cultural; f) sprijinirea cultelor religioase în scopul liberei exprimări religioase; g) promovarea tinerelor talente din industriile creative;

5. Înființarea Gărzii Naționale a Patrimoniului Cultural, organism cu rol de inventariere, control și coerciție, identificare de soluții și promovare a patrimoniului imobiliar cultural;

6. Gestionarea eficientă a liniilor de finanțare de la UE, precum și de la state sau organisme internaționale;

7. Clădirea unei structuri de parteneriate între ministerul de resort și alte instituții: Ministerul Educației Naționale, Ministerul Afacerilor Externe și Institutul Cultural Român, instituțiile de turism etc.;

8. Realizarea strategiei „Decada culturii române“, marcarea Centenarului României moderne prin Programul România 100+ și desemnarea orașului Capitală Europeană a Culturii 2021;

9. Promovarea identității naționale prin punerea în valoare a patrimoniului cultural și a creativității artistice moderne și contemporane. Marcarea Centenarului României Moderne și Programul Național România 100+ vor fi evenimente esențiale în acest sens.

Direcții de acțiune

1. Elaborarea sau modernizarea legislației aplicabile și armonizarea legislației românești cu cea din Uniunea Europeană

a) Realizarea calendarului legislativ al culturii;

b) Noul Cod al Patrimoniului Național;

c) Abrogarea Ordonanţei de urgenţă nr. 77/2009 privind organizarea şi exploatarea jocurilor de noroc;

d) Modernizarea legislației pentru arta plastică, cinematografie sau teatru la nivelul țărilor din UE ca modalități de susținere, de promovare și de protejare a drepturilor de autor;

e) Îmbunătățirea legislației conexe privind organizarea și funcționarea unor categorii de instituții publice de cultură: biblioteci, muzee, centre de spectacole și concerte etc.;

f) Elaborarea unei legislații competitive privind sponsorizarea și mecenatul;

g) Îmbunătățirea Legii Drepturilor de autor și a drepturilor conexe, în concordanță cu evoluțiile normative și practicile la nivel european;

h) Reglementarea cadrului legislativ pentru comerțul cu opere de artă;

i) Legea nr. 8/1996: „Dreptul de autor şi drepturile conexe“ – corelare cu legislația europeană; amenințare permanentă cu declanșarea procedurii de infringement;

j) O.U.G. nr. 51/1998 – revenirea la finanțarea Fondului Cultural Național din sursele prevăzute de lege, grav reduse în timpul guvernării în exercițiu;

k) Legea nr. 334/2002 privind „Bibliotecile“;

l) Legea nr. 186/2003: „Promovarea culturii scrise“ – cu un accent pus pe susținerea literaturii contemporane și a tinerilor scriitori;

m) Legea nr. 35/1994: „Timbrul literar, cinematografic, teatral, muzical, folcloric, al artelor plastice, al arhitecturii și de divertisment“;

n) Legea nr. 120/2006: „Monumentele de for public“ – redefinirea legală a monumentelor de for public, precum și punerea de acord a legislației din domeniu cu cea legată de administrația publică și de construcții.

2. Protejarea Patrimoniului

Înființarea Gărzii Naționale a Patrimoniului Cultural, în subordinea ministerului, structurat la nivel național, cu 8 sedii zonale. GNPC va avea următoarele atribuții:

- Inventarierea tuturor bunurilor de patrimoniu imobil;
- Verificarea respectării legislației în vigoare cu privire la întreținerea acestora;
- Identificarea de soluții, împreună cu proprietarii sau administratorii, în vederea bunei conservări;
- Controlul asupra modului de cheltuire a resurselor alocate prin finanțare și co-finanțare;
- Aplicarea de măsuri coercitive în cazul nerespectării normelor în vigoare.
- Evidenţa, conservarea, reabilitarea şi punerea în valoare a Patrimoniului cultural naţional (material şi imaterial) prin refacerea şi întreţinerea monumentelor şi muzeelor, valorificarea oportunităţilor de finanţare din fondurile UE pentru reabilitarea şi punerea în valoare a patrimoniului cultural naţional, susţinerea, prin mecanisme eficiente de finanţare, a unor „domenii de excelenţă“ (ex. cinematografia şi teatrul – resurse permanente pentru patrimoniul cultural imaterial), susţinerea şi asumarea coerentă a programelor culturale naţionale cu relevanţă internaţională (festivalurile naţionale şi internaţionale de muzică, teatru, film, arte vizuale, arhitectură etc.), derularea unui program coerent pentru promovarea valorilor culturii naţionale care au fost sau sunt în curs de a fi incluse în listele specializate ale UNESCO;
- Îmbunătățirea gestiunii monumentelor și tradițiilor înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO și în Registrul patrimoniului imaterial. Obținerea integrării în patrimoniul UNESCO a diferitelor obiective din România este importantă. Este nevoie de deschiderea unor capitole noi pentru obiective precum cetățile greco-romane la gura Dunării (Histria, Tomis, Callatis, Capidava, Halmyris, Adamclisi), precum și de înscrierea a noi monumente în capitole deja deschise în România (mânăstiri bucovinene, cetățile fortificate săsești Mosna, Cisnădie și Bazna, cetatea Sibiu;
- Punerea în valoare a capodoperelor din Târgu – Jiu ale lui Constantin Brâncuși;
- Reluarea Programului Multianual de Cercetare în Munții Orăștiei – refacerea, protejarea și promovarea culturală și turistică a cetăților dacice, în special a celor din Munții Orăștiei.

3. Facilitarea finanțării

a) Strategia şi politicile publice vor fi însoţite de proiecţii multianuale ale cheltuielilor ce urmează a fi alocate prin bugetul ministerului, care să dea posibilitatea managerilor instituţiilor de cultură şi operatorilor culturali, în general, să dezvolte programe multianuale şi să previzioneze resursele ce trebuie alocate pentru realizarea acestora;

b) Va fi elaborată o nouă lege a sponsorizării şi mecenatului ce va crea stimulente şi facilităţi financiar-fiscale pentru susţinerea creaţiei culturale contemporane naţionale şi a creatorilor;

c) Alocarea nediscriminatorie a resurselor financiare, prin instituirea unui sistem concurenţial deschis de subvenţionare sau co-finanţare a proiectelor, programelor şi acţiunilor culturale. Selecţia acestora se va face exclusiv de către board-uri independente, alcătuite din specialişti şi experţi în domeniu, în cadrul AFCN, şi nu de către funcţionarii sau responsabilii politici din cadrul ministerului;

d) Ministerul va forma un parteneriat cu Uniunile de creatori în vederea co-finanţării proiectelor culturale definitorii selectate de acestea;

e) Ministerul va institui o modalitate de lucru în parteneriat cu autorităţile administraţiei publice locale, pentru susţinerea – inclusiv prin co-finanţare – a unor proiecte sau programe culturale locale cu anvergură națională, iniţiate de instituţiile publice de cultură, aflate sub autoritatea şi în finanţarea acestora;

f) Se vor promova – inclusiv prin co-finanțare – proiectele culturale care au la bază colaborarea cu instituții sau oameni de cultură din alte state, folosind platforma de comunicare și cooperare creată prin Strategia UE pentru Regiunea Dunării;

g) Gestionarea eficientă a liniilor de finanțare externe și facilitarea accesului la finanțare a instituțiilor de cultură de stat și a operatorilor de cultură privați;

h) Crearea unui Ghid de finanțare pentru liniile de finanțare externe din domeniul culturii;

i) Realizarea unor sesiuni de pregătire, dedicate managerilor culturali din instituțiile de stat, dar și din cadrul operatorilor privați de cultură, cu scopul de a spori capacitatea acestora de a accesa linii de finanțare externe și de a fi în măsură să gestioneze astfel de programe;

j) Alocarea nediscriminatorie a resurselor financiare (sistem concurenţial deschis de subvenţionare sau co-finanţare a programelor, proiectelor şi acţiunilor culturale – selecţie făcută de consilii independente de specialişti şi experţi); monitorizarea permanentă şi transparentă a investiţiilor culturale; proiecţii multianuale ale cheltuielilor ce urmează a fi alocate prin bugetul ministerului; încurajarea parteneriatelor public-private, inclusiv a mecenatului şi a sponsorizărilor;

k) Parteneriate cu Uniunile de creatori, precum și cu autoritățile publice locale pentru finanțarea unor proiecte culturale definitorii;

l) Absorbția fondurilor europene (Programul „Europa Creativă“) și a celor din Spațiul Economic European (SEE).

4.Parteneriatul dintre Ministerul Culturii și Ministerul Educației Naționale

Elaborarea „Strategiei de Educare pentru Patrimoniu şi Susținere și Promovare a Culturii Române“ prin intermediul sistemului de educație, care trebuie să includă:

- Programe permanente, pe tot parcursul ciclului gimnazial, pentru predarea, protejarea și cultivarea folosirii corecte a limbii române, tezaur național și însemn de civilitate; dezvoltarea învățământului preuniversitar de specialitate pentru industrii creative;
- Introducerea în școli, la ciclul gimnazial, a Educației culturale şi de patrimoniu ca disciplină, sau, cel puțin ca temă pentru orele de dirigenție;
- Introducerea la clasele de liceu IX-XII a unor ore de Educație culturală care pot include istoria culturii, istoria religiilor, dezvoltarea creativității etc.;
- Includerea şi susţinerea disciplinelor tehnice din domeniul culturii şi patrimoniului în cadrul învățământului vocațional;

- Crearea, în învățământul universitar, a unor specializări care să pregătească personal pentru domeniul culturii;
- Crearea pentru elevi a unor programe de timp liber, pe baza unei colaborări între școli și instituții culturale.

5. Parteneriatul dintre minister și Institutul Cultural Român

a) Dezvoltarea diplomației culturale, care va fi interfața dintre cultura română, creatorii acesteia și publicul din lumea întreagă;

b) Crearea unui grup de lucru comun permanent între minister și Institutul Cultural Român. Acesta ar urma să coreleze oportunitățile de promovare cu necesitățile domeniului culturii și ale creatorilor români de cultură;

c) Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu Institutul Cultural Român și cu alte instituții de stat sau private din domeniul cultural care își desfășoară activitatea și în străinătate.

6. Parteneriatul dintre minister și instituțiile de turism, inclusiv ministerul de resort

a) Cultura, fie că ne referim la patrimoniul imobiliar, la tradiții sau la artele contemporane ale spectacolului, poate fi promovată cu succes, eficient din punct de vedere al costurilor, prin intermediul activităților de turism;

b) La rândul său, turismul ar avea o dezvoltare mult mai amplă, stabilă și consistentă dacă ar include trasee și obiective culturale.

7. Susținerea industriilor creative

a) Susținerea, inclusiv prin facilitarea accesului la finanțare și acordarea de facilități fiscale, a industriilor creative, atât a celor clasice, cât și a celor moderne, de apariție recentă;

b) Demararea unor discuții cu Ministerul Fondurilor Europene referitoare la buna aplicare și gestionare a fondurilor din Programul Operațional Competitivitate 2014-2020 dedicate industriilor creative;-

c) Trecerea Sălii Palatului din subordinea RA-APPS în subordinea ministerului și utilizarea acesteia ca instrument de suport în susținerea și promovarea industriilor creative.

8. Promovarea cu prioritate a unor proiecte identitare ale culturii române care dau consistență brandului de țară

Finanțarea cu prioritate a Proiectelor naționale cu anvergură internațională, dintre care amintim: Festivalul „George Enescu“, Festivalul TIFF – Cluj, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu;

Asigurarea prezenței românești la evenimentele culturale internaționale, inclusiv prin asigurarea finanțării;

Dezvoltarea unor parteneriate transnaționale pentru promovarea actelor culturale și a oamenilor de cultură români;

România s-a făcut deja remarcată prin prezența pe lista patrimoniului imaterial al umanității UNESCO cu Ritualul Călușului, Doina sau Ceramica de Horezu. Totodată, România deține elemente

impresionante demne de patrimoniul cultural mondial, precum covoarele din zona Olteniei, cunoscute drept cele mai frumoase covoare după cele persane. Din acest motiv, este esențială sprijinirea acestor concepte cu o încărcătură culturală națională de mare amploare, prin organizarea de expoziții de anvergură care să promoveze toate aceste minuni ale culturii noastre;

Organizarea anuală a unui Festival Internaţional de Film la București, în contextul succeselor notabile obținute de filmele românești; organizarea unei Bienale Internaţionale de Arte Vizuale, eveniment care, alături de Festivalul Internaţional „George Enescu“, Festivalul Naţional de Teatru, Festivalul Internațional de Film, va conferi Bucureștiului – și implicit României – însemnele proprii marilor orașe culturale ale lumii; titularizarea programelor UNITER ca programe culturale de interes naţional și asigurarea co-finanţării lor în cadrul unor programe multianuale; organizarea unui *Centru Internațional al Artelor Vizuale, București*, conectat la rețeaua internațională de promovare artistică.

9. Democratizarea culturii prin creșterea gradului de acces al populației la actul cultural

a) Cinematograful

- Una dintre marile probleme cu care România se confruntă este lipsa acută a culturii cinematografice. Imediat după 1990, în România existau 450 de cinematografe, iar astăzi mai sunt doar 30;
- Programul „Europa Creativă“, finanțat de UE, permite alocarea de fonduri pentru dezvoltarea culturii cinematografice din România. Acesta oferă posibilitatea reînființării cinematografelor, organizării de festivaluri de film, finanțării coproducțiilor europene, a documentarelor sau a filmelor pentru copii.

b) Biblioteca

- Conceptul de „bibliotecă“ trebuie regândit, în sensul că biblioteca trebuie să devină un centru cultural pentru fiecare oraș, un loc în care informația culturală, activitățile educaționale și utilizarea tehnologiei informației să contribuie la lărgirea orizonturilor generației tinere, dar și la formarea continuă a adulților;
- Bibliotecile trebuie să fie spații moderne, care să atragă tinerii prin paleta largă de activități.

c) Cultura scrisă

- Cultura scrisă este esențială mai ales în procesul de educație culturală și va beneficia de suport, inclusiv financiar;
- În baza unui program de susținere a culturii scrise vor fi editate și comercializate la prețuri accesibile operele marilor scriitori români;
- Aplicarea Legii finanțării revistelor reprezentative de cultură;
- Urgentarea dezbaterilor parlamentare pe marginea Legii Timbrului Cultural.

10. Înființarea Muzeului Comunismului

a) Muzeul Comunismului va prezenta, deopotrivă, ororile înfăptuite de regimul comunist și eroismul rezistenței anticomuniste. Românii trebuie să cunoască atrocitățile înfăptuite de regimul comunist, pentru a se putea păzi de o experiență similară;

b) Muzeul Comunismului va fi organizat, din punct de vedere instituțional, ca muzeu de importanță națională, în proprietate publică.

11. Cultura pentru „Românii de pretutindeni“

În urma creşterii masive a migraţiei româneşti legale în diverse ţări occidentale, au crescut proporţional nevoile culturale ale românilor, confruntați cu probleme identitare urgente. Ministerul va elabora strategii şi politici culturale adecvate pentru menţinerea vie a legăturii cu mediul cultural românesc, menite să întărească suportul care le conferă identitatea spirituală prin care se legitimizează. În absența acestora, românii, azi membri ai UE, riscă să-şi piardă sentimentul vital de apartenenţă la țară.

Politicile de diplomație publică ale Ministerului Afacerilor Externe vor fi completate coerent de politicile dezvoltate de ministerul de resort și Institutul Cultural Român în parteneriat cu terțe instituții, pentru a reconecta cetățenii la spiritul național, indiferent unde aceștia trăiesc, precum și pentru a promova patrimoniul cultural autohton în lume.

Ministerul va asigura suportul său nediscriminatoriu pentru comunitățile românești din Diaspora, pe bază de eficiență a proiectelor.

O strategie pentru cinematografia română

Cinematografia română, prin succesele repurtate în ultimii ani, a devenit principalul promotor al imaginii României în lume.

Succesele internaționale au fost însă obținute în ciuda faptului că România are cea mai scăzută rată de intrare în cinematografe din Europa (0,13 filme/locuitor față de media europeană de 1,9), cel mai mic număr de ecrane de cinema la mia de locuitori, printre cele mai crescute rate de piraterie audio-video și că nu există măsuri legislative care să determine investiții private în producția sau distribuția de film.

Mai presus de chestiunile concrete de natură organizatorică și legislativă, lipsesc, înainte de toate, o viziune culturală, o strategie coerentă și un plan de măsuri pe termen mediu și lung care să pună în valoare succesele cinematografiei române și să asigure continuarea lor pe fondul îmbunătățirii condițiilor de producție și de vizionare.

Măsurile luate în diferite țări europene care acționează respectând aceleași cerințe legislative ca România, ne îndreptățesc să credem că acolo unde există voință politică și pricepere managerială, rezultatele nu întârzie să apară.

Principalele direcții de lucru vor fi:

1. O instituție care să asigure o administrație și un tip de management adaptat și eficient cinematografiei din România. Restructurarea Centrului Național al Cinematografiei(CNC).

În prezent, CNC acționează în principal ca un gestionar al fondului cinematografic prin concursurile de proiecte – preocupat să respecte cerințe formale prevăzute în legislație, așa cum este și firesc. În structura sa actuală, CNC nu răspunde însă dinamicii de dezvoltare a cinematografiei

românești și nu este adaptat adevăratului său ritm de expansiune (construirea unui sistem amplu și durabil de finanțare, care să servească tuturor cineaștilor, indiferent de vârstă, recâștigarea publicului autohton, întărirea și stabilizarea industriei prin promovarea unor măsuri fiscale care să atragă producătorii străini în România, consolidarea unui serviciu de marketing pentru țară și străinătate, consolidarea unei expertize pe problematica obținerii fondurilor europene și a dezvoltării unor programe care să permită exploatarea patrimoniului de film românesc, dar și stimularea talentelor emergente). CNC ar trebui să devină principala structură care să asigure un leadership eficient al cinematografiei, să identifice problemele de fond care apar și să propună măsurile legislative și manageriale care să conducă la rezolvarea lor, în colaborare strânsă cu ceilalți actori instituționali ai sistemului cinematografic național.

2. Creșterea numărului de săli de cinematograf

De la peste 450 de săli înainte de 1989, s-a ajuns ca acum, în România, să fie mai puțin de 50 de săli de cinematograf. 87% din subiecții de peste 18 ani chestionați în anii trecuți nu au văzut niciun film vreodată într-o sală de cinema. Este prioritară identificarea acelor măsuri legale care să conducă la sporirea numărului de săli în care să poată avea loc proiecție cinematografică în România. O sută de săli de cinematograf funcționale ar trebui să constituie un obiectiv minimal pe termen scurt. Este necesară și imperativă identificarea unor forme de sprijin financiar pentru măsuri legate de îmbunătățirea dotărilor tehnice existente în sălile vechi, de trecerea la proiecție digitală, pentru crearea unei rețele de săli la nivel național care să difuzeze cu precădere film european și de artă, precum și pentru restructurarea cinematecii în așa fel încât programele ei să se extindă și în afara Bucureștiului.

3. Acordarea de facilități fiscale pentru activitățile de producție, distribuție și difuzare de filme

Investițiile private în producția de film, în construirea, modernizarea sau utilarea de săli de cinematograf, precum și în distribuția de film sunt esențiale pentru o dezvoltare independentă de stat a acestui sector. De aceea considerăm că, date fiind beneficiile de imagine deosebite aduse României de către cinematografie, acordarea de facilități fiscale investitorilor în aceste domenii sunt o investiție în promovarea României pe plan extern.

4. Programe de educație vizuală

Circa 80% din tinerii de 18 ani din România nu au văzut vreun film în sala de cinematograf. Educatia școlară nu include filmul sau artele vizuale printre materiile de interes general. 80% din cota de piață a difuzării de filme în România e acaparată de filmele americane. Nu există acces la filme de cinematecă la nivel județean, nu există o rețea regională de cluburi de film. Nu există o rețea de cinematografe aparte care să prezinte un alt gen de filme decât cele comerciale. Obiceiul vizionării de filme în sala de cinematograf a scăzut constant în România, numărul de spectatori diminuându-se de la peste 20 de milioane în 1989 la mai puțin de 3 milioane în 2007. Fără măsuri care să stimuleze interesul pentru film prin educație, perspectiva creșterii numărului de spectatori în România nu are nicio bază.

5. Implicarea posturilor de televiziune în sprijinirea cinematografiei naționale

Continuarea participării televiziunii publice în finanțarea producțiilor câștigătoare ale concursului CNC, precum și stabilirea unor reguli de programare a filmelor în *prime time* la televiziuni care să ducă și la creșterea frecvenței de mers la cinematograf.

6. Programe de specializare în meserii cinematografice

Nu există în România forme legale de școlarizare sau specializare pentru meseriile cinematografice, de la producător sau mașinist și până la manager de sală. Cuvântul de ordine este calificarea la locul de muncă. Sunt necesare programe de educație și specializare pentru toate aceste meserii, altfel trecerea sălilor de cinematograf în administrare locală sau județeană fiind un pariu pierdut din start.

7. Măsuri anti-piraterie

În România, rata pirateriei atinge cote foarte mari pe fondul apatiei totale și al lipsei de măsuri privind limitarea fenomenului și a unor programe educative care să conducă la promovarea mesajului că pirateria este furt.

8. Fonduri pentru promovare și training, fonduri regionale și de dezvoltare

În promovarea filmului românesc în străinătate, dar și pe plan național, România investește mai puțin decât majoritatea statelor est-europene. Crearea unor fonduri și programe care să permită accesul celor interesați la fonduri de promovare, training, dezvoltare și crearea unor fonduri regionale de către autoritățile locale ar putea debarasa structurile statului de aceste obligații și ar asigura celor interesați cadrul organizatoric și logistic.

9. Măsuri pentru stimularea producției de film străin în România

Date fiind măsurile legislative adoptate de țările învecinate, România riscă să devină o țară neatractivă pentru realizarea de filme străine pe teritoriul ei. Acordarea unor facilități fiscale producătorilor străini care optează pentru realizarea de filme în România ar stimula atât economia românească (export de forță de muncă fără relocare și export de servicii executate local), cât și producția de film autohtonă (în special prin consolidarea infrastructurii).

10. Măsuri pentru salvarea Arhivei Naționale de Film

În prezent, ANF funcționează cu un buget care nu-i permite investiții majore în restaurarea și conservarea filmelor din patrimoniu. Nu există sisteme de arhivare digitală, ANF nu are un program de auto-prezentare online și nu există nicio strategie coerentă pentru restaurarea și salvarea unor importante opere ale filmului românesc.

CAPITOLUL 4 – CULTE

Libertatea cultelor va fi respectată deplin de către Guvern. De asemenea, vom aplica și respecta principiile şi legislaţia internaţională privind respectarea drepturilor şi libertăţilor religioase pentru toţi cetăţenii României, indiferent de etnia sau confesiunea acestora.

Politicile guvernamentale în privința cultelor vor avea în vedere:

• **Relaţia stat – culte sau asociaţii religioase**

– Relaţia dintre culte;

– Relaţia dintre culte, asociaţii religioase şi indivizi;

– Relaţia dintre culte, asociaţii religioase şi viaţa socială.

Guvernul va încuraja prin acțiunile sale administrative, prin dialog și inițiativă legislativă:

• Implicarea cultelor, la nivel parohial, eparhial, unitate de cult, în derularea unor programe social-economice, educaţionale, caritabile, de orientare socio-profesională şi formare continuă;

• Încurajarea şi sprijinirea unor activităţi de reconstrucţie şi de restaurare a spaţiului eclezial (prin realizarea de programe cu finanţare internă şi externă, pe termen lung), cum ar fi: Mănăstirea Trei Ierarhi și Sinagoga Mare din Iași, Bisericile Fortificate din Transilvania, Mănăstirea Curtea de Argeș etc.;

• Iniţierea şi punerea în aplicare a unui Parteneriat Biserică-Societate-Stat, acoperit de lege, în concordanţă cu demografia confesională (recensământul religios), pentru acţiunile sociale, caritabile, culturale, educaţionale, medicale (având modele în ţările anglo-saxone, în special în Germania, Grecia, Belgia etc.);

• Susţinerea reconstrucţiei şi restaurării patrimoniului cultural-religios care reprezintă o autentică mărturie a istoriei din spaţiul carpato-danubiano-pontic, mai ales a obiectivelor religioase, însemnate profund de istorie, care sunt grav afectate, având-se în vedere şi un posibil seism de intensitate majoră în ţara noastră;

• Colaborarea continuă cu Biserica Ortodoxă Română şi Cultele din România (şi nu numai) pentru dezvoltarea unei politici demografice sănătoase prin susţinerea nemijlocită a familiei (astăzi fiind cea mai sensibilă problemă din societatea românească), avându-se în vedere aspectul moral-religios şi naţional, dar şi al unei dezvoltări economice susţinute în secolul XXI.

• Sprijinirea şi încurajarea dezvoltării programatice (constante şi permanente) a unor forme şi acţiuni de spiritualitate, de filantropie ale cultelor religioase (pentru azile de bătrâni, orfelinate, spitale, penitenciare, unităţi şcolare) şi a unor acţiuni cultural-artistice ale Bisericii cu ajutorul unor sponsorizări, direcţionate prin acte normative corespunzătoare;

• Susţinerea mediatizării trecutului istoric recent românesc în ceea ce priveşte Biserica în Gulag (1945-1989) prin toate mijloacele cuvenite şi adecvate din ţară şi străinătate;

• Susţinerea nemijlocită a dezvoltării dialogului interreligios între liderii cultelor din ţara noastră şi între aceştia şi lideri ai cultelor din alte ţări ale lumii;

• Sprijinirea ajutorării financiare şi materiale a aşezămintelor bisericeşti şi monahale, frecventate de credincioşii ortodocşi români, aflate în afara graniţelor României (de exemplu, Aşezământul de la Ierusalim, cel de la Ierihon, cele de la Athos etc.);

• Susţinerea dezvoltării relaţiilor Patriarhiei Române cu Patriarhiile Ortodoxe din Răsărit (sau Bisericile Autocefale), cu Vaticanul şi cu Bisericile Protestante (tradiţionale) din vestul Europei;

• Susţinerea financiară, materială şi logistică a demersurilor înfiinţării şi construirii unor spaţii eclesiale adecvate, mult necesare comunităţilor româneşti de lângă graniţele ţării (din zonele Cernăuţi, Apşa, Chişinău, Odesa, Ghiula, Vârşeţ, Sofia, Ohrid etc.) şi a celor mai îndepărtate din Europa şi alte părţi ale lumii;

• Susţinerea Bisericilor în derularea unor programe sociale ample la nivelul ţării (de exemplu, „Ecologizarea României“, construirea de case parohiale cu componente care să cuprindă cabinete sociale, juridice, medicale etc.).

CAPITOLUL 5 – TINERET

Introducere. Situația prezentă. Principii și viziune

Politicile noastre vor reflecta importanța crucială a tineretului[3] pentru reclădirea națională. Investim astăzi în tineri și dezvoltăm astfel România de mâine, pe baza societății cunoașterii și a dezvoltării sustenabile.

Noua generație va prelua în curând agenda țării într-o lume globală accentuat competitivă și plină de provocări. Vom miza pe tineri în acțiunea noastră de reclădire națională și vom implementa politici care să-i pregătească pentru efortul propriu de a-și împlini talentele și aspirațiile într-o societate competitivă și incluzivă deopotrivă, de care să se simtă mai legați nu numai prin aspirații, ci și prin oportunitățile pe care societatea le oferă.

Tinerii au nevoie de o țară care să le ofere șansa împlinirii într-o viață normală, o țară de care să se simtă legați și față de care să se simtă responsabili. Este nevoie de reclădirea încrederii între generații și a tinerei generații în posibilitatea de a-și schimba țara în bine, de a-și construi aici, în țară, un viitor.

În prezent, din cauza lipsei de preocupare specială pentru noua generație, aproape două treimi dintre tineri cred că lucrurile în România se îndreaptă într-o direcție greșită. Cu toate acestea, tinerii au încredere în viitor și speră că vor avea o viață mult mai bună decât au avut părinții lor. Tinerii sunt dezamăgiți atât de principalele instituții politice din țară (mai ales de cele de la nivel central), cât și de politicienii tineri, astfel că nu doresc să aibă de-a face cu politica. 61% dintre tineri consideră că niciunul dintre partidele existente nu le reprezintă interesele. O treime dintre tineri nu se identifică ideologic în niciun fel, ei fiind distribuiți relativ echilibrat pe eșichierul ideologico-politic din România. Cu toate acestea, 65% declară că au participat în ultimii ani la alegeri. Doar 13% dintre tineri declară că au participat la activităţi de voluntariat. Aproape patru tineri din cinci nu cunosc niciun ONG activ în localitatea proprie, în timp ce doar 5% fac parte dintr-un ONG.

Guvernul României își va orienta politicile pentru tineret preponderent pentru a crește opțiunile și șansele acestora de a-și împlini calitățile. Dar, în același timp, Guvernul României se va implica în reclădirea unei relații de încredere cu tânăra generație, bazată pe principiul asumării adevărului, pe principiul cuvântului dat și respectat, pe principiul politicilor concretizate în rezultate palpabile pentru tineri. Este important să reactivăm interesul tinerilor pentru civism și politică, pentru implicare și participare la viața societății, pe baza încrederii că pot schimba lucrurile în direcția pe care ei o doresc.

Trebuie să pregătim încă de pe acum preluarea ștafetei de către noua generație născută după 1989. Sunt multe lucruri de recuperat, în special în relația lor cu propria țară și cu propriul Guvern. Eșecurile și erorile tranziției, în special cele politice, ineficiența guvernamentală și cinismul corupției au provocat în rândul multor tineri apariția unui sentiment de înstrăinare și tentația permanentă a părăsirii țării. Trebuie să oprim această hemoragie socială. Copiii și tinerii reprezintă avuția națională. Guvernul României își va orienta acțiunea către păstrarea și împlinirea acestei avuții în granițele țării.

Guvernul va acționa pentru ca tinerii să își desăvârșească întreg potențialul lor. În acest fel, ei vor fi pregătiți să își asume împlinirea propriului destin într-o lume competitivă dură.

[3]Tinerii reprezintă 18,8% din populația României. Aproape unul din cinci români are vârsta cuprinsă între 15 și 29 de ani.

Accesul la o educație de calitate devine astfel o condiție-cheie din această perspectivă. Educația de calitate îi va învăța pe tineri să își păstreze sănătatea printr-o viață echilibrată și ferită de consumul alcoolului și al drogurilor. Accesul la o educație de calitate le va permite să deprindă o meserie sau o profesie prin care își vor clădi o carieră și o familie. Accesul la o educație de calitate le va permite să se implice în deciziile societății, în varii forme și la diferite niveluri.

Educația reprezintă doar o parte a soluției la problema ridicată de numărul redus de locuri de muncă pentru tineri. De-a lungul timpului, slaba finanțare și rezultatele sub așteptări ale celor care finalizează învățământul obligatoriu, urmate de necorelarea învățării cu cerințele dinamice ale pieței muncii, au condus la creșterea ratei șomajului în rândul tinerilor și, mai ales, la majorarea procentului de tineri care aparțin categoriei NEETs, respectiv tineri cu vârste între 18 și 24 de ani, care au finalizat o formă de învățământ, nu lucrează, nu primesc ajutoare sociale – de exemplu, șomaj – și nici nu urmează alte cursuri de pregătire profesională.

În decembrie 2014, datele furnizate de Eurostat arătau că în UE există aproximativ 5 milioane de tineri șomeri și un număr de 7,5 milioane de tineri din categoria NEETs. În România, creșterea ratei șomajului în rândul tinerilor este o problemă aflată adesea în dezbaterea publică. În ultimii cinci ani, rata șomajului în țara noastră a avut un trend de creștere susținută, mai ales dacă, pe lângă datele privind șomerii tineri, se iau în considerare și datele referitoare la categoria NEETs. Datele statistice arată că, în luna decembrie a anului 2010, rata șomajului în rândul tinerilor de 18-24 de ani era de 22,60%, în decembrie 2011 de 23,60%, iar în decembrie 2013 de 23,1%.

Crearea oportunităților de muncă și carieră pentru tineri și, pe această bază, recunoașterea socială și câștigurile financiare decente și chiar atractive vor reprezenta un obiectiv strategic pentru guvern, atât pentru a aduce beneficii tinerei generații, cât și pentru că va constitui un avantaj strategic pentru întreaga națiune.

Corelarea cu politicile europene pentru tineri

Una dintre provocările noastre pe termen scurt și mediu este repoziționarea mai favorabilă a României în construirea agendei europene, astfel încât să potențăm la maximum avantajele apartenenței la Uniunea Europeană. Ne asumăm provocarea de a insufla tinerilor mentalitatea implicării proactive în agenda europeană și abilitatea de se mișca în spațiul de principii, politici și interese europene, pentru a-și maximiza influența în interesul național. Acest obiectiv atins se va resfrânge favorabil asupra paletei de oportunități pe care tinerii noștri le vor găsi în propria țară.

În acest scop, vom corela politicile noastre pentru tineret cu agenda europeană pentru tineri.

O analiză asupra evoluției demersurilor guvernamentale din ultimii 30 de ani la nivel european, respectiv din ultimii 15 ani – la nivel național – relevă faptul că decizia publică în domeniul „tineret“ impune abordări intersectoriale și o colaborare eficientă între instituțiile ce au în responsabilitate acest domeniu.

Vor fi avute în vedere obiectivele stabilite de următoarele documente de politici publice europene:

- Strategia Europa 2020: „O strategie europeană pentru creştere inteligentă, durabilă şi favorabilă incluziunii“;
- Strategia Europeană pentru Tineret 2010-2018;
- Acordul de Parteneriat 2014-2020;

• Programul Erasmus+;

• Recomandările Specifice de Ţară privind combaterea şomajului în rândul tinerilor;

• Inițiativa Locuri de Muncă pentru Tineri;

• Programul de finanțare Garanția pentru Tineret 2014 – 2015.

La nivelul UE, preocupările în domeniul politicilor de tineret au căpătat importanță în anii `80, prin implementarea unor programe destinate tinerilor. Aceste programe s-au materializat în următoarele documente, care vor fi avute în vedere de PNL în procesul de implementare a politicilor în materie de tineret și sport:

1. Carta Albă privind tineretul din 2001 – propune un nou cadru de colaborare între diverși actori din domeniul tineretului, pentru a se asigura implicarea tinerilor în domeniile care-i privesc;

2. Strategia specifică a UE din 2009 – „O strategie a UE pentru tineret – investiție și mobilizare" – stabilește următoarele obiective:

• Cooperarea în interiorul UE prin cetățenie activă, integrare socială și profesională (prin implementarea Pactului European pentru Tineret, din cadrul Strategiei de la Lisabona), precum și prin integrarea politicilor pentru tineret cu politici de sănătate și de combatere a discriminării;

• Evaluarea politicilor pentru tineret – care presupune o consultare largă a tuturor statelor membre în vederea îmbunătățirii documentelor europene în domeniu;

• Tineret – investiție și mobilizare;

• Implementarea unei strategii pentru tineret cu priorități pe termen scurt (prin crearea de oportunități de formare și angajare a tinerilor, precum și prin promovarea solidarității între tineri – inclusiv pentru tinerii care se află în situații de abandon);

• Abordarea integrată, intersectorială a strategiei de tineret, inclusiv prin dialog cu tinerii;

• Mobilizarea de fonduri comunitare prin intermediul programelor dedicate;

• Cooperarea interinstituțională.

3. Strategia Europeană pentru Tineret 2010-2018 (EU Youth Strategy for 2010-2018) – propune asigurarea de oportunități egale pentru tineri și participarea activă a tinerilor la viața socială, prin opt direcții principale de acțiune: educație și training; angajare și antreprenoriat; sănătate și viață sănătoasă; participare; voluntariat; incluziune socială; tinerii și lumea; cultură și inovare/creativitate.

4. Strategia Europa 2020 evidențiază o nouă viziune pentru economia Europei, bazată pe o coordonare a politicilor economice și fiscal-bugetare, cu scopul creării unor condiții favorabile creșterii economice inteligente, durabile și favorizarea incluziunii. Programul conține cinci obiective strategice care trebuie atinse pentru îndeplinirea celor trei priorități la nivelul UE, până în 2020:

• 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ocupă un loc de muncă;

• 3% din PIB reprezintă investiții publice și private în cercetare și dezvoltare;

• Reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii la nivelul de maxim 10%;

• Atingerea unui nivel de minim 40% aferent ratei de absolvire a unei forme de învățământ terțiar în rândul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani;

• Reducerea nivelului de sărăcie și excluziune socială pentru 20 de milioane de cetățeni europeni care se confruntă cu astfel de probleme.

De asemenea, Strategia Europa 2020 cuprinde șapte programe pilot ce asigură cadrul prin care Uniunea Europeană și autoritățile statelor membre își susțin reciproc eforturile în domenii precum: inovare, economie digitală, ocuparea forței de muncă, tineret, politica industrială, combaterea sărăciei și eficiența energetică. În anul 2014, UE a propus revizuirea Strategiei Europa 2020, urmând ca în 2015 să apară versiunea actualizată.

Guvernul României va urmări aplicarea acestor strategii europene prin politici și măsuri armonizate.

O abordare integrată

Politicile de tineret și sport au un impact major asupra familiei, educației, egalității de gen, ocupării forței de muncă, locuințelor sau asistenței medicale. Din acest motiv, legislația, decizia publică și programele destinate tinerilor trebuie să ia în considerare strategiile și politicile aferente domeniilor conexe pe care le influențează și de care sunt influențate, precum: educația, sănătatea, munca, dezvoltarea teritorială și altele.

În acest tablou amplu, cooperarea interinstituțională și implicarea actorilor locali și regionali în soluționarea problemelor care privesc tineretul și sportul apar ca fiind esențiale.

Măsurile și soluțiile pe care le avem în vedere implică utilizarea acestei abordări integrate pentru a spori eficiența schimbărilor pozitive urmărite.

Obiective

Guvernul va elabora o Strategie Guvernamentală în domeniul Tineretului, în cooperare cu organizațiile de tineri, dar și cu societatea civilă și mediul de afaceri.

Vom urmări în paralel stimularea antreprenoriatului (*start-up*-uri, incubatoare de afaceri, includerea componentei de *mentorship*) și facilitarea accesului tinerilor pe piața muncii, prin diverse forme de finanțare nerambursabilă. Profesiile, locurile de muncă și antreprenoriatul vor permite tinerilor să se integreze și să evite marginalizarea socială și să își întemeieze familii pe care să le poată susține.

Guvernul va acorda o atenție specială legăturii cu tinerii care studiază în străinătate, prin intermediul organizațiilor acestora.

Un alt obiectiv important este promovarea unui stil de viață sănătos, prin programe de conștientizare, cooptarea unor artiști, sportivi și formatori de opinie în campanii tematice în acest scop.

Vom aborda frontal și hotărât problema consumului de droguri, alcool, tutun și plante etnobotanice în rândul tinerilor. A pune „STOP“ acestor dezastre care pot ruina o generație va reprezenta un obiectiv permanent pe agendă, pentru care vom chema alături de noi societatea civilă, reprezentanții cultelor, artiștii și sportivii. Înlăturarea acestor pericole nu se poate face doar prin măsuri de supraveghere și sancționare, ci și prin educarea noii generații de tineri în sensul respingerii acestor substanțe.

Direcții de acțiune

1. Dereglementare și coerență instituțională. Din punct de vedere instituțional, responsabilitatea în domeniul tineretului este împărțită între mai multe instituții la nivel central și local, care aplică normele în vigoare. Din perspectiva operaționalizării comunicării interinstituționale și a mecanismelor de implementare a programelor în domeniul „tineret“, vom lansa un proces de audit, reflecție și acțiune guvernamentală, cu scopul regândirii cadrului legislativ actual acolo unde este necesar (prin acțiuni de comasare și de reducere a numărului actelor normative și prin inițierea de acte normative noi și simplificate), cu aplicabilitate asupra indicatorilor de realizare a obiectivelor.

Regândirea cadrului legislativ, în scopul simplificării legii, va genera următoarele efecte:

- Orientarea către rezultat și nu strict către proces (o implementare mai bună a strategiilor, politicilor și programelor de tineret);
- Identificarea clară a responsabilităților fiecărui *stakeholder* (instituții publice, companii, ONG-uri și cetățeni) și o mai bună definire a raporturilor între aceștia;
- Un mecanism mai clar, transparent și simplificat de alocare a resurselor financiare publice și private către anumite segmente de activitate/nevoi, cu posibilitatea de urmărire a investițiilor și rezultatelor obținute;
- Posibilitatea realizării unor analize cost-beneficiu și cost-oportunitate pentru sumele investite în anumite intervale de timp, cu scopul îmbunătățirii calității proiectelor derulate și încurajării componentei de inovare;
- Creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene în domeniul tineretului (Programe precum Capital Uman, Infrastructura Mare, Erasmus+, PNDR, granturi cu alocare directă de la Comisia Europeană, din exercițiul financiar multianual 2014-2020).

2. Antreprenoriat. La nivelul anului 2015, antreprenoriatul este încă insuficient dezvoltat în România. Studiile de specialitate arată că interesul tinerilor de până în 35 de ani pentru începerea pe cont propriu a unei afaceri este de peste 70% din totalul celor chestionați. În pofida faptului că numărul firmelor de tip SRL-D a crescut în 2014 cu 50% față de 2013 (conform datelor Oficiului Național al Registrului Comerțului), iar numărul IMM-urilor reprezintă peste 90% din totalul firmelor în România, țara noastră înregistrează cel mai mic număr de IMM-uri raportat la mia de locuitori din UE, respectiv 22/1.000 de locuitori în 2012, față de media europeană de 42/1.000 de locuitori.

În exercițiul financiar multianual 2014-2020, la nivelul Uniunii Europene se pune accentul pe creșterea numărului de locuri de muncă, generate în special de mediul privat în parteneriat cu mediul universitar, cu institute de cercetare, precum și cu diverși *stakeholderi* de la nivelul unuia sau mai multor state membre. În acest context, devine centrală ideea realizării de investiții în procese inovatoare cu productivitate crescută, aceasta urmând a constitui un criteriu pentru acordarea de fonduri europene nerambursabile.

Rolul societății în planificarea de programe antreprenoriale pentru tineret, precum și în implementarea și diseminarea efectelor acestora este vital pentru succesul măsurilor propuse. Astfel, creșterea importanței dialogului structurat cu tinerii va reprezenta o prioritate.

Măsuri:

• Corelarea educației formale cu educația non-formală;

• Stimularea antreprenoriatului în segmentul de educaţie non-formală, pentru a implementa conceptul de „*life-long learning*“;

• Centralizarea finanțărilor nerambursabile destinate tinerilor într-o sursă unică, coordonată de Ministerul Fondurilor Europene, și realizarea unui instrument unic de verificare simplificată a proiectului, de la momentul depunerii, rambursărilor, monitorizărilor și până la evaluarea sustenabilității post-implementare, bazat pe o infrastructură de IT&C;

• Dezvoltarea învățământului dual (contribuind astfel la acoperirea cerințelor pieței muncii);

• Sprijinirea accesului tinerilor la educație prin crearea, împreună cu sistemul bancar, a unor Împrumuturi pentru Studenți („Student Loans“): credite pe termen lung (10 ani), cu dobândă preferențială, destinate studiilor (rambursabile după 3 ani de la absolvire, din veniturile salariale);

• Sprijinirea participării la cursuri de calificare profesională finanțate din fonduri europene pentru tinerii care nu doresc continuarea studiilor superioare, în colaborare cu ANOFM;

• Acordarea de facilități pentru tinerele familii privind angajarea unei bone, acolo unde este cazul, în vederea păstrării tinerilor părinți pe piața muncii;

• Stimularea organizării, prin accesarea de fonduri europene, de cursuri și workshop-uri de aptitudini manageriale, contabilitate primară pentru firme, dezvoltarea abilităților de tip „soft“ – valori, dezvoltare personală, leadership, lucrul în echipă – în special pentru tinerii din mediul pre-universitar și universitar, în colaborare cu ONG-uri locale;

• Stimularea creării de programe de „induction management“ de către companii (prin intermediul programelor de CSR sau din finanțări nerambursabile) împreună cu unitățile de învățământ pre-universitare și universitare, destinate tinerilor aflați la prima angajare;

• Organizarea unei Gale anuale a tinerelor elite din România și premierea celor cu rezultate foarte bune la învățătură/concursuri/olimpiade;

• Introducerea în curricula școlară a disciplinei „Istoria Artei“, în parteneriat cu Ministerul Educației;

• Dezvoltarea și încurajarea voluntariatului, prin programe realizate în colaborare cu organizațiile non-guvernamentale;

• Încurajarea participării civice – promovarea importanței participării la viața socială prin voluntariat pe durată limitată de timp, în serviciile de urgență (medicale, pompieri etc.), cu recunoașterea perioadei de voluntariat;

• Stabilirea unui parteneriat strategic între Ministerul Tineretului și Sportului și Agențiile Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru facilitarea accesului pe piața muncii a tinerilor până în 35 de ani;

• Acordarea de stimulente financiare din fonduri nerambursabile și din bugetul național pentru acei angajatori care înființează unități private de învățare și ucenicie sau care stabilesc parteneriate cu universitățile și realizează programe sustenabile de „induction management“ pentru tinerii angajați;

• Sprijinirea tinerilor din centre de plasament și/sau de corecție (prin facilitarea accesului la cursuri de formare profesională și prin stimulente fiscale acordate angajatorilor) și creșterea șanselor de reintegrare socială a celor care au executat pedepse privative de libertate ori măsuri educative, în colaborare cu Serviciul de Probațiune;

• Încurajarea educării tinerilor în spiritul respectului față de comunitate, instituții și lege, prin programe și parteneriate specifice;

• Încurajarea tinerilor medici să se stabilească în mediul rural prin pachete salariale atractive şi condiții avantajoase;

• Realizarea unui sistem de indicatori specifici de tineret, cu raportare națională și cu referire la domenii strategice pentru tineri, a cărui evaluare și analiză să fie realizate periodic;

• Crearea Consiliului Național al Tineretului, ca principal partener neguvernamental (format din ONG-uri reprezentative la nivel național și județean, organizațiile de tineret ale partidelor politice parlamentare, organizațiile de tineret ale sindicatelor), în raport cu autoritățile publice centrale și locale, precum și includerea acestuia cu drept de vot în cadrul Consiliului Economic și Social.

În concluzie, pentru implementarea cu succes a măsurilor propuse în domeniul tineretului sunt necesare actualizarea și corelarea legislației în vigoare, monitorizarea aplicării strategiei naționale și, nu în ultimul rând, evaluarea ex-ante și ex-post a impactului programelor și proiectelor realizate.

CAPITOLUL 6 – SPORT

Sportul forjează caracterele celor care îl practică și inspiră o națiune întreagă. Sportul poate renaște ambiții și conferă demnitate și prestigiu. Sportul înseamnă sănătate și vigoare fizică, psihică și morală. Națiunile care au reușit în ambițiile proprii sunt fără excepție națiuni care și-au educat și crescut tinerii în cultul sportului, au organizat mișcări sportive de performanță, au încurajat practicarea sportului la toate vârstele, au investit timp, resurse, politici și legislație în dezvoltarea sportului sub toate formele sale.

De aceea, viziunea noastră despre reclădirea națională include relansarea culturii și mișcării sportive sub toate formele sale și la toate vârstele. Avem în vedere reclădirea și relansarea unui sistem național de educație fizică și sport care cuprinde educația fizică, sportul școlar și universitar, sportul de masă, sportul de performanță și exercițiile fizice practicate cu scop de întreținere, profilactic sau terapeutic.

Mișcarea sportivă din România este un fenomen de tradiție. Caracteristicile acesteia s-au conturat în timp, ca urmare a succesiunii realităților sociale: diversitate, capacitate de adaptare, inventivitate, originalitate și oportunism, dar și o anumită rigoare dezvoltată în timp din necesitate. Ea are ca finalitate atât sănătatea fizică și psihică, cât și creșterea calității vieții.

Sportul de masă reprezintă suportul cantitativ al fenomenului, iar cel de performanță, elementul calitativ. Cele două componente se susțin reciproc, prima furnizând consistență și volum, iar cea de-a doua – motivația prin exemplul personal și colectiv (modele). Sportul de masă este baza fenomenului, iar cel de performanță – finalitatea sa, prin exprimarea rezultatelor la nivel național și internațional. Interdependența lor evidentă trebuie să se manifeste concomitent la toate capitolele care contribuie la buna lor desfășurare: resurse umane, infrastructură, finanțare, competiții, știința sportului.

În identificarea propunerilor de măsuri ce urmează a fi implementate, au fost luate în considerare inclusiv legislația națională și europeană aplicabilă în domeniul sportului, precum și modul de funcționare a instituțiilor responsabile.

Obiective

- Elaborarea unei Strategii Naționale în domeniul Educației Fizice și Sportului pe termen mediu și lung, în cooperare cu Federațiile Sportive și Comitetul Olimpic Sportiv Român, în concordanță cu prevederile europene în materie;
- Corelarea, revizuirea și reproiectarea legislației actuale, în paralel cu inițierea dezbaterii publice privind elaborarea Codului Sportiv;
- Stimularea practicării sportului prin facilitarea accesului unui număr cât mai mare de cetățeni la activități sportive individuale și/sau colective, prin interelaționarea între diferite subsisteme, instituţii şi structuri sportive;
- Dezvoltarea sistemului medical de specialitate, respectiv a policlinicilor sportive;
- Încurajarea accesului la finanțări nerambursabile europene și a parteneriatelor public-private (PPP) atât pentru investiții în domeniul sportului (de exemplu, modernizarea bazelor sportive – de masă și de performanță), cât și pentru implementarea de programe sportive și de viață sănătoasă;
- Sprijinirea infrastructurii sportului de masă, în parteneriat cu autoritățile publice locale și

mediul privat din comunitățile respective, prin asigurarea unei infrastructuri adecvate la nivelul colectivităților locale (piscine municipale, terenuri multifuncționale în parcuri, săli de gimnastică și fitness deschise publicului);

• Stimularea sportului de performanță, ţinând cont de tradiţie, de condițiile materiale necesare şi de caracterul semnificativ şi constant al contribuției la reprezentarea României;

• Dezvoltarea unor programe de reconversie profesională a sportivilor care se află în incapacitate de a mai continua activitatea sportivă, ca urmare a unor accidente cauzate de practicarea sportului respectiv;

• Lupta împotriva corupției, dopajului, violenței în sport și a pariurilor trucate.

Direcții de acțiune

Finanțarea corectă a sportului și mai ales a celui competițional va putea aduce beneficii sinergetice în următorii ani, atât în ceea ce privește creșterea nivelului indicatorilor de sănătate a tinerilor, cât și îmbunătățirea imaginii țării prin câștigarea de medalii și premii. Vom stimula prin politici fiscale adecvate implicarea mediului privat în finanțarea sportului atât în forma mecenatului, cât și în forme economico-comerciale.

În ceea ce privește segmentul instituțional și legislativ, propunem regândirea cadrului legislativ actual, acolo unde este posibil, prin acțiuni de: comasare, reducere a numărului de acte normative, respectiv inițiere de acte normative noi cu aplicabilitate asupra indicatorilor de *output*, și nu asupra instituțiilor gestionare.

Este necesară elaborarea și punerea în practică a unei strategii naționale pe termen mediu și lung care să dezvolte și să conecteze sportul românesc la realităţile naţionale şi internaţionale curente.

Această strategie trebuie să realizeze o corespondenţă coerentă, eficace și continuă între sportul de înaltă performanţă, cel de masă, şcolar şi universitar, având la bază o infrastructură modernă, solidă şi uşor accesibilă tuturor practicanților, o finanțare transparentă și predictibilă în condițiile absolut necesare ale unei administrări sportive responsabile şi eficiente.

Urmare a celor expuse mai sus, vom elabora și aplica politici privind:

• Stimularea fiscală a companiilor private care finanțează sau sponsorizează asociațiile sportive de masă/performanță;

• Crearea unor centre de recuperare performante în stațiuni balneo-climaterice, în parteneriat public-privat;

• Creșterea accesului populației la activități sportive organizate de direcțiile județene de sport și tineret;

• Dezvoltarea activităților sportive pentru persoanele cu dizabilități, atât pe linia sportului de masă (inclusiv sportul școlar), cât și pe cea a sportului de performanță;

• Organizarea de competiții școlare în scopul acomodării tinerei generații cu regulile și valorile competiției: respect, excelență, fair-play, spirit de echipă;

• Reglementarea activității de supraveghere și control a direcțiilor județene de sport și tineret, privind activitatea sportivă;

• Promovarea sportului universitar, mai ales prin organizarea de competiții între universități și centre universitare, precum și sprijinirea participării acestora în competițiile internaționale;

• Asigurarea unei pregătiri profesionale și universitare de calitate în domeniul educației fizice, cu exigență mărită în acordarea diplomelor pentru studii superioare în domeniu;

• Reorganizarea sistemelor de finanțare publică a federațiilor sportive, după criterii clare și transparente;

• Continuarea sprijinului acordat federaţiilor sportive naţionale în relaţiile lor cu organizaţiile internaţionale pe ramură de sport, în vederea atragerii către România a cât mai multor competiţii şi evenimente de anvergură internaţională la nivel de sporturi olimpice;

• Continuarea programului de reconversie socio-profesională pentru sportivii de performanţă la retragerea lor din cariera sportivă;

• Dezvoltarea unor programe de reconversie profesională a sportivilor care se află în incapacitatea de a mai continua activitatea sportivă, ca urmare a unor accidente cauzate de practicarea sportului respectiv;

• Sprijinirea colaborării între federațiile sportive naționale și administrația centrală și locală, în sensul consultării reciproce în cadrul proiectelor de reabilitare sau extindere a infrastructurii existente, precum și a celor de construcție de infrastructură nouă;

• Încurajarea sportivilor de performanţă şi a antrenorilor acestora pentru a-şi continua cariera în ţară şi a contribui la îmbunătăţirea rezultatelor sportive româneşti pe plan intern şi internaţional;

• Înființarea unor secții de medicină sportivă în cadrul spitalelor județene, acolo unde nu există policlinici sportive;

• Încurajarea accesului la finanțări nerambursabile europene, precum și a parteneriatelor public-private pentru investiții în domeniul medicinei sportive (de exemplu, policlinici sportive);

• Continuarea dezvoltării infrastructurii pentru sportul școlar și universitar;

• Reașezarea pe coordonate de calitate, performanță și utilitate a infrastructurii existente pentru sportul de performanță, olimpic și paralimpic;

• Reorganizarea Comisiei Naționale de Acțiune Împotriva Violenței în Sport pentru eficientizarea combaterii violenței la manifestările sportive;

• Încurajarea încheierii de acorduri bilaterale la nivelul ministerelor cu atribuții în domeniul sportului (Educației, Apărării Naționale, Tineretului și Sportului) cu instituții similare din țări cu tradiție în sport, promovând schimburi de experiență în domeniul educației fizice, antrenoratului și științei sportului.

În concluzie, pentru implementarea cu succes a măsurilor propuse în domeniul sportului, se va acționa cu prioritate pentru creșterea calității infrastructurii sportive și a programelor privind sportul de masă, încurajarea și sprijinirea în mod activ a performanței sportive, reproiectarea legislației actuale și reașezarea sistemului pe principii de transparență și performanță.

PARTEA a II-a - STATUL

CAPITOLUL 7 – ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

Introducere. Viziune

Modernizarea administrației este o restanță care reprezintă o barieră în calea dezvoltării economiei și a realizării drepturilor cetățenilor, așa cum sunt ele recunoscute prin Constituție și legi. Administrația inteligentă va fi un pilon al modelului nostru de dezvoltare. Acest lucru înseamnă o administrație debirocratizată care înțelege și cooperează cu cetățenii, societatea civilă și mediul de afaceri. Reclădirea administrației noastre presupune transparentizarea, depolitizarea, regândirea structurii organizaționale la toate nivelurile și instituțiile, informatizarea, respectul legii, integritatea și prevenirea corupției, o comunicare publică revoluționată și formarea unei noi mentalități privind modul în care administrația publică, parte a statului, trebuie să acționeze în relație cu cetățenii și persoanele juridice. În viziunea noastră, administrația este compusă din funcționari publici bine plătiți, stăpâni pe domeniul de competență, cunoscători ai legilor, politicoși în raporturile cu cetățenii, creativi și constructivi în realizarea actului administrativ, o administrație care să-și asume responsabilități, pe baza principiului satisfacerii drepturilor cetățenilor, care să înlocuiască practicile birocratice dezvoltate pe baza principiului „nu se poate“. Vom clădi un parteneriat între administrație și cetățean, societatea civilă și mediul de afaceri.

Obiective și măsuri

Creșterea calității proceselor decizionale în administrația publică centrală

Calitatea serviciilor publice furnizate de administrație cetățenilor României depinde nemijlocit de conținutul politicilor publice și corelarea lor cu măsurile bugetare. Banii publici sunt cheltuiți eficient numai atunci când prioritățile sunt bine stabilite la centrul Guvernului, ancorate în cadrul bugetar și fiscal pe termen mediu, iar implementarea este monitorizată și evaluată periodic.

Vom acorda importanța cuvenită ciclului politicilor publice. Cadrul de planificare strategică va fi operaționalizat sub conducerea Primului Ministru și va stabili prioritățile de politică și acțiune ale Guvernului pe termen mediu, de exemplu lista proiectelor strategice de investiții și dezvoltare instituțională. Acestea vor fi corelate cu procesele bugetare: atât bugetele anuale, cât și Strategia fiscal-bugetară vor fi elaborate astfel încât să le asigure finanțarea corespunzătoare eșalonată pe întreaga durată a implementării. Acțiunile ministerelor și ale altor instituții de resort vor fi monitorizate cu ajutorul Planurilor anuale de lucru ale Guvernului, care vor viza atât documentele de politici publice, cât și propunerile de acte normative.

Vom depune eforturi pentru îmbunătățirea calității politicilor publice și a actelor normative prin evaluarea, înaintea aprobării, a impactului asupra bugetelor publice, mediului de afaceri și cetățenilor. Vor fi dezvoltate sisteme de colectare și analiză a datelor statistice, astfel încât deciziile să fie adoptate pe baza dovezilor.

Vom urmări îmbunătățirea coordonării interinstituționale, mai ales în cadrul Guvernului. Comunicarea în interiorul și între instituții va fi transferată în mediul electronic, inclusiv în privința procesului de avizare a actelor normative.

Dezvoltarea unei culturi a inovării și deschiderii la schimbare în rândul personalului din sectorul public

O administrație publică performantă are nevoie de un corp profesional înalt calificat, capabil să identifice soluții simple, rapide și eficiente pentru problemele cetățenilor și mediului de afaceri.

Este necesară elaborarea strategiilor de resurse umane pentru statutele de personal din administrația publică, respectiv funcția publică, personalul contractual, personalul didactic, personalul medical, personalul din domeniul ordinii și siguranței publice, personalul militar, personalul din justiție. Elaborarea planurilor multianuale de recrutare și carieră trebuie corelată cu perfecționarea profesională continuă a personalului, prin implementarea de programe cu amploare națională pentru perfecționare în domenii precum achizițiile publice, managementul investițiilor, tehnologia informației, etică și integritate, finanțe publice, managementul fondurilor europene, planificare strategică, analiza impactului politicilor publice etc. Sprijinirea rețelelor de schimburi de experiență și bune practici în toate sectoarele administrației publice, precum și elaborarea și diseminarea publică de ghiduri și metodologii de bună practică constituie instrumente pentru creșterea performanțelor angajaților din sistem.

Eficiența și profesionalismul funcționarilor publici presupun crearea unui cadru de remunerare atractiv și motivant, conform complexităţii funcțiilor ocupate și performanței profesionale. Revizuirea și implementarea sistemului de salarizare unitară a personalului din sectorul public constituie o prioritate a viitorului guvern liberal.

Cultivarea încrederii populației și mediului de afaceri în administrația publică

Administrația publică trebuie să servească intereselor cetățenilor. O administrație publică ruptă de cetățean creează nemulțumire, îndepărtare de la regulile legale și corupție. Pentru a elimina acest pericol, beneficiarii serviciilor publice trebuie consultați permanent, astfel încât calitatea prestațiilor și comportamentul personalului să fie la nivelul standardelor europene. Crearea instrumentelor online pentru raportarea nemulțumirilor și neregulilor sesizate de beneficiarii serviciilor publice reprezintă o metodă de creștere a performanței sistemului. Dezvoltarea unei culturi a eticii și integrității în rândul personalului din administrația publică presupune atât derularea unor programe de instruire și consiliere, cât și includerea criteriilor privind etica și integritatea în evaluarea profesională a personalului din sectorul public.

Creșterea transparenței în administrația publică

Eficiența administrației publice, alocarea rațională și cheltuirea legală a fondurilor publice depind de transparența modului de adoptare a deciziilor. Considerăm că este necesară dezvoltarea instrumentelor de transparență decizională și consultare publică online, pentru a da posibilitatea cât mai multor actori interesați să își exprime opiniile. Mediul de afaceri, societatea civilă, mediul academic, sindicatele și structurile asociative ale administrației locale trebuie implicate în fundamentarea și evaluarea politicilor publice.

Comunicarea în mediul online a informațiilor de interes public, a cât mai multor date statistice privind volumul și finanțarea serviciilor publice constituie un instrument esențial prin care beneficiarii serviciilor publice pot controla activitatea administrației publice.

Debirocratizare atât în relația cu beneficiarii, cât și în colaborarea interinstituțională

România are, în acest moment, un sistem birocratic stufos, marcat de paralelisme și suprapuneri, cu consecințe negative asupra calității actului administrativ. Partidul Național Liberal consideră că este necesară implementarea unor programe de simplificare administrativă și reducere a costurilor reglementărilor asupra populației și operatorilor economici, cu precădere în domenii care presupun interacțiuni frecvente între instituții și beneficiari (de exemplu, administrare fiscală, autorizări în construcții, carte funciară etc). Simplificarea administrativă și reducerea excesului de birocrație pot fi realizate prin informatizarea activităților instituțiilor publice, înființarea de ghișee unice electronice pentru relația cu populația și mediul de afaceri, eliminarea hârtiilor în comunicarea din interiorul și între instituțiile publice și integrarea funcțională a serviciilor electronice.

Creșterea eficienței alocării și utilizării resurselor financiare în administrația publică

Realizarea acestui obiectiv presupune elaborarea de planuri multianuale de investiții de către toate instituțiile publice, corelate cu planificarea bugetară, precum și condiționarea finanțării și avizării achizițiilor publice de existența planurilor de investiții aprobate cu consultarea tuturor actorilor interesați. Considerăm necesară revizuirea și extinderea bugetării pe programe și evaluarea acestora pe baza unor indicatori de performanță clar formulați. Responsabilitățile și competențele instituțiilor publice trebuie definite în funcție de capacitatea administrativă și așteptările beneficiarilor, iar finanțarea instituțiilor publice trebuie asociată cu performanțele înregistrate.

Creșterea performanței administrației publice locale

Vom realiza evaluarea capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, stabilirea de pachete de competențe și a necesarului de finanțare în funcție de indicatori ai capacității administrative, indiferent de tipul unităților administrativ-teritoriale. Acest proces trebuie însoțit de o amplă reformă administrativ-teritorială prin apariţia unor noi unităţi, regiunile.

Creșterea performanței administrației publice locale presupune elaborarea unui Plan Național de Investiții Strategice în Infrastructura Comunităților Locale, pe baza căruia să fie canalizate resursele de la bugetul de stat și din fonduri externe nerambursabile.

În același timp, considerăm că este necesară asocierea administrațiilor publice locale pentru a furniza în comun servicii publice care necesită resurse semnificative și a implementa proiecte de dezvoltare zonală.

Creșterea performanței nu poate fi obținută fără asigurarea stabilității surselor de finanțare și a predictabilității veniturilor administrațiilor locale. Echilibrarea bugetelor locale va fi realizată pe criterii de echitate și de încurajare a performanței.

Reducerea decalajelor de dezvoltare manifestate la nivel regional și zonal

România este, în bună măsură, o țară caracterizată prin decalaje regionale și locale. Dezvoltarea economică și socială a țării, reducerea sărăciei și creșterea calității vieții cetățenilor presupun eliminarea acestor decalaje. Alocarea investițiilor publice va urmări atingerea acestui obiectiv. Guvernarea liberală va urmări maximizarea impactului investițiilor în infrastructura fizică, de servicii și în resursele umane, prin concentrarea resurselor în poli de creștere regionali și poli de dezvoltare zonali.

CAPITOLUL 8 – SIGURANȚA CETĂȚEANULUI

Viziune

Siguranța cetățeanului este o componentă esențială a calității vieții. Ne-am fixat ca obiectiv strategic reclădirea națională, de care depinde apropierea standardului de viață al cetățenilor de nivelul statelor europene dezvoltate.

Nu putem vorbi despre un nivel ridicat al calității vieții oamenilor în condițiile în care cei care încalcă ordinea publică și siguranța celorlalți rămân nepedepsiți. Calitatea vieții este scăzută atunci când oamenii nu au sentimentul securității personale acasă, pe stradă, la locul de muncă, în călătorii. Nevoia de siguranță personală, asociată respectării ordinii publice, este una dintre nevoile de bază ale ființei umane.

În epoca în care trăim, siguranța personală a devenit fragilă. Deschiderea societății românești către spațiul european și celelalte zone ale lumii a adus, pe lângă consecințele benefice, și riscurile care decurg din exportarea unor noi tipuri de criminalitate. Criza economică a accentuat aceste riscuri. De la violența stradală până la crima organizată există o gamă largă de infracțiuni care pun în pericol cetățenii și creează sentimentul de insecuritate personală.

Vom consolida ordinea publică, securitatea personală, exercitarea drepturilor și libertăților indivizilor, protejarea vieții, integritatea fizică și proprietățile cetățenilor. Responsabilitatea satisfacerii acestor nevoi revine integral statului, în parteneriat cu cetățenii, societatea civilă și mediul de afaceri. Un stat incapabil să asigure ordinea publică și siguranța cetățenilor săi este un stat slab, un stat care nu le poate pretinde acestora respectarea legii. Reacția statului față de încălcarea legii va fi fermă și imediată, indiferent de persoana care încalcă ordinea publică. Este condiția fundamentală a înțelegerii de către cetățeni a importanței acestui atribut al statului și, plecând de aici, a respectului și deschiderii spre colaborare cu agenții învestiți cu apărarea ordinii publice și siguranței indivizilor. În același timp, statul va acorda angajaților din sistemul de ordine publică o importanță pe măsura rolului social jucat, a riscurilor și responsabilității asociate acestei profesii. Angajații sistemului de ordine publică nu pot obține respectul cetățenilor decât cu condiția ca statutul lor profesional să fie clar definit, apreciat și recompensat de către decidenții politici. Aceasta presupune alocarea de resurse suficiente și un management performant din partea conducerii structurilor de ordine publică, pe de o parte, profesionalism, integritate și responsabilitate din partea angajaților, pe de altă parte.

Obiective

Guvernul își va asuma obiectivul întăririi ordinii publice și creșterii siguranței personale a cetățenilor. În acest domeniu, prezența statului trebuie să fie mai puternică, mai eficientă, mai responsabilă. Respectarea ordinii publice și creșterea siguranței personale a cetățenilor sunt nu numai factori ai creșterii calității vieții, ci și condiții obligatorii pentru dezvoltarea societății noastre. Apropierea de cetățean și dezvoltarea parteneriatului cu societatea civilă trebuie să devină puncte centrale în proiectarea politicilor publice în acest domeniu. Creativitatea, competitivitatea și munca nu se pot dezvolta decât într-o societate în care indivizii se simt liberi şi în siguranță.

Pentru atingerea acestui obiectiv, Partidul Național Liberal consideră că este necesară definirea structurilor naționale și locale de ordine publică, astfel încât acestea să devină organisme puternice, profesioniste și capabile să-și exercite funcțiile esențiale de garantare a siguranței cetățeanului și a ordinii publice, compatibile cu structurile similare din spațiul Uniunii Europene.

Vom realiza o reformă instituțională care să elimine suprapunerile de atribuții și să transforme structurile centrale în structuri suple de conducere, reglementare şi control, concomitent cu

direcționarea principalelor resurse umane, materiale și financiare către structurile operative. Parte din această reformă este redefinirea conceptului de „polițist“ și a criteriilor de încadrare în această categorie. În prezent, sfera acestuia cuprinde și persoane care, deși sunt angajate ale ministerului de resort, nu realizează efectiv sarcinile și competențele polițistului.

Strategia de management al resurselor umane trebuie să asigure stabilitatea în sistem a angajaților și să pună accent pe formarea continuă a acestora la standarde europene. Politica de recrutare, selecție și promovare a personalului trebuie să fie bazată pe criterii de performanță. Numirile şi avansările în funcţie ale angajaţilor Ministerului Administraţiei şi Internelor, îndeosebi în funcţiile de conducere, trebuie efectuate cu excluderea totală a intervenţiei factorului politic, pe baza profesionalismului şi a meritului. În același timp, este necesară implementarea unui sistem de salarizare a angajaților concordant cu responsabilitățile și riscurile la care aceștia sunt expuși.

Măsuri prioritare

Partidul Național Liberal consideră că principalele priorităţi ale politicii publice în acest domeniu sunt următoarele:

- Creşterea siguranţei cetăţeanului;
- Prevenirea şi combaterea corupţiei;
- Prevenirea şi combaterea criminalităţii;
- Combaterea crimei organizate;
- Combaterea traficului şi consumului de droguri;
- Asigurarea unui trafic rutier cât mai sigur;
- Creşterea încrederii cetăţeanului în activitatea structurilor de ordine publică şi siguranţa cetăţeanului;
- Securizarea frontierelor externe;
- Reformarea managementului situaţiilor de urgenţă și protecţia infrastructurilor critice;
- Întărirea capacității de reacție prin crearea instrumentelor adecvate: centre integrate pentru ordinea publică şi siguranţa cetăţeanului;
- Promovarea unei cooperări transfrontaliere active.

Creşterea performanţei în activităţile legate de ordinea publică şi siguranţa cetăţeanului presupune reformarea sistemului de monitorizare şi evaluare a structurilor şi personalului pe baza unor indicatori specifici fiecărei structuri, tip de activitate şi categorie de angajaţi. Performanţa este condiţionată şi de implementarea unui sistem modern de planificare strategică/planificare multianuală a programelor şi proiectelor destinate creşterii siguranţei cetăţenilor, adaptate nevoilor cotidiene ale acestora, conform intereselor comunităţilor locale. Considerăm că elaborarea politicilor de prevenire şi combatere a criminalităţii trebuie realizată numai prin consultare publică, cu implicarea societăţii civile, organizaţiilor asociative din domeniile conexe, mediului academic. Pe baza unei asemenea consultări vom elabora și implementa Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Criminalității. Avantajul unui asemenea instrument constă în depășirea perspectivei sectoriale a diverselor strategii existente, centrate pe tipuri de criminalitate, prin definirea unitară a priorităților și rolului instituțiilor statului cu atribuții în acest domeniu şi a standardelor de performanță specifice, asumate de cei responsabili.

CAPITOLUL 9 – JUSTIȚIE ȘI ANTICORUPȚIE

9.1 Principiile acțiunii Guvernului României

Justiția este una dintre puterile statului. Politicile publice ale Guvernului României în domeniul justiției și anticorupției vor respecta independența justiției și vor pleca de la principiul conform căruia prevenirea și combaterea corupției sunt factori de securitate națională.

Guvernul României va sprijini prin legi și finanțare funcționarea sistemului judiciar și a celui penitenciar. Guvernul României consideră combaterea corupției un element strategic pentru garantarea democrației și a respectului regulii de drept și se angajează să păstreze cadrul legislativ și instituțiile anticorupție.

Guvernul României va încuraja și susține eforturile de profesionalizare continuă a magistraților și a personalului de specialitate, inclusiv a celui penitenciar. Buna funcționare a Justiției este o garanție a democrației și a respectării drepturilor și libertăților constituționale ale cetățenilor români, străini și apatrizi, inclusiv a dreptului la demnitatea umană, a respectării drepturilor persoanelor juridice de drept public și privat.

9.2 Starea de fapt privind politicile publice în justiție

9.2.1 Progrese obținute în urma aderării la Uniunea Europeană

Până la acest moment, marile repere ale procesului de reclădire a sistemului judiciar au fost construite și sunt funcționale în cea mai mare parte, reprezentând temelia pentru buna funcționare a justiției în România.

Astfel, au fost adoptate și au intrat în vigoare cele patru noi coduri, precum şi legislaţia necesară pentru implementarea acestora. O reformă legislativă atât de profundă este fără precedent în Europa și chiar la nivel mondial. Încă înainte de intrarea în vigoare a codurilor, dar și ulterior, au fost luate măsuri pentru buna lor aplicare și pentru pregătirea sistemului. Toate acestea trebuie să continue, astfel încât punerea în aplicare a codurilor să nu fie limitată în niciun fel.

De asemenea, au fost adoptate măsuri pentru eficientizarea sistemului disciplinar aplicabil judecătorilor şi procurorilor și pentru consolidarea instituţională şi operaţională a Inspecţiei Judiciare, precum și o nouă reglementare în vederea asigurării obiectivităţii şi transparenței procesului de promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție (ÎCCJ).

Pe lângă noile coduri penale, intervenţiile legislative relevante au vizat eliminarea suspendării cauzei la invocarea excepției de neconstituționalitate, îmbunătăţirea activităţii de valorificare a bunurilor sechestrate, transpunerea legislației europene privind confiscarea extinsă.

Combaterea corupției și a criminalității organizate a reprezentat o prioritate concretizată în legi și instituții, precum Agenția Națională de Integritate (ANI) și Direcția Națională Anticorupție (DNA). A fost adoptată o Strategie Națională Anticorupție (SNA) care a preluat domeniile identificate ca priorităţi la nivelul Uniunii Europene: recuperarea bunurilor şi resurselor financiare provenite din infracţiuni, protecţia avertizorilor de integritate, achiziţiile publice, prevenirea şi combaterea corupţiei politice şi din sectorul privat, protecţia intereselor financiare ale UE.

Toate aceste măsuri au produs rezultate concrete. Procurorii derulează anchete independente, ce îi privesc pe toți cei care comit infracțiuni, indiferent de poziția acestora. Judecătorii au dobândit deja o practică în a pronunța hotărâri descurajatoare, chiar și atunci când cei împotriva cărora sunt pronunțate sunt cunoscuți politicieni, demnitari ai statului sau influenți oameni de afaceri. Aceste evoluții au fost constant apreciate în rapoartele periodice ale Comisiei Europene (COM), dar și de partenerii externi în plan bilateral.

România a depășit etapa construcțiilor normative majore, a reușit crearea unei structuri instituționale eficiente, așteptată de cetățeni și apreciată de partenerii externi. Există deja elementele majore ale unei justiții moderne, europene.

9.2.2 Regrese

9.2.2.1 Lipsesc viziunea de continuare a reformării sistemului, obiectivele de atins și măsurile de aplicat în acest scop. Noua Strategie de dezvoltare a Justiției, care trebuia să continue Strategia precedentă, a fost adoptată recent cu mare întârziere (proiect finalizat în septembrie 2013 și promovat prin hotărâre de guvern în decembrie 2014) și încă nu există un Plan de Acțiune pentru aplicarea acesteia. Această întârziere a fost criticată în Raportul Mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) din ianuarie 2015. Majoritatea acțiunilor Ministerului Justiției (MJ) au constituit reacții disparate la criticile COM exprimate în Raportul MCV. Aceasta a creat impresia reversibilității reformelor și a anulat impactul pozitiv al progreselor combaterii corupției rezultat din acțiunile DNA. Practic, prin lipsa de viziune și determinare, MJ a subminat posibilitățile politice și tehnice de ridicare a MCV;

9.2.2.2 În guvernarea PSD a fost abandonat rolul MJ, de promotor al politicilor publice în Justiție. După trei ani de guvernare PSD nu există politici publice coerente în domeniile dreptului penal, civil, al executării sancțiunilor privative de libertate (spre exemplu, nu se aplică soluțiile „brățărilor electronice“ și supravegherea electronică în pedepsele privative de libertate, cea mai simplă măsură de descongestionare a penitenciarelor și de reducere a costurilor sociale și traumelor umane provocate de detenția în condiții necorespunzătoare);

9.2.2.3 În guvernarea PSD a încetat funcția MJ de „motor legislativ“. Cu excepția Codului Insolvenței, gândit și lucrat în bună măsură înainte de 2012, nu a fost promovat niciun act normativ major de perfecționare a cadrului legislativ al Justiției. MJ ar fi trebuit să inițieze consultări de substanță pentru reglajul fin al aplicării codurilor, așa cum se procedează după orice reformă legislativă majoră la câțiva ani de la aplicare. Jurisprudența Curții Constituționale a României (CCR) ar fi constituit ea singură un izvor valoros al unei astfel de ajustări fine. Aceasta a constituit și o recomandare a COM în Rapoartele MCV, ignorată însă;

9.2.2.4 Guvernarea PSD și-a abandonat propriul program în Justiție, care a rămas o promisiune neonorată. Au fost promise și nerealizate: generalizarea medierii, extinderea asistenței juridice din oficiu (gratuită) în zonele rurale, simplificarea asistenței juridice pentru victimele infracțiunilor (instrument european), simplificarea accesului la expertiză judiciară;

9.2.2.5 Strategia Națională Anticorupție (SNA) a fost subfinanțată, măsurile GRECO neimplementate, lansarea cu întârziere și fără consultare publică a Agenției pentru valorificarea bunurilor confiscate, care ar trebui să fie operațională la sfârșitul lui martie 2015;

9.2.2.6 Ignorarea timp de trei ani a problemelor din penitenciare, în ciuda existenței unei Strategii anterioare de dezvoltare a Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP), a condus la deteriorarea alarmantă a condițiilor de detenție. Poziția pompieristică a MJ și a Guvernului PSD de a „arunca“ pe piață cifre nefundamentate (aproximativ 1 miliard de euro) pentru refacerea condițiilor de detenție nu ține loc de soluții. Cifrele aprobate recent de guvern în acest scop sunt insuficiente și reprezintă

doar un joc de imagine neconvingător. Lipsa voinței politice de a dezvolta programele existente în prealabil de introducere a „brățărilor electronice“ în cazul arestului la domiciliu și a măsurilor de supraveghere electronică a deținuților a agravat situația;

9.2.2.7 Crearea fără fundamentare prealabilă a unei Direcții Naționale de Probațiune cu un aparat centralizat supradimensionat a secat resursele care trebuiau îndreptate pentru extinderea serviciului de probațiune în teritoriu, unde este de fapt nevoie pentru aplicarea noilor coduri. Nu a fost adoptat un statut modern al consilierului de probațiune, măsură care ar fi condus la eficientizarea activității acestor profesioniști. Aceste greșeli de politică publică au provocat protestul consilierilor de probațiune, de la forma grevei japoneze până la greva foamei, cum s-a întâmplat la Arad.

9.3 Obiective

9.3.1 Relansarea parteneriatului în sistemul judiciar

La momentul actual se impune o regândire a procesului de gestionare a justiției ca sistem. Guvernul României format de PNL are ca obiectiv consolidarea a ceea ce s-a construit până acum, plecând de la premisa unei acțiuni concertate între MJ – MP – Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) – ÎCCJ. Cooperarea între aceste instituții este cheia succesului reformelor, așa cum s-a întâmplat până la guvernarea PSD;

9.3.2 Calitate superioară în actul de justiție

Guvernul încurajează CSM, ÎCCJ și MP să aducă o nouă calitate, superioară, în actul de justiție. Hotărârile judecătorilor nu mai pot fi contradictorii, unificarea jurisprudenței trebuie să fie asigurată astfel ca actul de justiție să fie previzibil și credibil. Motivarea hotărârilor judecătorești trebuie realizată în termen, iar considerentele deciziilor vor trebui să aibă un efect educativ și de disciplinare a relațiilor sociale, prin puterea exemplului. Publicarea hotărârilor pe paginile de internet ale instanțelor și dezvoltarea instrumentelor de gestiune electronică a dosarelor sunt căi prin care aceste obiective se realizează;

9.3.3 Consolidarea instituțiilor anticorupție și dezvoltarea prevenției

În materie de anticorupție, Guvernul garantează intangibilitatea legislativă și instituțională a ANI și DNA, dar va pune un accent din ce în ce mai mare pe acțiunea de prevenție a faptelor de corupție. Aceasta înseamnă aplicarea Strategiei Naționale Anticorupție și reforme la nivelul organizării formelor de angajare a răspunderii în administrație. Guvernul va urmări punerea la dispoziția Justiției a acelor norme legislative care să permită deplasarea flexibilă a accentului pe recuperarea voluntară a prejudiciilor financiare rezultate din infracțiuni în schimbul atenuării sancțiunilor penale. În orice caz, Guvernul nu va iniția acte normative incidente anticorupției fără a consulta și acorda MP, DNA, CSM, ÎCCJ;

9.3.4 Ireversibilitatea reformelor, îndeplinirea condiționalităților MCV și deschiderea perspectivelor pentru ridicarea acestuia într-un orizont previzibil

Vom avea drept scop strategic ireversibilitatea reformelor sistemului judiciar și a combaterii corupției. Pe baza progreselor realizate în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare, Guvernul României își propune o perspectivă certă de încetare a acestuia prin îndeplinirea condiționalităților.

9.4 Direcții de acțiune și măsuri

9.4.1 Consolidarea independenţei Justiției

Măsuri:

9.4.1.1 Obligația Guvernului de a motiva adoptarea proiectelor de lege privind statutul CSM, organizarea judiciară și statutul magistraților, adoptate și trimise Parlamentului fără avizul CSM sau cu avizul negativ al CSM;

9.4.1.2 Dreptul CSM de a sesiza Guvernul cu proiecte de lege privind organizarea sistemului judiciar; Guvernul este obligat să motiveze respingerea proiectelor;

9.4.1.3 Aviz conform al CSM privind textele din proiectul de revizuire a Constituției promovate de Guvern, care privesc independența Justiției, separația puterilor în stat, statutul magistraților și rolul Consiliului Superior al Magistraturii;

9.4.1.4 Asigurarea transparenței și legalității în procedurile de desemnare a conducătorilor instituțiilor din cadrul sistemului judiciar;

9.4.1.5 Consolidarea Inspecției judiciare, în vederea asigurării continue a integrității în rândul judecătorilor și procurorilor;

9.4.1.6 Păstrarea rolului și independenței CCR.

9.4.2 Perfecționarea funcționării sistemului judiciar

Măsuri:

9.4.2.1 Constituirea unor comisii interinstituționale pe materiile drept civil și drept penal, care să asigure un dialog constant cu instanțele de judecată și cu practicienii, pentru măsurarea corectă a impactului codurilor și propunerea de măsuri legislative de reglaj fin în aplicare;

9.4.2.2 Aplicarea dispozițiilor noului Cod de procedură civilă care urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 2016, pentru a evita o nouă amânare;

9.4.2.3 Diversificarea instrumentelor de formare profesională și acces la informație prin sisteme și platforme de dialog și studiu la distanță, prin intermediul calculatorului (*e-learning*); aceasta implică și dezvoltarea tehnicilor de predare la distanţă pentru reţelele de formatori de către Institutul Național al Magistraturii (INM) și Școala Națională de Grefieri (SNG);

9.4.2.4 Încurajarea CSM, a instanțelor și parchetelor să dezvolte programe de mentorizare, de dialog și schimb de experientă, pe teme de viață și carieră, cu reputați magistrați de carieră din țările cu sistem judiciar performant – Franța, Marea Britanie, Olanda, Germania, SUA;

9.4.2.5 Unificarea jurisprudenței – aplicarea corectă a noilor mecanisme procedurale, disponibilitatea și transparența hotărârilor instanțelor, continuarea formării profesionale în scopul conștientizării de către judecători și procurori a nevoii de a asigura consecvență și predictibilitate în actul de justiție;

9.4.2.6 Continuarea consolidării rolului Înaltei Curți de Casație și Justiție în materia unificării jurisprudenței – măsuri de ordin managerial, comunicarea între ÎCCJ și curțile de apel, folosirea mecanismului „soluțiilor de principiu“ și utilizarea soluțiilor IT pentru popularizarea acestora;

independența în activitatea de judecată nu trebuie înțeleasă ca libertate totală de a pronunța hotărâri divergente, ci implică și responsabilitatea de a oferi motive reale și temeinice atunci când o practică deja consacrată nu este urmată într-un caz similar;

9.4.2.7 Specializarea magistraților și a personalului auxiliar și, pe această bază, extinderea și dezvoltarea secțiilor specializate în instanțe;

9.4.2.8 Despărțirea funcțiilor manageriale de cele judiciare în cadrul instanțelor și parchetelor și specializarea managerilor de sistem judiciar;

9.4.2.9 Consolidarea și promovarea medierii;

9.4.2.10 Îmbunătăţirea sistemului de expertiză judiciară;

9.4.2.11 Dezvoltarea sistemului de justiţie pentru minori;

9.4.2.12 Consolidarea serviciilor de probaţiune şi de reintegrare a victimelor, în acord cu prevederile noilor coduri, dar și cu standardele europene.

9.4.3 Asigurarea calității și coerenței legislației

Măsuri:

9.4.3.1 Consultarea reală cu sistemul judiciar, profesiile liberale și societatea civilă în proiectele de lege inițiate de MJ privind sistemul judiciar;

9.4.3.2 Limitarea la maximum a legiferării prin ordonanțe de urgență în sistemul judiciar.

9.4.4 Apropierea Justiției de cetățeni

Măsuri:

9.4.4.1 Publicarea integrală a hotărârilor judecătorești, cu respectarea datelor cu caracter personal;

9.4.4.2 Încurajarea CSM și a școlilor de drept să dezvolte programe de pregătire profesională axate pe dobândirea unui limbaj accesibil, simplu și coerent în actul de justiție, firește, cu păstrarea acurateții folosirii termenilor de specialitate. Actul de justiție este deopotrivă unul de dreptate, educație civică și cultură, el trebuie să ajungă la mintea și sufletul cetățenilor printr-un limbaj corect, limpede și elocvent, în deplin acord cu virtuțile limbii române;

9.4.4.3 Prin MJ, CSM și ÎCCJ se va încuraja începerea unui proiect pilot prin care marile hotărâri, cele care sunt date în interpretarea legii, să fie prefațate de un rezumat pe înțelesul tuturor, care să permită pătrunderea sensului hotărârii în sfere sociale cât mai largi; o astfel de abordare e deja utilizată la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, dar și la Curtea Supremă din Marea Britanie, și este foarte apreciată de cetățeni și magistrați;

9.4.4.4 Prin MJ și Ministerul Educației (ME) vor fi inițiate proiecte didactice de educație civică și juridică în școli și universități;

9.4.4.5 Prin MJ vor fi inițiate programe de cooperare cu CSM, Televiziunea Română și Societatea Română de Radiodifuziune pentru prezentarea Justiției printr-un program intitulat „Justiția și societatea“.

9.4.5 Asigurarea logisticii și infrastructurii necesare pentru buna funcționare a instanțelor și parchetelor

Măsuri:

9.4.5.1 Asigurarea unei finanțări adecvate, care să sprijine și să permită funcționarea eficientă a sistemului;

9.4.5.2 Continuarea proiectului bucureștean „Centrul Judiciar“ („Justice District“);

9.4.5.3 Lansarea proiectului „Ghișeul unic“ („one stop shop“), constând în înființarea de puncte de plată a taxelor de timbru și de cumpărare a timbrelor judiciare[4] la sediile instanțelor (și implicit în Centrul Judiciar), astfel încât cetățenii și avocații să nu mai fie nevoiți să se deplaseze la alte locații pentru achitarea acestora;

9.4.5.4 Continuarea informatizării instanțelor și parchetelor;

9.4.5.5 Integrarea bazelor de date într-un sistem unic informatizat, deschis publicului;

9.4.5.6 Organizarea unui sistem statistic integrat pentru întreg sistemul judiciar și penitenciar, cu puncte terminale în MJ, CSM, ÎCCJ, MP și ANP, deschis publicului;

9.4.5.7 Compatibilizarea sistemelor electronice și informatice, a bazelor de date și a formulelor statistice cu cele recomandate la nivel european și integrarea acestora în rețelele europene, acolo unde acestea există.

9.4.6 Gestionarea rațională și eficientă a volumului de activitate la instanțe și parchete

Măsuri:

9.4.6.1 Realizarea de către MJ în cooperare cu CSM și cu consultarea autorităților locale și a societății civile, care să indice cea mai potrivită dintre următoarele opțiuni: închiderea instanțelor și parchetelor mici nefuncționale, rearondarea circumscripțiilor și înființarea de instanțe și parchete itinerante;

9.4.6.2 Restructurarea și reorganizarea instanțelor și parchetelor, care să satisfacă nevoile cetățeanului și capacitatea instanțelor de a aplica bine legile, în special noile coduri; instanțele și parchetele mici nu își pot realiza funcția socială; instanțele și parchetele în care concentrăm resurse și expertize sunt instanțe puternice, capabile să-și îndeplinească rolul de înfăptuire a justiției, rolul de serviciu judiciar; procesul de reformă a rețelei instanțelor și parchetelor trebuie să continue cu cele mai adecvate soluții, pentru a reuși să specializăm magistrații, personalul auxiliar și, pe această bază, să obținem creșterea calității actului de justiție.

9.4.7 Perfecționarea sistemului de asigurare a integrității și de combatere a corupției

Măsuri:

9.4.7.1 Menținerea și consolidarea cadrului normativ al ANI;

[4] Timbrul judiciar a cunoscut de-a lungul vremii o evoluție alternativă, fiind reglementat și abrogat succesiv, însă nevoile justiției îl pot reclama din nou la un moment dat în viitor. Chiar dacă în prezent el nu este operațional, împrejurarea nu alterează sensul reformei propuse la acest paragraf, dotarea sediilor instanțelor cu logistica necesară pentru plata diverselor taxe către justiție într-un mod facil și rapid, deci, în beneficiul deopotrivă al cetățenilor și instanțelor.

9.4.7.2 Asigurarea aplicării unitare a legislației privind incompatibilitățile, conflictele de interese și averile nejustificate;

9.4.7.3 Respectarea și executarea neîntârziată a hotărârilor judecătorești de toate autoritățile publice, inclusiv de către Parlament;

9.4.7.4 Crearea mecanismului de verificare ex-ante a conflictelor de interese în procesul de atribuire a contractelor de achiziții publice;

9.4.7.5 Menținerea și consolidarea cadrului normativ și instituțional anticorupție;

9.4.7.6 Eliminarea tuturor prevederilor de natură să afecteze sau să limiteze derularea anchetelor sau funcționarea eficientă a instituțiilor anticorupție; regândirea regulilor responsabilității ministeriale, astfel ca activitatea justiției să depindă cât mai puțin de decizii ale politicienilor;

9.4.7.7 Continuarea dialogului transpartinic în vederea asigurării în Parlament a unei abordări sistematice și coerente cu privire la cererile de ridicare a imunităților; introducerea obligativității motivării deciziilor Parlamentului cu privire la aceste cereri;

9.4.7.8 Recuperarea prejudiciilor în cazurile de corupție trebuie să rămână o prioritate, inclusiv datorită puternicului efect disuasiv; eficientizarea aplicării practice a normelor privind confiscarea extinsă;

9.4.7.9 Clarificarea rolului și atribuțiilor instituțiilor cu competențe în materia recuperării prejudiciilor cauzate prin infracțiuni și luarea tuturor măsurilor de ordin normativ și instituțional pentru simplificarea, eficientizarea și asigurarea coerenței acestora;

9.4.7.10 Elaborarea unei noi Strategii Naționale Anticorupție, care să continue actuala SNA și să consolideze rezultatele obținute în urma aplicării acesteia; se va avea în vedere diminuarea riscului de corupție în raport cu specificitățile fiecărui sector de activitate vizat (de exemplu, sănătate, educație, administrație etc.);

9.4.7.11 Transparentizarea și eficientizarea procedurilor de achiziții publice pentru a se elimina orice vulnerabilitate la corupție.

CAPITOLUL 10 – REFORMA SISTEMULUI PENITENCIAR

10.1 Viziune și obiectiv strategic

Executarea pedepselor privative de libertate este o parte importantă a înfăptuirii justiţiei. O justiţie de nivel european presupune şi un sistem penitenciar care să respecte standardele Uniunii Europene. Modul de executare a pedepselor privative de libertate și condițiile de detenție constituie un indicator al gradului de civilizare al unei societăți. Persoanele condamnate la pedeapsa închisorii trebuie să se bucure de toate drepturile prevăzute de legea română și de convențiile internaționale la care România este parte.

În sistemul nostru legal, privarea de libertate este măsura punitivă extremă. Această sancțiune nu trebuie să fie însoțită de suferințe suplimentare, de tratamente inumane sau degradante. Organizarea executării pedepselor privative de libertate trebuie realizată pe baza respectării drepturilor fundamentale ale omului, iar scopul detenției trebuie să îl reprezinte recuperarea deținutului și reintegrarea acestuia în societate.

Aceste obiective nu pot fi realizate decât în măsura în care trebuințele fundamentale și demnitatea ființei umane sunt respectate în cursul executării pedepsei închisorii. Drepturile referitoare la spațiul personal, siguranța fizică, hrana, facilitățile și serviciile legate de sănătatea și demnitatea umană nu sunt beneficii acordate opțional persoanei private de libertate. Sunt elemente esențiale pentru ființa umană, drepturi care trebuie garantate și respectate în timpul executării pedepsei. Încercarea de a face mai bună o ființă umană prin încălcarea atributelor sale definitorii este sortită eșecului.

Sistemul nostru penitenciar înregistrează un decalaj important raportat la standardele europene referitoare la detenție. Acest fapt este demonstrat de condamnările pronunțate împotriva României de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO). Rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT), ale UNICEF și ONG-urilor care activează în domeniul drepturilor omului arată încălcarea drepturilor persoanelor private de libertate în sistemul penitenciar și spațiile de deţinere ale Ministerului Administrației și Internelor.

Dezbaterea publică actuală generată de relatările mass media privind condiţiile din închisorile româneşti arată gravele probleme ale sistemului nostru penitenciar. În primăvara anului 2012, România a evitat aplicarea unei sentinţe pilot a Curţii Europene a Drepturilor Omului privind condiţiile de detenţie. Starea deplorabilă a închisorilor noastre afectează în mod grav atât viaţa cotidiană a deţinuţilor, cât şi pe cea a personalului Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor. Angajamentele şi măsurile asumate de către Guvernul României prin Ministerul Justiţiei – Administraţia Naţională a Penitenciarelor pentru remedierea deficienţelor sistemului – ilustrate de cauzele aflate pe rolul Curţii – au fost însă, în cea mai mare măsură, abandonate de Guvernul Ponta. Consecinţa a fost agravarea problemelor din închisorile româneşti.

Obiectivul nostru strategic îl reprezintă reformarea și modernizarea sistemului penitenciar. Standarde de detenţie la nivelul Uniunii Europene, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă ale angajaţilor din sistem, respectarea drepturilor fundamentale ale omului şi crearea şanselor de reintegrare socială a foştilor deţinuţi constituie elementele fundamentale ale acestei reforme.

10.2 Probleme ale sistemului penitenciar

Problemele cu care se confruntă sistemul nostru penitenciar au fost generate în timp. În ultimii 25 de ani, indiferent că au fost gestionate de Ministerul de Interne sau de Ministerul Justiţiei, penitenciarele au ocupat un loc periferic în politicile publice. În toată această perioadă, sistemul penitenciar a fost puternic subfinanţat, cu consecinţe nefaste atât asupra condiţiilor de viaţă ale deţinuţilor, cât şi asupra condiţiilor de muncă ale angajaţilor. Ignorarea situaţiei penitenciarelor, de altfel parte a sistemului de apărare, ordine publică şi siguranţă naţională, a condus la agravarea şi multiplicarea problemelor. În condiţiile crizei economice prin care trece România, singura opţiune o reprezintă prioritizarea obiectivelor şi îndeplinirea succesivă a obligaţiilor care decurg din calitatea de stat membru al UE.

10.2.1 Suprapopularea

Conform datelor furnizate de Administraţia Naţională a Penitenciarelor, la data de 17 februarie 2015, efectivul total al persoanelor aflate în sistemul penitenciar era de 29.978 de deţinuţi şi arestaţi preventiv. Potrivit aceloraşi date, capacitatea legală a sistemului (calculată la 4 metri pătraţi/deţinut, conform standardelor europene) este de 19.024 de deţinuţi. Rezultă un indice de ocupare de 157,58%.

Suprapopularea constituie una dintre cele mai grave probleme ale sistemului nostru penitenciar. Lipsa spaţiului vital minim în închisorile româneşti reprezintă unul dintre motivele condamnării României în procesele judecate de către CEDO, în baza articolului 3 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. După 1989, statul român a construit doar trei penitenciare pentru adulţi (Arad, Giurgiu, Bucureşti-Rahova), un centru de reeducare (Buziaş, acum centru educativ) şi un penitenciar pentru minori şi tineri (Tichileşti, acum centru de detenţie).

10.2.2 Condiţiile de detenţie

Sistemul dispune, în general, de clădiri vechi, unele construite în perioada regimului comunist, altele anterioare acestei perioade. Caracteristica dominantă a arhitecturii închisorilor este de tip sovietic, cu camere de câteva zeci de paturi, a căror capacitate este cu mult depășită, îndeosebi în perioadele în care rata infracționalității crește. Densitatea de locuire foarte ridicată conduce nu doar la lipsa spaţiului personal, ci și la dezvoltarea subculturilor criminale şi la abuzuri fizice între deţinuţi. Capacitatea angajaţilor sistemului penitenciar de a asigura integritatea fizică a deţinuţilor este, în acest tip de penitenciar, extrem de scăzută.

Calitatea vieţii oamenilor închişi în asemenea spaţii nu are nicio legătură cu standardele minime caracteristice unei societăţi europene civilizate. Vechimea clădirilor, starea proastă şi nivelul rudimentar al instalaţiilor sanitare, subdimensionate în raport cu numărul deţinuţilor, lipsa căldurii pe timp de iarnă şi umezeala, dificultatea de a asigura igiena personală în condiţiile limitării accesului la apă caldă şi duş, insuficienta iluminare şi aerisire, calitatea proastă a apei potabile, a cazarmamentului (pături, saltele, lenjerie) vechi şi deteriorat, toate acestea compun tabloul majorităţii penitenciarelor noastre. Pe lângă aceste elemente, CEDO a pronunţat condamnări împotriva României pentru încălcarea standardelor europene privind calitatea hranei, apei potabile şi asistenţei medicale.

10.2.3 Condiţiile de muncă

Starea sistemului penitenciar afectează nu numai viaţa cotidiană a deţinuţilor, ci şi activitatea şi drepturile angajaţilor din sistem. Condiţiile de muncă ale angajaţilor din închisorile româneşti sunt, de asemenea, în contrast cu standardele europene. Suprapopularea, frigul, umezeala, condiţiile de igienă precare etc. marchează şi cariera profesională a personalului penitenciar. Acesta nu dispune de minime facilităţi, banale în sistemele occidentale (condiţii decente de servire a mesei, vestiare, duşuri, cameră de repaus etc.). Incidenţa ridicată a bolilor profesionale, uzura fizică şi psihică accelerată sunt consecinţe ale caracteristicilor acestui mediu profesional.

Angajaţii sistemului, îndeosebi cei care intră în contact direct cu deţinuţii, sunt, în acest moment, excedaţi de volumul de muncă. În condiţiile în care completarea schemei de personal este în continuare blocată, personalul este suprasolicitat, compensarea muncii suplimentare cu timp liber corespunzător este aproape imposibil de pus în practică, iar plata orelor suplimentare nu are încă o rezolvare completă și adecvată efortului depus de către angajații sistemului.

Condiţiile de detenţie şi condiţiile de muncă sunt strâns legate; cu unele deosebiri, ridicarea standardelor generale ale penitenciarelor româneşti înseamnă îmbunătăţirea situaţiei ambelor categorii.

10.3 Soluții și măsuri

Profunzimea problemelor reclamă soluții urgente și măsuri radicale. Evident, remedierea situaţiei depinde de posibilităţile statului de a aloca resurse financiare acestui domeniu. În acelaşi timp, pot fi identificate resursele existente în interiorul sistemului penitenciar, resurse deocamdată neexploatate. Cu multă muncă, creativitate şi responsabilitate putem soluţiona deficienţele în ceea ce privește respectarea drepturilor omului, conform standardelor europene.

10.3.1 Soluții și măsuri privind suprapopularea

Problema suprapopulării penitenciarelor, în principal în termenii asigurării suprafeţei minime şi a volumului de aer pentru fiecare deţinut, este, fără îndoială, extrem de importantă. De rezolvarea acestei probleme depinde, într-o măsură consistentă, respectarea standardelor europene în ceea ce privește detenţia.

Deşi numărul populaţiei în penitenciare înregistrează un trend descendent (care probabil va fi accentuat de orientarea practicii judiciare prin utilizarea măsurilor alternative la pedeapsa închisorii promovate în noile Coduri), gradul de suprapopulare a sistemului (157,58%) impune mărirea capacităţii de cazare.

Există soluţii de extindere a capacităţii de cazare care să nu afecteze considerabil bugetul statului şi, deci, alocarea fondurilor către domenii prioritare, cum sunt educaţia şi sănătatea. Analiza structurii populaţiei din penitenciare arată că la data de 31.01.2015, dintr-un total de 29.969 de deţinuţi, 3.602 erau plasaţi în regim deschis şi 11.270 în regim semideschis. Ambele categorii (îndeosebi cea a deţinuţilor plasaţi în regimul deschis, care pot presta munci în afara penitenciarului fără pază), care însumează aproape jumătate din totalul populaţiei penitenciare, sunt caracterizate printr-un grad de pericol relativ scăzut şi, în consecinţă, paza şi supravegherea presupun o alocare limitată de resurse umane şi logistice.

Pentru cazarea acestor două categorii de deţinuţi există următoarele soluţii:

a) Construirea unor penitenciare modulare, pe terenurile aflate deja în proprietatea sau administrarea Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor (costurile de construcţie şi administrare ale unui asemenea penitenciar sunt mult mai mici decât în cazul penitenciarelor „clasice“);

b) Transferarea clădirilor neutilizate aflate în proprietatea/administrarea Ministerului Apărării Naţionale şi a altor instituţii publice către Ministerul Justiţiei – Administraţia Naţională a Penitenciarelor şi transformarea acestora în penitenciare. Adaptarea acestor clădiri la cerinţele de custodiere a deţinuţilor plasaţi în regimul deschis şi semideschis presupune costuri reduse, în comparaţie cu cele necesare construirii unui penitenciar;

c) Dezvoltarea parteneriatului public-privat pentru construcţia de penitenciare noi, la standarde europene.

Aşa cum se poate observa, aplicarea primelor două soluţii poate conduce la relocarea a aproximativ 50% din populaţia penitenciară existentă, cu consecinţa scăderii indicelui de ocupare în sistem şi respectarea spaţiului minim/deţinut, conform standardelor europene.

În acelaşi timp, suprapopularea sistemului penitenciar este generată şi de „custodierea“ arestaţilor preventiv (1.601 de arestaţi preventiv, la 31.01.2015). Pentru această categorie trebuie construit un sistem de „custodiere“ diferit (centre de reţinere şi arest preventiv sau închisori preventive), la un standard adecvat statutului juridic al acestor persoane, aflate sub beneficiul prezumţiei de nevinovăţie. Soluţiile descrise mai sus pot fi, de asemenea, aplicate. Aplicarea legislației privind brățările electronice este una dintre soluții.

10.3.2 Soluții privind condițiile de detenție și condițiile de muncă

Soluţiile problemei suprapopulării sistemului penitenciar sunt, într-o anumită măsură, soluţii pentru îmbunătăţirea condiţiilor de detenţie. Acestea nu sunt însă suficiente. Timp de 25 de ani, sistemul penitenciar a fost „peticit“. Trebuie demarat un program amplu de modernizare a penitenciarelor, de aducere a acestora la standardele europene. Ministerul Justiţiei – Administraţia Naţională a Penitenciarelor va realiza o diagnoză a problemelor din sistem şi va prioritiza rezolvarea acestora, cu alocarea resurselor financiare necesare. Satisfacerea trebuinţelor de bază ale deţinuţilor, cum sunt cele legate de hrană, apă potabilă, căldură pe timpul iernii, asistenţă medicală etc., constituie o obligaţie a statului român.

Condiţiile de muncă ale angajaţilor sistemului penitenciar reprezintă, de asemenea, un obiectiv. Angajaţii Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor exercită un rol extrem de important în asigurarea ordinii publice şi siguranţei cetăţenilor. Ei sunt parte a administrării justiţiei, atât sub aspectul organizării executării măsurilor privative de libertate, cât şi al recuperării morale şi reintegrării sociale a foştilor deţinuţi. Munca lor trebuie apreciată şi recompensată corespunzător. Dincolo de aspectele care ţin de condiţiile de muncă, statutul şi recompensarea angajaţilor din sistemul penitenciar trebuie aşezate la nivelul celorlalte structuri din sistemul de apărare, ordine publică şi siguranţă naţională. Calitatea vieţii angajaţilor din penitenciare, cariera profesională, filtrele de selecţie, promovările în sistem, stabilitatea pe funcţie sunt aspecte care necesită reglementări similare.

Ridicarea standardelor condiţiilor de detenţie şi ale condiţiilor de muncă presupune alocări financiare suplimentare, trecerea de la „bugetul de avarie“ la un buget proiectat pe măsura problemelor sistemului penitenciar. În acelaşi timp, e nevoie de profesionalism şi responsabilitate în gestionarea acestor resurse, precum şi de identificarea unor surse de finanţare suplimentare.

10.4 Finanţarea sistemului penitenciar

Modernizarea sistemului penitenciar nu trebuie realizată doar pe baza fondurilor alocate de la bugetul statului. În condiţiile în care educaţia şi sănătatea sunt domenii ce au nevoie urgentă de alocări financiare suplimentare, Ministerul Justiţiei – Administraţia Naţională a Penitenciarelor trebuie să crească nivelul veniturilor proprii. Există soluţii la această problemă:

a) Extinderea implicării deţinuţilor în activităţi lucrative. Prestarea unei munci constituie un indicator important al îndreptării persoanei condamnate, care aduce o serie de beneficii, de la diverse recompense până la scurtarea pedepsei prin obţinerea liberării condiţionate. În sistemul nostru legal, munca este un drept şi nu o obligaţie pentru deţinuţi. Utilizarea deţinuţilor în activităţi lucrative, ilustrată de nivelul veniturilor proprii ale sistemului penitenciar, este acum extrem de redusă. Administraţia Naţională a Penitenciarelor trebuie să utilizeze mai eficient activele proprii şi să intensifice contactele cu mediul antreprenorial, astfel încât deţinuţii să beneficieze în mod real de acest drept. De asemenea, trebuie evaluate şi posibilităţile de utilizare a muncii deţinuţilor în viitoarele proiecte de infrastructură (rutieră, agricolă, mediu, construcţii etc.). Recuperarea prejudiciului, cel puţin parţial, prin munca prestată în timpul executării pedepsei, poate constitui un criteriu realist în evaluarea gradului de îndreptare a deţinutului. În acelaşi timp, implicarea în activităţi lucrative are drept consecinţă transferarea unei părţi a sarcinii de întreţinere a sistemului penitenciar de la contribuabili către deţinuţi;

b) Utilizarea oportunităţilor economice din interiorul sistemului. Conform legii de executare a sancţiunilor privative de libertate, deţinuţii au dreptul să achiziţioneze produse de la magazinele din incinta unităţilor penitenciare. De asemenea, în scopul păstrării legăturilor cu societatea, deţinuţii au dreptul să utilizeze telefoanele publice instalate în secţiile penitenciarelor. Importanţa economică a magazinelor de incintă şi a sistemului de telefonie a fost neglijată. Dintr-o perspectivă care ţine de consum, sistemul penitenciar poate fi privit ca o agregare de treizeci de mii de consumatori captivi, dependenţi total de aceste servicii, furnizate în acest moment de către operatori economici privaţi. Un parteneriat între Administraţia Naţională a Penitenciarelor şi organizaţiile sindicale din sistem poate crea o structură managerială care să preia şi să gestioneze această resursă de business importantă. Profitul obţinut va fi utilizat pentru îmbunătăţirea condiţiilor din penitenciare, degrevând astfel parţial bugetul statului.

10.5 Reintegrarea socială a foştilor deţinuţi

Funcţia esenţială a pedepselor privative de libertate o reprezintă recuperarea morală a infractorului şi reintegrarea acestuia în societate. Un sistem penitenciar modern trebuie să creeze condiţiile necesare pentru atingerea acestei finalităţi. Datele statistice publicate pe site-ul Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor indică existenţa unui proces de cvasi-permanentizare a populaţiei penitenciare. Astfel, la data de 31.01.2015, din cei 29.969 de deţinuţi, numărul recidiviştilor era de 12.835, cel al persoanelor cu antecedente penale era de 6.400, iar restul de 10.734 nu aveau antecedente penale. Aceste cifre sunt în acord cu estimările referitoare la rata recidivei, plasată în jurul procentului de 50%. Ele par să indice eşecul parţial al executării pedepsei cu închisoarea şi preeminenţa funcţiei de stocaj a penitenciarului.

Sistemul nostru penitenciar trebuie regândit şi sub aspectul funcţiilor şi efectelor detenţiei. Funcţia de supraveghere este, fără îndoială, una esenţială, fiind legată de apărarea ordinii publice şi a siguranţei cetăţenilor. În acelaşi timp, alocarea resurselor în sistem trebuie echilibrată în sensul

intensificării activităţii de resocializare a deţinuţilor în vederea reintegrării lor sociale. Din totalul de aproximativ 12.500 de angajaţi din sistemul penitenciar, doar circa 5% lucrează în serviciile coordonate de Direcţia Reintegrare Socială. Disproporţia dintre numărul lucrătorilor din serviciile de educaţie şi asistenţă psihosocială şi numărul populaţiei din penitenciare este evidentă. Numărul angajaţilor din acest sector trebuie, în mod evident, suplimentat.

În acelaşi timp, şansele de reintegrare socială a foştilor deţinuţi sunt reduse în absenţa suportului post-eliberare, indiferent de cantitatea de resurse alocate sistemului penitenciar şi de performanţele angajaţilor săi. Sistemul de probaţiune, care are atribuţii legale în privinţa persoanelor liberate din penitenciar, este de asemenea excedat de volumul de muncă: la data de 31.12.2014, erau înregistrate 26.749 de persoane în supravegherea celor 42 de Servicii de probațiune aflate în subordinea Direcţiei de Probaţiune din Ministerul Justiţiei. Ca şi în cazul sistemului penitenciar, o alocare suplimentară de resurse este obligatorie.

Având în vedere importanţa activităţii sistemului penitenciar şi a sistemului de probaţiune, a colaborării cu societatea civilă şi mediul academic, în scopul creşterii şanselor de reintegrare socială a foştilor deţinuţi, vom promova şi aplica Strategia Naţională de Reintegrare Socială a Persoanelor Private de Libertate.

.

CAPITOLUL 11 – POLITICĂ EXTERNĂ ȘI AFACERI EUROPENE

11.1 Principalele obiective ale politicii externe

Vom promova o politică externă care să răspundă intereselor economice ale României, capabilă să promoveze valorile noastre naționale, bogăția noastră culturală și care să confirme respectul și demnitatea meritate de români.

Vom imprima politicii externe mai mult pragmatism şi viziune pe termen lung. În noul context economic și de securitate la nivel regional, european și global, apartenenţa României la UE şi NATO, parteneriatul strategic cu SUA și o diplomație economică activă și eficientă sunt reperele fundamentale ale acțiunii noastre în plan extern.

De asemenea, pentru realizarea obiectivelor de politică externă, vom antrena implicarea în mai mare măsură a partenerilor din societatea civilă, din mediul academic, din mediul de afaceri, din mediul cultural, inclusiv în proiectele care vizează promovarea intereselor şi a identităţii româneşti în străinătate.

Statul pe care îl vom reclădi va fi capabil să asigure securitatea națională și influența României în Europa și în lume.

Următoarele direcții de acțiune sunt cruciale pentru realizarea acestui deziderat:

- România – Poarta Europei reprezintă conceptul strategic referitor la fructificarea locației noastre geografice în avantaje economice prin transformarea noastră într-un important nod interregional economic, comercial, logistic, industrial, agricol, energetic și de IT;
- Revizuirea Strategiei de Securitate Națională, în concordanță cu noile realități geopolitice și riscuri asimetrice, inclusiv în zona securității energetice, cyber sau agroalimentare;
- Asigurarea securității noastre economice prin negocierea unui pachet economic, financiar și tehnologic pe măsura relevanței strategice a României;
- Articularea și punerea imediat în practică a unui plan strategic de promovare a reputației și influenței României prin artă, cultură, păstrarea și promovarea identității noastre naționale;
- Aderarea României la Zona Euro pe criterii și cu un calendar care să țină cont de interesele economice și sociale ale țării și nu exclusiv de cele politice. Reluarea demersurilor pentru aderarea României la OECD;
- Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA și întărirea dimensiunii sale economice, tehnologice și de schimburi interumane;
- Dinamizarea tuturor Parteneriatelor Strategice dezvoltate de România. Extinderea graduală a triunghiului de la Weimar Germania – Franța – Polonia către România. Extinderea formatelor ședințelor comune de Guvern (G2G) cu Germania, Spania, pe lângă Franța, Italia, Israel, vecini;
- Aderarea deplină la Spațiul Schengen;

- Pregătirea transformării MCV într-un mecanism de auto-evaluare a progreselor în zona de justiție și lupta împotriva corupției, supus unui mecanism de peer-review din partea statelor membre și a Comisiei Europene, ca primă etapă pentru eliminarea acestuia;
- Transformarea zonei de nord-est a României într-un spațiu de atractivitate pentru investițiile străine și naționale interesate în fructificarea aderării Republicii Moldova, Ucrainei și Georgiei la zona de liber-schimb cu UE, dar și a celor din afara UE interesați de fructificarea poziției României ca poartă de intrare în Europa;
- Actualizarea tuturor formelor de colaborare transfrontalieră ale României, modernizarea și unificarea tuturor punctelor de trecere ale frontierei cu vecinii noștri la standarde Schengen;
- Modificarea rolului reprezentanțelor economice ale României după modelul Pro-Chile sau austriac, sub autoritatea Agenției Române de Investiții și Promovare a Exporturilor, după modelul Deutschland Trade and Invest;
- Creșterea numărului de poziții de influență ocupate de români în structurile UE, NATO, ONU etc. Susținerea unei candidaturi românești la poziția de Secretar General ONU în 2016;
- Crearea unui spațiu de liber schimb între România și Republica Moldova și extinderea zonei de mic trafic de frontieră de la 30 la 100 km;
- Sprijinirea organizării unei conferințe internaționale a donatorilor pentru Republica Moldova, după modelul celor organizate pentru Ucraina și Georgia. Generarea unei susțineri largi pentru aderarea Republicii Moldova la UE și a strângerii relațiilor dintre Republica Moldova și NATO;
- Revenirea Institutului Cultural Român în subordinea Președinției României;
- Investiția într-o infrastructură diplomatică și consulară care să deservească, în condiții optime, nevoile comunității românești în relația cu instituțiile statului român și apărarea energică a reputației și drepturilor comunităților românești de pretutindeni.

11.2 Dimensiunea europeană a politicii externe

Ceea ce contează pentru fiecare dintre români este regăsirea beneficiilor aderării la Uniunea Europeană în nivelul de trai, în respectarea demnităţii fiecărui cetăţean român ca cetăţean european.

Acţiunea de politică externă va urmări promovarea profilului României drept al șaptelea stat ca dimensiune și potenţial în UE, influent, modern, capabil să contribuie la formularea şi aplicarea politicilor comune europene.

Desăvârșirea procesului de integrare europeană este un obiectiv strategic prioritar de politică externă. În cadrul acestuia, aderarea la spațiul Schengen și adoptarea monedei Euro, protejarea drepturilor cetățenilor români, în special prin asigurarea liberei circulații și a accesului la piața muncii în toate statele UE, sunt obiective tactice de primă importanță.

Vom acționa cu mai mare încredere în potențialul nostru economic și social, astfel încât România să aibă o contribuție mai convingătoare în dezbaterile europene privind consolidarea guvernanţei economice, în politicile comunitare privind crearea de locuri de muncă, inclusiv pentru tineri, şi în ceea ce privește diminuarea impactului austerităţii.

Astfel, un subiect de interes pentru România va fi susținerea agendei investiționale și de creștere economică în UE, în interesul propriilor cetățeni. Vom consolida prezenţa ţării noastre în proiectele

sectoriale de maxim interes pentru conectarea României la infrastructura de transport europeană, la proiectele regionale din cadrul Strategiei Dunării, la proiectele și programele de cercetare de importanță strategică (precum proiectul ELI), care trebuie multiplicate cu participarea directă a României.

Un obiectiv național și european major al României este securitatea energetică. Vom promova politici europene, inclusiv în domeniul securităţii energetice, care să ţină seama de interesul concret al României de a avea un rol important în noua configuraţie a infrastructurii energetice europene, în proiectele de interconectare regionale.

România va contribui concret la întărirea securității regionale prin participarea la dezvoltarea infrastructurilor necesare diversificării surselor de energie, precum și a pieței energetice din regiune ca parte a viitoarei arhitecturi a Uniunii Energetice. În acest scop, vom urmări obţinerea sprijinului politic şi financiar pentru dezvoltarea infrastructurii energetice în Europa Centrală şi de Sud-Est, astfel încât obiectivele de consolidare ale infrastructurii naționale de transport al resurselor energetice și energiei să fie corect și solid reprezentate.

În vederea pregătirii exercitării Președinției Consiliului UE în 2019, ne propunem elaborarea și aplicarea unui Program special pentru consolidarea capacității instituţionale și a competențelor la nivelul fiecărui minister de linie, incluzând programe de pregătire practică în colaborare cu state partenere din UE care vor exercita în anii următori această responsabilitate.

Între domeniile de interes special pentru care considerăm că va fi nevoie de infuzie diplomatică focalizată includem: configurarea arhitecturii energetice europene, stabilirea priorităților de finanțare europeană prin noul Fond European pentru Investiții Strategice (EFSI) inițiat de Președintele Juncker, în mod special cele destinate dezvoltării sustenabile a sectorului IMM, participarea României la proiectul de conectare a pieței digitale unice europene.

Alte domenii de interes includ: proiectarea noii politici europene de industrializare ținând cont de potențialul și condițiile economico-sociale din România, identificarea unor noi proiecte de cercetare-inovare de importanță strategică europeană finanțabile din programul Horizon 2020, configurarea politicilor privind piața muncii, contribuții la obținerea unui acord echilibrat de comerț liber UE-SUA, precum și la o mai eficientă activitate a Consiliului energetic UE-SUA, participarea cu propuneri și soluții pentru avansarea negocierii unor acorduri de cooperare economică și comercială ale UE cu state sau grupe de state din alte zone geografice (în special din Asia, America Latină).

Susținem utilizarea instrumentelor Sinergiei Mării Negre şi Parteneriatului Estic în sprijinirea obiectivelor strategice ale României în vecinătatea sa şi promovarea adoptării unei Strategii Europene a Mării Negre.

Considerăm că, prin sprijinirea aspirațiilor de aderare ale unor țări precum Republica Moldova, Ucraina, statele din Balcanii de Vest și Turcia, România se poate implica activ în definirea identităţii europene şi poate dobândi un profil de actor regional a cărui legitimitate nu poate fi pusă la îndoială.

Vom continua să acţionăm pentru consolidarea parteneriatelor bilaterale cu statele membre ale Uniunii Europene cu rol major în arhitectura politică europeană. Astfel, un rol deosebit în promovarea obiectivelor noastre europene îl vor avea parteneriatele strategice cu Germania, Franţa, Polonia, Italia, Austria, Regatul Unit, Spania, precum și pe axa Baltică – Marea Neagră.

Dincolo de relațiile de parteneriat, vom identifica și aplica o matrice a cooperărilor sectoriale prioritare pe domenii de excelență și pe politici europene de nișă, care au relevanță pentru obiectivele prioritare ale guvernării. În acest sens va fi încadrată cooperarea cu Irlanda, cu Regatul Țărilor de Jos, precum și cu state din Europa Centrală.

De asemenea, vom continua dezvoltarea relaţiilor bilaterale cu Ungaria, pe coordonatele definite

de Tratatul de bază dintre cele două ţări. Vom accelera proiectele transfrontaliere circumscrise agendei europene dezvoltate atât cu Ungaria, cât și cu Bulgaria.

Consolidarea unei vecinătăți estice stabile şi sigure este un obiectiv vital pentru România. Ne propunem o implicare cât mai convingătoare în procesul de revizuire a Politicii Europene de Vecinătate și în susținerea potenţialului de dezvoltare a relaţiilor dintre Uniunea Europeană şi partenerii săi, precum și o gestionare cât mai bună a provocărilor speciale pe care le ridică vecinătatea Estică și de Sud.

România va sprijini cu fermitate eforturile de apropiere de Uniunea Europeană ale Republicii Moldova, Ucrainei şi Georgiei, cele trei state care au semnat în cursul anului 2014 acorduri de asociere şi liber schimb cu UE, precum şi cooperarea cu celelalte state din cadrul Parteneriatului Estic.

România va milita cu convingere pentru o mai mare implicare a Uniunii Europene în Republica Moldova, pentru acordarea de asistenţă financiară europeană şi creşterea contribuţiei Uniunii Europene la finanţarea proiectelor de dezvoltare economică şi socială ale acestei țări.

Sprijinul pentru Republica Moldova se va axa pe proiecte concrete, de interes pentru cetățeni, cum ar fi: finalizarea interconectărilor energetice, în primul rând a extinderii infrastructurii aferente gazoductului Iași – Ungheni, sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii de transport, inclusiv a legăturilor transfrontaliere, pentru dezvoltarea infrastructurii de educație, proiecte de dezvoltare și modernizare a sectorului agricol etc.

Susținem consolidarea cooperării cu statele din Balcanii de Vest pentru facilitarea parcursului lor de integrare în Uniunea Europeană şi în structurile euroatlantice. Turcia va continua să reprezinte pentru România un partener strategic regional, a cărui perspectivă europeană trebuie încurajată și respectată.

Totodată, vom continua promovarea zonei Mării Negre în atenţia UE şi a NATO, precum și importanţa diversificării conexiunilor strategice între zona Mării Negre şi zona Mării Caspice, ca o contribuţie la stabilitatea regională şi la generarea unor soluţii politice la conflictele îngheţate din zonă.

În calitatea noastră de stat membru NATO și al Uniunii Europene, ne raliem poziției acestora conform căreia Federația Rusă trebuie să devină un furnizor de securitate și pace în zonă, mai ales în lupta comună împotriva terorismului internațional.

11.3 Dimensiunea strategică a politicii externe

Un alt reper fundamental al politicii noastre externe este apartenenţa noastră la NATO – pilon esenţial, indispensabil, pentru securitatea, prosperitatea şi apărarea valorilor democratice la care am aderat.

Vom susţine în continuare importanța strategică pentru Alianță a regiunii Mării Negre, precum și necesitatea de a urmări și în viitor, cu atenţie, evoluţia conflictelor îngheţate din zona sa extinsă, care constituie un element suplimentar de tensiuni în regiune. De asemenea, considerăm necesar ca pe agenda NATO să se rezerve un profil accentuat securităţii şi stabilităţii Ucrainei, Georgiei şi Republicii Moldova ca o garanție a securității în regiune.

În viziunea noastră este extrem de importantă implementarea pachetului de măsuri adoptate la Summit-ul NATO din Marea Britanie, între care întărirea apărării colective şi consolidarea securităţii flancului estic, asigurarea unei prezenţe pe termen lung pe teritoriul României a elementelor de infrastructură şi a forţelor NATO, consolidarea conlucrării transatlantice, inclusiv prin asigurarea unor

investiţii în capacităţile de apărare, aprofundarea cooperării cu partenerii de cooperare.

În acest context, Guvernul va lua măsurile necesare pentru implementarea deciziei consensuale politice de a spori bugetul alocat apărării, cu obiectivul de a atinge 2% din PIB în 2017, precum şi pentru îmbunătăţirea dotării armatei cu avioane performante F16, sporirea capacităţii de luptă a fregatelor românești etc.

SUA sunt și vor rămâne partenerul strategic al României şi principalul aliat în domeniul securităţii. Guvernul României va acorda tot sprijinul necesar pentru implementarea Acordului între România şi SUA privind amplasarea sistemului de apărare împotriva rachetelor balistice – proiect strategic pentru securitatea euroatlantică – și punerea în funcţiune a echipamentelor conform calendarului convenit.

De asemenea, vom susţine continuarea participării semnificative a României la operaţiunile aliate şi la consolidarea acţiunii NATO prin intermediul parteneriatelor, în primul rând în relaţia cu capacităţile dezvoltate de Uniunea Europeană. România își va îndeplini angajamentele asumate, concentrându-şi totodată atenţia asupra valorificării experienţei dobândite în dezvoltarea capacităţilor civile, în reconstrucţia post-conflict.

În context NATO, România va continua să sprijine Ucraina prin operaţionalizarea Fondului de Sprijin în domeniul apărării cibernetice.

În planul securităţii europene, susţinem profilarea României ca un contributor important şi respectat în cadrul Politicii de Securitate şi Apărare Comună a UE, inclusiv prin participarea țării noastre la misiunile şi operaţiile UE sub această egidă.

11.4 Dezvoltarea relaţiilor României cu partenerii din alte zone geografice

Susţinem cu convingere consolidarea relaţiei transatlantice, inclusiv prin încheierea cu succes a negocierilor privind Parteneriatul Transatlantic pentru Comerţ şi Investiţii, obiectiv care va genera beneficii considerabile pentru ambele părți.

Parteneriatul Strategic cu SUA este şi va rămâne un pilon fundamental al politicii externe a României. Cooperarea politică strânsă şi o relaţie economică solidă, concretizată în schimburi economice şi tehnico-ştiinţifice intense şi un volum sporit al investiţiilor americane în România, trebuie să dea o nouă dinamică Parteneriatului strategic româno-american.

Guvernarea PNL va dinamiza și va susține sistematic formatele de promovare a oportunităților de investiții în România către mediul de afaceri din SUA, în mod special pentru atragerea fondurilor de investiții în proiecte de infrastructură de transport, în energie, în asigurarea infuziei de noi tehnologii în sectoarele productive, în dezvoltarea domeniilor tehnologiei informației și securității cibernetice.

De asemenea, ne propunem să intensificăm relațiile politice și cooperarea economică și în plan militar cu Canada.

Relațiile economice cu Republica Populară Chineză vor evolua în consonanță cu orientările adoptate de UE, contribuind la realizarea obiectivelor Agendei cooperării strategice 2020 a relaţiilor UE – Republica Populară Chineză, urmărind în același timp realizarea propriilor interese naționale.

Un alt obiectiv important este aprofundarea parteneriatului cu Israelul, stat de care ne leagă o relație specială de cooperare.

Suntem preocupați de intensificarea relaţiilor cu ansamblul statelor arabe, inclusiv a conexiunilor în plan comercial şi investiţional cu statele Consiliului de Cooperare al Golfului.

Avem un interes special în dezvoltarea relaţiilor cu statele din Asia Centrală și Caucaz, prin consolidarea dialogului politic, intensificarea cooperării în domeniul energetic, a schimburilor comerciale și prin încurajarea companiilor din România să se implice în realizarea de proiecte industriale și energetice în aceste țări.

Vom contribui, în cadrul formatelor europene, la eforturile de stabilizare din Africa de Nord şi Orientul Mijlociu și la cele de consolidare a acțiunii internaționale pentru combaterea noilor amenințări ale grupărilor teroriste care acționează în zonă.

Considerăm că relaţiile cu ţările din Asia, America Latină şi Africa, în special cu cele beneficiind de economii dezvoltate sau emergente, trebuie să pună mai bine în valoare interesele economice româneşti, ţinând seama de formatele de cooperare cu UE și de capitalul de simpatie pentru România existent în aceste ţări. În mod deosebit vom acorda atenție relațiilor speciale cu Japonia, Parteneriatului strategic cu Republica Coreea, cooperării cu India, Brazilia, Africa de Sud.

11.5 Dimensiunea economică a diplomației

Susținem promovarea cu precădere a unei agende de diplomație economică focalizată pe următoarele direcții: a) promovarea comerțului; b) încurajarea creșterii economice sustenabile; c) atragerea investițiilor străine; d) sprijinirea inițiativelor mediului de afaceri local în străinătate.

În sprijinul acestui demers se impun atât menținerea unui cadru legislativ coerent, cu predictibilitate rezonabilă pe termen mediu și lung, cât și dezvoltarea în structura MAE a unui corp de diplomați cu pregătire economică, atribuții specifice și cu mijloace corespunzătoare la dispoziție, precum și selecția acestora pe criterii de eficiență și în funcție de cerințele obiective ale postului ocupat.

De asemenea, ne propunem realizarea unui parteneriat interinstituțional cu Ministerul Economiei și cu Camera de Comerț și Industrie a României pentru acțiunile de promovare economică.

Considerăm că, prin demersurile diplomației economice, trebuie realizată susținerea accesului exportatorilor români la piețele globale, ținând cont de competitivitatea produselor și serviciilor realizate de aceștia.

Acțiunea în planul diplomației economice va fi susținută intern prin măsuri care să sprijine posibilitatea companiilor românești de a opera eficient în plan extern, cum ar fi: furnizarea de informații utile privind mediul de afaceri, asistență în identificarea partenerilor sau a licitațiilor publice, informații privind regulile de piață din țările țintă, asistență în rezolvarea disputelor comerciale, sprijin în participarea la misiuni economice și la evenimente de promovare comercială.

Susținem valorificarea poziției geostrategice a României, la interferența coridoarelor economice dintre Asia și Europa, pentru promovarea țării noastre ca centru regional de expansiune al afacerilor către regiunea învecinată. În acest sens, polii naţionali de creştere trebuie să genereze o mai intensă utilizare a finanţărilor comunitare şi naţionale pentru investiţii, pentru o dezvoltare durabilă mai echilibrată, în măsură să atragă interesul investitorilor strategici și dezvoltarea de proiecte cu iradiere către zonele adiacente.

Vom promova proiecte de interes pentru comunitățile locale din România în cadrul Strategiei pentru Regiunea Dunării, aceste proiecte având impact direct şi benefic asupra intereselor economice, politice şi sociale ale României. Portul Constanța trebuie să devină un pivot strategic pentru generarea unui flux de mărfuri care să conecteze piețe din Asia Centrală, Caucaz, Orientul

Mijlociu cu piețele din Europa Centrală și de Nord, conectarea la bazinul Dunării și la proiectele energetice regionale.

11.6 Dimensiunea multilateralismului eficient

România va continua promovarea poziţiei sale consecvente în cadrul organizațiilor internaționale cu privire la respectarea valorilor şi principiilor fundamentale ale dreptului internaţional.

Vom urmări eficientizarea demersului României în cadrul organizaţiilor globale şi regionale, precum ONU, OSCE, Consiliul Europei, pe baza unor strategii pragmatice de recalibrare a demersurilor pe linie multilaterală în raport cu prioritățile de politică externă şi printr-o acţiune concertată cu partenerii strategici.

Ne propunem o contribuție cât mai substanțială la concretizarea obiectivelor aflate în acest an pe agenda ONU, între care: adoptarea agendei de dezvoltare post-2015, încheierea celei de-a treia Conferinţe internaţionale privind finanţarea dezvoltării, Conferinţa de evaluare a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, precum și un nou acord global în domeniul schimbărilor climatice.

De asemenea, România trebuie să joace un rol cât mai activ în cadrul Consiliului Europei, îndeosebi în privinţa evoluţiilor din vecinătatea estică, Balcanii de Vest, zona Mării Negre şi în dosare tematice privind drepturile omului şi ale minorităţilor.

Considerăm că se impune și accentuarea profilului României în cadrul OSCE, îndeosebi prin furnizarea de expertize şi puncte de vedere pertinente în privinţa „conflictelor îngheţate“.

11.7 Românii din afara granițelor

O dimensiune fundamentală a politicii externe o va reprezenta consolidarea legăturilor și a comunicării cu comunităţile de români din afara graniţelor, inclusiv promovarea de politici care să ducă la rezolvarea unora dintre problemele de zi cu zi ale cetăţenilor români din străinătate.

Ne vom asuma misiunea de a fi alături de ei în problemele sociale, de muncă, de educaţie și vom simplifica procedurile birocratice din relaţia lor cu administraţia din România.

Un rol esențial în acest sens îl are îmbunătățirea calității serviciilor consulare printr-o mai bună administrare şi distribuţie geografică a reţelei consulare. Ne propunem ca românii aflaţi dincolo de frontierele statului român să se simtă protejaţi, să beneficieze fără discriminare de libera circulaţie, de liberalizarea accesului pe piaţa europeană a muncii, să își poată exprima liber și consolida identitatea etnică, culturală, lingvistică şi spirituală.

În sprijinul românilor care aleg să trăiască temporar sau permanent în străinătate vom duce la îndeplinire proiectul de introducere a votului prin corespondenţă, pentru a le asigura și facilita exprimarea neîngrădită a opţiunii politice.

Vom susține relaţiile cu membrii comunităţilor istorice româneşti din vecinătate, militând pentru respectarea dreptului lor de a învăţa în limba maternă, precum și a altor drepturi consfinţite de reglementările europene. De asemenea, vom aborda cu deschidere în dialogul politic cu guvernele din țările vecine probleme care au un impact critic pentru destinul comunităților românești, între care reprezentarea intereselor acestora în instituții și în politicile guvernamentale privind minoritățile.

Proiectele promovate în relația cu comunitățile de români din afara granițelor trebuie să atragă cu mai mare atenţie elitele, prin recunoaşterea valorii şi a capacităţii lor de a crea punţi către interesele naționale ale României, de a contribui la proiectele de modernizare a societăţii româneşti.

11.8 Reforma instituțională și ridicarea nivelului de performanță al serviciului diplomatic

Noile exigențe globale din mediul economic, de securitate, cultural impun diplomaților noștri atribute profesionale cât mai performante și o abordare modernă a asumării misiunilor de reprezentare, promovare și apărare a intereselor României.

Între domeniile care considerăm că trebuie reprezentate mai pregnant în structura MAE trebuie să se situeze: diplomația economică, serviciul consular, diplomația publică, formele și proiectele de interacțiune interinstituțională în special cu ministere și structuri din domeniul economic, inclusiv cu mediul de afaceri.

Din perspectivă instituțională, considerăm că se impune clarificarea prerogativelor Preşedintelui în materie de politică externă printr-un act normativ distinct, adaptat realităților și exigențelor perioadei actuale, precum și structurarea anumitor aspecte care ţin de relaţia Guvernului cu Parlamentul, respectiv cu Preşedintele României în această materie.

În viziunea noastră, atribuţiile Departamentului Politici pentru Relaţia cu Românii de Pretutindeni ar trebui preluate de un Minister al Românilor de Pretutindeni, interacțiunea dintre Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Fondurilor Europene ar trebui să facă obiectul unui nou acord instituţional, în concordanţă cu realităţile existente, iar reînființarea Departamentului pentru Relaţia cu Republica Moldova ar fi oportună și utilă din perspectiva corelării programelor de asistenţă financiară dedicate Republicii Moldova.

11.9 Promovarea democrației

Considerăm că răspândirea şi consolidarea modelului democraţiei liberale, a statului de drept şi a drepturilor omului reprezintă singura garanţie a durabilităţii păcii, stabilităţii, securităţii şi prosperităţii în Europa şi pe plan global.

În susținerea acestui deziderat, ne propunem introducerea pe agenda relaţiilor bilaterale, îndeosebi cu statele aflate în curs de aderare la Uniunea Europeană, dar şi a ţărilor în curs de dezvoltare, a unui dialog pe tema promovării democraţiei şi a respectării drepturilor omului şi a statului de drept.

Considerăm necesară extinderea sprijinului preponderent tehnic acordat în cadrul Asistenţei pentru Dezvoltare democraţiilor emergente din vecinătatea estică şi zona Mediteranei, prin dezvoltarea unor proiecte ce vizează consolidarea instituţiilor democratice, a participării cetăţeneşti şi a societăţii civile în aceste țări.

11.10 Diplomaţia culturală

Diplomația culturală este un instrument eficient pentru definirea şi creşterea reputației României, prin promovarea identității și culturii sale. Programul de guvernare îşi propune ca diplomația culturală să capete această anvergură.

Un obiectiv important este realizarea unui parteneriat eficient între Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului, Ministerul Afacerilor Externe și Institutul Cultural Român.

Diplomaţii care activează în domeniul promovării culturii vor trebui să aibă un rol mult mai activ, devenind interfața dintre cultura română și publicul din întreaga lume.

CAPITOLUL 12 – APĂRARE

12.1 Viziune

Prioritatea Guvernului în domeniul apărării constă în realizarea unei suficient de credibile defensive, care să permită angajarea acțiunilor militare în scopul apărării naționale, concomitent cu respectarea prevederilor Tratatului de la Washington și ale Tratatului de la Lisabona. Acest nivel de ambiție se va realiza prin asigurarea creșterii graduale a bugetului apărării la un volum de minim 2% din PIB, începând din 2017, a nivelului de echipare, pregătire și al capacității de luptă a Armatei.

Asigurarea acestui nivel de bugetare va permite accelerarea procesului de modenizare a forțelor armate și implementarea strategiei de înzestrare în baza planurilor multianuale de înzestrare, realizarea capabilităților operaționale minime, conform cerințelor procesului de planificare a apărării din cadrul NATO, precum și participarea cu forțe la operațiunile internaționale ale NATO și UE;

12.2 Obiectivele politicii de apărare

12.2.1 Modernizarea forțelor și dezvoltarea unor capacități de apărare credibile

Vom continua procesul de modernizare echilibrată a structurii de forţe în scopul realizării unor structuri operaționale eficace, cu grad ridicat de interoperabilitate şi de autosusţinere în teatrele de operaţii.

Direcții de acțiune:

- Modernizarea sistemelor de comandă-control, digitalizarea și robotizarea unor segmente de activități specifice, concretizarea proiectelor „Smart Defence“, creșterea mobilității și dislocabilității trupelor și reducerea timpului de reacție la nivelul tuturor celor trei categorii de forțe ale armatei;
- Creșterea intensității și complexității activităților de pregătire și a calităților individuale de luptă ale militarilor, precum și planificarea și desfășurarea acțiunilor militare întrunite, până la nivel tactic;
- Desfășurarea unui proces atent și amănunțit de reevaluare strategică a apărării în scopul reducerii structurilor centrale în beneficiul celor operative, întăririi răspunderii, simplificării și eficientizării lanțului de comandă.

12.2.2 Creșterea relevanței strategice a României în cadrul NATO şi UE

Având în vedere că NATO constituie pilonul principal al arhitecturii de securitate a spațiului Euro-Atlantic, vom susține onorarea angajamentelor asumate de România pentru implementarea capabilităţilor militare solicitate de Obiectivele Forţei, asigurarea contribuţiei la Forţa de Răspuns a NATO şi dezvoltarea iniţiativelor Alianţei de creştere a capacităţii de transport aerian strategic şi reducerea deficitului de elicoptere de atac şi de transport în teatrele de operaţii.

În cadrul UE, România îşi va îndeplini obligaţiile asumate sub auspiciile Politicii de Securitate şi Apărare Comună. În acest sens, România va îndeplini angajamentele asumate în cadrul Grupurilor de Luptă ale Uniunii, va adera la Codul de conduită al UE în domeniul achizițiilor militare şi va transpune în legislaţia naţională Directiva 2009/81/CE a Parlamentului European şi Consiliului privind achiziţiile publice în domeniul apărării şi securităţii.

Direcții de acțiune:

- Consolidarea unor relaţii transatlantice stabile, pentru menţinerea credibilităţii şi coeziunii strategice a NATO;
- Promovarea atât a necesității distribuirii echitabile a riscurilor și responsabilităților între aliați, cât și a complementarității NATO și UE, prin întrebuințarea eficientă a setului de instrumente specifice celor două organizații pentru gestionarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității Euro-Atlantice;
- Identificarea și finanțarea corespunzătoare a participării cu forțe la operațiunile NATO și ale UE, cu respectarea principiului asigurării dislocării și sustenabilității forțelor în teatre de operații;
- Dezvoltarea unor capabilități de nișă în domeniul securității cibernetice și cel de informații, valorificând resursa umană și experiența existentă;
- Asigurarea încadrării posturilor alocate României în structurile politico-militare și de comandă ale celor două organizații pe criteriile meritocrației, experienței profesionale și fișei posturilor, precum și efectuarea diligențelor politice și diplomatice necesare în scopul susținerii reprezentanților noștri pentru încadrarea unor posturi de decizie în structurile politico-militare ale NATO și UE;
- Deschiderea echitabilă a României pe piețele Euro-Atlantice și Europene de achiziții de echipamente strategice, atât în beneficiul economiei românești, dar și al partenerilor noștri și, de asemenea, sprijinirea companiilor românești în contractarea și subcontractarea unor echipamente sub egida Agenției Europene de Apărare a UE.

12.3 Creşterea eficienţei mecanismelor de exercitare a controlului democratic civil asupra armatei

Vom consolida raporturile de lucru şi organizatorice ale Ministerului Apărării Naționale care să pună în prim-plan standardele democratice în domeniu și depolitizarea instituției. Vom solicita o participare mai activă a membrilor comisiilor de specialitate ale Parlamentului României la momentele de decizie ale procesului de planificare a apărării: proiecția bugetului și evaluarea execuţiei acestuia, monitorizarea periodică a capacității operaţionale a armatei, evaluarea gradului de interoperabilitate al forţelor, evaluarea participării noastre în teatrele de operații.

Direcții de acțiune:

- Promovarea unui proces legislativ care să conducă la reconfigurarea structurii piramidale a organismului militar, precum și acordarea tuturor drepturilor prevăzute în Legea 80/1995 privind statutul cadrelor militare;
- Revenirea la sistemul de pensii militare de stat care să garanteze respectarea statutului social și predictibilitatea carierei militare, de aceste prevederi urmând să beneficieze și

soldații și gradații voluntari. Astfel, anual, sumele alocate din bugetul Apărării la bugetul Asigurărilor sociale se vor aloca modernizării forțelor;

- Participarea membrilor comisiilor de specialitate ale Parlamentului la unele activități importante ale ministerului (ședințe ale Consiliului de Planificare a Apărării, activități de evaluare, exerciții de anvergură în teren etc.);

- Promovarea personalului pe baza principiilor meritocrației, a stării de sănătate și capacităților fizice și psihice ale acestuia și instituționalizarea și finanțarea corespunzătoare a programelor de refacere a capacității fizice și psihice a luptătorilor;

- Creșterea eficienței instituțiilor superioare de învățământ militar, a calității procesului educațional și a nivelului de cooperare internațională în domeniu, în scopul formării unor competențe reale ale reprezentanților clasei politice în gestionarea problemelor de securitate și apărare.

12.4 Creşterea atractivităţii carierei militare pe piaţa forţei de muncă

Vom adopta măsurile politice și legislative adecvate pentru stimularea spiritului de corp al instituției militare și redarea onoarei și demnității cadrelor militare active și în rezervă, pe măsura privațiunilor și sacrificiilor acestora în serviciul poporului român. Se vor avea în vedere îmbunătățirea condiţiilor de muncă din unităţi, creșterea preocupării pentru starea de spirit a personalului şi pentru problemele sociale cu care se confruntă militarii, civilii din Armată şi familiile acestora.

Direcții de acțiune:

- Asigurarea drepturilor financiare restante tuturor militarilor, în conformitate cu prevederile legilor organice, precum și a unor condiții decente de muncă și viață pentru personalul Ministerului Apărării Naționale, prin continuarea modernizării infrastructurii și dezvoltarea programului de achiziții de locuințe de serviciu și construcție de locuințe proprietate privată, în regim de parteneriat public-privat;

- Creșterea veniturilor personalului Apărării și interzicerea diminuărilor acestora, în scopul creşterii atractivităţii carierei militare pe piața forței de muncă, precum și includerea în salariu a sporurilor existente, simplificarea și creșterea transparenței plății personalului militar;

- Sprijinirea autorităților administrației locale pentru reconversia personalului disponibilizat, integrarea acestuia în societate și iniţierea unor programe speciale de asistenţă pentru familiile personalului dislocat în teatre de operaţiuni militare.

PARTEA a III-a – ECONOMIA

CAPITOLUL 13 – FINANȚE PUBLICE ȘI BUGET

13.1 Starea de fapt

Din 2009 și până în 2014, România a aplicat o serie de constrângeri economice și sociale pentru a ajunge la un deficit bugetar de circa 2% care să fie finanțat în condiții acceptabile.

Sectorul privat a făcut ajustări încă și mai profunde și, la timpul lor mai dureroase, astfel fiind principalul contributor la reducerea deficitului de cont curent de aproape 12% în 2008 la sub 1% în 2014. Această ajustare este reflectată într-o măsură considerabilă în scăderea cererii agregate, dar mai ales în transformările structurale profunde din economie. Un efect colateral a fost scăderea elasticității importurilor noastre în raport cu exporturile.

Pe de altă parte, odată cu declanșarea crizei financiare internaționale, creșterea economică a rămas la niveluri joase și este probabil ca cererea agregată să continue să rămână sub potențial în viitorii câțiva ani, dacă nu se va interveni cu politici economice adecvate. Rata de participare a forței de muncă se situează la aproximativ 56,7%, fiind printre cele mai joase din UE. Rata scăzută de participare explică, în parte, diferențele mari dintre impozitele statutare pe muncă și cele efectiv încasate. Nivelul relativ scăzut al cererii agregate este reflectat și de costurile de împrumut ale guvernului, de rata de inflație, care este temporar sub limita inferioară a benzii țintite de BNR, și de rata dobânzii interbancare ROBOR 3M, care a atins cele mai joase niveluri din istorie.

Nemulțumirea generalizată și ineficiența definesc astăzi relația dintre contribuabil (cetățean sau întreprindere privată) și stat. Sistemul fiscal se caracterizează prin birocrație, neclaritate și lipsă de predictibilitate și împiedică mediul de afaceri să dezvolte planuri pe termen lung. De altfel, acestea ocupă locuri fruntașe în topul obstacolelor în calea dezvoltării mediului de afaceri.

Statul este perceput și se comportă azi mai degrabă ca un adversar al mediului privat și, în orice caz, ca fiind mai presus de cetățean.

O altă realitate îngrijorătoare este stoparea investițiilor publice de către guvernul socialist în exercițiu. Această greșeală a guvernului va afecta economia pe termen lung. Mai mult, lipsa investițiilor va afecta creșterea PIB-ului, iar a ne propune o rată economică de creștere mai mare decât PIB-ul potențial poate crea în timp mai multe probleme decât rezolvări[5].

În acest context, măsurile nepregătite de relaxare fiscală luate sau anunțate de guvernul socialist în exercițiu ar putea dezechilibra economia în perspectivă, pentru că relaxarea fiscală este concentrată pe stimularea cererii, problema fiind că nu poate fi susținută dacă nu este stimulată creșterea economică potențială, care nu se poate face fără investiții în infrastructură[6].

În plus, măsurile nepregătite luate de guvernul socialist în exercițiu de concentrare pe relaxarea fiscalității adresate consumului sunt defazate față de politicile europene de relaxare a fiscalității adresate muncii, motiv pentru care Comisia Europeană le-a criticat deschis[7].

[5] Cristian Popa, fost viceguvernator BNR, expunere la Conferința COFACE/MEDIAFAX, „Risc de țară“
[6] Ionuț Dumitru, Președinte al Consiliului Fiscal, idem
[7] Declarații făcute la București de vicepreședintele Comisiei Europene, Valdis Dombrovskis

13.2 Principii de acțiune în domeniul fiscal bugetar

Pentru a ajunge la un deficit structural de 1% din PIB, așa cum este prevăzut în strategia fiscală adoptată de țările UE, vom continua reformele structurale în economie, în special în zona companiilor de stat, precum și îmbunătățirea managementului colectării taxelor și veniturilor, inclusiv prin promovarea unor parteneriate cu sistemul bancar în colectarea taxelor și impozitelor și promovarea plăților electronice ale acestora.

Vom reaşeza sistemul fiscal din România prin definirea a două categorii mari de impozite și taxe: naționale și locale. Impozitele și taxele naționale vor fi reduse numeric și cu niveluri stimulative economic, în concordanță cu legislația europeană și cu clasificările internaționale ale finanțelor publice. De asemenea, acestea se vor colecta pentru a contribui la îndeplinirea rolului și funcțiilor unui stat inteligent. Impozitele și taxele locale vor fi astfel dimensionate încât să asigure finanțarea adecvată, necesară și capabilă, să consolideze autonomia locală și să contribuie la realizarea atribuțiilor legale și de funcționare ale comunităților locale. Vom reduce numărul taxelor și impozitelor.

Simplificare, claritate, predictibilitate, debirocratizare și descentralizare

Vom clarifica și simplifica sistemul fiscal și pe cel de procedură fiscală prin generalizarea utilizării unui sistem informatic și informațional implementat în întreaga administrație publică – centrală și locală – conectat eficace la utilizatori – contribuabilii români.

Creșterea colectării bugetare prin relaxare fiscală și crearea comportamentului de conformare voluntară

Pornim de la premisa că marea majoritate a contribuabililor sunt de bună-credință și nu-și doresc să fie datornici la stat, dar ca să plătească impozite trebuie mai întâi să producă.

Raport corect între stat și contribuabil

Vom lua măsuri pentru a simplifica birocrația, elimina incorectitudinea, abuzurile din comportamentul fiscului. Vom adapta legislaţia şi procedurile administrative pentru a realiza un raport corect între stat şi contribuabil.

În ceea ce priveşte bugetul, acesta:

- Va servi realizării obiectivelor statului prin redimensionarea cheltuielilor publice prin diminuarea rolului statului în economie, a birocrației și a administrației excesive. Politica bugetară are ca principală orientare disciplinarea şi permanenta urmărire a cheltuielilor publice, a eficienţei derulării investiţiilor publice şi întărirea capacităţii de absorbţie a fondurilor europene. În același timp vom adopta legislația necesară pentru bugete multianuale care să permită finanțarea continuă a unor importante obiective naționale de investiții și să elimine inconsecvența întâlnită în ultimii 25 de ani, irosindu-se miliarde pe lucrări începute, neterminate, multe abandonate;
- Va fi construit în funcție de priorități și politici fiscale, fiind necesară menținerea în limitele deficitului bugetar printr-o viziune economică și nu printr-o abordare administrativă.

Politica fiscală trebuie să conducă politica bugetară, nu invers. Este responsabilitatea guvernului să adapteze cadrul bugetar la nevoile de dezvoltare ale economiei și ale cetățenilor în această etapă istorică.

Fiscalitatea va fi partajată clar între fiscalitatea națională și fiscalitatea locală. Acestea vor antrena simplificarea și responsabilizarea, ceea ce va conduce la clarificarea sistemului de impozite și taxe, responsabilitatea în administrarea și colectarea acestora, elaborarea și urmărirea execuției bugetelor pe niveluri de competență și răspundere.

Efectul major așteptat se referă la o reducere semnificativă a numărului de impozite și taxe de natură fiscală, permițând contribuabililor să-și diminueze cheltuielile cu administrarea fiscală și să le crească nivelul de competitivitate, cu toate avantajele personale și generale ce decurg din această măsură. Estimăm sporirea consumului intern ca urmare a adoptării și implementării Programului de Guvernare, a creșterii treptate a PIB-ului spre un ritm mediu anual de 5%, precum şi majorarea încasării veniturilor fiscale de la aproape 32% în prezent la circa 38-40% din PIB, inclusiv prin diminuarea drastică a evaziunii fiscale.

Aşteptăm ca economia românească să se relanseze rapid prin acțiunea unui cumul de stimuli: mediu sănătos, politici economice, fiscale și bugetare coerente și corelate.

13.3 Obiective

Obiectivele strategice fundamentale ale politicii fiscal-bugetare vor fi:

1. Consolidarea deficitului bugetar la un nivel scăzut, compatibil cu angajamentul asumat de România, de atingere a obiectivului pe termen mediu în 2015 (deficit structural de 1% din PIB);

2. Stimularea mediului de afaceri printr-un cadru fiscal-bugetar transparent, predictibil și stabil pe termen mediu și lung, în vederea atingerii nivelului adecvat de competitivitate și de creștere economică.

Obiectivele tactice urmărite sunt următoarele:

1. Stabilirea unui echilibru între obiectivul de consolidare fiscală necesară menținerii deficitului bugetar structural la nivelul său țintit pe termen mediu și stimularea economiei pentru accelerarea creșterii economice;

2. Respectarea țintelor de deficit bugetar pe anii următori conform angajamentelor asumate de România la nivel european. O atenție deosebită va fi acordată întăririi cadrului instituțional aferent politicii fiscal-bugetare (în special cel legat de elaborarea și execuția strategiei fiscal-bugetare pe termen mediu) și stimulării absorbției fondurilor europene, acestea din urmă fiind un factor-cheie în stimularea creșterii economice în condițiile unor constrângeri bugetare importante;

3. Stabilirea calendarului de adoptare a monedei euro și stabilirea unui drum de parcurs cu obiective clare de atins pentru a putea asigura nivelul necesar de convergență reală și nominală a economiei;

4. Readucerea unor prevederi fiscale la valori suportabile care să ajute la încurajarea inițiativei private, la o creștere economică mai consistentă, precum și la creșterea consumului intern;

5. Transformarea statului birocratic, clientelar, costisitor şi ineficient într-un stat de drept suplu şi eficient prin descentralizare, debirocratizare şi dereglementare.

13.4 Direcţii de acţiune şi măsuri

Vom acționa pe următoarele direcții și vom aplica următoarele măsuri:

1. Promovarea unei politici fiscale anticiclice care să ofere sustenabilitate procesului de creștere economică;

2. Întărirea controlului și sporirea responsabilităților unităților aflate în afara administrației centrale (autorități locale, instituții autofinanțate și companii de stat), inclusiv pentru prevenirea acumulării de arierate de către stat;

3. Accelerarea reformei administrației fiscale care să aibă ca scop creșterea colectării taxelor și impozitelor. Aceasta va avea un rol-cheie în crearea spațiului fiscal necesar stimulării economiei;

4. Stimularea consumului intern prin reducerea TVA:

4.1 Readucerea TVA la 19% de la 1 ianuarie 2016;

4.2 Introducerea taxării inverse a TVA pentru carne, unde producătorii și distribuitorii consideră că evaziunea fiscală reprezintă peste 50% din activitate;

4.3 Asigurarea plăţii/ scutirii TVA pentru echipamentele donate forţelor armate de către aliaţii NATO;

4.4 Introducerea a două cote diferențiate de TVA, respectiv:

➡ pentru alimente, medicamente, energie electrică, gaze naturale, cărți;

➡ pentru servicii turistice, transport în comun și alte produse, a căror oportunitate va fi determinată prin consultarea cu mediul de afaceri, partenerii sociali și societatea civilă. Nivelul acestora se va determina în funcție de evoluțiile economice după evaluarea efectelor aplicării măsurilor anterioare.

5. Reducerea poverii fiscale pe muncă și regândirea sistemului de contribuții la asigurările sociale care să asigure echitate pentru contribuabili, indiferent de forma de venit pe care o realizează. Plafonarea contribuțiilor sociale la 3 salarii medii brute pe economie pentru profesiile liberale în șase luni de la preluarea guvernării;

6. Introducerea unui nou sistem fiscal începând cu anul 2017:

6.1 Generalizarea cotei unice de 16% pentru toate tipurile de taxe și impozite (impozit pe profit, impozit pe venit, impozit pe dividende, TVA şi toate taxele pe muncă);

6.2 Revizuirea sistemului de impozite și taxe introduse în afara Codului Fiscal (așa - numitele taxe parafiscale) și diminuarea numărului acestora cu cel puțin 50% în decurs de 3 ani;

6.3 Dezvoltarea legislației privind holdingul, ca o formă legală de utilizare mai eficientă a fluxurilor financiare interne ale societăților comerciale, aspect care poate avea și efect privind implicarea mai accentuată a sistemului bancar în creditarea economiei românești;

6.4 Adoptarea legislației privind insolvența persoanelor fizice care poate asigura menținerea unor priorități și reluarea mecanismului de creditare (proiect de lege inițiat și depus de liberali din anul 2010);

6.5 Acordarea de stimulente fiscale pentru încadrarea de personal având statutul de șomeri, persoane tinere cu vârsta sub 25 de ani sau cu vârsta peste 55 de ani. Partidul Național Liberal consideră că aceste persoane intră în categoria persoanelor vulnerabile pentru care își asumă responsabilitatea reintegrării sociale;

6.6 Acordarea de bonificații persoanelor fizice care prezintă anual bonurile fiscale de la cumpărăturile mărfurilor identificate cu risc de evaziune;

6.7 Eliminarea taxei pe construcțiile speciale („Taxa pe stâlp“) și a supraaccizei la carburanţi;

6.8 Elaborarea unui sistem echitabil de redevențe percepute de stat pentru exploatarea resurselor naturale. Reașezarea redevențelor în cadrul unui sistem flexibil care să permită exploatarea rentabilă a depozitelor mature de hidrocarburi și încurajarea explorării pentru descoperirea de noi rezerve simultan cu creșterea veniturilor statului din redevențe.

7. Creșterea eficienței politicilor fiscal-bugetare și îmbunătățirea predictibilității acestora;

8. Prioritizarea reală a investițiilor publice și bugetarea multianuală a acestora;

8.1 Elaborarea de standarde pentru reflectarea coerentă și unitară a costurilor în proiecțiile bugetare pe termen mediu;

8.2 Revizuirea periodică a schemei de selectare a proiectelor semnificative de investiții (care depășesc 100 de milioane de lei) pentru a permite creșterea capacității ei de selecție a proiectelor de investiții;

8.3 Elaborarea unui plan de investiții publice în infrastructură pe termen mediu;

8.4 Crearea unui mecanism centralizat (posibil situat la unitatea de evaluare a investițiilor publice) de aprobare sau respingere a proiectelor de investiții pe baza unui set de criterii care să elimine posibilitatea selecției ghidate de rațiuni politice în defavoarea rațiunilor economice și financiare.

9. Creșterea colectării taxelor, în special în cazul TVA și a taxelor pe muncă, prin stimularea conformării voluntare prin reducerea costurilor administrative de conformare, în special ca urmare a creșterii accesului la declararea și plata electronică;

10. Politică salarială prudentă în sectorul bugetar, care să țină seama de constrângerile macroeconomice și bugetare;

11. Stimularea economisirii private prin stimularea dezvoltării mai rapide a sistemului de pensii facultative administrate privat;

12. Lansarea unei evaluări instituționale a funcțiilor, a structurilor instituționale și a competențelor agențiilor din sectorul public, cu scopul de a elimina suprapunerile, de a simplifica fluxurile de lucru și de a consolida profesionalismul personalului;

12.1 Revizuirea sistemului de proceduri fiscale în sensul debirocratizării, utilizării generalizate a sistemelor informatice și informaționale, a declarațiilor în regim informatic;

12.2 Actualizarea și implementarea unui sistem informatic și informațional în cadrul administrației fiscale din România. Sistemul de lucru va facilita activitatea contribuabililor prin introducerea formatelor electronice (facturi, formulare de plăți, etc.) prin „biroul unic“ unde se vor efectua toate plățile, organul fiscal fiind cel care va dirija încasările bugetare.

13.5 Reducerea aparatului birocratic

13.5.1 Reducerea numărului de ministere în funcţie de tipul politicilor publice pe care le realizează;

13.5.2 Reducerea numărului de agenţii care trebuie să urmărească, pe de o parte, tipul de activitate pe care o prestează (autorizare, reglementare, control, etc.) iar pe de altă parte,

să respecte principiul autonomiei funcţionale sau independenţei şi evitarea conflictului de interese;

13.5.3 Reorganizarea structurilor teritoriale din subordinea ministerelor şi agenţiilor guvernamentale la nivel regional;

13.5.4 Reducerea aparatului prefecturilor care vor păstra, în principal, atribuţii în domeniul controlului de legalitate.

13.6 Restructurarea administraţiei publice locale

13.6.1 Reducerea cheltuielilor bugetare şi stoparea risipei, prin ajustarea unor capitole de cheltuieli;

13.6.2 Optimizarea cheltuielilor statului prin revizuirea acestora și a modului de întocmire a bugetului. Generalizarea standardelor de cost pentru toate tipurile de instituții publice și urmărirea execuției bugetare în timp real;

13.6.3 Transparentizarea completă a cheltuielilor administrației publice.

CAPITOLUL 14 – REFORMA COMPANIILOR DE STAT

14.1 Starea de fapt

Companiile de stat reprezintă un actor important în economia națională. Statul român deține circa 1.000 de întreprinderi/societăți comerciale, din care 240 la nivel central, având dimensiuni de la peste 10.000 de angajați până la câțiva angajați.[8]

Ca urmare a unui complex de cauze acumulate, pe fondul lipsei de reforme structurale, în prezent, aceste companii reprezintă o frână în calea creșterii economice. Companiile de stat acumulează pierderi, reprezintă un risc pentru deficitul bugetar și pentru mediul de afaceri și răspândesc o cultură a neonorării obligațiilor de plată. Practic, noi toți plătim din propriul buzunar (impozite și taxe) pentru ca unele companii de stat să păstreze contracte păguboase, încheiate cu anumite grupuri de interese. Acești bani ar putea fi folosiți pentru sănătate și educație – sectoare care vor asigura viitorul României.

14.2 Obiective

Obiectivul nostru este ca, prin reformarea companiilor de stat, acestea să devină un factor de creștere economică. Prin reformarea structurală a acestor companii înțelegem introducerea unor metode eficiente de management, depolitizare, eradicarea corupției, transparentizarea cheltuielilor și a contractelor și crearea unei culturi a perfomanței, integrității și onorării obligațiilor sociale, contractuale și fiscale.

14.3 Măsuri

1. Evaluarea întregului portofoliu din perspectiva priorităților economiei naționale și stabilirea companiilor care prezintă un caracter strategic pentru economia națională, cum ar fi cazul: CFR Călători, CFR Infrastructură, Metrorex, Transelectrica, Transgaz etc.[9]

2. Clarificarea rolului statului în economie: în ce tipuri de companii statul este interesat și în ce proporție va menţine calitatea de acţionar;

3. Criterii clare, predictibile, transparente și strategice pentru gruparea pe categorii a companiilor care vor fi privatizate, listate la bursă, păstrate în portofoliul statului, restructurate sau lichidate;

4. Crearea unei baze de date cu informații privind performanțele financiare ale companiilor în care statul are participații majoritare;

5. Schimbarea modului de reprezentare în AGA prin desemnări cu responsabilizări precise ca limite de competență – mandate imperative;

6. Introducerea managementului profesional competitiv; îmbunătățirea cadrului legislativ pentru selectarea acestuia;

7. Implementarea imediată a principiilor OECD privind guvernanța corporativă așa cum au fost incluse în legislație încă din 2011 (OUG 109/2011);

[8] ***Turning the Romanian State Owned Enterprises into Growth Promoters*, Ionuț Dumitru și Anca Paliu**
[9] **Idem**

8. Revizuirea sistemului de salarizare pentru management și pentru salariați, astfel încât să se poată atrage personalul cel mai competent existent pe piața muncii;

9. Evaluarea tuturor contractelor cu valoare semnificativă, luarea măsurilor legale pentru realizarea drepturilor companiilor de stat și elaborarea unor criterii obiective privind încheierea contractelor de achiziții de servicii;

10. Transparentizarea cheltuielilor și a contractelor cu valoare semnificativă a căror publicare nu prejudiciază drepturile companiilor și nu încalcă clauzele contractuale;

11. Implementarea unui plan de reducere a arieratelor și onorarea tuturor obligațiilor contractuale pentru a nu bloca mediul de afaceri și sectorul privat precum și implementarea directivei europene privind plățile întârziate[10];

12. Introducerea planurilor strategice de investiții și dezvoltare economică, mai ales în domeniul infrastructurii, dar și în alte domenii importante (agricultură, turism cultural, turism medical, etc.);

13. Prezentarea publică și analiza în Guvern a rapoartelor periodice, trimestriale, privind starea sectorului companiilor de stat și evaluarea periodică/trimestrială a stadiului atingerii obiectivelor și ţintelor strategice și operaționale pentru a permite aplicarea de măsuri corective în cazul derapajelor;

14. Introducerea unor capitole speciale privind reforma companiilor de stat în Strategia Fiscală pe Termen Mediu și în Raportul de Convergență[11];

15. Transformarea prin comasarea și eficientizarea unor companii de stat în jucători regionali prin participarea la procesele de privatizare din țările din zonă sau realizarea de investiții de la zero (*greenfield*).

[10] **Idem**
[11] **Idem**

CAPITOLUL 15 – REFORMA PIEȚEI DE CAPITAL

15.1 Principii și obiective

Firmele românești au nevoie de capitalizare pentru investiții și dezvoltare. Pentru a pregăti o lansare economică sănătoasă a economiei naționale, vom diversifica sursele de finanțare ale acestora sprijinind prin politici și reglementări adecvate dezvoltarea pieței de capital. Pe lângă fondurile europene structurale și creditele bancare de dezvoltare, piața bursieră va deveni un instrument funcțional, transparent și ieftin de finanțare a companiilor pentru extinderea lor operațională.

Piața bursieră va depăși faza de operare artizanală actuală devenind o componentă esențială a finanțării, investirii și schimbului. Experiența țărilor avansate în domeniu ilustrează că o piață bursieră nu poate avea doar un caracter naţional. Lichiditatea necesară, vitală din punct de vedere al atractivității și veridicității prețurilor formate depinde de participarea consistentă a investitorilor străini, ceea ce presupune:

- Active de calitate;
- Reguli congruente (ideal similare) cu cele internaționale;
- Instituții solide de infrastructură (de tranzacționare și de post-tranzacționare);
- Acces ușor, rapid, prietenos și nediscriminatoriu al participanților străini, atât în cazul investirii, cât și al dezinvestirii.

Realizarea ultimelor trei condiții, de natură instituțională, presupune implicarea guvernului prin politici adecvate.

Obiectivul nostru strategic îl reprezintă dezvoltarea pieţei de capital şi promovarea Bursei de Valori Bucureşti din categoria pieţelor de frontieră în cea a pieţelor emergente (conform clasificării MSCI).

15.2 Direcţii de acţiune şi măsuri

15.2.1 Eliminarea barierelor sistemice în calea dezvoltării pieței de capital moderne în România prin revizuirea corespunzătoare atât a legislaţiei pieţei de capital, cât şi a legislaţiei societăţilor şi a celei referitoare la fiscalitate prin:

- Compatibilizarea legislației naționale primare și, mai ales, a celei secundare cu cea europeană;
- Susţinerea proiectului BVB de capitalizare a contrapărţii centrale.

15.2.2 Stimularea investiţiilor pe piaţa bursieră.

Măsuri:

• Revenirea la sistemul anterior de impozitare a câştigurilor realizate din transferul titlurilor de valoare, respectiv impozitarea cu 1% în cazul acţiunilor deţinute mai mult de un an de zile şi cu 16% a celor deţinute mai puţin de un an de zile;

• Demararea unui program național de educaţie bursieră, cu paliere distincte de adresare.

15.2.3 Consolidarea încrederii în piaţa locală de capital.

Măsuri:

• Introducerea obligativităţii la nivelul intermediarilor specializaţi de a încheia asigurare de malpraxis;

• Reevaluarea procedurii de compensare a investitorilor pentru asigurarea despăgubirii rapide a acestora din Fondul de Compensare a Investitorilor în cazurile prevăzute de lege;

• Facilitarea accesului autorităţii de supraveghere în domeniul pieţei de capital la bazele de date ale Ministerului de Interne, în mod similar cu alte domenii.

15.2.4 Continuarea programului de listare a companiilor deţinute de stat şi majorarea free-float-urilor celor deja listate.

15.2.5 Dezvoltarea pieţei de mărfuri.

Măsuri:

• Diversificarea mecanismelor folosite cu scopul acoperirii riscurilor specifice şi al investiţiei în active reale;

• Încurajarea pătrunderii instrumentelor de origine financiară.

CAPITOLUL 16 – ÎNCURAJAREA INVESTIȚIILOR

Atragerea de investiții într-o piață extrem de competitivă și din ce în ce mai globalizată va fi esențială pentru modelul românesc de dezvoltare.

16.1. Investițiile străine directe (ISD)

ISD (investițiile pe termen lung efectuate de un investitor nerezident care deține cel puțin 10% din drepturile de vot ale întreprinderii rezidente) reprezintă un domeniu-cheie pentru stimularea creșterii economice întrucât transferă în țară capital, inovare și competențe de management.

Situația actuală

• Din 2007, când ISD au fost 5% din PIB, România a cunoscut un declin major. În 2014 intrările nete au fost 2,7 dolari BN (1,4% din PIB) care în fapt au avut o scădere de 13% față de anul anterior. Dar această cifră ar putea fi o supraestimare a ISD deoarece o parte din investiții, de exemplu cele din Țările de Jos (cel mai mare contribuabil ISD din România), ar putea fi bani care provin din România;

• Există o serie de factori care au provocat acest declin:

➡**Barierele administrative în calea afacerilor.** România se află pe locul al 48-lea din 189 în Indicele Băncii Mondiale. Din cele opt caracteristici pe care Banca Mondială le evaluează, la două dintre acestea România stă foarte slab: obținerea autorizațiilor pentru construcții (locul 140); și conectarea la energie electrică (locul 171);

➡**Fiabilitate**. România este privită cu neîncredere când este vorba de investiții. În ultimii ani, mai multe proiecte mari (de obicei programe de infrastructură) nu au fost finalizate așa cum s-a promis. Guvernul și-a construit o reputație de partener pe care nu te poți baza.

16.1.2 Pârghii de îmbunătățire a ISD

• Realizarea rapidă a unui studiu cu potențialii investitori, atât din interior, cât și din afara UE, pentru a înțelege dacă ei văd România ca o oportunitate de investiție. Ce este atractiv pentru investitori și care sunt punctele slabe? A avea un punct de vedere obiectiv al unui investitor este esențial pentru a permite Guvernului român identificarea și abordarea problemelor cu care se confruntă;

• România are în prezent foarte puține investiții din afara UE. Ar trebui să valorifice oportunitatea de a fi prezentă la nivel global ca o țară atractivă pentru investiții;

• Guvernul va planifica o campanie de marketing folosind toate resursele posibile. Acest lucru trebuie să reunească, într-un efort coerent axat pe prioritățile convenite, acțiunea componentelor guvernamentale, în primul rând a ministerelor competente în domeniile țintă pentru investiții, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul de Finanțe precum și industria în sine.

• Guvernul va promova ideea de a face afaceri cu ușurință, cu obiectivul de a crește semnificativ în Indicele Băncii Mondiale. Vom aborda prioritar cele două domenii (autorizațiile de construcții și cererile pentru conexiunea la energie electrică), pentru a îmbunătăți clasarea României în ierarhia globală și pentru a atrage investiții;

• Guvernul va schimba proastele obiceiuri instalate de-a lungul timpului în privința transparenței și a respectării angajamentelor. Guvernul va fi un partener de încredere – va face ceea ce spune. Spre exemplu, în cazul în care invită industria să investească într-un anumit proiect, acesta trebuie să ia toate măsurile pentru a se asigura că proiectul merge înainte.

16.2. Abordarea eșecurilor corporative (falimente)

Falimentele sunt, desigur, naturale, însă în multe cazuri este evidentă lipsa de responsabilitate a acționarilor și a managementului. Acest lucru creează o atitudine „anti-business“. Soluțiile pot implica: 1) mai multă responsabilitate individuală și colectivă; 2) nevoia de autoevaluare pentru conduceri și alte organisme de supraveghere; 3) reforma profesiei de lichidator cu focalizare pe întărirea integrității aflată la un nivel scăzut în prezent; 4) eliminarea „portițelor“ legale de fraudare a drepturilor creditorilor.

16.3. Concluzie

Guvernul va stopa prin politicile sale procesul de declin de la an la an, în ISD. Vom identifica zonele de interes pentru investiții și barierele în calea afacerilor, discutând direct cu cercurile de afaceri locale și internaționale. Ne vom asuma rolul de guvern pro-business, eliberat de complexe și ofensiv în promovarea României ca țară de investiții („investment-land“) condusă de un guvern care își respectă angajamentele. Vom lansa politici și măsuri pentru a deschide finanțare pentru IMM-uri, care conduc la crearea de locuri de muncă. Falimentele vor fi tratate pe baza unei legislații fără portițe pentru fraude comerciale și de o profesie de lichidator reformată, profesionistă și corectă.

CAPITOLUL 17 – INDUSTRIE, IMM-uri, COMERȚ EXTERIOR

17.1 Principiile acţiunii Guvernului României în domeniul economic

Considerăm că România are nevoie de o nouă politică industrială al cărei obiectiv central este creşterea competitivităţii. Trecerea României de la stadiul de economie complementară în raport cu economiile statelor membre UE la cel de economie competitivă cu acestea presupune obiective liberale ale politicii industriale printr-un mix de măsuri verticale şi orizontale. România va abandona treptat avantajul competitiv al salariilor mici și va concura în spațiul european și global cu produse și servicii inovative, competitive ca raport „calitate-preţ“ şi cu valoare adăugată ridicată.

- **Stimularea dezvoltării sectorului întreprinderilor mici şi mijlocii prin încurajarea educaţiei antreprenoriale, facilitarea accesului la finanţare și inovare.** Antreprenoriatul reprezintă canalul principal de transformare a inițiativei private și a creativităţii în valoare adăugată, cu scopul creșterii nivelului de trai al românilor.
- **Specializarea inteligentă.** Specializarea inteligentă implică definirea sectoarelor românești care prin tradiție, *know-how* și resurse pot performa la nivel înalt în competiţia globalizată. Pe această bază putem diminua disparitățile regionale, prin valorificarea resurselor și a potențialului local de dezvoltare. Strategiile de export şi politicile publice vor ține cont de ele și vor fi corelate cu obiectivele de specializare.
- **Îmbunătățirea cadrului legislativ și instituțional.** Ne asumăm reducerea fiscalităţii și a parafiscalităţii aplicate companiilor, în special în zona întreprinderilor mici și mijlocii. Schimbările legislative se vor realiza pe baza dialogului permanent cu mediul privat. Deciziile Guvernului PNL vor pune accent pe predictibilitate și pe consolidarea încrederii investitorilor români și străini în mediul de afaceri local.

Comerțul exterior, în special exportul, este un instrument eficace pentru încurajarea competiţiei şi a competitivității pe piață; utilizarea eficientă a capitalurilor şi a forţei de muncă, facilitarea diseminării de cunoştinţe și inducerea inovării; obţinerea de venituri salariale mai mari. Comisia Europeană estimează că în perioada următoare se pot crea circa 14 milioane de locuri de muncă în urma creşterii exporturilor europene pe terţe pieţe. PNL își propune ca România să devină un puternic exportator european pe terțe piețe și să contribuie masiv la reconstrucția Ucrainei.

17.2 Starea de fapt

Industria a avut contribuţia cea mai mare la creşterea PIB-ului în 2013(+2,3%). Ponderea industriei este de 30% din PIB. Industria a atras cea mai mare pondere a investițiilor structurate pe activităţi ale economiei naţionale: 41,7%. Restul investițiilor s-au dus spre 38,1% în comerț și servicii, 13,7% în construcții, 4,8% în agricultură și 1,7% în alte ramuri.

Industria europeană are capacitatea cea mai mare de apărare a economiilor lovite de criza financiară. Deși a înregistrat scăderi în perioada crizei financiare, industria românească și-a dovedit capacitatea de revigorare rapidă, contribuind semnificativ la crearea de locuri de muncă. Din totalul angajaților în industria procesatoare europeană, 3,86% lucrează în România. Dar românii generează doar 0,86% din cifra de afaceri și numai 0,8% din valoarea adăugată. Nivelul scăzut de salarizare

rămâne principalul atu al competitivității românești, ceea ce determină migrarea forţei de muncă și demotivează tineretul.

De pildă, România are doar doi producători auto. Slovacia, care are o populaţie de 5,4 milioane de locuitori, are trei producători auto. Ungaria, cu o populaţie de 9,8 milioane de locuitori, are patru producători auto. Ne propunem să creăm condiţiile necesare, atractive pentru investiții. La dimensiunea populaţiei noastre am putea avea minimum opt producători auto în loc de doi. Aşa stau lucrurile, de exemplu, în Polonia, iar dintre cei opt, unul e 100% polonez.

În anul 2014, ritmul de creştere al exporturilor a fost relativ egal cu cel al importurilor respectiv 6,4% (valori denominate în euro). Cu toate acestea, în ultimele luni ale anului dinamica exporturilor a fost negativă (-1,5%), în condiţiile în care importurile au crescut cu 4,4%, ceea ce confirmă trend-ul de încetinire generală a schimburilor externe, mai pregnant pe segmentul de livrări de mărfuri şi servicii. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi (FOB-FOB) s-a plafonat în jurul valorii de 95%. Soldul pozitiv al schimburilor comerciale ale României cu parteneri UE s-a diminuat semnificativ în 2014, ajungând la numai 0,75 miliarde de euro comparativ cu 1,65 miliarde de euro în 2013.

Exporturile României sunt puternic polarizate în condiţiile în care 23% din soldul comercial total este generat de sectorul producător de maşini şi echipamente de transport. Exporturile realizate de către industria chimică şi petrochimică acoperă numai o treime din importurile specifice, generând astfel 87% din deficitul balanţei comerciale (5 miliarde de euro în sumă absolută). Materiile prime şi materialele au generat un excedent de circa un miliard de euro, gradul de acoperire fiind de 154%.

17.3 Obiective strategice

Obiectivul 1: Îmbunătăţirea competitivităţii și atractivității industriei românești.

Obiectivul 2: Creşterea gradului de deschidere a economiei naţionale.

17.4 Direcţii de acţiune şi măsuri

Direcţia de acţiune 1 : Refacerea evidenţei bazei industriale şi a infrastructurii critice.

Măsuri :

1. Refacerea structurii de informare cu privire la industrii, pe lanțuri de valoare adăugată, începând cu Atlasul Economic al României;

2. Identificarea structurii critice industriale față de care statul trebuie să își exercite drepturile (similar cu infrastructura majoră din sectorul energetic);

3. Identificarea structurii critice de cercetare;

Direcţia de acţiune 2: Refacerea lanţurilor valorice integrate prin susţinerea verigilor primare. De exemplu, industria de ţesături din lanţul căreia lipsesc filaturile, deoarece culturile agricole de cânepă şi in nu sunt subvenţionate. Existenţa filaturilor este condiţionată de materiile prime necesare.

Măsuri:

1. Sprijinirea industriilor care dispun de resurse interne, de care depind în aval IMM-uri ce produc valoarea adăugată ridicată sau care au piață de desfacere, așa cum este industria maselor plastice, sau care pot reface părți relevante din lanțurile valorice;

2. Analiza modului de funcționare al concesiunilor miniere și a celorlalte resurse naturale.

Direcţia de acţiune 3: Perfecţionarea cadrului instituțional şi predictibilitate legislativă.

Măsuri:

1. Constituirea unor grupuri de lucru permanente pe tematica fiecărei industrii în cadrul Ministerului Economiei;

2. Generalizarea transmiterii online a raportărilor şi corelarea raportărilor solicitate de diferite instituții pentru minimizarea efortului administrativ al companiilor în relația cu statul;

3. Adaptarea reglementărilor contabile cu privire la provizioane, deductibilități și diverse tratamente contabile la specificul fiecărei industrii;

4. Îmbunătăţirea şi completarea legislaţiei cu privire la insolvenţă şi disciplina financiară;

5. Controlul riguros al pieţelor pentru depistarea produselor contrafăcute și/sau cu parametri neconformi cu specificațiile etichetate.

Direcţia de acţiune 4: Eficientizarea proceselor de privatizare.

Măsuri:

1. Stabilirea unor criterii clare şi transparente pentru a determina dacă o întreprindere de stat ar trebui să rămână în proprietatea statului, să fie privatizată sau subvenţionată în eventualitatea neclarităţii deciziei politice;

2. Privatizarea întreprinderilor ce nu pot rămâne viabile pe termen mediu fără injecții puternice de capital pentru reînnoirea activelor;

3. Continuarea eforturilor de listare la bursă a companiilor ce vor rămâne în portofoliul statului pentru a atrage capital, pentru a crește gradul de transparență și pentru a întări responsabilizarea decidenților;

4. Retragerea statului din domeniile non-strategice prin privatizarea sau închiderea companiilor. În prezent, statul deține o cotă majoritară în companii ce activează în 66% din sectoarele economiei, influențând în mod direct competitivitatea acestora;

5. Eficientizarea prin management privat și parteneriate obținute prin privatizarea parțială a firmelor de stat. Încurajarea de parteneriate publice-private în extracția cărbunelui. Renunțarea la industriile aflate în declin și internaționalizarea producției interne în străinătate (delocalizarea).

Direcţia de acţiune 5: Actualizarea cadrului economico-financiar.

Măsuri:

1. Diversificarea instrumentelor de garantare în obținerea scrisorilor de garanție pentru participarea la licitații interne și internaționale;

2. Extinderea garanțiilor guvernamentale pentru credite destinate investițiilor productive;

3. Asigurarea accesului la fondurile alocate formării continue cu prioritate firmelor de producţie și stimularea companiilor specializate în instruire;

4. Promovarea programelor cu rol de coagulare a structurilor asociative de afaceri;

5. Menţinerea pragului de 200.000 de euro reprezentând 100% din cheltuieli pentru subvențiile de tip minimis;

6. Susţinerea, alături de alte state europene, a creşterii pragurilor de ajutoare impuse de Comisia Europeană (maxim 200.000 de euro în prezent), industriile mondiale fiind subvenţionate cu sume mult mai mari, precum şi simplificarea procesului de recuperare a TVA-ului pentru investițiile mari, de peste 1 milion de euro, procedura de control urmând a se realiza ulterior recuperării acestuia.

Direcţia de acţiune 6: Sprijinirea finanţării IMM-urilor.

Măsuri:

1. Optimizarea folosirii ajutoarelor de stat;

2. Garantarea cofinanțării start-up-urilor din fondurile de dezvoltare ale Ministerului Economiei;

3. Programe dedicate start-up-urilor aflate în dificultate;

4. Promovarea programului Mihail Kogălniceanu pentru finanțarea IMM-urilor și accelerarea acestuia;

5. Creșterea treptată, de la 0,4% până la 1% din PIB, a finanțărilor publice pentru programele naționale destinate susținerii IMM-urilor.

Direcţia de acţiune 7: Stimularea inovării.

Măsuri;

1. Introducerea în curricula universitară a obligativităţii participării studenţilor la programe de cercetare pe perioada studiilor;

2. Înființarea de programe de master sau post-universitare de management al activității CDI (Cercetare, Dezvoltare și Inovare) şi marketingul serviciilor CDI;

3. Încurajarea înființării de noi companii specializate în CDI;

4. Crearea unui fond de tipul *venture capital*, constituit în parteneriat public-privat, pentru finanțarea proiectelor de cercetare-dezvoltare cu aplicabilitate în industrie;

5. Promovarea structurilor de excelență în inovare.

Direcţia de acţiune 8: Asigurarea calităţii resurselor umane.

Măsuri:

1. Elaborarea programelor școlare și universitare prin consultarea periodică cu industriile;

2. Înscrierea în Clasificarea Ocupațiilor în România a profesiilor neincluse până acum și definirea schemelor de formare profesională și certificare;

3. Colaborarea dintre industrie și universități/sistem preuniversitar, precum şi optimizarea raportului dintre educația teoretică şi practica profesională.

Direcţia de acţiune 9: Refacerea industriei de apărare.

Măsuri :

1. Dezvoltarea unei politici eficiente de off-set;

2. Asimilarea în producţia internă de echipamente sau componente ale acestora.

Direcţia de acţiune 10: Adecvarea structurilor instituţionale de comerţ exterior la nevoia creşterii eficienţei acestuia.

Măsuri:

1. Redimensionarea rețelei externe de diplomație comercial-economică conform priorităților strategice stabilite pe termen scurt, mediu și lung;

2. Înființarea unei Agenții de tip TPO (Organizație pentru Promovarea Comerțului) folosind experiența altor țări din UE (Marea Britanie, Franța, Italia etc.), care să concentreze activitatea de promovare a exportului şi de atragere a investițiilor străine. Rolul acestei instituții, aflată în subordinea ministerului de resort, îl constituie concretizarea strategiilor și programelor guvernamentale din domeniile respective.

Soluție alternativă: Înființarea Agenției Române de Investiții și Promovare a Exporturilor (Romanian Trade & Invest), după model german şi olandez, pentru atragerea unei noi generații de investiții străine și promovarea exporturilor românești pe piețe diversificate;

3. Reproiectarea rolului și funcționării Consiliului de Export ca instituție reprezentativă a Parteneriatului Public-Privat. Antrenarea reprezentanților mediului de afaceri – potențiali exportatori de mărfuri și servicii – în activitatea Consiliului de Export, precum şi înființarea unor Secțiuni ale Consiliului în principalele Regiuni de dezvoltare.

Direcţia de acţiune 11: Intensificarea activităţii de promovare.

Măsuri:

1. Participarea activă a României la elaborarea politicii comerciale comune a UE, pregătirea și organizarea acțiunilor interguvernamentale de cooperare economică internațională, coordonarea activității rețelei externe de diplomație economică în cadrul ambasadelor și a consulatelor generale ale României în străinătate;

2. Consolidarea colaborării instituționale cu reprezentanții Camerelor de comerț și industrie (națională, județene, bilaterale), a asociațiilor de exportatori, precum și a altor forme asociative constituite în domeniul comerțului exterior;

3. Descentralizarea activității de promovare a exportului, sprijinirea instituțiilor județene și din regiunile de dezvoltare pentru atragerea în activitatea de export a producătorilor mici și mijlocii, promovarea produselor locale tradiționale pe piețele externe;

4. Lărgirea bazei participanților la târguri și expoziții internaționale, precum și la misiuni economice în străinătate, indiferent de modul de asociere al operatorilor economici respectivi la patronate sau alte forme asociative;

5. Extinderea programelor şi capitalizarea Eximbank pentru oferirea unei game extinse de finanțare şi garantare a riscurilor de export de tip *COFACE/ HERMES* din Franța, respectiv Germania.

CAPITOLUL 18 – INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT

Infrastructura de transport este fundamentală pentru a asigura dezvoltarea unei societăți și economii competitive. Accesibilitatea geografică și mobilitatea persoanelor și a mărfurilor sunt condiționalități pentru creșterea calității vieții prin stimularea creșterii economice și generarea locurilor de muncă. Din nefericire, infrastructura de transport din România se situează în continuare la un nivel scăzut de operaționalizare și siguranță în exploatare comparativ cu sistemul european: aproape 60% din rețeaua rutieră se află într-o stare avansată de degradare, infrastructura feroviară este deteriorată în proporție de 40%, peste 60% fiind deja în perioada scadentă pentru reparaţii capitale, echipamentele și infrastructurile care deservesc transportul naval au un grad de uzură ce depășește 60%, iar în domeniul aerian 40% din dotări sunt depășite. **În acest context, alocarea bugetară necesară pentru dezvoltarea infrastructurii de transport a României este de circa 3% din PIB.**

Politica naţională în domeniul transporturilor trebuie proiectată în contextul strategiei „Europa 2020“, al documentelor „Cartea Albă“ şi „Cartea Verde“ şi mai ales în contextul politicii de dezvoltare a TEN-T (Reţeaua Transeuropeană de Transport), precum și al politicilor comune privind transporturile (CTP), toate emise de UE. În Programul de dezvoltare 2014-2020 au fost stabilite 9 coridoare europene, iar pentru rețeaua TEN-T au fost alocate 26 de miliarde de euro; teritoriul României va fi străbătut de două coridoare majore – Coridorul Orient/East Mediteranean și Coridorul Rin/Dunăre.

Provocarea pentru România rămâne asumarea unor decizii strategice cu privire la dezvoltarea infrastructurii pe tipuri de transport care să asigure o capacitate de transport optimă pentru marfă şi călători, protejarea şi dezvoltarea infrastructurii actuale, păstrarea calității mediului, rezolvarea problemelor din aglomerările urbane și eliminarea barierelor majore în domenii-cheie.

Obiectivele României pentru domeniul transporturilor sunt legate de eficiența instituțională, simplificarea administrativă, reducerea semnificativă a birocraţiei, promovarea legislaţiei privind parteneriatul public-privat şi privatizarea, mai ales în domeniul serviciilor. Prioritizarea investiţiilor în domeniul transporturilor trebuie să se bazeze pe principiul solidarităţii teritoriale, accesibilităţii, evitării suprapunerilor şi reducerii aglomerării, al liberei circulaţii a mărfurilor şi a persoanelor.

În raport cu Proiectul Master Planului General de Transport elaborat de guvernul socialist, susținem necesitatea realizării unui consens între forțele politice privind acest document programatic, în ceea ce privește o prioritizare clară a proiectelor de infrastructură, astfel încât să se atenueze disparitățile de dezvoltare dintre regiuni, să se vizeze totodată o așezare instituțională care să permită predictibilitate în asumarea și implementarea acestor proiecte și să se asigure o abordare integrată a tuturor modurilor de transport, în acord cu direcțiile de acțiune agreate la nivelul UE. Această prioritizare trebuie făcută doar pe principii de eficiență economică și interes național, și nu pe baza intereselor baronilor locali, așa cum procedează guvernul socialist astăzi. Vom stopa risipa de bani publici făcută de guvernul socialist pe studii de fezabilitate nejustificate economic.

18.1 Infrastructura rutieră de transport

Pentru racordarea rețelei naționale la rutele de transport europene, principalele coridoare din rețeaua TEN-T Core, respectiv Nădlac – Arad – Sibiu – Pitești – București – Constanța și Oradea – Câmpia Turzii – Târgu Mureș – Iași – Ungheni vor fi formate *din autostrăzi*, acest obiectiv fiind unul prioritar în ceea ce privește alocarea fondurilor și finalizarea execuției.

Master Planul General de Transport trebuie să aibă la bază prioritățile Uniunii Europene în materie de autostrăzi şi să corespundă din punct de vedere al criteriilor economice unei dezvoltări sustenabile a României pe termen mediu și lung, să genereze investiții și locuri de muncă și să atragă mediul de afaceri autohton într-un parteneriat durabil și cu beneficii reale pentru întreaga societate.

Vechiul Coridor IV Pan European rutier (Axa prioritară 7 TEN-T Core) asigură legătura pentru traficul de mărfuri între Marea Nordului și Marea Neagră, context în care importanța Portului Constanța este evidentă. Pentru dezvoltarea acestuia vom urmări conectarea autostrăzilor și drumurilor naționale cu infrastructura urbană și realizarea unor legături de transport multimodal.

România ca nod logistic regional. Crearea condițiilor pentru transformarea României într-un nod logistic regional. Se estimează că, într-un orizont de aproximativ 15 ani, dezvoltarea sectorului comercial, logistic și de transport ar putea adăuga 10,7 miliarde de euro la PIB-ul României, ar duce la crearea a 176.000 de noi locuri de muncă și ar genera venituri fiscale suplimentare de 1,6 miliarde de euro.

Obiective strategice pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului rutier[12]:

1. Finalizarea vechiului Coridor IV Pan European rutier (Axa prioritară 7 TEN-T Core), de importanță vitală pentru conexiunea României cu Europa și, implicit, pentru economia națională. Acest lucru implică prioritizarea construirii autostrăzii Sibiu – Pitești, finalizarea tronsoanelor aflate încă în lucru și modernizarea drumului Constanța – Mangalia la profil de autostradă;

2. Demararea construcţiei autostrăzii Unirii Tg. Mureș – Iași – Ungheni;

3. Demararea construcţiei autostrăzii Comarnic – Brașov în condiții eficiente și suportabile pentru bugetul României;

4. Finalizarea fostelor tronsoane de pe autostrada Transilvania;

5. Demararea autostrăzii Lugoj – Calafat, parte a infrastructurii rutiere de la granița de vest până la Calafat, din Coridorul Orient/East Mediteranean, care va lega porturile din nordul Germaniei de Balcani;

6. Demararea construcției autostrăzii București – Ploiești – Buzău – Focșani – Albița;

7. Realizarea conexiunilor dintre autostrăzile A1 şi A2 prin realizarea, la nivel de autostradă, a Centurii de Sud şi Nord a Bucureştiului;

8. Continuarea programului de reabilitare a drumurilor naţionale, finanțat de B.E.I, F.E.D.R. și P.O.S.T.;

9. Finalizarea variantelor de ocolire: Carei, Săcuieni, Aleșd Sud, Stei, Cluj Nord Est, Tg. Mureș, Tg. Jiu, Craiova, Caracal, Brașov, București, Alexandria, Mihăilești, Galați, Tecuci, Bacău, Suceava, Rădăuți, Timișoara;

10. Asigurarea infrastructurii de acces a principalelor centre economico-industriale – Ford (lărgirea DN Craiova – Pitești la 4 benzi), Dacia etc. – la rețeaua de infrastructură rutieră europeană;

11. Consolidarea hub-urilor regionale.

[12] Termenele de realizare depind efectiv de momentul preluării guvernării și de starea bugetului la acel moment. În maximum 180 de zile de la instalarea Guvernului, vom stabili și comunica public termenele de realizare.

Pe lângă aceste obiective strategice, în limita resurselor bugetare rămase după finanțarea acestora sau în contextul atragerii unor fonduri extrabugetare, ne propunem și demararea construcției autostrăzii Nordului (Petea – Satu Mare – Baia Mare – Bistrița – Suceava).

Măsuri pentru pregătirea și realizarea obiectivelor:

1. Promovarea pachetului legislativ care să stimuleze transportatorii din mediul privat în vederea utilizării modurilor de transport ecologic și a transportului combinat;

2. Eficientizarea activității C.N.A.D.N.R prin stabilirea de criterii de performanță pentru management și personalul angajat;

3. Consolidarea legislației referitoare la evaluarea, autorizarea și contractarea lucrărilor de infrastructură rutieră;

4. Completarea legislației privind standardele de cost;

5. Crearea unei entități public-private care să monitorizeze întreținerea, repararea și reabilitarea infrastructurii rutiere;

6. Îmbunătăţirea legislației privind transportul rutier și creșterea siguranței rutiere, inclusiv prin crearea unui singur corp de control tehnic în trafic;

7. Abrogarea reglementărilor actuale privind timbrul de mediu pentru autovehicule și ajustarea modului de calcul al impozitului anual reglementat prin Codul Fiscal în funcție de cilindree și norme de poluare, funcționând după principiul „poluezi mai mult, plătești mai mult, poluezi mai puțin, plătești mai puțin“;

8. Crearea unui Fond Național pentru Infrastucturi critice, independent față de Guvern și finanțat inițial prin oferirea de titluri de stat scutite de impozit de tip *Qualified Public Infrastructure Bonds*. Aceasta ar conduce la identificarea și rezolvarea principalelor blocaje structurale, de finanțare și a efortului de implementare a proiectelor de investiții în infrastructura de mari dimensiuni.

18.2 Infrastructura feroviară de transport

Calea Ferată trebuie să devină prioritatea politicilor în domeniul transporturilor, iar finanțarea *infrastructurii feroviare* trebuie să fie multianuală, astfel încât să fie atractivă pentru operatorii de transport. Rezultatul se va concretiza, pe termen mediu, în transferul a 50% până în 2050 din transportul interurban de persoane şi mărfuri pe distanţă medie dinspre transportul rutier către transportul feroviar, în acord cu „Cartea Albă a Transporturilor, Strategia Transporturi 2050“, pentru crearea unui Spaţiu unic european al transporturilor.

Considerăm că principalele acțiuni necesare în acest domeniu trebuie formulate în contextul unui plan de dezvoltare pentru următorii 10 ani: ridicarea parametrilor de calitate și performanță ai infrastructurii feroviare la standarde europene pentru asigurarea unei viteze adecvate de transport; informatizarea completă a serviciilor aferente transportului de călători și de marfă; extinderea electrificării liniilor de cale ferată în vederea îmbunătățirii eficienţei energetice a transportului feroviar; implementarea sistemului naţional de conducere centralizată a traficului feroviar pe teritoriul României, cu prioritate pe coridoarele europene, prin implementarea sistemului ERTMS; facilitarea interoperabilităţii cu reţeaua administraţiilor vecine şi sistemul feroviar european; crearea cadrului legislativ pentru modernizarea și reabilitarea stațiilor mari de cale ferată prin utilizarea de fonduri europene, fonduri de la bugetul de stat și parteneriat public-public sau public-privat, în scopul transformării acestora în centre de profit; dezvoltarea de terminale intermodale și crearea hub-urilor naționale și regionale; înființarea de centre logistice în principalii poli de dezvoltare economică, în

colaborare cu autoritățile locale; asigurarea unui TUI redus pentru transportul intermodal și Ro-La pentru a transfera fluxul de mărfuri de la traficul rutier; eficientizarea activității societăților de transport feroviar, respectiv CFR S.A, CFR Marfă și CFR Călători, conform principiilor indicate în capitolul privind reforma companiilor de stat, astfel încât să se asigure condiții de eficiență economică, de confort și siguranță; cooperarea cu autoritățile regionale în vederea realizării unui nou model de contract de servicii publice și de alocare a subvențiilor pentru transportul public de călători, în acord cu reglementările europene; implementarea unui program de politici pentru promovarea drepturilor călătorilor; continuarea restructurării şi eficientizării activității societății CFR Marfă în vederea privatizării societății în condiţii de maximă transparenţă, prin vânzarea unui pachet majoritar de acțiuni, în acord cu obligațiile asumate de România față de instituțiile financiare internaționale.

De asemenea, vom iniția demersuri structurate pentru atragerea unui partener instituțional (de exemplu, BERD, BEI), așa cum s-a procedat în cazul privatizării B.C.R..

Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului feroviar[13]:

1. Promovarea și implementarea legislației privind standardele de cost la lucrări de infrastructură feroviară, standardizarea contractelor, implementarea şi controlul acesteia, urmărirea lucrărilor în perioada de garanție și post-garanție;

2. Finalizarea lucrărilor de reabilitare a infrastructurii feroviare aferente coridorului IV European (Proiectul prioritar 22 Curtici – Simeria – Sighișoara – Brașov – București – Constanța) și demararea lucrărilor de reabilitare a infrastructurii feroviare aferente coridorului IX European (București – Iași – Ungheni);

3. Conectarea aeroporturilor la infrastructura feroviară pentru crearea hub-urilor naționale;

4. Reabilitarea podurilor de cale ferată peste Dunăre (Giurgiu și Cernavodă);

5. Realizarea infrastructurii feroviare de la granița de vest până la Calafat, parte a coridorului Orient/Est-Mediteranean care va lega porturile din nordul Germaniei de Balcani;

6. Dezvoltarea capacității feroviare în sectorul fluvio-maritim al Portului Constanţa cu scopul de a crea un hub regional;

7. Crearea hub-ului regional București prin modernizarea centurii feroviare a Bucureștiului în concordanță cu proiectele pentru celelalte mijloace de transport din zona metropolitană;

8. Modernizarea Gării de Nord cu respectarea reglementărilor legale și a acordurilor internaționale.

*

Pe lângă aceste obiective strategice, în limita resurselor bugetare rămase după finanțarea acestora sau în contextul atragerii unor fonduri extrabugetare, ne propunem și demararea construcției unei linii de mare viteză care să asigure conexiunea Capitalei României cu rețeaua de mare viteză dezvoltată de Uniunea Europeană.

18.3 Infrastructura navală de transport

Dezvoltarea transportului naval trebuie centrată pe două obiective: revigorarea transportului fluvial în conformitate cu Strategia Dunării şi creşterea eficienţei transportului maritim prin dezvoltarea portului Constanţa, astfel încât acesta să atingă potențialul maxim, devenind cel de-al treilea port ca mărime și importanță din Europa, hub regional de transfer de mărfuri către Orient.

[13] **Idem**

Acest deziderat se poate realiza printr-un proiect ce presupune construirea și dezvoltarea unei rețele naționale de hub-uri regionale de mărfuri, în scopul implementării unui sistem logistic integrat la nivel național, prin crearea unei platforme de comunicare între mijloacele de transport ale României, suprapuse principalelor coridoare europene de transport și cu potenţial de deservire a necesităţilor de circulaţie a mărfurilor la nivelul Europei Centrale şi de Est.

Pentru îndeplinirea obiectivelor propuse este necesară corelarea priorităţilor care privesc transportul naval cu cele din celelalte tipuri de transport în scopul maximizării eficienţei investiţiilor: asigurarea finanţărilor corespunzătoare pentru continuarea investiţiilor aflate în derulare care urmăresc îmbunătăţirea şi modernizarea infrastructurii portuare şi de navigaţie sau care contribuie la creşterea siguranţei transportului naval; reorganizarea prin fuziune a companiilor naţionale care administrează domeniile portuare; reorganizarea Administraţiei Portului Constanţa prin includerea prin fuziune a Administraţiei Canalelor Navigabile; reorganizarea Autorităţii Navale Române prin separarea activităţii de control de cea de reglementare şi armonizarea cu sistemele existente în celelalte ţări ale Uniunii Europene; stimularea investitorilor privaţi pentru a realiza investiţii în infrastructura portuară prin parteneriate public-private; elaborarea unui pachet legislativ privind utilizarea domeniului public portuar, accesul şi supravegherea navelor care operează în porturile româneşti, regimul porturilor fluviale cu trafic scăzut; simplificarea şi uniformizarea sistemului de taxe portuare atât pentru armatori, cât şi pentru operatorii portuari, în concordanţă cu legislaţia europeană în domeniu; conectarea principalelor porturi fluviale la reţeaua naţională de autostrăzi şi cale ferată; simplificarea şi uniformizarea sistemului de taxe pentru armatori şi operatori; încurajarea dezvoltării propulsiei navale pe baza combustibililor cu poluare redusă pentru navele de navigaţie interioară sau maritim costiere. Promovarea unui program de tip „prima de casare“ care să permită dezvoltarea parcului de nave şi utilaje portuare; modificarea cadrului legislativ care să asigure atragerea transportului de mărfuri pe căile fluviale şi maritime; crearea infrastructurii necesare pentru depozitarea, îmbarcarea şi exportul autovehiculelor; asigurarea reprezentării României în Comisia Dunării, la nivel de conducere.

Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului naval:

1. Regularizarea şi îmbunătăţirea condiţiilor de navigaţie pe Dunăre pentru a îndeplini standardele Comisiei Dunării, de adâncime minimă de 2,5 metri pe tot şenalul navigabil;

2. Terminal RoRo şi pentru autoturisme în Portul Constanţa Sud (Mol IIIS);

3. Implementarea sistemului port-comunitate, inclusiv de management al traficului;

4. Dublarea liniei C.F. Agigea Ecluză – Constanţa Ferry-Boat şi sistematizarea punctului de racord Agigea Ecluză;

5. Dezvoltarea capacităţii feroviare în Portul Constanţa Sud Agigea – Obiect II.b.1 – Dispozitiv feroviar pe Mol 2 S CSCT;

6. Transformarea danelor nr. RoRo3 şi RoRo4 într-un nou terminal pentru pasageri;

7. Construirea unui pasaj rutier denivelat pentru acces la noul terminal Ro-Ro din portul Constanţa Sud – Agigea;

8. Construirea unui terminal GNL în Portul Constanţa;

9. Construirea unui pod rutier peste canalul de legătură în zona fluvio-maritimă şi racorduri cu reţeaua de drumuri interioară şi exterioară Portului Constanţa;

10. Construcţia unui nou terminal de containere la Constanţa (III & IVS); dezvoltarea transportului intermodal și maximizarea utilizării capacitații de transport existente; crearea terminalelor intermodale în punctele cu potențial logistic foarte ridicat, precum portul

Constanța – Brăila – Galați, București, Timișoara – Arad, zona Giurgiu – Oltenița, Vidin – Calafat, Iași – Suceava – Bacău. Explorarea rutelor comerciale neutilizate (conectarea cu Balcanii de Vest).

18.4 Transportul aerian

În contextul actual, obiectivul transformării României într-un hub european a devenit fezabil în măsura în care se va dezvolta infrastructura aeroportuară în scopul atragerii de pasageri şi mărfuri. Acest obiectiv trebuie coroborat cu dezvoltarea acestor structuri şi la nivel naţional. Îndeplinirea obiectivelor necesită o îndeplinire a unor condiţionalităţi: definirea şi prioritizarea pe termen mediu și lung a investiţiilor în infrastructura de aviaţie; implementarea programelor strategice de dezvoltare aferente aeroporturilor din rețeaua de transport europeană; dezvoltarea unei rețele de aeroporturi regionale pornind de la o analiză strategică ce trebuie să definească aeroporturile cele mai viabile din punct de vedere geografic și economic; implementarea programelor anuale de control al calităţii în domeniul securităţii aviaţiei civile, de către Autoritatea Aeronautică Civilă Română, precum şi implementarea Programului Naţional de Siguranţă a aviaţiei civile; eficientizarea activității operatorului național TAROM, în special prin introducerea unui management profesionist, competitiv, bazat pe respectarea criteriilor de performanţă; scoaterea la vânzare a unui pachet minoritar de acțiuni din capitalul Companiei Naționale Aeroporturi București, pentru atragerea la bugetul Ministerului Transporturilor a sumelor necesare finanțării programelor de dezvoltare ale companiei, în condițiile menținerii controlului decizional al acestei companii; crearea cadrului legal pe intermodalitate (cadrul legal pentru administrarea în comun/pe aceeași suprafață de teren/pe teritoriul mai multor unități administrativ-teritoriale în vederea realizării investițiilor și administrării infrastructurilor de transport); dezvoltarea aviației ușoare, în corelare cu programele naționale de dezvoltare turistică a României.

Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului aerian:

1. Continuarea implementării programelor strategice de dezvoltare aferente aeroporturilor cuprinse în reţeaua centrală de transport european (TEN-T Core), respectiv Compania Națională Aeroporturi Bucureşti, Aeroportul Internaţional Traian Vuia – Timişoara, precum și Aeroportul Internațional M. Kogălniceanu Constanța;

2. Finanţarea funcţionării şi menţinerii în standardele de siguranţă şi securitate a Aeroportului Internațional M. Kogălniceanu Constanţa și a Aeroportului Internațional Henri Coandă București, datorită operării mixte, civil-militare, în acord cu Strategia de Securitate Națională;

3. Realizarea pe termen mediu a nodurilor intermodale;

4. Continuarea procesului de implementare a conceptului de Bloc Funcţional de Spaţiu Aerian (FAB) instituit între România şi Republica Bulgaria (DANUBE FAB), în conformitate cu legislaţia europeană aferentă cerului european unic.

18.5 Transportul subteran – Metroul

Dezvoltarea reţelei de metrou trebuie să fie corelată cu cerinţa unui transport integrat solicitat de nevoia de mobilitate atât a pasagerilor din Municipiul Bucureşti, cât şi a celor din judeţele limitrofe. Prin numărul mare de pasageri transportați şi prin criteriile de precizie în funcţionare impuse de tipul de sistem de transport, metroul trebuie să devină referinţa pentru stabilirea graficelor de transport

de suprafaţă şi cheia eficientizării transportului urban în Bucureşti.

Îndeplinirea obiectivelor de mobilitate şi eficienţă va fi posibilă prin: eficientizarea activității Autorităţii Metropolitane de Transport Bucureşti prin armonizarea tuturor tipurilor de transport şi crearea unui program de transport integrat; extinderea reţelei de metrou şi transferarea traficului de suprafață către transportul subteran pentru reducerea poluării urbane; dezvoltarea rețelei Metrorex și transferul la Primăria Generală a Municipiului București.

Obiective pe termen scurt și mediu pentru domeniul transportului subteran[14]:

1. Implementarea şi finalizarea Proiectului Inelul Feroviar București în transportul intermodal de călători (CFR Călători, Metrorex și RATB);

2. Finalizarea magistralei M4 Gara de Nord – Gara Progresul;

3. Finalizarea magistralei M5 Drumul Taberei – Pantelimon pe secţiunea Drumul Taberei – Universitate; urgentarea finalizării tronsonului Râul Doamnei – Eroilor, cu stația și depoul Valea Ialomiței, şi a Secțiunii Universitate – Pantelimon pentru care a fost semnat acordul de împrumut cu B.E.I.;

4. Demararea lucrărilor la MAGISTRALA FEROVIARĂ 6 București – Otopeni;

5. Pregătirea lucrărilor pentru linii de metrou viitoare, executate în parteneriat public-privat: Linia 7 (Şoseaua Alexandriei, Rahova, Piaţa Unirii, Moşilor, Obor, Colentina, Voluntari – 31 km); Linia 4 (Laminorului, Gara Progresul, Tronson Gara de Nord – Gara Progresul – 15 km).

Un obiectiv special pentru domeniul transporturilor îl reprezintă promovarea intensivă a sistemelor de transport inteligente (ITS). Acestea urmăresc înglobarea ansamblului tehnologiilor pentru facilitarea interacţiunii directe dintre mijloacele de transport şi infrastructură. Dezvoltarea acestor tehnologii reprezintă pasul înainte către preluarea de date, organizarea, analiza, utilizarea şi transmiterea acestora în scopul optimizării transportului şi, în consecinţă, al creşterii eficienţei sistemelor de transport.

[14] **Idem**

CAPITOLUL 19 – FONDURI EUROPENE

19.1 Principiile acţiunii Guvernului în domeniul fondurilor europene

Arhitectura instituțională este principalul motiv pentru care utilizarea fondurilor europene nu reușește să aibă un impact real pozitiv asupra vieții de zi cu zi. Mai multe ministere derulează investiții prin fonduri europene în aceleași domenii, fără a exista o corelare între acestea, astfel încât beneficiile să fie maximizate, iar efectele negative reduse.

Partidul Național Liberal susține o simplificare a acestui mecanism instituțional prin reunirea tuturor autorităților de management, cu excepția celei pentru dezvoltare rurală, care are reguli și surse de finanțare diferite, într-un singur minister. Reunirea tuturor autorităților de management în cadrul Ministerului Fondurilor Europene va asigura o mai bună coerență a investițiilor, fără a mai exista suprapuneri sau diferențe de strategie și abordare.

Asigurarea unei arhitecturi instituționale simplificate la nivel central va fi urmată de o descentralizare a atribuțiilor către nivelul regional, prin consolidarea structurilor de management la nivel regional (Agențiile de Dezvoltare Regională) și susținerea dezvoltării Investițiilor Teritoriale Integrate la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare, în perspectiva elaborării unor programe operaționale regionale.

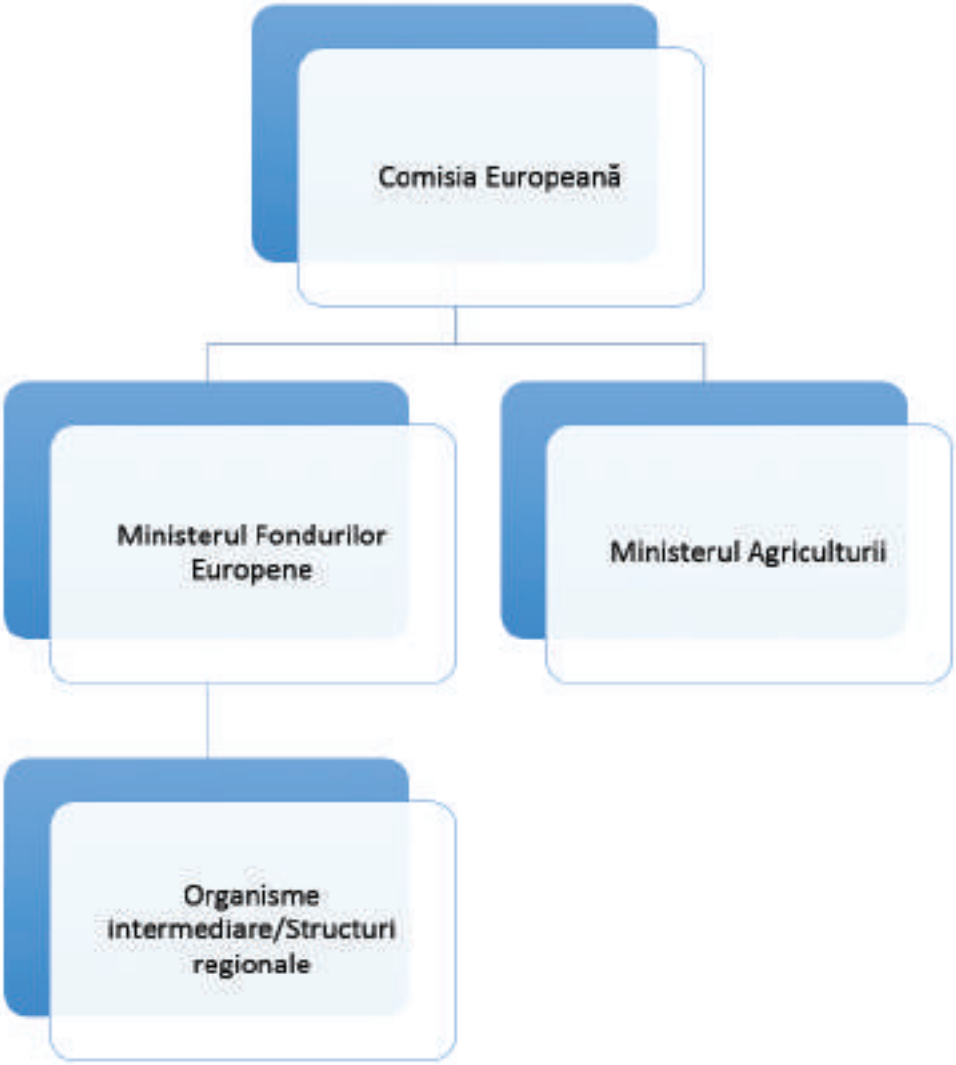

19.2 Starea de fapt

Fondurile europene reprezintă însăși cheia de dezvoltare a societății românești prin oportunitățile oferite de finanțare a principalelor axe de competitivitate: investițiile în infrastructura de transport, mediu, energie și telecomunicații, dezvoltarea resurselor umane, susținerea mediului de afaceri, extinderea proiectelor de cercetare și dezvoltare, modernizarea agriculturii.

Pentru perioada 2014-2020, România are la dispoziție fonduri de circa 43 de miliarde de euro defalcate astfel:

- pentru Politica de Coeziune – 22,4 miliarde de euro;
- pentru Politica Agricolă Comună – 19,7 miliarde de euro la care se adaugă sumele disponibile din Fondul European de Pescuit și Afaceri Maritime (0,17 miliarde de euro) ;
- pentru Fondul European pentru Ajutorarea Persoanelor Defavorizate – 0,44 miliarde de euro.

Lecțiile învățate din perioada precedentă de guvernare trebuie să conducă la creșterea gradului de absorbție, care în prezent se află sub 55%.

Principalele probleme identificate în managementul fondurilor europene sunt:

• **Lipsa coordonării instituționale.** Fiecare minister a coordonat doar zona proprie, la nivel central, fără a acorda atenția cuvenită stadiului implementării, tipului de blocaje, rezultatelor reale din teren. Nu a existat o viziune unitară asupra obiectivelor de investiții, un proiect de țară. Banii europeni, atât cât au fost cheltuiți, nu au adus valoare adăugată competitivității economice, nu au generat o îmbunătățire a nivelului de trai al românilor. Lipsa de coordonare instituțională s-a reflectat și în diferențe de salarizare între personalul implicat în managementul fondurilor europene și, implicit, în nivelul de performanță al acestora;

• **Birocratizarea**. Pentru foarte mulți potențiali beneficiari, implementarea unui proiect cu fonduri europene nu prezintă interes din cauza procedurilor greoaie și a nenumăratelor documente care trebuie prezentate;

• **Probleme de finanțare ale proiectelor.** Întrucât fondurile europene funcționează pe principiul rambursării și pentru că deseori plățile interne au fost întârziate, s-au creat blocaje pentru beneficiarii care nu puteau asigura un flux constant, multe firme intrând în insolvență din acest motiv;

• **Netransparența.** Nu a existat o consultare autentică asupra documentelor programatice, strategice, asupra programelor sau ghidurilor, cu autoritățile locale, mediul academic și beneficiarii privați;

• **Gradul ridicat de corupţie.** Conflictele de interese, fraudele, procedurile de achiziții publice făcute fără respectarea legislației au dus la blocarea în mai multe rânduri a plăților de către Comisia Europeană. În momentul de față, două programe au suspendări ale plăților: Programul Operațional Competitivitate și Programul Operațional Dezvoltarea Resurselor Umane;

• **Instabilitatea legislativă, în special în domeniul achizițiilor publice.** Modificările frecvente atât la nivel legislativ, cât și prin ghiduri și instrucțiuni au cauzat dificultăți în implementarea proiectelor.

19. 3 Obiective strategice

• Susţinerea investiţiilor majore în infrastructură, finanţate din fonduri europene, ca factor-cheie al modernizării României;

• Orientarea finanţării spre creşterea reală a competitivităţii, în principal către proiecte generatoare de valoare economică ridicată. Investiţiile trebuie orientate spre ramuri şi sectoare care susţin producţia internă, precum şi în poli de dezvoltare (de exemplu, *clustere* de excelenţă inginerească şi de cercetare) pentru a atinge performanţa altor state europene.

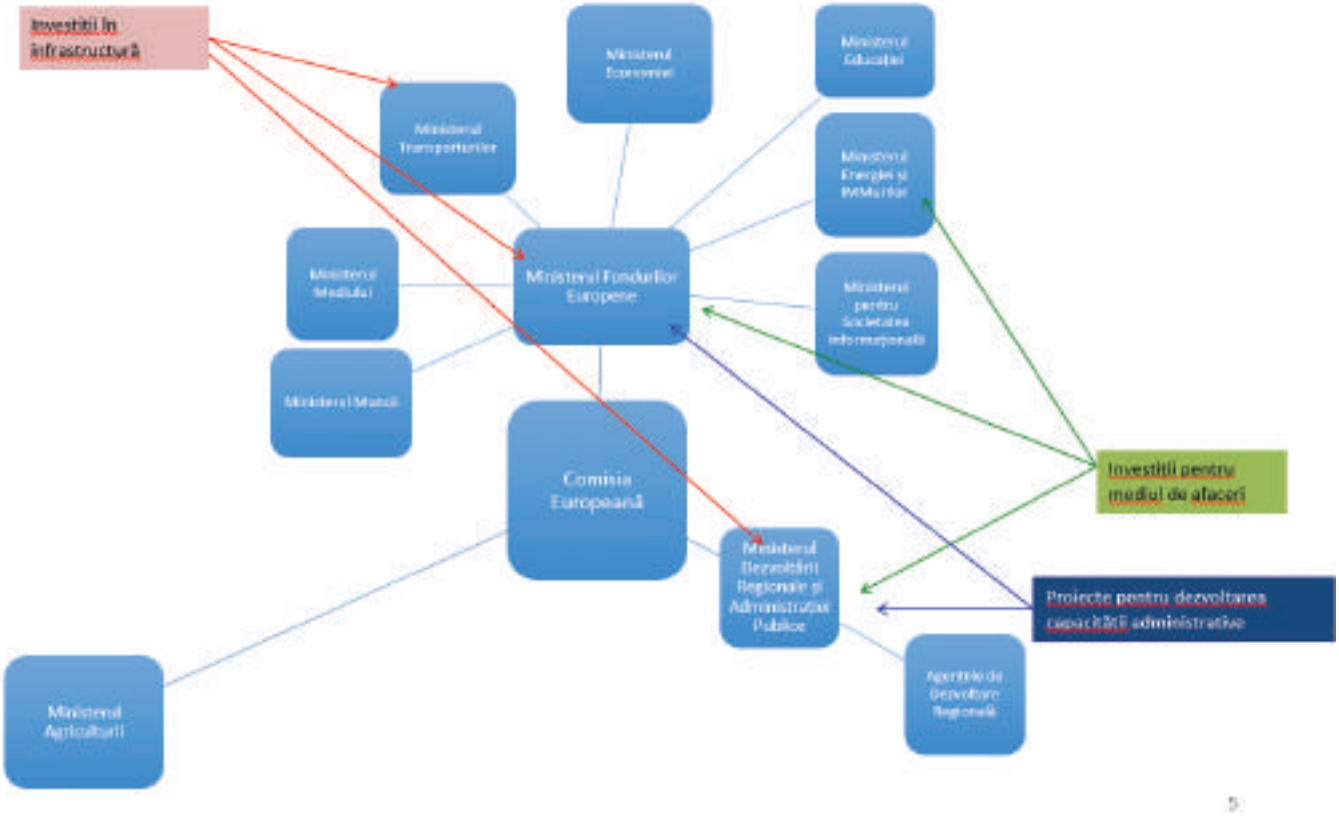

19.4 Direcţii de acţiune și măsuri

Pentru perioada 2015-2016

1. Audit al sistemului de implementare a fondurilor europene;

2. Reorganizare instituțională;

➡ Reunirea tuturor autorităților de management, cu excepția celei pentru dezvoltare rurală, în cadrul Ministerului Fondurilor Europene. Îmbunătăţirea sistemului de management şi control al absorbţiei fondurilor europene prin coordonarea unitară a instituţiilor implicate în activităţile specifice, precum şi prin eliminarea suprapunerilor administrative între autorităţile de management, organismele intermediare şi beneficiari;

➡ Externalizarea unor axe prioritare către operatori privați care să gestioneze întregul

proces de contractare și management în baza unor indicatori de performanță pe care trebuie să îi îndeplinească, pentru programele care implică un număr mare de beneficiari (Programul Operațional Competitivitate, Programul Operațional Capital Uman);

➡ Utilizarea instrumentelor financiare pentru a maximiza impactul fondurilor europene. Odată cu adoptarea noii perspective financiare 2014-2020, UE încurajează atragerea, pe lângă fondurile europene, de resurse financiare private pentru a maximiza impactul acestora și pentru a permite dezvoltarea unui număr mai mare de proiecte;

➡ Unificarea procedurilor de selectare a proiectelor de investiții, indiferent de sursa de finanțare, astfel încât cheltuielile să fie eligibile pentru rambursare de către Comisia Europeană. Avizarea proiectelor de investiții, indiferent de sursa de finanțare, și de către ministerul coordonator al fondurilor europene.

3. Creșterea capacității administrative

➡ Dezvoltarea capacității administrative a ADR-urilor astfel încât pe termen mediu să poată gestiona independent fondurile europene și să asigure gestionarea descentralizată a acestora;

➡ Unificarea salarizării pentru toate categoriile de personal care gestionează fonduri europene în instituții publice și aplicarea criteriilor de performanță pentru stimularea acestora;

➡ Intensificarea pregătirii personalului care evaluează proiecte și care urmărește implementarea acestora, cu accent pe proceduri clare, simplificate;

➡ Orientarea resurselor de asistenţă tehnică către pregătirea de proiecte şi susţinerea Autorităţilor de Management şi a beneficiarilor (atât autorităţi publice locale, cât şi entităţi private) în activităţile curente (help desk), pentru eficientizarea ritmului de lucru şi evitarea suprapunerilor;

➡ Elaborarea ghidului privind principalele riscuri identificate în domeniul achiziţiilor publice în vederea prevenirii greşelilor constatate în aplicarea procedurilor privind achiziţiile publice în cadrul proiectelor finanţate din instrumente structurale, precum şi asigurarea unei practici unitare în perspectivă;

➡ Asigurarea unui cadru comun pentru dialogul permanent între Autorităţile de Management, Autoritatea de Audit şi ANRMAP, cu scopul prezentării şi dezbaterii neregulilor constatate şi pentru reducerea în viitor a riscului de corecţii financiare majore şi de suspendare a finanţării.

4. Reducerea birocrației și creșterea atractivității fondurilor europene pentru mediul privat

➡ Simplificarea și îmbunătățirea legislației în vederea sprijinirii mediului de afaceri prin reducerea sarcinii administrative și a costurilor administrative suplimentare ale beneficiarilor/utilizatorilor de fonduri structurale și de investiții;

➡Simplificarea procedurilor aferente etapelor de depunere a cererilor de finațare/contractare a proiectelor (reducerea numărului de documente solicitate la depunerea cererilor de finanțare și în etapa de precontractare), implementarea proiectelor (simplificarea dosarelor/cererilor de rambursare/plată, eliminarea verificării administrative a elementelor de cost cu valoare mică, extinderea eșantionării în verificări, asigurarea unor practici unitare armonizate);

➡ Utilizarea exclusivă a mijloacelor electronice în gestionarea contractelor de finanțare, asigurându-se astfel: un sistem de verificare automată a eligibilității beneficiarilor de

proiecte și de verificare permanentă a regularității acestora prin accesarea și interogarea bazelor de date ale Registrului Comerțului, Agenției Naționale de Administrare Fiscală, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției (sistemului Ecris), Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Inspectoratului de Stat în Construcții, Agenției Naționale de Mediu, Departamentului pentru Lupta Antifraudă, instituțiilor financiare etc; comunicarea exclusiv online cu solicitantul fondurilor europene prin utilizarea semnăturii electronice extinse pentru documentele depuse;

➡ Extinderea aplicării mecanismului cererilor de plată la toate tipurile de beneficiari și pentru toate programele operaționale aferente exercițiului bugetar 2014-2020;

➡ Reglementarea cheltuielilor neeligibile în cadrul proiectelor cu finanțare europeană prin HG pentru a simplifica normele privind eligibilitatea;

➡ Inițierea de protocoale între Autoritățile de Management și băncile comerciale interesate, în vederea asigurării finanțării beneficiarilor în condiții de garantare a termenelor de rambursare a sumelor creditate prin încadrarea analizei cererilor de plată în termenul actual de 20-30 de zile;

➡ Asigurarea, printr-un fond dedicat, a cofinanțării pentru beneficiarii privați (companii, universități, institute de cercetare, ONG-uri) care accesează fonduri direct de la Comisia Europeană pentru proiecte transnaționale;

➡ Simplificarea procedurilor de achiziție prin implementarea de urgență a directivelor europene în materie și introducerea unor standarde de cost pentru produse și servicii;

➡ Susţinerea parteneriatelor public-private ca alternative şi soluţii complementare ce pot conduce la sustenabilitatea proiectelor co-finanţate de Uniunea Europeană;

➡ Canalizarea sprijinului financiar general către întreprinderi prin instrumente de inginerie financiară şi utilizarea de subvenţii pentru cofinanţarea măsurilor de sprijin orientate către un anumit domeniu (inovare, protecţia mediului, etc).

Pentru perioada 2016-2020

1. Descentralizarea managementului fondurilor europene:

➡ Dezvoltarea programelor operaționale regionale care să permită dezvoltarea unor proiecte integrate la nivel local și care să corespundă specificului fiecărei regiuni;

➡ Consolidarea organismelor intermediare regionale din punct de vedere al personalului și al atribuțiilor.

2. Contractarea integrală a fondurilor europene alocate:

➡ Utilizarea fondurilor de asistență tehnică pentru a pregăti potențialii beneficiari și portofoliul de proiecte, astfel încât să nu existe sincope în implementare;

➡ Dezvoltarea de proiecte-pilot care pot fi replicate cu mici adaptări: aplicații de e-guvernare, microferme vecine, programe de cursuri și de perfecționare pentru funcționarii publici etc.;

➡ Implementarea unui sistem eficient de monitorizare a proiectelor majore la fața locului (eventual prin intermediul unor echipe tip task force) pentru a evita blocajele, întârzierile și pierderea finanțării;

➡ Orientarea sprijinului financiar nerambursabil către IMM-uri, inclusiv prin instrumente financiare inovative și acordarea de subvenţii pentru a cofinanţa măsuri de sprijin într-un anumit domeniu.

CAPITOLUL 20 – AGRICULTURĂ, DEZVOLTARE RURALĂ ȘI INDUSTRIE ALIMENTARĂ

20.1 Principiile acţiunii Guvernului României în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale şi industriei alimentare

Guvernul României va respecta cele șase axe prioritare comune la nivel european:

● Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale;

● Creșterea viabilității/competitivității tuturor ramurilor agriculturii și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a fondului forestier;

● Promovarea organizării lanțului alimentar, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură;

● Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură;

● Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic;

● Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.

20.2 Starea de fapt

Agricultura se situează la nivelul de dezvoltare al „lumii a treia“, din următoarele cauze:

➡ Cadastrul terenurilor agricole este nefinalizat;

➡ Nu există o strategie pe termen lung pentru dezvoltarea sustenabilă a agriculturii și a industriei alimentare;

➡ Lipseşte un masterplan pe agricultură și un studiu de piață național prin care să se prioritizeze dezvoltarea sectoarelor agriculturii românești;

➡ Nu există un program coerent privind dezvoltarea infrastructurii de îmbunătățiri funciare;

➡ Populaţia din mediul rural este îmbătrânită (1,7 milioane de fermieri au peste 65 de ani);

➡ Nu există resurse umane de specialitate în agricultură (învățământ liceal și postliceal de specialitate insuficient);

➡ Proprietatea agricolă este polarizată: exploatații mari (aproximativ 2% din numărul de exploatații dețin aproximativ 48% din suprafața arabilă), exploatații de subzistență;

➡ Cu toate că a beneficiat de experienţa SAPARD şi fiind pe finalul perioadei de finanţare prin PNDR 2007-2013, din cauza birocratizării excesive și a neprioritizării măsurilor din PNDR, MADR nu a reuşit absorbția totală a banilor alocaţi agriculturii românești prin fondurile UE;

➡ În România există de două ori mai mult teren arabil pe cap de locuitor decât media din UE și, cu toate acestea, 28% din populaţie (cea activă din mediul rural) produce 6% din PIB;

➡ Agricultura este într-o mare măsură meteodependentă;

➡ Un milion de hectare de teren arabil sunt nelucrate;

➡ Lanțurile produsului – distribuția este destructurată;

➡ Planurile zootehnice sunt haotice;

➡ Sistemul este vulnerabil: Curtea de Conturi constata, recent, că peste 9 milioane de animale au fost plimbate dintr-o curte în alta pentru ca falşii proprietari să încaseze subvenţiile pe ele;

➡ Apariţia unor noi tipuri de riscuri referitoare la structura companiilor, de vreme ce, începând cu anul 2014, cetățenii străinii pot cumpăra teren agricol şi înfiinţa exploataţii pe care românii n-au fost în stare să le inițieze în 20 de ani.

Lipsa de productivitate este cauza decalajului față de agricultura din vestul continentului.

În agricultura noastră consumul de *input*-uri este cu 50% mai mic decât în ţările dezvoltate, înzestrarea cu active a exploataţiilor fiind şi mai redusă (un stoc al capitalului fix de 10 ori mai mic în cazul României), pe fondul unor structuri agrare care nu permit o ajustare rapidă (îndeosebi în ce priveşte consolidarea exploataţiilor).

Productivitatea culturilor vegetale este mult redusă chiar și comparativ cu fostele țări comuniste, cum ar fi Polonia sau Bulgaria.

Producția animală a înregistrat scăderi pe toată linia, iar ponderea ei în totalul rezultatelor sectorului agricol s-a redus de la circa 45% în 1989 la ceva mai mult de 30% în 2013. Au fost desființate marile complexe zootehnice. Numărul de porcine și bovine a fost adus cam la o treime față de cel din 1989, iar la ovine, caprine și păsări mai avem sub două treimi din efectivele din vremea economiei socialiste. Reducerea ponderii zootehniei în rezultatele agriculturii a diminuat PIB-ul și a contribuit la instalarea unui deficit cronic în schimburile de produse alimentare cu partenerii externi. Acest deficit a fost atenuat și eliminat de-abia în ultimele luni ale anului 2014, dar nivelul exporturilor continuă să lase de dorit față de potențialul nostru.

Structura producției în agricultură a revenit la nivelul anilor 1960, cu producția vegetală în rolul principal. Fenomenul este reflectat cel mai bine de diminuarea puternică a efectivelor de animale. Pe de altă parte, concurența produselor din import, puternic subvenționate de statele europene mai dezvoltate, a accentuat decalajul în defavoarea noastră.

20.3 Obiective strategice

Pentru a relansa și moderniza agricultura noastră, Guvernul va sprijini și încuraja fructificarea avantajelor comparative ale României, în primul rând potențialul pedoclimatic.

În plus, vom integra în acțiunea noastră guvernamentală sectorială Strategia Europa 2020 și obiectivele Politicii Agricole Comune, țintind stimularea competitivității, garantarea gestionării durabile a resurselor, prevenirea și combaterea schimbărilor climatice, dezvoltarea teritorială echilibrată a economiilor și comunităților rurale, inclusiv prin crearea de locuri de muncă.

Organizarea infrastructurii agricole și dezvoltarea fermelor sunt condiționate de existența unui sistem de credit agricol. De aceea, ne vom concentra acțiunea pentru construirea acestuia. Agricultura franceză, spre exemplu, s-a dezvoltat ca urmare a puternicelor Credite Agricole.

20.4 Direcţii de acţiune şi măsuri

20.4.1 Definitivarea cadastrului și comasarea terenurilor agricole și forestiere

Măsură: Suportarea costurilor primei intabulări de către statul român.

20.4.2 Promovarea și sprijinirea măsurilor de piață în sectorul agroalimentar

Măsuri :

1. Susţinerea înființării de complexe cooperatiste sau structuri public-private de industrie alimentară de mari dimensiuni, care să refacă sistemul național de procesare a materiilor prime agricole românești și care să poată contracara în piață influența marilor operatori;

2. Instituţionalizarea sistemelor de contracte şi respectarea acestora; măsuri țintite către eliminarea intermediarilor dintre producătorii de materii prime agricole şi procesatori;

3. Extinderea evenimentelor de promovare și de cunoaştere a produselor româneşti în afara UE;

4. Susținerea procesului de înființare și de dezvoltare a brandurilor naţionale;

5. Susţinerea pe piața internă și externă a producătorilor asociaţi care utilizează şi exportă produse cu indicaţii geografice şi denumiri de origine;

6. Instruirea de specialitate a producătorilor asupra cerinţelor specifice de pe pieţele de export cu privire la calitatea produselor agricole, inclusiv în ceea ce privește serviciile conexe comercializării (etichetarea, ambalarea, prezentarea produselor etc.);

7. Promovarea şi aplicarea legislaţiei care să sancţioneze şi să elimine competiţia neloială, fiscalizarea tuturor procesatorilor şi comercianţilor de produse agroalimentare, fiscalizarea tuturor importurilor de produse agroalimentare (proaspete şi procesate), pentru diminuarea concurenţei neloiale faţă de producătorii interni.

20.4.3 O agricultură predictibilă – reglementarea activității de îmbunătățiri funciare din România

Măsuri:

1. Elaborarea unei legislații noi, privind reglementarea acestei activități în scopul: restructurării instituționale a sectorului, reabilitării și modernizării amenajărilor de irigații viabile din punct de vedere economic;

2. Încurajarea, prin acordarea de facilități fiscale, a înființării de noi Organizaţii ale Utilizatorilor de Apă pentru Irigaţii;

3. Crearea posibilității de accesare a fondurilor europene pentru înființarea de amenajări de irigații locale, acolo unde există surse de apă sigure și permanente;

4. Reabilitarea și modernizarea liniei de apărare contra inundațiilor de la Dunăre.

20.4.4 Cercetare aplicată pentru nevoile fermierilor

Măsuri :

1. Cooptarea reprezentaților asociațiilor profesionale în cadrul stațiunilor/institutelor pentru a se asigura un management bazat pe calitate și performanță;

2. Dezvoltarea parteneriatelor public-private între unităţile de cercetare-dezvoltare, universităţi, operatori economici din domeniul agroalimentar;

3. Finanțarea unor proiecte-pilot prin crearea unor parteneriate public-private între asociațiile profesionale și unităţile de cercetare/dezvoltare care pot aduce o contribuţie importantă la multiplicarea materialului genetic autohton de valoare din sectorul vegetal şi animal, local sau regional;

4. Dezvoltarea în cadrul unităţilor de cercetare-dezvoltare a serviciilor de consultanţă agricolă;

5. Creşterea numărului de brevete obţinute, invenţii, tehnologii, soiuri, rase de animale, produse ale cercetării româneşti pentru a fi transferate în producţie.

20.4.5 Personal calificat în agricultură – învățământul agricol de specialitate

20.4.6 Devoltarea durabilă a satului românesc

Măsuri:

1. Încurajarea transferului de cunoştinţe şi a inovării în agricultură, silvicultură și pescuit;

2. Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii agriculturii în toate regiunile;

3. Promovarea unui program special de organizare a lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, al bunăstării animalelor şi al gestionării riscurilor în agricultură prin integrarea producătorilor primari în lanţul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al promovării pieţelor locale în cadrul unor circuite scurte de aprovizionare și măsuri de sprijin pentru gestionarea şi prevenirea riscurilor la nivelul exploataţiilor; crearea unui Fond Sectorial de Investiții în Agricultură (FIA) pentru o perioadă de aproximativ 10 ani, care să sprijine realizarea de proiecte de cel mult 5 miliarde de euro. Scopul este crearea a peste 100 de ferme nucleu care să aducă agregarea și comercializarea produselor agricole; promovarea unor politici de stimulare fiscală a fermelor mici și mijlocii și a asociațiilor agricole, a dezvoltării cadastrului, depozitării și a sistemelor locale de irigații; utilizarea combinată a diferitelor mecanisme de finanțare, fonduri europene, finanțarea de tip mezanin, schemele de garantare, scheme de pre-finanțare pentru producători; derularea a 5/10 proiecte-pilot de tip Agropolis în România – acestea vor avea menirea de a stimula clustere de producție agricolă și procesare industrială, facilitând creșterea valorii adăugate a produselor agricole. Alături de o politică de promovare a investițiilor în echipamente, asocieri de tip Agropolis, ferme de tip nucleu, infrastructură de irigații și mijloace de promovare a exporturilor, vom introduce parteneriatele de tip public-privat în sectorul agricol, în special în vederea modernizării infrastructurii de irigații, dar și ca modalitate de a asigura securitatea alimentară și capacitatea de export a României;

4. Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor legate de agricultură, silvicultură şi piscicultură prin: refacerea, conservarea şi dezvoltarea biodiversităţii, inclusiv în zonele

Natura 2000 şi în zonele cu constrângeri naturale; ameliorarea gestionării apelor; ameliorarea eroziunii, deşertificării şi a gestionării solului;

5. Promovarea utilizării eficiente a resurselor prin: eficientizarea utilizării apei în agricultură cu accent pe dezvoltarea, modernizarea şi refacerea sistemului de irigaţii, eficientizarea utilizării energiei în sectorul agricol şi agroalimentar, facilitarea furnizării şi utilizării resurselor regenerabile de energie;

6. Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale, cu accent pe următoarele etape: sprijinirea dezvoltării de întreprinderi mici, precum şi crearea de locuri de muncă; încurajarea dezvoltării locale, a mediului de afaceri prin activități nonagricole; sporirea accesibilităţii, a utilizării şi a calităţii tehnologiilor informaţiei şi comunicaţiilor în zonele rurale.

20.4.7 Încurajarea şi promovarea formelor asociative şi a organizaţiilor profesionale-interprofesionale

20.4.8. Regândirea cadrului fiscal necesar agriculturii româneşti pentru aducerea fermierilor la nivelul de competitivitate europeană.

20.5 Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) și Programul Operațional de Pescuit (POP)

Pentru buna și eficienta implementare a PNDR și POP se va realiza un Master Plan și, respectiv, un Studiu Național de piață pe baza cărora vor fi prioritizate măsurile finanțate prin cele două programe. Avem în vedere reorganizarea instituțională a autorităților care gestionează fondurile destinate agriculturii și pisciculturii în România. PNDR și POP trebuie utilizate ca instrumente în sprijinirea formelor asociative, astfel încât acestea să aibă un rol activ pe piața produselor agroalimentare, iar pentru sprijinirea potențialilor beneficiari se vor elabora proiecte tip, adaptate la specificul regional. De asemenea, fondurile PNDR și POP vor fi utilizate pentru promovarea produselor agroalimentare românești pe piețele interne și internaționale.

20.6 Abordarea sectorială pe lanțul de producție în agricultură

20.6.1 Sectorul Vegetal:

- Elaborarea de politici agricole pentru diminuarea deficitului de competitivitate și a decalajului structural al agriculturii;
- Crearea de spații de depozitare, prelucrare și procesare în vederea valorificării și transformării superioare ale acestora;
- Introducerea certificatelor de depozit pentru producătorii agricoli ca mecanism pentru reluarea ciclului de producție;
- Realizarea burselor de cereale zonale fructificând experiența bursei de mărfuri prin implicarea organizațiilor profesionale de producători în vederea valorificării superioare a producției și reducerii evaziunii fiscale în domeniu;

- Promovarea utilizării soiurilor autohtone performante, adaptate la condițiile eco-pedoclimatice, ulterior urmând a fi marketate ca branduri naționale.

20.6.2 Sectorul legumicol și pomicol:

- Promovarea de măsuri de sprijin pentru construirea de spații de depozitare și procesare primară prin intermediul organizațiilor de producători;
- Încurajarea producției și consumului de produse ecologice, în special pentru produsele de nișă din pomicultură și legumicultură;
- Construirea prin PNDR a 40 de depozite a câte 500 de tone fiecare, puse la dispoziţia asociaţiilor profesionale, cu restituirea investiţiilor pe un orizont de timp de 10 ani;
- Susţinerea programului „Fructe în şcoli“ pentru sprijinirea producătorilor autohtoni, precum şi pentru o alimentaţie sănătoasă.

20.6.3 Sectorul zootehnic:

- Modificarea legislației specifice muncii ținând cont de particularitățile domeniului de activitate, cu scopul rezolvării problemelor legate de forţa de muncă;
- Crearea de centre județene/regionale de selecție și furnizare de material genetic pentru ameliorarea raselor autohtone de carne/lapte, utilizarea raselor cu performanțe genetice ridicate și finanțarea măsurilor de bunăstare a animalelor pe toate grupele și categoriile de specii și rase folosite în zootehnia românească;
- Proceduri simplificate de înregistrare fiscală a exploatațiilor de creștere a animalelor, sprijinirea cu prioritate a producătorilor sectorului zootehnic pentru promovarea proiectelor prin PNDR, având ca rezultat procesarea și valorificarea superioară a produselor autohtone de carne;
- Utilizarea fondurilor PNDR pentru transformarea fermelor zootehnice de subzistență în ferme familiale (comerciale) a căror producție va fi valorificată în sistem organizat, precum și promovarea produselor autohtone românești pe piața internă și externă;
- Efectuarea de plăţi anuale pentru carne de oaie, capră, vită, lapte şi produse lactate, viermi de mătase, furaje uscate;
- Sprijinirea producătorilor de lapte pentru obţinerea de preţuri competitive.

20.6.4 Pescuit și acvacultură:

- Utilizarea fondurilor UE alocate prin POP, astfel încât acvacultura românească să devină lider european al creşterii peştelui de apă dulce – având în vedere că suprafaţa de luciu de apă în România se ridică la circa 100.000 de hectare, fiind cea mai mare dintre statele membre ale UE;
- Încurajarea procesării peştelui şi a produselor din peşte, ştiut fiind faptul că România importă 80% din consumul de peşte anual;
- Continuarea susţinerii constituirii de asociaţii profesionale şi interprofesionale privind exploatarea resurselor piscicole;
- Susţinerea înfiinţării bursei de peşte din Delta Dunării şi de la Marea Neagră, precum şi a constituirii de centre de distribuire a peştelui angro pe lângă marile oraşe;
- Măsuri specifice orientate către păstrarea biodiversității din Delta Dunării, Dunăre și Marea Neagră.

20.7 Autoritatea Naţională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (ANSVSA)

Această instituție va continua să joace un rol important, fiind responsabilă cu:

- Armonizarea actelor normative din domeniul siguranţei alimentare, elaborate de instituţii guvernamentale distincte;
- Modificarea și completarea legislației privind ecarisarea teritoriului;
- Agrearea de certificate cu toate țările terțe, potențial partenere, în vederea înlesnirii exportului de produse alimentare de origine animală, non-animală și animale vii;
- Diminuarea costurilor de autorizare/înregistrare a activităților private supuse controlului sanitar-veterinar și pentru siguranța alimentelor. Alături de ANSVSA, va fi nevoie de constituirea Consiliului Consultativ (pe grupuri de lucru) în vederea realizării unui parteneriat real cu asociaţiile din sectorul alimentar.

CAPITOLUL 21 – ENERGIE

Politica de industrializare-reindustrializare este corelată cu politica în domeniul energiei. Suntem o țară cu tradiții și experiență în domeniul energetic. În prezent dispunem de resurse naturale și expertiză profesională, precum și de oportunitatea de a deveni un „nod“ regional important în domeniul energiei.

Pe termen lung, politica PNL în domeniul energiei este clădită pe două coordonate: interesele noastre ca țară lider în regiune și aplicarea politicilor și standardelor europene în materie.

Integrarea sectorului energetic național în cel european şi alinierea la standardele europene sunt facilitate de două avantaje certe pe care le avem comparativ cu alte state: o structură echilibrată a producţiei de energie și resurse naturale relativ mari. În acelaşi timp, nu trebuie ignorate riscurile sistemice cu care se confruntă sectorul energetic românesc.

21.1 Obiective strategice

Măsurile generale și sectoriale propuse în domeniul energetic sunt subordonate unor obiective strategice pe care PNL le propune.

21.1.1. Securitatea energetică

Securitatea energetică este obiectivul major pe care PNL și-l propune pentru funcționarea economiei și pentru bunăstarea cetățenilor. *Reducerea risipei* în exploatarea resurselor energetice, în producția, transportul și în utilizarea energiei, accesul la resurse prin *diversificarea surselor* de aprovizionare, promovarea de *tehnologii performante* și *susținerea cercetării* pentru o *mai bună valorificare a resurselor interne* reprezintă principalele instrumente de atingere a acestui obiectiv. Un sprijin important în acest sens îl va constitui eficientizarea infrastructurilor de producție și de transport, serviciilor de sistem și extinderii capacităților de stocare și producție, ținând cont de evoluția cererii de energie pe termen mediu și lung și de particularitățile mixului național de energie.

Asigurarea securității energetice a României și creșterea gradului de autonomie energetică bazate pe un Sistem Energetic Național eficient în toate sectoarele sale (extracție, aprovizionare, producere, transport, distribuție și furnizare), care să genereze competitivitate economică, accesibilitate și protecție a consumatorului, precum și dezvoltare durabilă vor constitui un suport pentru politicile economice din sectoarele industriale și nu numai.

21.1.2. Dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea durabilă privește zona de suprapunere dintre **mediul înconjurător și calitatea vieții**, în următoarele aspecte: accesul cetățeanului la energie suficientă, informarea acestuia și diminuarea sărăciei energetice; **protejarea mediului** prin tehnologii de producție a energiei și de exploatare a resurselor energetice care nu afectează mediul și orientarea ireversibilă spre modelul economiei cu emisii reduse de carbon; asigurarea **vitalității economiei naționale.** Astfel, sectorul energetic trebuie privit din perspectiva tuturor părților implicate, iar prioritățile politicilor energetice trebuie plasate în această zonă de intersecție.

Aceste obiective trebuie să se regăsească în Strategia Energetică a României, care va fi adoptată prin act normativ de către Parlamentul României, act fundamentat pe o diagnoză realistă a stării de fapt în sectorul energetic și care să proiecteze direcții clare de acțiune.

Strategia Energetică a României trebuie să fie asumată de întreaga clasă politică și continuată pe termen lung. Gradul de implementare a strategiei și eventuala nevoie de actualizare în funcție de evoluțiile viitoare trebuie evaluate anual printr-un raport prezentat de Guvern în fața Parlamentului.

21.2 Principalele componente ale obiectivelor strategice

21.2.1 Politica energetică externă

• Energie europeană și globală

PNL susține strategia-cadru privind crearea Uniunii Energetice, publicată de Comisia Europeană pe 25 februarie 2015. *Pachetul Uniunii Energetice* reprezintă unul dintre cele mai importante proiecte ale UE, având ca obiectiv crearea pieței unice energetice, promovarea colectivă a securității energetice și realizarea unor obiective ambițioase de mediu și de prevenire a schimbărilor climatice. Pachetul conține măsuri concertate în domenii precum interconectarea rețelelor naționale, funcționarea pieței de energie, creșterea eficienței energetice, reducerea emisiilor de carbon, dar și stimularea inovării în sectorul energetic sau definirea instrumentelor financiare, care să contribuie la realizarea unor schimbări ample. Angajamentul față de aceste măsuri a fost afirmat în concluziile Consiliului European din 19 martie 2015.

România, prin resursele sale naturale, poate avea o contribuție importantă în **asigurarea securității energetice regionale**. Este nevoie de asumarea unui rol activ în etapa de dezbatere privind noile acte normative și programe europene, comunicarea eficientă între instituțiile românești și instituțiile europene, precum și de implicare a companiilor românești în proiectele regionale de interconectare și în planificarea acestora. Diplomația energetică, dar și măsurile pe plan intern, trebuie să urmărească îndeaproape obiectivele unei astfel de strategii.

România trebuie să-și formeze capacitatea de a accesa și utiliza în grad ridicat fondurile și instrumentele financiare europene pentru dezvoltarea infrastructurii energetice, inclusiv Fondul European pentru Investiții Strategice.

OPCOM trebuie să evolueze spre statutul de jucător regional pe piața gazelor și a energiei electrice. România este o susținătoare a Pachetului Uniunii Energetice și a modelului social și economic pe care le promovează.

• Securitatea energetică a Republicii Moldova

Extinderea cooperării cu Republica Moldova în domeniul energiei constituie o prioritate a PNL. Prin interconectarea infrastructurii de transport al energiei electrice și gaze, România contribuie la asigurarea securității energetice a Moldovei.

21.2.2 Politica energetică națională

• Stabilitate, predictibilitate și adecvare a cadrului legislativ și instituțional la cerințele pieței libere

Guvernul PNL va încuraja investițiile în domeniul energetic. Specificul investițiilor în energie este că necesită capitaluri foarte mari, cu termene lungi de recuperare. De aceea, alături de un sistem instituțional funcțional, stabilitatea cadrului legislativ, reducerea circuitului birocratic în sectorul energetic, creșterea transparenței și a calității informării publice, în conformitate cu bunele practici internaționale sunt necesare pentru clădirea încrederii investitorilor pe termen lung. Schimbările legislative și de reglementare trebuie să fie precedate și fundamentate de studii de impact (costuri și beneficii) și consultare publică.

Structurile guvernamentale implicate în gestionarea sistemului energetic au fost frecvent grupate și reorganizate în funcție de negocieri de moment între partide și mai puțin în urma analizei obiective a eficacității acestor structuri. PNL își propune construirea de instituții funcționale plecând de la pilonii politicii sale în domeniu (interes național și integrare europeană) și obiectivele strategice precizate (securitate, durabilitate etc).

Guvernul PNL va adapta reglementările cerințelor pieței, va integra legislația europeană obligatorie în domeniu, va asigura colaborarea instituțională adecvată cu statele UE, va promova proactiv interesele noastre naționale la Bruxelles și alte capitale relevante în domeniul energetic.

Un aspect care necesită modificare legislativă este cel al accesului public la datele privind informațiile geologice. Cartografierea resurselor naturale ale țării prin explorare geologică și accesul public la o cantitate suficientă de informație țin de interesul național, deoarece numai astfel poate fi maximizată valoarea unui perimetru scos la licitație de Agenția Națională pentru Resurse Minerale.

Legislația prezentă este anacronică și trebuie adaptată, privind și la exemplul unor democrații care au reușit să atragă investiții în domeniul energetic.

• Mix energetic diversificat și echilibrat

România dispune de o varietate de resurse, care asigură un mix energetic echilibrat. Vor fi luate măsuri coordonate pentru o utilizare eficientă a resurselor cunoscute și a capacităților de producție existente, pentru explorarea și exploatarea de noi zăcăminte și dezvoltarea de noi capacități.

Guvernul va direcționa investițiilor din piața energetică printr-un complex de motivații și facilități fiscale sau financiare, avansându-și obiectivele strategice de securitate energetică și de dezvoltare durabilă.

Mixul energetic este un element strategic al politicii energetice, pe care îl vom aborda din perspectiva interrelaţionării cu pieţele energetice europene şi cu proiectele regionale.

Integrarea în pieţele regionale reprezintă atât un factor de stimulare pentru investitori, cât şi o oportunitate de valorificare a potenţialului României de a deveni exportator de energie, în condiţiile în care se prognozează o producţie de energie mai mare decât consumul naţional pe termen mediu şi lung. Totodată, capacitatea de a importa energie din surse diversificate va oferi consumatorilor finali opţiunea de a avea acces la cea mai ieftină sursă de energie.

Hidrocarburi. În 2013, România a importat 57% din țițeiul consumat. Aceasta este resursa cu cea mai ridicată dependență de importuri și se estimează o creștere a consumului intern pe termen mediu și lung. Totuși, dată fiind funcționalitatea ridicată a piețelor internaționale de țiței, această dependență nu pune probleme de securitate energetică.

Securitatea energetică este o problemă mult mai acută pentru sectorul gazelor naturale, dată fiind dependența (în diminuare) de importuri din Federația Rusă, pe o piață cvasi-monopolistă. Ca urmare a reducerii consumului în industrie, în 2013 importurile de gaze au reprezentat doar 15% din consumul intern, în comparație cu 24% în 2012. În 2014, importurile au scăzut la sub 10% din necesar. Diferențele mari de consum vară-iarnă și capacitatea insuficientă de stocare vulnerabilizează sistemul.

Ţintim intensificarea cercetării geologice în scopul descoperirii de noi rezerve de ţiţei şi gaze naturale, realizarea infrastructurii necesare preluării gazelor din Marea Neagră până la rețeaua națională de transport, reabilitarea şi finalizarea dispeceratelor sistemelor de transport prin conducte de gaze naturale şi ţiţei, creşterea siguranţei în aprovizionarea cu gaze naturale prin diversificarea surselor de aprovizionare din import și dezvoltarea unor noi interconectări cu sistemele de transport ale ţărilor vecine. Prin creşterea capacităţilor de înmagazinare subterană a gazelor naturale, dar și

prin creșterea ratei de injecție/extracție pentru preluarea vârfurilor de consum pe perioada sezonului rece, se asigură mărirea siguranței în alimentarea cu gaze a consumatorilor.

Un cadru fiscal care să asigure echilibrul între nevoia statului de atragere de venituri și de menținere a interesului investitorilor în explorarea/exploatarea hidrocarburilor, reprezintă o altă prioritate a Guvernului. Autoritățile locale trebuie să beneficieze direct de o parte din taxele încasate din exploatarea de hidrocarburi.

Resurse energetice minerale. Cărbunele este o resursă importantă a României, cu rezerve disponibile pe termen lung. Rolul energiei electrice produse pe bază de cărbune în asigurarea securității furnizării este important pentru securitatea energetică națională.

Avem în vedere eficientizarea industriei extractive, cât şi o mai bună racordare a sa la sectorul economic, vom încuraja cercetarea în vederea implementării tehnologiilor de captare și stocare a CO2 (CSC) din gazele de ardere a cărbunelui, de extracție și utilizare a gazului natural (CH4) cantonat în zăcămintele de huilă din Valea Jiului, a extinderii utilizării cărbunelui în produse energetice eco-eficiente și a valorificării cenușilor de termocentrală în industria materialelor de construcții.

Energia nucleară. În domeniul energiei nucleare, România are avantajul de a dispune de un ciclu complet al combustibilului nuclear. PNL susține finalizarea construcției Grupurilor Cernavodă 3 și 4, în corelație cu Strategia Energetică a României, cu satisfacerea condițiilor de viabilitate economică și comercială a investiției, concomitent cu realizarea liniilor de transport pentru evacuarea puterii și exportul de energie electrică produsă în Dobrogea.

Resurse regenerabile. România și-a atins obligațiile asumate prin acordurile UE, însă promovarea valorificării resurselor regenerabile trebuie să continue, ținând cont de obiectivele privind securitatea energetică și „decarbonizarea“ activității economice. Maturizarea unor tehnologii permite în prezent valorificarea în condiții de eficiență economică a unor resurse insuficient exploatate.

O atenție specială va fi acordată valorificării resurselor de biomasă, principala resursă regenerabilă disponibilă în România, cu o repartizare relativ uniformă pe teritoriul național.

Pentru o bună funcționare a sistemului energetic se impune completarea legislației privind energia din surse regenerabile, astfel încât să fie soluționate problemele generate în sistemul energetic de intermitența producției acestor surse. Schema de susținere a producției de energie din surse regenerabile și facilitățile fiscale acordate trebuie să țină cont de costul specific per MW instalat al diverselor tehnologii, de prioritățile României privind mixul energetic sau valorificarea unei anumite resurse și de dispersia producătorilor în teritoriu.

Guvernul PNL va analiza oportunitatea ca schema de susținere prin certificate verzi să fie completată de mecanisme suplimentare, care să mențină sistemul de certificate verzi pentru producătorii de talie mare și medie și să introducă tarife reglementate (*feed-in tariffs*) pentru cei de talie mică și foarte mică, concomitent cu instituirea unui mecanism de finanțare a costurilor suplimentare de rețea astfel generate. De asemenea, PNL susține stimularea prin măsuri fiscale a investițiilor în instalații rezidențiale cu panouri fotovoltaice.

• Dezvoltarea capacităților de producție de energie electrică și a rețelelor de transport

În vederea asigurării unui mix energetic echilibrat, se va menține interesul pentru investiţii în unităţi de producere a energiei electrice ce utilizează surse regenerabile de energie, prin tehnologii curate și energie nucleară. În restructurarea sectorului de producere a energiei electrice se vor urmări

modernizarea, reabilitarea, identificarea de noi tehnologii de producere a energiei şi investiţii de mediu la capacităţile importante existente, finanțate prin parteneriat public-privat şi prin listarea la bursă a unor pachete minoritare din societăţile energetice. În acest sens, sunt necesare revizuirea legii parteneriatului public-privat, precum și introducerea unei legislații a *holding*-ului, care să favorizeze diversificarea bazei de resurse primare a companiilor producătoare de energie.

Eficientizarea operatorilor economici din sectorul energetic prin planuri de reorganizare managerială și tehnologică reprezintă priorități imediate. Guvernul PNL va susține proiectul hidrocentralei de pompaj invers Tarnița-Lăpuștești și al altora similare pentru a asigura echilibrarea sistemului energetic național, în condiții de viabilitate economică.

Competitivitatea economică necesită un mediu de piaţă concurenţial, care să ofere tratament nediscriminatoriu tuturor participanţilor la piaţă. Aceasta include o piaţă liberă a energiei, al cărei cadru legislativ şi de reglementare să fie clar, stabil, transparent şi predictibil pentru toţi actorii implicaţi, fie că sunt operatori privaţi sau companii energetice cu capital majoritar de stat.

Realizarea **interconectărilor cu țările vecine** și continuarea procesului de modernizare a infrastructurii de transport de energie sunt priorități care derivă atât din obiectivul privind securitatea sistemului energetic, cât și din oportunitatea valorificării energiei produse prin export.

Integritatea infrastructurii critice de producție, transport și distribuție a energiei electrice și a gazelor naturale ține atât de securitatea energetică, cât și de securitatea națională. Se impun protecția fizică a infrastructurii energetice critice în caz de dezastru natural sau de atac terorist, precum și întărirea sistemelor de control cibernetic al acestei infrastructuri. Reziliența sistemului energetic național va fi crescută și prin integrarea capacităților de producție centralizată și distribuită. Pentru asigurarea integrității construcțiilor și a calității mentenanței infrastructurii critice este imperioasă respectarea procedurilor legale de achiziții publice.

• Guvernanța corporatistă a companiilor energetice cu capital majoritar de stat

Statul român este un acționar important în sectorul energetic și trebuie să dezvolte modele de management de succes pe care să le replice în companiile din portofoliul său.

Vom delimita clar statutul de proprietar în sectorul energetic de cel de reglementator și formator de politici energetice.

Prin listarea unor pachete minoritare se vor transparentiza companiile de stat și se va putea obține o creștere a eficienței acestora. Companiile de stat trebuie supuse unor transformări substanțiale astfel încât să devină structuri organizaționale performante și competitive.

Principiile guvernanței corporatiste în companiile publice trebuie clarificate, extinse și implementate cu fermitate. Statul trebuie să-și gestioneze portofoliul de acțiuni în baza unor strategii dinamice de dezvoltare. Totodată, contractele de mandat ale managerilor companiilor cu capital majoritar de stat, potrivit OUG 109/2011, trebuie să conțină obiective specifice de management și standarde de performanță, definite în interesul pe termen mediu și lung al companiei. Ele trebuie să fie transparente și atent monitorizate.

• Liberalizarea pieţelor de energie

Competitivitatea economică necesită un mediu de piaţă concurenţial, care să ofere tratament nediscriminatoriu tuturor participanţilor la piaţă. Aceasta include o piaţă liberă a energiei, al cărei cadru legislativ şi de reglementare să fie clar, stabil, transparent şi predictibil pentru toţi actorii implicaţi, fie că sunt operatori privaţi sau companii energetice cu capital majoritar de stat. Dereglementarea preţurilor energiei – concomitent cu protecția socială adecvată a consumatorilor

vulnerabili – nu este doar o obligaţie europeană, conform celui de-al Treilea Pachet Energetic, ci şi o condiţie a competitivităţii economice şi un factor de încurajare a investiţiilor private. Numai într-un mediu de piaţă concurenţial preţul energiei poate funcţiona ca un semnal corect privind eficienţa investiţiilor.

Guvernul va asigura un mediu concurenţial pentru piaţa serviciilor tehnologice de sistem, ceea ce va conduce la securitate maximă cu preţ minim şi la o integrare viitoare în piaţa serviciilor tehnologice de sistem din UE, cu beneficii pentru furnizorii naţionali ai serviciilor tehnologice de sistem şi pentru producătorii de energie electrică ce au obţinut calificarea corespunzătoare.

Este necesară modificarea legislaţiei privind operaţiunile de pe piaţa de echilibrare a sistemului electro-energetic, care funcţionează în prezent într-un regim distorsionat. Pentru încurajarea investiţiilor în explorarea şi producţia de gaze este nevoie de dezvoltarea instituţiilor şi a instrumentelor de piaţă liberă, de un cod modern al reţelei de transport, în acord cu standardele europene (ACER), de o piaţă funcţională de echilibrare şi de alocare de capacitate, precum şi de dezvoltarea sistemelor de tranzacţionare centralizată a contractelor.

Aproape 70% din sistemul de transport de gaze trebuie modernizat și circa 40% din infrastructura distribuției de gaze trebuie reînnoită. Situația cea mai precară este în subsectorul generării și transportului de energie termică, extrem de ineficient. Nevoia de înlocuire a activelor în acest subsector este de 80% până în 2020. De asemenea, circa o treime din capacitatea de 6,5 GW de generare hidroelectrică a țării trebuie renovată.

Potrivit unei estimări din 2011 a Băncii Mondiale, necesarul de investiții până în 2020 este de 30-35 miliarde de euro, adică aproximativ 6 miliarde de euro pe an. Sectorul public nu poate mobiliza asemenea sume, astfel că Guvernul României trebuie să dezvolte un mediu investițional atractiv, cu formule de asociere a investitorilor privați la proiectele companiilor de stat.

• Creșterea eficienței energetice

Eficiența energetică de la producător la consumator reprezintă o temă majoră a PNL, având în vedere impactul politicilor de eficiență energetică asupra costurilor cu energia către populație, asupra competitivității economice și securității energetice, dar și asupra mediului.

Obligațiile asumate în baza legislației UE pot fi transformate în oportunități de dezvoltare prin măsuri coordonate. O atenție specială trebuie acordată sectorului clădirilor (care reprezintă 36% din consumul final de energie, iar potențialul de reducere prin măsuri de eficiență energetică este de peste 40%) și cogenerării de înaltă eficiență. În egală măsură, trebuie eliminate ineficiențele energetice din industrie, agricultură și transporturi. Realizarea obiectivelor de eficiență energetică trebuie urmărită pe tot lanțul, de la producătorii de energie la transport, distribuție, furnizare până la consumator.

Costul eficienței energetice trebuie finanțat din energia pe care astăzi o risipim. Criteriile de performanță economică a investițiilor în eficiență energetică pot fi atinse ca urmare a maturizării unor tehnologii. Fondurile europene și cele publice trebuie țintite către sectoarele prioritare, care nu se pot susține prin criterii de piață, inclusiv ca instrument de protecție socială.

• Energia pentru comunități și cetățeni

Tematica sistemelor centralizate de încălzire, atribuțiile legate de integrarea energiei regenerabile în clădiri, reabilitarea și eficiența energetică vor fi tratate unitar de către o singură structură instituțională, cu scopul de a dezvolta politici coordonate. Este necesară stabilirea unor coduri de proiectare și construcție pentru clădirile noi, care să asigure condițiile de eficiență tipice, uzuale, similare celor deja existente în mai multe țări din UE, ținând cont de particularitățile climatice și de resursele locale.

Protejarea consumatorului de energie. Protejarea consumatorului de energie necesită un pachet complex de măsuri de informare pe canale adecvate, astfel încât să poată lua decizii avizate în alegerea furnizorilor atunci când îşi exercită drepturile pe pieţele deschise competiţiei în sectorul

gazelor şi al energiei electrice, să poată contracta în mod informat servicii energetice și să își înțeleagă drepturile.

O atenție aparte va fi acordată protecției consumatorului vulnerabil și eliminării sărăciei energetice, prin subvenții pentru energie și programe de eficiență energetică direcționate către categoriile defavorizate, identificate după criterii riguroase.

În contextul politicilor de liberalizare a piețelor de energie, PNL susține măsurile de protecție a consumatorilor vulnerabili prin programe sociale, nu prin menținerea pe termen lung a unor prețuri reglementate ale energiei.

Reabilitarea și eficientizarea energetică a clădirilor. Definirea și extinderea rolului companiilor de servicii energetice, încurajarea unor contracte pe termen lung privind reabilitarea clădirilor, furnizarea de energie în sistem centralizat și integrarea în clădiri a surselor de energie regenerabilă reprezintă principalul instrument pentru atingerea obiectivelor legate de eficiența energetică, atragerea de fonduri private și dezvoltarea unei piețe dinamice. Taxele locale trebuie dimensionate în funcție de performanțele energetice ale clădirilor.

Sunt necesare modificări legislative de substanță, care să stimuleze investițiile în eficiență energetică (inclusiv prin evidențierea contabilă și recunoașterea legală a costurilor economisite) și dezvoltarea unei piețe a serviciilor de eficiență energetică.

Modernizarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, a energiei electrice și termice. Indiferent de forma de proprietate a operatorilor acestei infrastructuri, standardele trebuie redefinite, iar fiabilitatea și eficiența trebuie măsurate printr-un set de indicatori, astfel încât alimentarea cu energie a populației să nu mai fie pusă în pericol de avarii grave.

Pe termen mediu și lung, orientarea consumatorilor casnici către înlocuire a gazelor naturale cu energia electrică în activități din gospodării (gătitul alimentelor) sau ca sursa complementară de încălzire, implică o regândire a infrastructurii de distribuție a energiei electrice și a normativelor privind alimentarea locuințelor.

• Progres tehnologic, cercetare științifică și resurse umane

Un sistem energetic sigur, competitiv și corespunzător standardelor de mediu se poate construi doar ținând pasul cu noile tehnologii. Acest principiu trebuie aplicat coordonat în toate domeniile, de la evaluarea furnizorilor de tehnologie până la definirea politicilor publice privind cercetarea și educația.

România va putea fructifica oportunitățile contextului actual de transformare tehnologică, economică și geopolitică din domeniul energiei doar cu o bază instituțională adecvată, cu resurse umane specializate. România încă dispune de un corp de experți recunoscuți la nivel internațional în domenii precum energetica, geologia, exploatarea și valorificarea resurselor minerale.

Patrimoniul educațional are nevoie de revigorare, dar și de o creștere a alocărilor pentru cercetare științifică. Potențialul de resurse minerale al României poate fi mult mai bine valorificat dacă actorii implicați sunt receptivi la noile tehnologii din domeniul energetic, care se succed în prezent cu o rată fără precedent.

CAPITOLUL 22 – TEHNOLOGIA INFORMAȚIILOR ȘI COMUNICAȚII

Unul dintre cele mai importante elemente ale unei administraţii moderne îl reprezintă platforma de **e-Guvernare**.

O abordare eficientă a domeniilor tehnologiei informației și a comunicațiilor trebuie să asigure echilibrul dintre interesul public ce urmărește pe de o parte creșterea calității serviciilor, iar pe de altă parte promovarea condițiilor pentru investiții private care permit furnizarea de bunuri și servicii cu valoare adăugată ridicată în condiții de liberă competiție.

Guvernul României trebuie să se bazeze pe tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor (IT&C) pentru a reporni motorul economiei, pentru a crea noi locuri de muncă şi pentru a stopa emigraţia specialiştilor din domeniu. Concomitent, se urmăreşte diminuarea în timp a numărului de funcţionari publici ai aparatului de stat, cu păstrarea şi chiar îmbunătăţirea gamei de servicii publice oferite către cetăţeni, atât ca orar de funcţionare, cât şi ca diversitate.

În acest context, politicile guvernamentale de promovare şi susţinere a dezvoltării internetului în România trebuie să aibă în vedere faptul că acesta ar trebui să rămână o reţea unică de reţele, deschisă, liberă si nefragmentată, care să se supună aceloraşi legi şi norme care se aplică şi în alte domenii ale vieții noastre cotidiene. Guvernanţa acestuia ar trebui să se bazeze pe un model multilateral favorabil incluziunii, transparent și responsabil, fără a aduce atingere niciunei intervenții de reglementare care ar putea fi efectuată în vederea atingerii obiectivelor de interes public, cum ar fi asigurarea respectării drepturilor omului, a libertăţilor fundamentale şi a valorilor democratice, precum şi a diversităţii lingvistice și culturale și luarea în calcul a persoanelor vulnerabile. O arhitectură sigură, securizată, stabilă și rezilientă reprezintă baza încrederii utilizatorilor de internet.

De asemenea, se are în vedere integrarea completă și profundă în aquis-ul Uniunii Europene la nivelul organizațiilor, mediului de afaceri, legislativ, resurselor materiale de dezvoltare, resurselor umane, mediului competiţional și al educaţiei profesionale din domeniu.

Direcţiile principale ale programului de guvernare PNL în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor sunt:

22.1 Domeniul IT

Este necesară dezvoltarea unui cadru de natură să realizeze apariţia ghişeului electronic unic al cetăţeanului, componentă a guvernării electronice – **eGov**.

Administraţia trebuie să aibă la dispoziţie baze de date complementare, dar interconectate şi interoperabile şi care vor avea proceduri specifice de acces.

Administrațiile trebuie să livreze serviciile publice, fără a mai fi nevoie să solicite cetățeanului sau întreprinderii fotocopii sau originale ale altor acte sau documente, emise de către alte administrații din România, indiferent de nivelul de organizare sau domeniul de activitate. În acest fel, schimbul de date digitale între instituții va deveni obligatoriu, iar interconectarea securizată a bazelor de date, comunicarea electronică interinstituțională, interoperabilitatea platformelor pot deveni realitate în mod eficient, creând un ecosistem public funcțional.

Administrațiile trebuie să recunoască și să utilizeze cu prioritate semnăturile electronice calificate și adresele de poștă electronică ale beneficiarilor, să accepte completarea și primirea de formulare online.

Toate administrațiile publice trebuie să accepte plata online prin card bancar a taxelor, impozitelor, contravalorii serviciilor publice prestate, cu suportarea costurilor tranzacțiilor de către acestea.

Pentru informarea cetăţeanului, interfeţele de acces public vor fi oferite gratuit. În cazul serviciilor publice care necesită o contraprestaţie, accesul se poate face şi cu plată. Astfel, cu titlu exemplicativ, informațiile privind cadrul legislativ, accesul la datele despre dosare în instanță, declarații și plăți electronice pentru taxe și impozite, completarea electronică a formularelor necesare pentru proceduri de autorizare și actualizare a datelor cu caracter personal necesare la emiterea unor acte personale (carte de identitate, permise, pașapoarte etc.) pot fi realizate de către cetățeni fără a se deplasa efectiv la ghișeele acestor instituții.

Dezvoltarea acestor aplicaţii trebuie să se realizeze într-un mod real concurenţial cu un minim de dependenţă de platforme şi medii de dezvoltare.

Statul român trebuie să asigure neutralitatea tehnologiilor utilizate în administrație, astfel încât orice dezvoltare care este provenită din mediul privat sau de stat să se poată conecta la platforma de guvernare electronică.

Totodată, publicarea standardelor de acces la aceste interfeţe și accesul programatic la date permit ca o parte din componentele necesare interfațării cu sistemele guvernamentale să poată fi realizate şi în mediul privat concurențial, ceea ce înseamnă reducerea semnificativă a costurilor și, totodată, degrevarea statului de a realiza astfel de investiții.

• **Accelerarea implementării politicii e-Guvernare**

Prin înfiinţarea Oficiului Național pentru e-Guvernare, în subordinea directă a Ministerului de resort, în calitate de conducător unic, naţional și permanent al procesului de implementare a e-Guvernării se contribuie la realizarea nevoilor de informatizare pentru fiecare minister și direcție în parte. Oficiul este beneficiar al fondurilor comunitare accesate prin Ministerul Fondurilor Europene.

Datele sintetice care încep să fie prezente în sistemul național informatic trebuie să stea la baza unor politici publice care vor trebui ulterior elaborate pentru îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al cetățenilor . Elaborarea şi procesarea indicatorilor şi parametrilor statistici revin unor factori esențiali în analiza și previzionarea unor tendințe ce pot apărea. Această prelucrare se face în scopul în care măsurile politicilor publice care se impun să fie pregătite din timp.

Un alt obiectiv prioritar în domeniul tehnologiei informaţiei este creşterea ratei de acoperire a internetului în România, în contextul în care avem cea mai scăzută rată de acoperire a internetului din UE (un indice de doar 39,9%). În acest sens, principalele măsuri pe care PNL le are în vedere sunt:

1. Orientarea României pe termen mediu și lung către creşterea ratei de acoperire a internetului (de la 40% la cel puțin 60% în următorii 3 ani);

2. Asigurarea accesului la informaţie obiectivă şi neutră prin obligarea furnizorilor de servicii şi/sau de reţele de comunicaţii electronice de a garanta neutralitatea internetului şi prin simplificarea procedurilor şi autorizaţiilor necesare pentru instalarea elementelor de infrastructură de comunicaţii electronice pentru furnizorii privaţi;

3. Definirea clară a obligaţiilor ce le revin atât instituţiilor statului cu responsabilităţi în domeniul securității cibernetice, cât şi persoanelor juridice de drept public deţinătoare de infrastructuri critice cibernetice;

4. Diversificarea infrastructurii de bază, precum punctele de schimb de internet la nivel local și capacitatea de transmisie, în cadrul căreia toate resursele ar trebui să fie accesibile în același fel, indiferent de locația utilizatorului și a furnizorului prin care se poate consolida robustețea internetului;

5. Atragerea sectorului privat în proiectele guvernamentale și integrarea investițiilor deja existente ale sectorului privat în proiectele guvernamentale (centre de competență software, licențe software, proprietate intelectuală etc.);

6. Elaborarea, aprobarea și implementarea rapidă a unei legi a serviciului garantat, similar celorlalte state membre ale UE;

7. Elaborarea politicilor privind achiziţiile în domeniul tehnologiei informaţiei şi asigurarea calităţii în implementarea sistemelor informatice guvernamentale;

8. Promovarea comerţului electronic. În conformitate cu Europa 2020 și Agenda digitală, crearea unui spaţiu sigur pentru plăţile electronice, principalele elemente de politică publică pe care PNL le are în vedere sunt: sprijinirea, dezvoltarea accelerată și susţinerea politică a comerţului electronic şi a operaţiunilor de plată electronică, pe bază de card inteligent sau alt instrument de plată electronic, într-un mediu offline, online sau mobil.

22.2 Domeniului comunicaţiilor

Creşterea digitalizării sectoarelor şi serviciilor publice trebuie să devină o prioritate guvernamentală, astfel încât să inducă eficienţă si eficacitate economică, precum şi apariţia unui număr semnificativ de locuri de muncă. Trecerea la televiziunea digitală terestră constituie nu numai o obligaţie asumată de România faţă de UE, dar şi o oportunitate de atragere de noi investiţii private.

În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt: menţinerea şi dezvoltarea într-un mod cât mai accesibil a unui nivel înalt al comunicaţiilor (cost, calitate, accesibilitate etc.), implementarea normelor de securitate necesare, cu deplină respectare a drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti, dezvoltarea infrastructurilor de comunicaţii din sectorul administrativ guvernamental, acolo unde este cazul.

Creşterea cadrului concurenţial în distribuirea programelor de televiziune se realizează cu ajutorul televiziunii digitale, drept alternativă la televiziunea prin cablu. Accelerarea procesului de implementare a televiziunii digitale terestre cu acoperirea întregului teritoriu național cu programele publice de televiziune răspunde cerințelor din foaia de parcurs comunitară. De asemenea, televiziunea la cerere (TV on Demand) poate fi o alternativă la televiziunea convenţională, în acest fel creându-se noi nișe concurențiale pentru realizatorii de programe de televiziune.

Modernizarea structurilor de telecomunicaţii existente în prezent în localități se poate face prin trecerea la platforme de tip „net-city“, care au incluse în cadrul standardului de proiectare a infrastructurii renunţarea la cablajul aerian în favoarea celui subteran. Astfel, se pot înlocui sistemele depăşite tehnologic cu cele moderne folosind fonduri europene.

Sistemele de informare aflate la dispoziţia cetăţeanului se pot realiza cu ajutorul unor hotspot-uri publice, instalate în punctele de interes.

22.3 Serviciul poştal

- Realizarea auditului Poştei Române şi stabilirea oportunităţii actuale de privatizare;
- Realizarea serviciului poştal universal pe baze concurenţiale reale;
- Îmbunătăţirea performanţelor serviciului poştal cu caracter special.

22.4 Reformarea ministerului de resort

Ministerul Societăţii Informaţionale trebuie să aibă rolul de integrator al demersurilor tuturor instituțiilor din administrația publică.

Ministerul este responsabil cu asigurarea interoperabilității sistemelor informatice ale instituţiilor statului şi tranzacţionalitatea serviciilor oferite cetăţeanului, contribuind în ultimă instanță la eficiența şi transparenţa actului de guvernare în beneficiul cetăţeanului.

Este necesară înființarea unui Oficiu Național pentru e-Guvernare, în directa subordonare a ministerului, care să fie ordonator secundar de credite pentru realizarea și integrarea proiectelor guvernamentale din domeniu. Acesta este responsabil cu pregătirea documentației pentru atragerea de fonduri europene împreună cu Ministerul Fondurilor Europene, dar și cu pregătirea unui corp de specialiști care să realizeze documentațiile necesare pentru caietele de sarcini și eliminarea chetuielilor bugetare redundante.

22.5 Eliminarea „graniței telecom“ cu Republica Moldova

Pași concreți pentru eliminarea tarifelor de roaming cu Republica Moldova se vor concretiza în cadrul unui acord guvernamental între cele două țări.

Relațiile bilaterale implică comunicare și interacțiuni tot mai strânse între cetățeni, întreprinderi și instituții din cele două state, iar același operator pan-european este principalul furnizor de telefonie mobilă pe ambele maluri ale Prutului. Vom negocia un acord guvernamental de roaming prin care cetățenii, întreprinderile și instituțiile să beneficieze reciproc de tarife de roaming rezonabile și accesibile și nu de 5-10 ori mai mari față de cele din UE, așa cum sunt în prezent.

22.6 Crearea unei proprietăţi intelectuale româneşti valoroase și autentice

Corporaţiile multinaționale au înființat „Call Center”-uri regionale, cu mii de angajați, monopolizând practic piaţa resurselor calificate de muncă. Există un proces îndelungat și anevoios de protejare prin licenţiere a produselor software. În acest sens, principalele elemente ale politicilor publice pe care PNL le are în vedere sunt:

1. Identificarea, prin consultări cu sectorul privat, de soluții și măsuri concrete în direcţia sporirii competitivităţii firmelor româneşti de IT&C;

2. Crearea unui fast-track pentru protejarea legală prin licenţierea rapidă, la nivel internațional, a proprietăţii intelectuale a produselor software româneşti şi a unui cadru în ceea ce priveşte reglementările fiscale pentru capitalul de risc, fără de care este aproape imposibilă crearea unei industrii de software românești puternice;

3. Elaborarea, prin consultări cu sectorul privat, a unor programe pentru poziţionarea prioritară a României pe harta planurilor de investiţii ale multinaţionalelor; reprezentarea, promovarea şi protejarea proprietăţii intelectuale româneşti;

4. Stimularea apariției de produse software românești prin adoptarea unor politici de încurajare a acestor activități prin acordarea de facilități fiscale.

CAPITOLUL 23 – CONSTRUCȚII

23.1 Starea de fapt

Dinamica construcţiilor reflectă fidel starea economiei naţionale. Contribuția sectorului de construcţii la formarea PIB a atins minimul ultimilor șapte ani în anul 2014 (7,3% față de 10,8% în anul 2008), cifra de afaceri din construcții s-a diminuat cu 26% în aceeași perioadă, numărul de firme și numărul de salariați cu aproape un sfert, iar decalajul dintre salariul mediu net pe economie și cel din construcții s-a adâncit (fiind cu circa 390 de lei mai redus). Volumul lucrărilor de construcții a scăzut în 2014 cu circa 10 % față de 2013. Diminuarea severă a sumelor alocate de către Guvern pentru obiective de investiţii în anul 2014 a determinat un minim al valorii totale a sectorului de aproximativ 8,9 miliarde de euro, cea mai redusă valoare înregistrată din anul 2007, an în care piaţa construcţiilor se cifra la 15,7 miliarde de euro. Factorii principali care au influenţat negativ performanţa industriei construcţiilor sunt: influenţa politică în alocarea proiectelor de investiţii, recuperarea lentă a creanţelor de către firmele de construcţii, sincope în procesul de finanţare a lucrărilor, diminuarea severă a investiţiilor străine, precum şi inexistenţa proiectelor realizate prin parteneriat public-privat.

23.2 Direcţii de acţiune

23.2.1 Fluidizarea și eficientizarea procesului de investiții în construcții

Măsuri

1. Simplificarea procedurilor de avizare a proiectelor de construcții prin înființarea unui birou unic de emitere a certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construire și a unei platforme online conținând baza juridică din domeniu;

2. Armonizarea legislației achizițiilor publice cu prevederile noii Directive Europene în domeniu;

3. Realizarea unui portal pentru potențialii contractori, firmele de consultanță și registrul experților;

4. Simplificarea procedurilor de aprobare a plăților și introducerea plăților electronice.

23.2.2 Diversificarea schemelor de sprijin fiscal pentru finanțarea infrastructurii construite şi creșterea gradului de fiscalizare

Măsuri

1. Reducerea impozitelor aferente clădirilor de birouri și menţinerea nivelului actual pentru locuințe;

2. Facilitarea accesului la creditare pentru firmele de construcții și dezvoltarea de programe specifice, complementare programului „Prima Casă“;

3. Introducerea criteriilor de bună practică în procedurile de achiziții publice pentru facilitarea accesului IMM-urilor la lucrări publice;

4. Taxarea inversă a dezvoltatorilor imobiliari.

CAPITOLUL 24 – TURISM

24.1 Principiile acţiunii Guvernului României în domeniul turismului

Sectorul turismului reprezintă o ramură de bază a economiei, cu multiple efecte benefice pentru întreaga societate: de la crearea de locuri de muncă, realizarea de investiţii, creșterea cererii pentru bunuri şi servicii din partea turiştilor şi până la dezvoltarea infrastructurii pentru zonele de interes. Astfel, România trebuie să devină o destinație turistică europeană care să atragă prin specificul cultural, bogăția de resurse naturale și servicii turistice profesioniste.

24.2 Starea de fapt

Potenţialul turistic ridicat al României este valorificat în mică măsură. Contribuţia totală a turismului la formarea PIB a fost în 2013 de numai 5,1%, respectiv 9,9 miliarde USD, din care 3,2 miliarde USD contribuţie directă. România se situează pe locul 154 în lume, dintr-un total de 184 de state, ultimul în Europa, după Albania, Bulgaria, Ungaria, Cehia şi Slovacia, potrivit raportului Consiliului Mondial al Turismului.

La nivelul anului 2013 a fost înregistrat un număr de 18 milioane de călătorii interne, mai puţin de o călătorie pe locuitor, în timp ce în Cehia media a fost de 2,5 călătorii pe locuitor. Numărul turiştilor străini care au vizitat România s-a ridicat la circa opt milioane, dintre care jumătate au avut ca destinaţie oraşele Bucureşti, Braşov şi Timişoara.

24.3 Obiective strategice

Obiectivul 1: Valorificarea potențialului turistic pe baze sustenabile;

Obiectivul 2: Crearea unui produs turistic românesc bazat pe calitate, inovare și competitivitate.

24.4 Direcţii de acţiune şi măsuri

24.4.1 Restructurarea proceselor de autorizare și acreditare în turism

Măsuri:

1. Introducerea sistemului de autorizare și acreditare dinamic şi coparticipativ, în care asociațiile și patronatele din turism vor participa direct la procesul de autorizare și acreditare;

2. Alinierea criteriilor privind autorizarea și clasificarea la standardele Europei Centrale;

3. Introducerea de criterii de calitate, inclusiv estetice, pentru structurile de primire turistică, destinațiile turistice și zonele de interes turistic.

24.4.2 Aplicarea unei politici de resurse umane conform standardelor în domeniul turismului

Măsuri:

1. Realizarea de programe de training orientate către personalul din industria turismului în vederea adaptării la cerințele turismului modern, în parteneriat direct cu agenții economici din turism;

2. Promovarea de programe de studii pentru pregătirea lucrătorilor și administratorilor din turismul urban și de litoral prin parteneriate public-private între instituţiile de formare de specialitate și firme. Companiile care vor angaja absolvenți vor beneficia, pentru o perioadă, de scutiri ale impozitului pe venit;

3. Includerea în criteriile ARACIS a existenței unui „Business Council“ format din managerii sau responsabilii de resurse umane ai companiilor relevante din domeniul turismului din regiune, pe lângă facultățile care oferă o astfel de specializare;

4. Înființarea „Colegiului Român de Turism“ cu scopul pregătirii lucrătorilor și managerilor din turism.

24.4.3 Definirea conceptelor generale pentru turism

Măsuri:

1. Construirea de pachete de dezvoltare şi promovare specifice în funcție de nivel: național, regional sau local. Zonele de interes turistic vor beneficia de pachete de dezvoltare și promovare prin:

➡ Realizarea de programe de dezvoltare turistică zonală;

➡ Asigurarea managementului de destinație turistică zonală;

➡ Consultanță de specialitate la nivel zonal;

➡ Crearea și promovarea brandului de zonă; sprijin pentru implementarea proiectelor din fonduri europene;

➡ Promovare la nivel internațional, național sau regional;

➡ Introducerea de criterii estetice la nivel zonal;

➡ Creșterea gradului de e-business zonal;

➡ Crearea de *clustere* zonale și locale.

2. Ecoturism:

➡ Întocmirea și implementarea proiectelor de management pentru Parcurile Naționale, dezvoltarea accesibilității Parcurilor Naționale și a structurilor de primire turistică la limita teritorială a acestora;

➡ Implicarea populației locale în administrarea și păstrarea zonelor protejate;

➡ Extinderea acordării de facilități fiscale pentru operatorii din turism care obțin eticheta ecologică pentru pensiunile și alte capacități de cazare pe care le dețin;

➡ Promovarea României ca principală destinație ecoturistică din Europa, promovarea de proiecte transfrontaliere pentru conservarea și promovarea turistică a zonelor protejate. România are una din cele mai mari suprafețe protejate din Europa, 5,18% din teritoriu. Prin

dezvoltarea ecoturismului, cu accent pe Parcurile Naționale și Delta Dunării, dorim ca România să devină prima destinație de ecoturism din Europa.

3. Înființarea Consiliul Național al Turismului. Acesta va fi un organism ce va avea în componență reprezentanți ai asociațiilor turistice patronale și profesionale reprezentative din turism și reprezentanți ai principalelor ministere cu activitate care relaționează cu turismul. Consiliul va avea drept de vot consultativ asupra tuturor actelor normative care afectează turismul și va coordona activitatea Organizației Naționale a Turismului;

4. Înființarea Organizației Naționale a Turismului. Aceasta va fi o instituție înființată prin lege specială, cofinanțată de la bugetul de stat, fonduri publice naționale și comunitare, precum și din surse private, care va răspunde de autorizarea operatorilor din turism și a activităților turistice, precum și de promovarea turistică a României. Instituția va fi coordonată de Consiliul Național al Turismului și va fi condusă de un manager angajat cu contract de management.

24.4.4 Adoptarea de politici şi măsuri personalizate la nivelul turismului specializat şi de nişă

Măsuri:

1. Includerea oraşelor București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Sibiu și Constanța în programele europene de tip „City Break“;

2. Sprijinirea autorităților locale pentru dezvoltarea sistemelor de informare și orientare turistică și pentru introducerea managementului evenimentelor la nivel local;

3. Promovarea turismului istoric prin:

➡ Sprijinirea candidaturilor pentru „Capitala Culturală Europeană“;

➡ Elaborarea unui calendar anual local și național conținând festivaluri și evenimente culturale;

➡ Promovarea „Cetăților fortificate săsești din Transilvania“ cu punct de referință Sighișoara și a „Cetăților Dacice“ cu punct de referință Sarmizegetusa Regia, dar și a cetăților antice și medievale de la Marea Neagră.

4. Susținerea turismului de croazieră prin:

➡ Amenajarea, în colaborare cu operatorii din domeniu, a două terminale de croazieră fluvială la Drobeta Turnu Severin și la Giurgiu pentru promovarea zonelor Băile Herculane, Valea Cernei și Cheile Dunării şi, respectiv, București și împrejurimi;

➡ Creșterea importanței portului Constanța ca punct de reper pentru croazierele din Marea Neagră. Diversificarea ofertei turistice în cadrul zonei de interes turistic național Constanța-Mamaia și prin acțiuni de lobby în cadrul marilor companii de croaziere;

5. Susţinerea turismului ecumenic, având în vedere că ţara noastră are cel mai mare potenţial monahal din Europa (750 de aşezăminte monahale ortodoxe, cu aproximativ 10.000 de monahi și monahii, precum şi obiective religioase romano-catolice, lutherane, reformate, iudaice ş.a.);

6. Recunoașterea activităților de primire a turiștilor străini în România ca activitate de export și aplicarea regimului fiscal aferent exportului;

7. Susținerea turismului educațional prin:

➡ Susținerea, în colaborare cu Ministerul Educației și cu autoritățile locale, a programului „Descoperă România“ şi amplasarea în fiecare sală de clasă din România a hărții „România – Țara Turismului“;

➡ Asistență pentru autoritățile locale din învăţământ în vederea realizării unui program de excursii locale și regionale pentru elevi;

➡ Sprijinirea dotării fiecărei autorități locale județene cu un autocar de pasageri în regim de „shuttle bus“ între gara principală și destinațiile turistice locale, în sezon și în regim de „transport elevi“ pentru excursii locale și regionale, în extrasezon.

8. Promovarea turismului pe litoral prin:

➡ Promovarea profilelor deja orientate ale unora dintre stațiunile de pe litoralul Mării Negre – de exemplu, Mamaia, stațiune premium axată spre divertisment și evenimente. Sprijinirea realizării investițiilor turistice din stațiune conform propunerilor cuprinse în Master Planul pentru Turism, realizarea de proiecte integrate pentru stațiunile Olimp, Neptun, Jupiter, Cap Aurora, Venus și Saturn și promovarea acestora în mediile investiționale;

➡ Realizarea unui „triunghi“de spa și wellness format din staţiunile: Eforie,Techirghiol și Mangalia;

➡ Evaluarea modului în care localitățile 2 Mai și Vama Veche își vor putea păstra caracterul de zone rustice;

➡ Sprijinirea investițiilor în stațiuni turistice noi în zonele 23 August și Corbu;

➡ Promovarea tusimului pe litoral pe toată perioada anului, prin promovarea turismului balnear, a târgurilor pentru produse din pește și a produselor bio, promovarea turismului speologic și a sporturilor hipice.

9. Promovarea turismului montan prin:

➡ Finanțarea proiectului „Bucegi Arena“ al cărui obiectiv este crearea celui mai mare domeniu turistic alpin din Europa de Est şi dezvoltarea zonei alpine a Munților Bucegi pe trei direcții: Bucegi Activ, Bucegi Leisure și Bucegi Spa & Wellness. Stațiunea Poiana Brasov va deveni stațiune premium orientată spre turism de excelență;

➡ Finanțarea proiectului „Reabilitarea zonei alpine din România“ pentru construirea sau reabilitarea a 33 de cabane, 21 de refugii montane şi a 250 km de poteci alpine și a sistemului de orientare aferent;

➡ Sprijinirea autorităților locale în dezvoltarea orașelor cu potențial de tip bază de plecare din zona turistică Valea Bâlii din Masivul Făgăraș.

10. Promovarea Deltei Dunării ca destinaţie de ecoturism pe două direcții:

➡ Tulcea – Sulina și Jurilovca – Sfântu Gheorghe – Murghiol;

➡ Promovarea brandului „Delta Dunării“, a criteriilor estetice pentru structurile de cazare și a mijloacelor de transport turistice, programe de reconversie a populației locale, în special a generației tinere, cu accent pe dezvoltarea turismului rural si ecoturismului.

11. Susținerea agroturismului și a turismului rural prin:

➡ Asistență pentru crearea, înregistrarea și protejarea brandurilor locale;

➡ Asistență pentru promovarea produselor tradiționale;

➡ Simplificarea procedurii de acordare a autorizaţiei sanitar-veterinare pentru pensiunile cu mai puțin de 10 camere.

12. Diversificarea surselor de finanţare a turismului:

➡ Fonduri europene pentru reabilitarea, conservarea și introducerea în circuitul turistic a patrimoniului istoric, cultural și natural, dezvoltarea infrastructurii turistice, dezvoltarea și sprijinirea IMM-urilor din turism, creșterea calității leadership-ului și a pregătirii personalului din turism, promovarea internă și externă a brandului turistic național și a brandurilor zonale;

➡ Parteneriate public-private pentru investiţii în infrastructura rutieră cu impact turistic. Exemplu: DN 7C – Transfăgărășan, DN 67C – Transalpina, DN 12C – Cheile Bicazului sau în unele stațiuni cu potențial (Sinaia – Cota 1.400 – Cota 2.000 și Moeciu de Sus – Padina, ambele din cadrul proiectului „Bucegi Arena“);

➡ Concesiuni pentru dezvoltarea de noi stațiuni turistice, cât și pentru reabilitarea celor existente.

13. Dezvoltarea în etape a infrastructurii de cicloturism. Prima etapă o reprezintă construcția de piste pentru cicloturism în interiorul zonelor de interes turistic național pentru conectarea principalelor obiective ale acestor zone. Cea de-a doua etapă înseamnă construcția de piste pentru cicloturism de-a lungul principalelor râuri (Mureș, Olt, Siret), precum și pe segmentul ce revine României din coridorul 6 EuroVelo dedicat Dunării. Ultima etapă presupune conectarea pistelor realizate în primele două etape, astfel încât România să intre pe harta europeană a cicloturismului. Independent de etapele de mai sus, se va construi o pistă pe traseul Drobeta – Apulum, Drumul Romanilor.

CAPITOLUL 25 – INDUSTRII CREATIVE

25.1 Principiile acţiunii Guvernului României în domeniul industriilor creative şi mass-media

Potenţialul creativ al poporului român este indubitabil. Considerăm că el se poate materializa economic în valoare adăugată importantă, contribuind astfel la creşterea nivelului de trai. Cel mai eficace mod de stimulare a capitalizării creativității este încurajarea liberei iniţiative şi a spiritului antreprenorial în domeniile predispuse ca: artă, artizanat, producţie cinematografică etc.

În general, industriile creative sunt acelea care îşi au originea în creativitatea, priceperea şi talentul individual, care au potenţial pentru crearea de bunăstare și locuri de muncă, prin generarea şi exploatarea proprietăţii intelectuale.

Clasificarea internaţională împarte industriile creative în şase mari categorii: muzică şi arte, film, TV şi radio, publicitate şi marketing, dezvoltare software, publicaţii şi print media, arhitectură, design şi arte vizuale.

Abordarea industriei mass media este centrată pe afirmaţia potrivit căreia aceasta constituie un pilon fundamental al sistemelor democratice şi al statului de drept. Precaritatea situaţiilor financiare ale companiilor din domeniul presei audio-video şi tipărite este de natură să determine vulnerabilitatea lor în faţa unor interese particulare, afectând astfel credibilitatea şi obiectivismul presei locale.

25.2 Starea de fapt

Forţa economică a industriilor creative este ridicată în România, acestea înregistrând 10,5% din totalul salariaţilor, 22,2% din numărul total de firme şi 12,6% din exporturile totale în anul 2012. Companiile din industriile creative au fost afectate de criza economică. În perioada 2008-2012, numărul acestora s-a diminuat cu 15%. Creşterea a fost reluată în anul 2012, numărul de firme majorându-se cu peste 5%. În anul 2012, erau cu 12,5% mai puţini angajaţi decât în anul 2008. Deşi impactul crizei s-a resimţit şi la nivelul cifrei de afaceri, firmele au sesizat oportunităţile de afaceri. Drept urmare, cifra de afaceri din anul 2012, de 98,9 miliarde de lei, a fost cu aproape 5 miliarde de lei mai mare decât în anul 2008. Volumul exporturilor directe s-a majorat constant în perioada 2008-2012. Exporturile sunt cu aproape 51% mai mari în anul 2012 decât în anul 2008 şi se ridică la 15,7 miliarde de lei.

Mass media suferă din cauza dificultăților economice. Cele mai multe dintre ziarele de calitate, atât naționale, cât și locale, precum și majoritatea televiziunilor de știri sunt neprofitabile, având o situație economică incertă. Existența unei prese neprofitabile privită ca industrie, cu influență însă asupra opiniei publice, poate distorsiona acuratețea informației și dezbaterea publică de opinii. Cauzele interne și externe care au condus la această situație sunt:

- Dimensiunea relativ redusă a pieței naționale de publicitate (în jur de 15 euro per capita, de 3-4 ori mai mică decât în alte țări din Europa de Est, redusă dramatic de la 540 de milioane de euro în 2008 la 305 milioane de euro în 2013);
- Distorsionarea pieţei de media prin existenţa unor produse artificiale, finanţate din raţiuni non-economice. Starea economică precară, precum și soluțiile paleative au obligat industria

să-și creeze mijloace de subzistență. Industria mass media este vulnerabilă și dependentă, ceea ce afectează standardele sale calitative. Segmentul presei tipărite este cel mai afectat, deși produce cel mai consistent serviciu public de informare și combate eficient analfabetismul secundar. În condiţiile dezvoltării accelerate a mediului online, problemele la nivelul distribuției (transportul și dispariția punctelor de vânzare) sunt majore;

• Inexistenţa de structuri profesionale sau de industrie credibile;

• Dispariţia investitorilor străini;

• Modelele de afaceri tradiționale, bazate preponderent pe venituri din publicitate, nu mai sunt valabile; presa cotidiană a pierdut aproape total mica publicitate, în favoarea publicităţii online (prin site-uri specializate).

25.3 Obiective strategice

Obiectivul 1: Setarea României ca hub european al industriilor creative;

Obiectivul 2: Mass media – suport fundamental al democraţiei.

25.4 Direcţii de acţiune şi măsuri

25.4.1 Stabilirea cadrului de consolidare a industriilor creative

Măsuri:

1. Modificarea Clasificării Ocupaţiilor din România, astfel încât ocupaţiile specifice zonei industriilor creative să fie recunoscute ca atare;

2. Alinierea CAEN-ului românesc la cel european în domeniul industriilor creative.

25.4.2 Stimularea iniţiativelor şi investiţiilor în domeniul industriilor creative prin facilitarea creării de clustere creative

Măsuri:

1. Elaborarea unui sistem unificat de indicatori care să monitorizeze crearea şi funcţionarea grupărilor;

2. Promovarea programelor de *cluster* creativ.

25.4.3 Încurajarea creativităţii tinerei generaţii de antreprenori

Măsuri:

1. Crearea unui program naţional destinat încurajării şi stimulării înfiinţării şi dezvoltării întreprinderilor mici şi mijlocii ce desfăşoară activităţi creative, în principal implementarea în România a invenţiilor brevetate;

2. Încurajarea schimbului de experienţă între tinerii antreprenori din domeniul industriilor creative şi alte domenii; crearea unui cadru prin care să se reglementeze finanţarea proiectelor de invenţii, printr-un fond de investiţii.

25.4.4 Promovarea industriilor creative pe plan național şi internațional

Măsuri:

1. Crearea unui brand sectorial pentru industriile creative;

2. Extinderea cooperării internaţionale prin participarea la programe şi proiecte transfrontaliere.

25.4.5 Formarea capitalului uman printr-un sistem de învăţământ performant care stimulează creativitatea

Măsuri:

1. Promovarea învăţământului dual în ciclul preuniversitar care să îmbine în mod creativ teoria cu practica;

2. Dezvoltarea segmentului universitar format din facultăţile în care se acumulează masiv competenţe specifice industriilor creative.

25.4.6 Consolidarea infrastructurii și promovării industriei mass-media

Măsură:

Accesarea fondurilor europene sau subvenționarea studiilor de măsurare a audienței (BRAŢ, SATI, ARMA), în special pentru ziarele, revistele şi stațiile locale de radio și televiziune. Majoritatea instituțiilor media de dimensiuni mici și mijlocii nu își permit plata cotizațiilor/contribuțiilor corespunzătoare, fiind astfel eliminate de pe piața convențională de publicitate.

25.4.7 Reglementări privind creșterea competitivității și stimularea asocierii

Măsuri:

1. Obligativitatea publicării informațiilor referitoare la licitațiile publice în minim două cotidiane, precum și în presa locală din regiunea respectivă;

2. Rediscutarea legii audiovizualului, inclusiv a modului de desemnare a membrilor CNA. Crearea posibilităţii ca reprezentantul unei asociații de presă să propună un membru în componența CNA;

3. Recunoașterea unor instituții de drept privat ca instituții de utilitate publică, apte să devină astfel interlocutor și partener pentru decizii privitoare la industria media; BRAT (Biroul Român de Audit Transmedia, care îi cuprinde pe toți jucătorii reprezentativi din presa scrisă și din piața de publicitate), ARMA (Asociația Română pentru Media Audio-vizual), Patronatul Presei, AJR (Asociația Jurnaliștilor Români), IAA România (International Advertising Association România);

4. Modificarea legislaţiei în vederea combaterii furtului intelectual pe internet.

25.4.8 Televiziunea Română

Măsuri:

1. Elaborarea şi implementarea unui plan de redresare a TVR;

2. Modificarea Legii privind serviciile publice de radio și TV (lege depășită și ineficientă, care a condus, printre altele, la instabilitate instituțională, management defectuos, corupție și îndatorare).

CAPITOLUL 26 – ECONOMIE CIRCULARĂ

26.1 Principiile acţiunii Guvernului României în domeniul economiei circulare

Considerăm vitală tranziţia de la economia lineară, specifică secolului al XIX-lea, la economia circulară și alinierea la „Strategia Europa 2020 pentru o creştere economică inteligentă, durabilă şi favorabilă incluziunii“. Economia circulară presupune abordarea deşeurilor ca resursă şi, pe această bază, consolidarea legăturii dintre reducerea deşeurilor şi gestionarea eficientă a resurselor. Tranziţia fundamentală este de la ciclul „procurare-producţie-consum-eliminare“ la ciclul „refolosire-reparare-recondiţionare-reciclare“.

Susţinem în consecinţă crearea de locuri de muncă ecologice, precum şi dezvoltarea antreprenoriatului ecologic.

26.2 Starea de fapt

Importanţa economiei circulare a fost mult subestimată, legislaţia este deficitară atât în ceea ce privește colectarea selectivă, cât și în ceea ce privește deşeurile provenind din ambalaje şi de la vehiculele scoase din uz, iar potențialul de creare de noi locuri de muncă este semnificativ.

Media europeană este de 33% deșeuri reciclate. Economia noastră este departe de această medie.

26.3 Obiective strategice

Obiectivul 1: O mai bună gestionare a deșeurilor prin creșterea gradului de reciclare și reutilizare;

Obiectivul 2: Trecerea de la o economie liniară la o economie circulară.

26.4 Direcţii de acţiune

26.4.1 Stabilirea cadrului de consolidare a economiei circulare

Măsuri:

1. Modificarea Legii nr. 101/2006 privind salubritatea localităţilor și clarificarea statutului juridic al deşeului;

2. Reglementarea modului de operare al companiilor de salubritate prin negocierea de contracte în competiţie cu toţi colectorii autorizaţi atunci când este vorba de deşeurile reciclabile şi/sau industriale de la operatorii economici – corelarea terminologiei cu Codul fiscal;

3. Aplicarea principiului european conform căruia „poluatorul plăteşte“ deoarece subvenţionarea serviciului de salubritate de către primării nu stimulează implicarea cetăţenilor în procesul economiei circulare.

4. Schimbarea abordării „producerii de deşeuri“ la consumatorul casnic deoarece, în prezent, taxarea se face pe persoană, ceea ce face să lipsească interesul populaţiei pentru sortarea/reciclarea deşeurilor. Modificarea sistemului de taxare din taxarea pe persoană în taxarea pe cantitatea de deșeu menajer produsă ar creşte cantitatea de deşeu ce ajunge în sistem pentru a fi reciclată;

5. Descentralizarea deciziei privind taxarea serviciului pentru salubritate, dezvoltarea unui mecanism de stimulare a sortării şi vânzării deşeurilor de către firmele de salubritate prin introducerea unui sistem de penalizare financiară la groapa de gunoi, în condiţiile menţinerii de către firme a unui nivel ridicat de deşeuri reciclabile depozitate;

6. Creşterea progresivă a taxei de depozitare de la gropile de gunoi după o schemă pe termen lung corelată cu nivelul creşterii ratelor de reciclare a materialelor, astfel încât cetăţenii să nu plătească tarife mai mari ale serviciilor de salubritate;

7. Consolidarea funcţiei de control a Gărzii de Mediu, Consiliului Concurenţei etc. pentru evitarea practicilor de dumping din partea companiilor internaţionale;

8. Utilizarea resurselor Fondului pentru Mediu pentru dezvoltarea infrastructurii şi a calităţii colectării separate.

26.4.2 Accelerarea asimilării *know-how-ului* şi a transferului tehnologic pentru economia circulară

Măsuri:

1. Alocarea a 25% din veniturile AFM pentru stimularea economiei circulare prin finanţarea administraţiilor publice locale pentru dezvoltarea de infrastructuri locale de colectare separată;

2. Introducerea cât mai urgentă a unui sistem informatic de trasabilitate a deşeurilor din momentul generării până la valorificare/reciclare şi eliminare, finanţarea fiind asigurată prin POS MEDIU;

3. Modificarea legislaţiei pentru autorizare, asigurând astfel un sistem unitar de reglementare a tuturor activităţilor din domeniul protecţiei mediului, în special a celor de tratare, valorificare/reciclare şi eliminare a deşeurilor;

4. Eliminarea deficienţelor de raportare statistică a deşeurilor, precum şi a clasificării incorecte la punctele de valorificare ale acestora.

26.4.3 Implicarea statului în dezvoltarea economiei circulare şi în crearea de locuri de muncă în cadrul acesteia

Măsuri:

1. Redeschiderea industriilor locale prin folosirea materiilor prime reciclate (de exemplu, Romcarbon, Stirom);

2. Scheme de minimis pentru companiile care creează locuri de muncă în domeniul economiei circulare;

3. Reglementarea strictă a activităţii firmelor de transfer de responsabilitate (cotele de reciclare a companiilor) – descentralizate de la Ministerul Mediului, Apelor şi Pădurilor pentru prevenirea raportărilor false;

4. Includerea obligatorie în cadrul proceselor de achiziţie publică a criteriului de sustenabilitate (amprentă ecologică, eco-design, materiale cradle-to-cradle etc.);

5. Stabilirea pentru firmele de salubritate de către administraţia publică locală a unui

program special pentru adunarea reciclabilelor separat de celelalte deşeuri ude;

6. Clarificarea definiţiei aliajelor: în Codul Fiscal se aplică taxarea inversă pentru deşeuri, însă unii operatori beneficiază de derogare de la Ministerul Economiei Comerţului şi Turismului pentru comercializarea de aliaje cărora li se aplică TVA, ceea ce elimină oficial noţiunea de „deşeu“, termenul utilizat fiind de „lingou“ pentru care se aplică TVA, care ulterior este fraudată;

7. Aplicarea scutirii de plata TVA în vamă pentru produsele extracomunitare cărora li se aplica taxarea inversă pe teritoriul naţional. România este printre ultimele țări din UE care menţin TVA. Astfel, ar fi facilitate importurile de deşeuri din Serbia, Moldova, Ucraina, Egipt etc., fiind susţinută competitivitatea industriei locale;

8. Introducerea unui sistem de garanţii financiare conform legislaţiei europene pentru responsabilitatea de mediu a poluatorului (completarea OUG nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu);

9. Înlocuirea planurilor de gestiune a deşeurilor la nivel regional şi local cu un plan naţional guvernat de reguli naţionale privind trasabilitatea şi respectarea reţelei naţionale şi europene privind tratarea şi valorificarea/reciclarea sau eliminarea deşeurilor prin modificarea Legii nr. 211/2011 privind regimul deşeurilor;

10. Introducerea unei formule de calcul pentru tarifele minime privind responsabilitatea producătorului pe fluxurile de ambalaj, DEEE-uri, baterii, ulei uzat şi anvelope;

11. Legiferarea Răspunderii Extinse a Producătorului prin care compania care pune un anumit produs pe piaţă are obligativitatea de a furniza strategia de valorificare a acestuia la încheierea ciclului de viaţă.

26.4.4 Elaborarea de politici educaţionale şi de cercetare-dezvoltare pentru dezvoltarea economiei circulare

Măsuri:

1. Conştientizarea consumatorului şi lansarea unui discurs public care să explice importanţa sortării, reciclării şi valorificării deşeurilor;

2. Modificarea curriculei pentru educaţie ecologică şi protecţie a mediului, cu accent pe reciclarea deşeurilor, sortarea diferenţiată şi depozitarea lor;

3. Introducerea obligativităţii parteneriatelor dintre şcoli şi administraţiile publice locale, astfel încât curricula naţională să corespundă nevoilor administraţiei publice şi comunităţii locale;

4. Elaborarea de ghiduri locale de bune practici de către inspectoratele judeţene de învăţământ în acord cu administraţia publică locală pentru eficientizarea selectării şi reciclării deşeurilor;

5. Sprijinirea administraţiei publice locale în angajarea de experţi în domeniul protecţiei mediului ce vor colabora atât cu inspectoratele judeţene de învăţământ, cât şi cu ONG-urile şi companiile implicate în campanii de sortare diferenţiată şi de reciclare a deşeurilor;

6. Dezvoltarea unui hub de cercetare online al universităţilor/companiilor/fundaţiilor în domeniul economiei circulare şi apropierea lor de Platforma Circular Economy 100 pentru creşterea capacităţii de know-how;

7. Formarea unei echipe multisectoriale în domeniul economiei circulare în cadrul Ministerului Economiei, Comerţului şi Turismului, în parteneriat cu Ministerul Mediului, Apelor şi Pădurilor, care să colaboreze cu Platforma Circular Economy 100.

CAPITOLUL 27 – MEDIU ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

27.1 Starea actuală

Deficiențele guvernării în exercițiu şi problemele cronice cu care se confruntă România în domeniul protecţiei mediului sunt, în sinteză, următoarele:

• Politizarea instituţiilor de mediu;

• Gradul sporit de birocratizare a activităţii de reglementare şi control în domeniul mediului;

• Lipsa standardelor privind calitatea apei, aerului şi solului, precum şi neimplementarea strategiei privind dezvoltarea durabilă;

• Subfinanţarea domeniului protecţiei mediului pentru realizarea infrastructurii de alimentare cu apă şi canalizare, a gestionării deşeurilor în vederea îndeplinirii cerinţelor de mediu ale UE;

• Procesul lent de implementare a măsurilor ce se impun pentru îndeplinirea condiţiilor comunitare în domeniul managementului apelor şi deşeurilor, deşi perioadele agreate sunt mari;

• Lipsa măsurilor de prevenire şi adaptare la fenomenele meteorologice extreme (inundaţii, secetă, eroziune costieră şi alunecări de teren), cauzate de schimbările climatice şi de riscurile naturale sau determinate de intervenţia umană;

• Gestionarea deficientă a resurselor naturale şi lipsa politicilor eficiente pentru protejarea capitalului natural;

• Lipsa programelor de reutilizare a deşeurilor în scopul susţinerii unei dezvoltări durabile (vezi economia circulară);

• Instituţii centrale şi locale de administrare şi control deprofesionalizate, ineficiente şi lipsite de autoritatea necesară aplicării legilor;

• Gradul scăzut de absorbţie a fondurilor europene;

• Lipsa asumării deciziilor politice în raport cu subiecte sensibile – Roşia Montană, gaze de şist, organisme modificate genetic, taxa auto.

27.2 Obiective strategice

Obiectivul strategic fundamental asumat de Partidul Naţional Liberal îl reprezintă implementarea standardelor europene în domeniul protecţiei mediului şi creşterea calităţii vieţii şi a gradului de siguranţă a cetăţenilor, recunoscându-se dreptul generaţiilor viitoare la un mediu sănătos şi echilibrat.

Obiectivele derivate sunt:

• Depolitizarea instituţiilor de mediu;

• Debirocratizarea, transparentizarea şi profesionalizarea aparatului administrativ central şi local de mediu;

• Consolidarea capacităţii instituţionale în sectorul protecţiei mediului.

• Evaluarea implementării strategiilor existente în domeniu (dezvoltare durabilă,

management al riscului la inundaţii, deşeuri, biodiversitate, schimbări climatice, situri contaminate etc.) şi reactualizarea planurilor de acţiune;

• Majorarea resurselor financiare alocate pentru sectorul „mediu“, astfel încât România să devină o ţară cu amprentă verde;

• Conservarea şi utilizarea durabilă a resurselor naturale, în special a celor de apă şi a fondului forestier, pentru asigurarea securităţii şi a creşterii economice;

• Promovarea tehnologiilor mai puţin poluante în industrie şi diminuarea utilizării substanţelor periculoase pentru mediu;

• Adaptarea la schimbările climatice, precum şi limitarea efectelor negative ale acestora, cât şi ale fenomenelor meteorologice extreme (inundaţii, viscol, secetă, alunecări de teren) asupra comunităţilor şi dezvoltării economice;

• Implementarea obligaţiilor specifice asumate de către România prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană;

• Cadastrarea şi capitalizarea patrimoniului natural;

• Elaborarea Strategiei naţionale forestiere;

• Atingerea mediei europene privind împăduririle;

• Gestionarea unitară și integrată a ariilor naturale protejate;

• Asigurarea calităţii aerului prin extinderea suprafeţelor de spaţii verzi în mediul urban;

• Sprijinirea prin mecanisme voluntare a culturilor agricole tradiţionale şi excluderea culturilor de organisme modificate genetic;

• Analizarea riscurilor asupra mediului, în special asupra resursei de apă, a exploatărilor de gaze de şist;

• Stimularea investiţiilor în infrastructura de mediu;

• Implementarea de măsuri pentru încurajarea „achiziţiilor verzi“;

• Reformarea sistemului de transformare a deșeurilor într-o resursă, prin gestionarea eficientă a deşeurilor;

• Creşterea gradului de conştientizare privind problemele de mediu.

27.3 Direcţii de acţiune şi măsuri

• Analiza resurselor umane existente în sistem;

• Analiza stadiului implementării strategiilor existente în domeniu şi actualizarea planurilor de acţiune;

• Elaborarea planurilor multianuale de îndeplinire a investiţiilor necesare pentru realizarea de împăduriri, perdele forestiere, infrastructura de apă-canal, infrastructura de apărare împotriva inundaţiilor, gestionarea deşeurilor;

• Realizarea de dezbateri publice pentru problemele sensibile de mediu (Roşia Montană, gaze de şist, organisme modificate genetic, timbrul de mediu);

• Stabilirea posibilităţii de valorificare a studiilor de fezabilitate existente (şi a altor tipuri de studii realizate şi nefolosite).

Măsuri administrative și politici publice pentru atingerea obiectivelor strategice

Măsuri administrative:

• Reorganizarea Ministerului Mediului printr-o dimensionare care să răspundă nevoilor României în raport cu UE;

• Elaborarea de proceduri pentru gestionarea documentelor interne şi în relaţia cu publicul (inclusiv online);

• Înfiinţarea ghişeelor unice de reglementare;

• Formarea unui corp de funcţionari publici de mediu specializaţi, organizarea unor pregătiri profesionale periodice;

• Crearea unei structuri naționale de gestiune unitară și integrată a ariilor naturale protejate – Agenţia Naţională pentru Arii Protejate;

• Restructurarea Regiei Naţionale a Pădurilor „Romsilva“ şi a Administraţiei Naţionale „Apele Române“, ANIF;

• Întărirea capacităţii de inspecţie şi control prin dezvoltarea unui sistem unic la nivel de mediu, care să integreze structuri din Garda de Mediu, Inspecția silvică, Inspecția apelor;

• Restructurarea Fondului de mediu și atragerea de fonduri din servicii ecosistemice;

• Descentralizarea şi regionalizarea structurilor de mediu.

Politici publice de implementare a obiectivelor:

• Deplasarea presiunii fiscale de pe piața muncii către poluatori și extinderea pieților pentru bunuri și servicii ecologice, aplicarea mai sistematică a principiului „poluatorul plătește“, eliminarea treptată a subvențiilor dăunătoare mediului;

• Încurajarea utilizării eficiente a resurselor și reducerea emisiilor de dioxid de carbon;

• Utilizarea durabilă a resurselor regenerabile (apă, biomasă etc.);

• Reamenajarea bazinelor hidrografice şi a Luncii Dunării în contextul adaptării la schimbările climatice;

• Plan pentru extinderea fondului forestier naţional până la atingerea mediei europene;

• Realizarea sistemului naţional de perdele forestiere;

• Realizarea registrului spaţiilor verzi şi promovarea politicilor pentru creşterea calităţii aerului în marile oraşe;

• Regândirea taxei de mediu şi acordarea de bonificaţii pentru promovarea transportului electric şi hibrid;

• Promovarea unor politici sectoriale care să diminueze emisiile gazelor cu efect de seră şi utilizarea amprentei de carbon;

• Reactualizarea prevederilor planurilor de implementare ale directivelor europene din Tratatul de aderare (apă, deşeuri, IPPC, aer etc);

• Utilizarea resurselor financiare generate din exploatarea resurselor naturale pentru realizarea cadastrării şi capitalizării patrimoniului natural;

• Crearea de mecanisme pentru proprietarii de terenuri din arii naturale protejate şi parcuri pentru implementarea gestionării unitare a acestora;

• Politici şi programe de prevenire, refolosire și reciclare, precum și de eliminare treptată a practicilor risipitoare și dăunătoare, cum este depozitarea deșeurilor;

• Eficientizarea parteneriatului cu societatea civilă și consultarea publică, atragerea resurselor umane competente din mediul universitar și cercetare spre domeniul protecției mediului.

Modificări legislative necesare pentru realizarea obiectivelor și măsurilor

1. Lege privind aprobarea Programului Naţional de reamenajare a bazinelor hidrografice în contextul schimbărilor climatice

Prin acest program sunt propuse realizarea de investiţii în infrastructura de apărare împotriva inundaţiilor, aplicarea de măsuri structurale şi nestructurale, astfel încât pe de o parte să se asigure resursa de apă necesară populaţiei, economiei şi agriculturii în perioada de secetă, iar pe de altă parte să se reducă riscul de inundaţii.

Programul prevede alocarea a minim 400 de milioane de lei pe an pentru finalizarea de baraje, amenajarea cursurilor de apă, a zonelor umede, împăduriri ale deversanţilor conform studiilor elaborate în vederea desemnării zonelor de risc.

2. Lege privind aprobarea Programului de reconstrucţie ecologică şi economică a Luncii Dunării în vederea adaptării la schimbările climatice

Programul constă în realizarea lucrărilor de reamenajare ecologică şi economică a Luncii Dunării prin consolidarea şi realizarea de lucrări împotriva inundaţiilor, amenajarea de poldere, realizarea zonelor umede. Proiectul este de anvergură şi trebuie corelat cu Strategia Dunării. Proiectul este eligibil a fi finanţat din fonduri europene prin PNDR (lucrările au ca efect reducerea riscului privind deşertificarea Luncii Dunării).

Având în vedere că pentru derularea proiectului sunt necesare terenuri private sau publice, trebuie promovată o lege prin care să se reglementeze regimul acestora. Propunerea ia în calcul şi stimularea parteneriatelor publice (sau o altă formă) între stat şi proprietar pentru a rezolva problema proprietăţii terenurilor, pe care urmează a se realiza investiţiile.

3. Lege privind aprobarea Programului Naţional de realizare a perdelelor forestiere

Prin acest program se vor realiza perdele forestiere de-a lungul căilor de comunicaţii, precum şi perdele forestiere pe terenurile agricole în zonele secetoase, în special în Lunca Dunării. Dificultatea realizării acestor perdele forestiere constă în clarificarea aspectelor legate de proprietarii terenurilor respective. Se poate realiza expropierea pentru cauza de utilitate publică, dar putem lua în calcul şi acordarea de facilităţi pentru proprietarii de terenuri, care pun la dispoziţie terenurile în vederea plantării perdelelor forestiere. Aceştia ar urma să încheie un contract pe 10 ani cu autoritatea desemnată, să primească în schimb o redevenţă anuală egală cu contravaloarea producţiei obţinute anual şi să primească în continuare subvenţia de la APIA. Ar fi un proiect de lege în parteneriat şi cu sprijinul proprietarilor de terenuri din România. Legea ar aduce beneficii de mediu şi socio-economice: protecţie împotriva înzăpezirii autostrăzilor, drumurilor europene, a drumurilor naţionale şi judeţene, reducerea riscului de deşertificare a terenurilor, în special în Lunca Dunării.

4. Lege privind utilizarea durabilă a resurselor de apă în scopuri energetice și turistice

Acest act normativ ar crea condiţii agenţilor economici pentru a dezvolta investiţii, utilizându-se potenţialul hidroenergetic, turistic al resurselor de apă (în special în zona barajelor).

5. Lege privind modificarea şi completarea codului silvic, prin care se propune trecerea de la vânzarea lemnului estimat la vânzarea lemnului măsurat din rampe şi depozite. Prin aplicarea acestei măsuri sunt sprijiniţi agenţii economici din industria mobilei şi cei care desfăşoară activităţi de exploatare forestieră.

6. Legea privind statutul personalului silvic, prin care sunt stabilite situaţiile de incompatibilităţi ale personalului silvic, urmărindu-se astfel reducerea corupţiei din sistem;

Pachetul legislativ în domeniul silvic necesar pentru realizarea unei reforme profunde a domeniului conţine:

a) **Hotărâre de Guvern pentru aprobarea regulamentului de vânzare a masei lemnoase,** prin care se încurajează utilizarea resursei de lemn de către agenți economici, cât mai aproape de locul de recoltare, și descurajarea exportului;

b) **Hotărâre de Guvern privind reorganizarea Regiei Naţionale a Pădurilor „Romsilva";**

c) **Hotărâre de Guvern privind reorganizarea activităţii de inspecție;**

d) **Hotărâre de Guvern privind acordarea de despăgubiri pentru proprietarii care deţin terenuri în parcuri naturale sau naţionale**.

7. Legea pentru aprobarea Programului naţional de împădurire, prin care se propune realizarea împăduririlor până la atingerea procentului mediu din Uniunea Europeană;

8. Modificarea **Legii apelor**, astfel încât să se stimuleze dezvoltarea de către agenţii economici a acvaculturii în râuri, lacuri, Marea Neagră fără a degrada semnificativ calitatea acestora;

9. Lege privind acordarea certificatelor albastre în acumulările piscicole, Delta şi Lunca Dunării, precum şi în Marea Neagră. Acest act normativ acordă subvenţii pentru proprietarii terenurilor de sub luciul de apă (pentru protejarea biodiversității) şi pentru cei care realizează producţii de peşte declarate peste o anumită cantitate. Aceste facilităţi se acordă şi în alte ţări şi, de fapt, scot la suprafață economia neagră;

10. Lege privind reducerea poluării prin utilizarea combustibililor mai puțin poluanți. Acest act normativ creează cadrul legislativ necesar trecerii de la utilizarea combustibililor clasici de către autovehiculele poluatoare la alimentarea cu gaz;

11. Lege privind taxa pentru emisiile poluante (timbrul de mediu);

12. Lege privind achiziţiile verzi.

PARTEA a IV-a – SOCIETATEA INCLUZIVĂ

CAPITOLUL 28 – PIAȚA MUNCII ȘI CREAREA DE NOI LOCURI DE MUNCĂ

Rata de ocupare în România rămâne sub media europeană, atât cea pentru segmentul de vârstă 24-64 de ani fiind de 63,8% faţă de media înregistrată la nivel european de 68,5%, cât şi cea a tinerilor (15-23 ani) de 23,9% faţă de media europeană de 48,9%, ceea ce înseamnă că doar 2 din 10 tineri obţin venituri supuse impozitului.

Problema cea mai sensibilă a situației pieței muncii din România este cea a tinerilor. Rata de ocupare a tinerilor între 15 și 24 de ani este extrem de redusă și se află pe un trend descendent. Tinerii sunt afectaţi de şomaj mai mult decât alte categorii demografice şi au posibilităţi mai reduse de a se integra pe piaţa muncii, pentru că trebuie să facă faţă unor provocări care sunt generate de sistemele educaţionale şi formare şi de accesul la piaţa forţei de muncă agravate de criza economică globală. Astfel, tineretul reprezintă tot mai mult unul dintre cele mai vulnerabile grupuri din societate, fiind în acelaşi timp o resursă preţioasă într-o societate tot mai îmbătrânită. Tranziţia tinerilor de la educaţie la ocupare a devenit mai lungă şi mai complexă deoarece şomajul în rândul tinerilor este mult mai ridicat decât în rândul forţei de muncă, în ansamblu. Şomajul tinerilor este determinat adesea de lipsa de competenţă sau de inadecvarea competenţelor lor la cerinţele de pe piaţa muncii.

Alături de tineri, în segmentul de grupuri vulnerabile din punct de vedere al ocupării forţei de muncă, se regăsesc persoanele cu handicap, doar 12,7% dintre acestea având un loc de muncă, şi persoanele de etnie rromă, cu o rată de ocupare de numai 36%, procentul fiind mai mic în cazul femeilor de etnie rromă, de 27%.

Una dintre problemele majore ale ocupării forței de muncă o reprezintă reducerea decalajelor dintre femei și bărbați, procentul de ocupare în rândul bărbaților din grupa de vârstă 20-64 de ani fiind de 71,4%, în comparație cu 56,3% în rândul femeilor. Nivelul de educație (doar în cazul studiilor superioare, femeile și bărbații au oportunități aproape egale, în timp ce doar 45,7% dintre femeile cu studii minime și 60,6% dintre cele cu studii medii sunt angajate), dar și dezvoltarea insuficientă a facilităților de îngrijire la prețuri accesibile, a copiilor pentru a permite o mai bună reconciliere a vieții profesionale și de familie sunt factorii care determină această discriminare de gen.

De asemenea, şi pentru persoanele vârstnice accesul pe piața forței de muncă este unul dificil. Doar 20,9% dintre pensionari au fost/ sunt după pensionare persoane ocupate, iar dintre aceştia majoritatea covârşitoare a pensionarilor ocupaţi lucrau în sectorul agricol (97 %) şi aveau statut profesional de lucrător pe cont propriu sau lucrător familial neremunerat (98,5%), doar 1,5% au lucrat/lucrează ca salariaţi.

Repartiţia populaţiei active pe sectoare de activitate arată că 29,0% din totalul persoanelor ocupate erau concentrate în sectorul agricol, 28,6% în industrie şi construcţii, iar 42,4% în servicii. Acest fapt arată o disproporţie între agricultură şi celelalte sectoare de activitate, deşi în acest sector s-a înregistrat cea mai mare scădere a ocupării (1932,2 mii de persoane, de la 4614.5 mii de persoane în anul 2000 la 2682.3 mii de persoane în anul 2012), fiind populaţia cu cel mai redus indice de precaritate.

Un alt semnal de alarmă este faptul că 28% din populaţia activă în agricultură are sub 35 de ani, un nivel redus de educație și calificare și, în consecință, posibilități reduse de adaptare la cerințele pieței muncii. În prezent, în România, doar 33,9% din totalul populaţiei ocupate în mediul

rural activează în sectoarele nonagricole. Se cunoaşte de asemenea că, în cazul forţei de muncă din agricultură, timpul dintr-un an calendaristic este doar parţial ocupat, iar ca ocupaţii predomină lucrătorii pe cont propriu (52,1%) şi, respectiv, lucrătorii familiali neremuneraţi (41,6%), care de fapt reprezintă practicarea aşa-numitei agriculturi de subzistenţă. Comparativ cu ţările din Uniunea Europeană, România se plasează pe ultimele locuri în privinţa utilizării forţei de muncă din sectorul rural. Se constată în aceste ţări că, datorită modernizării agriculturii, populaţia activă din mediul rural este ocupată preponderent în ramurile neagricole ale economiei. Dintr-o astfel de perspectivă se impune un set de măsuri pentru stimularea transferului forţei de muncă din agricultură.

Migraţia forţei de muncă, în special migraţia accentuată a tinerilor profesionişti, medici, ingineri, cei care puteau să întărească clasa de mijloc (peste 60.000 de persoane în ultimii 3 ani, din care peste 17.000 de persoane în sănătate şi asistență socială), reprezintă o altă problemă structurală a ratei ocupării.

*Cu toată această migraţie, rata şomajului BIM a rămas relativ constantă în ultimii 2 ani, fiind pentru anul 2013 de 7,3%, care deşi nu este mare comparativ cu alte state membre, trebuie corelată cu rata ocupării (*63,8%*), cu cea a productivităţii muncii (59,5%) şi cu rata sărăciei în muncă (17,3%), ceea ce plasează România pe ultimul loc din UE la fiecare din aceste capitole.*

Având în vedere considerentele menţionate, este clară incapacitatea actuală a creşterii ratei de ocupare, pentru atingerea obiectivului stabilit de Strategia 2020, acela de a ajunge la o rată a ocupării de 70%. De aceea sunt necesare măsuri urgente pentru a reduce decalajul faţă de media europeană. Costul neluării unor măsuri este o spirală socială: investiţii mai reduse, locuri de muncă precare, anvelopă fiscală redusă.

În ceea ce privește piața muncii, recomandările specifice de țară ale Comisiei Europene vizează: combaterea muncii la negru; promovarea ocupării lucrătorilor mai în vârstă; îmbunătățirea participării pe piața muncii, cât și a gradului de ocupare și a productivității forței de muncă prin revizuirea și consolidarea politicilor active privind piața muncii, asigurarea de servicii de formare și servicii individualizate și promovarea învățării pe tot parcursul vieții; întărirea capacității Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă de a spori calitatea și gradul de acoperire a serviciilor sale, având în vedere și adaptarea administrativă a principiilor regionalizării; combaterea șomajului în rândul tinerilor, implementarea rapidă a Planului Național pentru Ocuparea Tinerilor.

Pornind de la principiul că „cel mai bun program social este un loc de muncă “, odată crescută rata ocupării vom reduce şi rata de dependenţă de ajutoarele sociale, nu doar crescând calitatea vieţii persoanelor scoase din zona de dependenţă socială, ci şi creând un aflux de capital social în întreaga economie cu efecte pozitive pentru toţi cetăţenii României.

Astfel, misiunea Guvernului în domeniul muncii și protecției sociale este *sprijinirea competitivității economice prin susținerea flexibilizării pieței forței de muncă, accesul la programe de formare profesională și oferirea de șanse egale tuturor cetățenilor în vederea reducerii riscului sărăciei.*

Reformarea pieței muncii și a politicilor sociale se impune cu necesitate atât pentru o parte din statele dezvoltate, cât și pentru noile state membre ce încearcă să reducă decalajele, așadar și pentru România.

Principiile pe care Guvernul PNL le va afirma prin politicile sale în domeniul ocupării forței de muncă sunt:

- Crearea de locuri de muncă și încurajarea muncii;
- Creșterea ratei ocupării și reducerea sărăciei persoanelor active;
- Egalitate de șanse și de oportunități prin sprijinirea categoriilor vulnerabile;
- Echitate;

- Sprijinul familiei, având ca obiectiv responsabilizarea în vederea atingerii unui nivel de viață decent și creșterea responsabilă a natalității;
- Întărirea țesăturii sociale a comunității.

Plecând de la aceste principii, având în vedere contextul actual, PNL îşi asumă pentru următorii 5 ani următoarele 7 obiective strategice în ceea ce privește reformarea pieței muncii din România:

- Diminuarea cu 5% a șomajului în rândul tinerilor și a numărului de tineri din categoria NEETs (care nu sunt în ocupare, educație sau formare, aproximativ 16,8%);
- Creşterea ratei ocupării persoanelor vârstnice cu 10%;
- Îmbunătățirea participării pe piața muncii în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, în special a femeilor, a persoanelor de etnie rromă şi a persoanelor cu handicap;
- Reducerea ratei sărăciei în muncă şi creşterea atractivităţii participării la piaţa muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile;
- Creşterea calităţii şi productivităţii muncii prin educarea şi formarea continuă a forţei de muncă;
- Promovarea adaptabilităţii profesionale şi a antreprenoriatului;
- Flexibilizarea legislației muncii pe principii de flexicuritate.

În vederea îndeplinirii obiectivelor legate de ocupare şi creşterea capitalului uman, PNL propune următoarele 10 măsuri care pot fi implementate în perioada viitoare:

1. Îmbunătăţirea accesului la piaţa muncii a tinerilor, prin implementarea Planului Național pentru Ocuparea Tinerilor și a Programului European „Garanția pentru Tineri “, a programelor UE referitoare la tineri, la persoanele vulnerabile, la persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă (FSE, FEG, Programul european pentru ocupare și inovație socială – EASI ș.a.): a) acordarea de facilități angajatorilor care creează noi locuri de muncă pentru tineri; b) acces la credite pentru locuință și studii cu rate ale dobânzilor accesibile și restituibile pe termen lung, garantate de stat; c) acordarea consilierii vocaţionale şi a informării primare privind drepturile şi obligaţiile salariatului de la clasa a V-a şi introducerea în programa şcolară a realizării unui număr de ore de practică vocaţională, în funcţie de opţiunile de carieră ale elevului; d) utilizarea fondurilor structurale şi a Garanţiei pentru Tineri într-un mod eficient şi coordonat; e) stimularea antreprenoriatului tinerilor prin scheme de garanţii şi facilităţi fiscale şi administrative; f) promovarea egalităţii de şanse şi a incluziunii pe piaţa muncii prin integrarea persoanelor aparţinând unor categorii defavorizate, vulnerabile, corespunzător cu pregătirea, capacităţile şi aptitudinile lor;

2. Flexibilizarea cadrului legal privind relaţiile de muncă în contextul implementării principiului flexisecurităţii, corelat cu modificarea şi completarea legislaţiei muncii prin introducerea şi recunoaşterea contractelor de muncă flexibile sau atipice – teleworking, green jobs, economie socială şi a contractelor de membru cooperator, *utilizarea formelor de angajare atipică pentru angajații cu persoane dependente în familie,* întreruperi ale activității din motive familiale, a muncii cu timp parțial involuntar (*involuntary part-time employment*) pentru creșterea ratei de ocupare, în special a femeilor, și cu precădere a celor rrome;

3. Îmbunătăţirea echilibrului dintre viața personală şi cea profesională şi scăderea incidenței ridicate a inactivității și a activităților ocazionale, a femeilor, şi în special a celor rrome: a) îmbunătăţirea cadrului legislativ pentru creşterea atractivităţii investiţiilor în facilitățile de îngrijire a copiilor și a persoanelor dependente; b) coordonarea serviciilor de formare profesională a celor de ocupare cu cele de

asistenţă socială pentru familie; c) acordarea de indemnizaţii de studii participanţilor la cursuri de tip „A doua şansă “; d) campanii de informare privind drepturile şi facilităţile existente în comunităţi sărace şi de rromi;

4. Creşterea operativităţii şi eficienţei în corelarea mai bună a sistemului de asistenţă socială cu cel de ocupare. Astfel, pentru *reducerea ratei sărăciei în muncă* sunt necesare măsuri active de completare a veniturilor din muncă cu servicii şi beneficii sociale, prin decontarea directă a costurilor de transport la şi de la locul de muncă, cursuri de adaptare profesională la locul de muncă şi de completare a veniturilor obţinute din muncă cu indemnizaţia de şomaj, respectiv a cheltuielilor cu gospodăria. De asemenea, în privinţa salariaţilor bugetari, PNL propune implementarea legislației privind salarizarea unitară în sistemul public;

5. Modernizarea sectorului agricol, extinderea activităţilor economice în mediul rural (serviciile şi mica industrie) şi asigurarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale concomitent cu creșterea ratei ocupării în rândul persoanelor din mediul rural, prin: a) adoptarea legii meșteșugurilor, care să susțină realizarea de întreprinderi sociale în mediul rural pentru dezvoltarea economiei locale şi care să se dezvolte pornind de la moştenirea tradiţional-culturală a regiunilor; b) îmbunătățirea accesului la educație și formare profesională continuă pentru tinerii din mediul rural prin: acordarea de facilități pentru profesorii care lucrează în mediul rural, creșterea numărului de locuri finanțate pentru programe de tip „A doua șansă“ și de educație remedială de tip „School after school“; Finanțarea unor cursuri de seară pentru micii fermieri/antreprenori etc. (în funcție de interesul identificat în comunitate); c) îmbunătățirea accesului la programele cu finanțare europeană pentru creșterea calității vieții din mediul rural prin înființarea, la nivel de comună/unitate administrativ-teritorială din mediul rural, a unui program de susținere prin burse – posibil creditare, a tinerilor din comună care urmează studiile universitare și care ar putea să revină ulterior în comunitate; d) simplificarea procedurilor de aplicație și prin dezvoltarea unui mecanism financiar care să asigure autorităților locale sărace banii pentru co-finanțare;

6. Creşterea ratei de ocupare a persoanelor cu handicap prin *înființarea unui fond destinat programelor de ocupare a persoanelor cu handicap,* precum și a serviciilor de angajare asistată și sprijin (pentru integrarea) pe piața liberă a muncii acordate persoanelor cu dizabilități: a) îmbunătăţirea sistemului educaţional şi de formare profesională, cu precădere pentru persoanele cu dizabilităţi, prin monitorizarea formării profesionale (inițială, continuă, reconversia profesională), sistem bazat pe opțiunea persoanei cu handicap de a alege, în conformitate cu potenţialul ei funcţional; încadrarea în muncă, ocuparea, promovarea, precum şi condiţiile de muncă specifice persoanelor cu dizabilităţi; b) utilizarea economiei sociale ca al treilea sector prin care barierele sociale se reduc pentru cei mai vulnerabili dintre cetăţeni și stimularea antreprenoriatului social; c) facilitarea accesului la mediul fizic, informațional și comunicațional, în scopul asigurării protecției, sănătății și securității la locul de muncă; d) stimularea antreprenoriatului persoanelor cu handicap prin scheme de garanţii şi facilităţi fiscale şi administrative; e) stimularea dezvoltării unei reţele de profesori de sprijin și consilieri de carieră pentru grupurile vulnerabile;

7. *Creșterea ratei de ocupare în rândul populației vârstnice* prin stimularea angajatorului, prin acordarea de deduceri fiscale, pentru angajații care mai au 5 ani până la împlinirea vârstei de pensionare sau pentru angajații ce au ajuns la vârsta de pensionare, dar doresc în continuare să fie activi în câmpul muncii, pentru longetivitatea angajatului și păstrarea în câmpul muncii a acestuia de către angajator;

8. Elaborarea unei strategii pe termen scurt și mediu pentru revenirea în țară a forței de muncă românești și inițierea unor dezbateri publice privind schimbarea fluxului migrator prin analizarea politicii imigraţioniste din statele candidate, respectiv state terţe, pentru personalul calificat şi de vârstă activă, corelat cu necesarul de forţă de muncă pe sectoare de activitate, după consultarea partenerilor sociali reprezentativi la nivelul sectorului de activitate, având în vedere piramida vârstelor şi evoluţia demografică;

9. Modernizarea sistemului de ocupare: mai puţin birocratic, mai ancorat în realitate şi mai aproape de beneficiar – mai puţin axat în „a da“ şi mai focusat pe „a face“ şi „a verifica implementarea“ – corelat cu investiţii măsurabile în formarea profesională continuă, incluzând, formarea profesională a angajaţilor, cu accent special pe aceea a persoanelor din grupuri vulnerabile (zonele rurale şi persoanele inactive), operaţionalizarea comitetelor sectoriale, realizarea de studii privind corelarea cererii cu oferta pe piaţa muncii şi estimarea necesarului de calificări; măsuri de susţinere a tranziţiei din şomaj sau inactivitate în starea de ocupare;

10. Sprijin financiar acordat angajatorilor pentru investiţii în tehnologii noi, cu grad redus de poluare şi de expunere la accidente de muncă și boli profesionale.

Dialogul social și interetnic

Criza financiară şi evenimentele din ultima perioadă din Europa (creşterea radicalizării discursului xenofob, segregarea rasială şi atentatele teroriste) ne arată evoluţiile sociale rapide care au loc sub ochii noştrii şi cărora răspunsurile clasice nu le mai fac faţă.

Solidaritatea socială, întărirea ţesăturii sociale şi familiale nu pot fi realizate în absenţa dialogului instituţionalizat. Avem mai mult ca oricând nevoie de o platformă reală de dialog social, în care nu doar poziţionările clasice de tip angajat-angajator să se audă, dar în care să fie înglobate structurile societăţii civile – ale reprezentanţilor grupurilor vulnerabile (apartenenţă la un grup etnic, vârstă, handicap, victime ale traficului de persoane, azilanţi şi refugiaţi), ale reprezentanţilor grupurilor minoritare (orientare sexuală, religioasă) –, astfel încât răspunsurile acestuia să fie cât mai aproape de principiile societăţii incluzive.

PNL este **susținătorul** și **partenerul dialogului social** și va dezvolta pârghiile instituționale care să permită consultarea și implicarea partenerilor sociali și a societății civile în soluționarea problemelor economice, sociale, de mediu și culturale ale societății românești.

În acest sens, **obiectivele** sunt:

1. Restabilirea rolului instituţiei dialogului social de componentă fundamentală a statului de drept şi a democraţiei;

2. Restabilirea legăturilor cu componentele societăţii pentru a reconsolida legăturile de încredere dintre cetăţeni, precum şi pe cele dintre guvernanţi şi guvernaţi.

Măsurile de atingere ale acestora sunt:

1. Întărirea capacităţii instituţionale a dialogului social, prin implicarea partenerilor sociali (sindicate, patronate, ONG-uri) în actul decizional;

2. Completarea structurii tripartite a comisiilor judeţene de dialog social cu reprezentanţii societăţii civile de la nivelul judeţului;

3. Crearea la nivelul fiecărui consiliu local a unei comisii de dialog social cu reprezentanţii locali ai salariaţilor, angajatorilor şi minorităţilor (religioase, etnice, sexuale etc.) pentru discutarea problemelor de natură socială, economică şi de mediu;

4. Revitalizarea Consiliului Național Tripartit pentru Dialog Social;

5. Deblocarea activității Consiliului Economic și Social;

6. Înființarea Oficiului de Mediere și Arbitraj al conflictelor de muncă.

CAPITOLUL 29 – PENSII ȘI ASIGURĂRI SOCIALE

Astăzi, doar 4,3 milioane de salariați susțin 5,184 milioane de pensionari și beneficiari de indemnizații plătite de Casa Naţională de Pensii Publice, cu o rată nesustenabilă de dependență de peste 1,3 pensionari și beneficiari de indemnizații pentru fiecare salariat. Aceasta generează un deficit al sistemul de pensii de aproximativ 3 miliarde de euro în fiecare an, datorii care se transmit generațiilor următoare, costuri care cresc an de an pe fondul îmbătrânirii populației și al resimțirii decalajului de dezvoltare al României față de celelalte state membre ale UE.

Efectele negative asupra sustenabilităţii financiare a sistemului public de pensii datorate îmbătrânirii populaţiei sunt determinate în principal de: rata redusă a ocupării persoanelor active, creşterea speranţei de viaţă a populaţiei, scăderea natalităţii şi, nu în ultimul rând, creşterea migraţiei. Criza financiară a agravat şi mai mult problema reprezentată de îmbătrânirea populaţiei, astăzi toate sistemele de pensii se confruntă cu dificultăţi mari în a-şi îndeplini promisiunile privind pensiile, din cauza creşterii şomajului, a diminuării creşterii economice, a creşterii nivelurilor datoriei publice şi a volatilităţii pieţelor financiare.

Sistemul de pensii din România, față de alte state, se confruntă şi cu efectele negative ale unor măsuri luate pentru a oferi alternative la reducerea locurilor de muncă, precum: pensionările anticipate masive în anii 90, care au redus numărul de contribuabili cu circa 5% şi au majorat numărul de pensionari cu peste 16%; creşterea masivă a pensionărilor datorată încadrării în grupe superioare de muncă; uşurinţa cu care s-au obţinut pensionările de invaliditate fără bază legală. Rezultatul acestor măsuri este că astăzi mai mult de o cincime din pensionari (21,5%) au beneficiat de o formă de pensionare timpurie și doar 72,7% dintre pensionari şi-au încetat activitatea ca urmare a îndeplinirii condițiilor legale de vârstă și vechime. Vârsta medie la data pensionării a fost de 56,9 ani, cea mai mică din UE, mult sub cerința legală din prezent de 64,5 ani pentru bărbați și 59,5 ani pentru femei. *În 2014, la fiecare persoană de peste 65 de ani existau 5 persoane apte de muncă (15-64 de ani), dar mai puţin de o persoană era salariat care plătea contribuţii pentru sistemul public de pensii.*

Rata de ocupare în rândul pensionarilor este una dintre cele mai mici din UE, doar 20,9% dintre pensionari au fost/sunt după pensionare persoane ocupate, iar dintre aceştia majoritatea covârşitoare a pensionarilor ocupaţi lucrau în sectorul agricol (97 %) şi aveau statut profesional de lucrător pe cont propriu sau lucrător familial neremunerat (98,5%), doar 1,5% au lucrat/lucrează ca salariaţi. De asemenea, sunt peste 272.000 de persoane care nu primesc pensie și nici nu au contribuit vreodată la un fond de pensii. *Cu o pensie medie în sistemul public de pensii de 811 lei, din care peste 10% sunt beneficiari ai indemnizaţiei sociale pentru pensionari (pensie minim garantată), rata medie de înlocuire a venitului salarial prin pensie ca raport între pensia medie realizată anual şi venitul mediu salarial (brut sau net) realizat în acelaşi an este de 0,57.*

România se află în primele 5 state membre UE care vor cunoaşte cel mai rapid ritm de îmbătrânire a populaţiei în următoarele decenii. Mediana vârstei populaţiei va ajunge la 46 de ani în 2030 şi 52 de ani în 2060, de la 39 de ani în 2011. Speranța de viață după vârsta de 65 de ani este de 17,2 ani la femei și de 14 ani la bărbați și va crește în 2030 la 20 de ani la femei și 16,9 ani la bărbați, pentru a ajunge la 23,8 ani la femei și 20,8 ani la bărbați. Acest lucru va determina o creștere a populaţiei vârstnice de la 3,2 milioane de persoane în 2007 la peste 5,1 milioane în 2050, ponderea acesteia ajungând la 31,5%, faţă de 14,9% în 2007.

Dacă în 1990 la fiecare salariat existau 0,4 pensionari, raportul s-a inversat începând din 1998, iar în prezent la fiecare salariat sunt 1,3 pensionari; la orizontul anului 2060, la fiecare salariat vor fi 1,5 pensionari. În cifre absolute, în anul 1990 erau 3,58 milioane de pensionari și 7,997 milioane de

salariati, iar astăzi sunt 5,184 milioane de pensionari (cu un milion mai puțin decât în 2001) și 4,4 milioane de salariați. Rata de dependenţă economică a vârstnicilor determină că raportul între persoanele în vârstă inactive (65+) şi populaţia ocupată (20-64 de ani) va crește de la 32 în 2010 la 109 în 2060, în timp ce rata totală de dependență ca raport între populaţia inactivă totală şi populaţia ocupată va crește de la 131 în 2010 la 217 în 2060.

În ipoteza menţinerii fertilităţii la 1,3 copii la o femeie şi fără a lua în calcul fenomenul de migraţie, populaţia României este estimată a fi în 2050 de 16,083 milioane de persoane (prognoza medie).

Contrar imaginii generale, plata pensiilor ne costă aproximativ 7% din PIB anual (din care 1% PIB cu pensiile de invaliditate şi tratamentele de reabilitare medicală), ponderea cheltuielilor cu pensiile fluctuând în ultimii 10 ani între 6 și 7% din PIB, una din cele mai mici din UE, unde cheltuielile cu pensiile au reprezentat în medie 12% din PIB, în timp ce la nivelul UE 15, media acestor cheltuieli a fost de 12,5% din PIB. Totuși, deficitul bugetului de pensii a crescut an de an, încă de la începuturile actualului sistem de pensii în 2001, singurii ani fără deficit fiind 2007 și 2008, cheltuielile au depășit veniturile constant, înregistrându-se deficite de la 1,005 miliarde de lei în 2001 la 12,4 miliarde de lei în 2013.

Îmbătrânirea populaţiei afectează toate structurile sociale şi bugetare, de la reducerea PIB-ului potenţial, la presiunea pe bugetele speciale şi la schimbarea ponderii consumului şi al tipului de produse şi servicii căutate. Pe fondul scăderii populaţiei tinere, perspectiva menţinerii unei baze de contribuţie solidă pentru bugetul de stat şi fondurile de asigurări sociale va scădea vertiginos.

Costurile nereformării sistemului de pensii sunt mari și nu se opresc la aceste cifre: a) scăderea numărului de contribuabili, rata de scădere în perioada 2010-2060 fiind estimată la peste 16%; creşterea numărului de pensionari, rata de creştere estimată pentru intervalul 2010-2060 fiind de peste 15%; b) accentuarea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, estimându-se că în anul 2050 deficitul, ca procent din PIB, poate ajunge la circa 12%; c) reducerea cu 59% a nivelului mediu al beneficiilor din sistemul public de pensii pentru a menţine sustenabil sistemul de pensii din punct de vedere fiscal (dacă vârsta de pensionare şi structura actuală a sistemului nu se modifică); d) reducerea ratei medii nete de înlocuire, de la 48,9% în 2010 la 23% în 2050, dacă se optează pentru reducerea beneficiilor, în scopul menţinerii echilibrului financiar al sistemului public de pensii.

Obiectivele PNL în domeniul pensiilor sunt:

1. Creşterea ratei de sustenabilitate a sistemului de pensii şi reducerea poverii financiare pentru persoanele active prin măsuri active de ocupare (creșterea ratei de ocupare la 70% până în 2020 și schimbarea mecanismelor de imigrare pentru îmbunătățirea fluxului migratoriu pentru persoanele calificate în domeniile neacoperite de forța de muncă internă);

2. Îmbunătăţirea nivelului de înlocuire a venitului la bătrâneţe pentru pensionari, având în vedere piramida demografică actuală;

3. Întărirea încrederii în sistemul de asigurări sociale prin definirea beneficiilor la finalul perioadei de acumulare.

Măsurile de atingere ale acestora sunt:

Pilon 1 – Pensia publică

Singura modalitate de a echilibra structural sistemul de pensii este creşterea bazei de contribuabili prin creșterea numărului de salariați și, implicit, îmbunătățirea raportului de dependență. Acest lucru poate fi realizat prin:

• Creşterea ratei de ocupare a persoanelor vârstnice prin: a) locuri de muncă subvenţionate pentru pensionari; b) susţinerea antreprenoriatului în rândul persoanelor de peste 50 ani; c) subvenţionarea programelor de formare profesională şi recalificare pentru persoane

vârstnice; d) introducerea serviciului de consiliere înainte de pensionare pentru asigurarea unei „evoluări line“ către pensionare; creşterea treptată şi egalizarea vârstei de pensionare pentru bărbaţi şi femei;

• Reducerea numărului pensionărilor anticipate;

• Preluarea de către bugetul de stat a prestaţiilor de asigurări sociale noncontributive – ajutorul de deces, biletele de tratament balnear, biletele de odihnă, indemnizaţia de însoţitor acordată invalizilor de gradul I.

Pentru îmbunătăţirea ratei de înlocuire a venitului pentru vârstnici (diferența dintre venitul din perioada activă şi pensie), măsurile pe care le propunem sunt:

• Creşterea responsabilităţii individuale: toleranţă zero faţă de munca la negru și urmărirea virării contribuţiilor (prin cardul de asigurat, inclusiv prin plata directă a acestora de către beneficiar);

• Multiplicarea resurselor de venit pentru bătrâneţe, prin sistemul de asigurări multipilon, în scopul obţinerii unui venit decent corelat cu nevoile multiple ale persoanelor vârstnice.

Promovarea unei dezbateri publice privind veniturile de înlocuire la vârsta pensionării în sistemul multipilon bazat pe noi principii

Vom lansa în dezbatere publică, în vederea creşterii sustenabilităţii sistemului public de pensii şi reducerii efectelor directe ale îmbătrânirii populaţiei și ale migraţiei forţei de muncă schimbarea principiilor care guvernează sistemul public de pensii, de la un sistem de tip Pay As You Go (P-Y-G) la un sistem de conturi individuale de economisire prin investiţii prudenţiale, centrat pe principiul contributivității, al responsabilității individuale şi al definirii şi garantării beneficiilor.

În acest sens, este necesară asigurarea de măsuri de atenuare a costurilor reformei, fără afectarea veniturilor beneficiarilor în plată sau cu perioadă de acumulare mică pe toată durata perioadei de tranziție. În prognoza creşterii ratei de ocupare la 70% până în anul 2020 şi a creşterii ratei de dependenţă ca urmare a ieşirii la pensie a generației 1968-1969-1970, perioada de tranziţie calculată este de aproximativ 20 de ani.

Având în vedere perioada lungă tranzitorie între cele 2 sisteme, cel actual bazat pe sistemul P-Y-G și cel bazat pe conturi individuale cu capitalizare, sunt necesare soluții pentru minimalizarea impactului asupra deficitului bugetului de stat fără a reduce nivelul de viață al pensionarilor și a viitorilor pensionari pe toată durata perioadei de tranziție, prin colectarea unor fonduri de rezervă pentru sistemul public de pensii și asumarea unor costuri suplimentare suportate de la bugetul de stat pentru întreaga perioadă de tranziție. Este o soluție dificilă, care implică un acord transpartinic pentru asigurarea fondurilor bugetare și asumarea reformei sistemului public de pensii. Trebuie, însă, să avem în vedere disfuncțiile sociale și costurile neluării acestor măsuri pe termen mediu și lung.

Sistemul de pensii bazat pe capitalizare în conturi personale va asigura posibilitatea pensionării atât pentru limită de vârstă, cât şi pensii anticipate sau pentru invaliditate/incapacitate ori pensii de urmaş/supravieţuitor, precum și *garantarea unei indemnizații minime garantate, ca formă de compensare acordată tuturor celor care nu se califică pentru celelalte scheme de pensii*. Diferența în plată față de suma rezultată din participarea la sistemul de asigurări de pensii va fi acordată de la bugetul de stat, respectiv de la bugetul de asigurări de sănătate (pensia de invaliditate) sau bugetul de asigurări de accidente de muncă și boli profesionale (pensie de invaliditate, pensie de urmaș), dacă invaliditatea a rezultat ca risc acoperit de aceste fonduri.

Schimbarea principiilor sistemului public de pensii va fi făcută doar după consultări cu toate părțile implicate, reprezentanți ai asociațiilor de pensionari, sindicate, patronate, actori instituționali europeni și după realizarea de analize de impact și modelare sistemică, luând în considerare variabilele macroeconomice cunoscute pentru a permite elaborarea unei reforme fundamentate, capabile să reducă decalajul dintre analiza calitativă şi cea cantitativă a sistemelor de pensii.

Pilon 2 – Pensii private obligatorii

Iniţiat ca un sistem bazat pe contribuţii definite, este necesară:

1. Întărirea încrederii participanţilor în sistemul de pensii private obligatorii prin:

• Adoptarea legislaţiei privind plata pensiilor obligatorii private;

• Protejarea drepturilor participanţilor prin reglementarea a trei tipuri de fonduri de pensii administrate privat, cu profil de risc diferit, denumite generic conservator, echilibrat şi dinamic, pentru ca aderarea să se facă în condiţii cât mai transparente;

• Detalierea şi diversificarea formelor de plată şi a condiţiilor în care se pot obţine, în cazul pensionării de invaliditate pentru afecţiuni care nu mai permit reluarea activităţii;

• Adecvarea capitalului social al administratorului pentru îndeplinirea cerinţelor minime de solvabilitate.

2. Lărgirea bazei participanţilor la sistemul de pensii private obligatorii, prin modificarea prevederilor legale privind modalitatea prin care dobândesc calitatea de participant la sistemul de pensii private:

• Cadrele militare în activitate, soldaţii şi gradaţii voluntari, precum şi funcţionarii publici cu statut special din domeniul apărării naţionale, ordinii publice şi siguranţei naţionale;

• Crearea posibilităţii aderării voluntare a persoanelor de peste 45 de ani, care să adune un minim de 60 de luni de contribuţii pentru deschiderea dreptului la pensie.

Pilon 3 – Pensii private facultative

Pentru lărgirea numărului de participanți la sistemul de pensii private facultative PNL propune următoarele măsuri:

• Acordarea unui regim egal de deductibilităţi fiscale pentru asigurările de viaţă plătite sub formă de pensie, cu regim fiscal echivalent pilonului 3 de pensii;

• Posibilitatea diversificării portofoliului de investiţii (SMART economy), cu impact asupra creării de locuri de muncă sustenabile şi a finanţării cercetării şi dezvoltării;

• Posibilitatea majorării plafonului maxim de contribuție raportat la venitul net pentru participanții cu vârstă de până la 5 ani, până la atingerea vârstei de pensionare de la 15% la 25%.

Sistemul de pensii ocupaţionale

PNL susţine inițierea unei dezbateri vizând introducerea sistemului facultativ de pensii ocupaţionale, prin statutul profesional şi/sau contractul colectiv de muncă aplicabil, bazat pe contribuția asiguratului și a angajatorului (inclusiv a statului, acolo unde angajatorul este statul),

bazat pe *beneficii definite*, cu componentă de asigurare de viaţă, pornind de la specificul unor profesii sau domenii de activitate (sistemul de apărare, ordine publică, dar şi profesii unde prin negociere colectivă se constituie o schemă de pensii, în vederea fidelizării salariaţilor).

În acest fel pot fi eliminate nedreptățile create beneficiarilor pensiilor speciale din legea pensiilor publice şi se creează posibilitatea pentru stimularea pe termen lung a profesiilor cu grad mai mare de uzură, dar şi realizarea unei resurse de lichidităţi pentru investiţii.

Sistem de asigurări sociale complexe pentru agricultori și persoane care obțin activităţi ocazionale

Problema vârstnicilor fără asigurare de pensie şi de sănătate va fi vizibilă în special după 2025, când persoanele care lucrează în prezent la negru sau nu lucrează deloc vor ajunge la vârste înaintate fără a beneficia de pensii sau de asigurări de sănătate, iar costurile serviciilor minimale pentru ele vor trebui suportate de sistemul de asistenţă socială.

Având în vedere rata ocupării formale reduse în agricultură, în condițiile în care lucrătorii în agricultură din România reprezintă 19% din totalul de 11,2 milioane de lucrători din acest sector din UE, dar şi în alte sectoare de activitate – activităţi ziliere sau sezoniere – este necesară creșterea responsabilității pentru veniturile prezente şi viitoare (inclusiv de bătrânețe) a acestor persoane, prin crearea unui sistem complex de drepturi de asigurări sociale (pensii, asigurări sociale de sănătate, şomaj, accidente de muncă şi boli profesionale). PNL propune inițierea unei dezbateri publice având ca scop crearea unui sistem de asigurări sociale complexe pentru agricultori și persoane care obțin activităţi ocazionale.

Acest sistem va permite accesul la servicii medicale, dar şi drepturi de pensie prin stabilirea proporţională a cotelor de contribuţie aferente beneficiarului în funcţie de venitul anual declarat. Principiile acestui pilon de asigurări complexe se bazează pe mutualitate și se constituie pe baza contribuţiilor egale ale contribuabililor şi ale statului, 50% provenind din contribuţiile persoanelor asigurate şi 50% din contribuţia statului la acest sistem, cu stabilirea prin legea bugetului a nivelului contribuției anuale minime. Componenta acestui sistem de asigurări complexe pentru agricultori se bazează pe următoarele principii: *participarea obligatorie a tuturor persoanelor fizice cu vârsta cuprinsă între 15 şi 65 de ani care îşi desfăşoară activitatea în sectorul agricol şi care nu beneficiază de alte tipuri de pensie, deschiderea dreptului la pensie pentru limită de vârstă pentru un stagiu complet de cotizare egal celui stabilit în cadrul pilonului public, contribuţii depuse în conturi individuale în limita a șase salarii minime pe economie plătite anual.*

Componenta acestui sistem de asigurări complexe pentru persoanele care realizează venituri ocazionale se bazează pe următoarele principii*: participarea facultativă a persoanelor care realizează venituri ocazionale; în vederea deschiderii dreptului la pensie a beneficiarilor cu venituri ocazionale, stagiul minim de cotizare (un număr de contribuţii lunare minime, a căror valoare este stabilită anual).*

Perioadele de cotizare sub durata stagiului complet de cotizare garantează, totuşi, deschiderea dreptului la acces la serviciile medicale pentru perioada contributorie și deschiderea dreptului la un venit ce poate fi acordat (la îndeplinirea condiţiilor legale de pensionare pentru limită de vârstă) în sumă completă sau eşalonat pe o perioadă de timp, proporţională cu venitul acumulat, în condițiile unui stagiu minim.

Având în vedere un nivel prognozat de contribuții reduse, este necesară stabilirea unei *perioade de maturare a acestui buget*, astfel în primii zece ani de la momentul constituirii fondului de asigurări complexe pentru agricultură și activități ocazionale nu se vor efectua plăţi de pensii, ci doar plata cheltuielilor către sistemul de asigurări de sănătate pentru serviciile medicale de care participantul a beneficiat.

CAPITOLUL 30 – DEMOGRAFIE ŞI POLITICI SOCIALE

30.1 Demografie: să ne reafirmăm ca popor și națiune

Misiunea noastră politică fundamentală este servirea națiunii și a cetățenilor ei. Viitorul națiunii nu poate fi sigur decât în condițiile unei demografii sănătoase. Statisticile demografice din ultimii 25 de ani ne dau motive de maximă îngrijorare: nicicând în istoria sa, România nu s-a confruntat, ca în prezent, cu o scădere atât de rapidă a populației şi cu un ritm atât de crescut de îmbătrânire. Un deficit demografic în creștere a început să producă efecte negative asupra dezvoltării țării și, posibil, asupra afirmării noastre ca popor și națiune în Europa și în lume.

Efectele deficitului demografic sunt multiplicatoare, determinând: creșterea ratei de dependență a vârstnicilor față de cei mai tineri; creșterea cheltuielior publice și private asociate acestor dependențe; deficite de calificări profesionale în economie, care pot deveni cronice în circa 5 ani în condiții de menținere a actualului ritm de creștere economică; apariția dezechilibrelor în distribuția resurselor demografice pe populația activă și cea dependentă, pe axa rezidenței rural-urban sau pe piramida vârstelor; apariția dificultăților în stabilitatea rețelei și fluxurilor școlare, în dispersia construcțiilor școlare și universitare sau în necesarul social de cadre didactice; creșterea cheltuielilor publice cu sănătatea și cu subvențiile pentru menținerea în bună funcționare a serviciului public de pensii și de protecție socială etc.

Dincolo de astfel de dezechilibre economice și macrosociale, expresia culturală a deficitului demografic poate deveni dramatică: poporul nostru devine tot mai puțin numeros, relațiile sociale își schimbă conținuturile și traiectoriile din cauza dezechilibrelor din piramida vârstelor, națiunea și forța afirmării ei europene se diminuează.

Cheltuielile culturale și economice generate de deficitul demografic au tendința să crească, dar intervențiile publice și resursele disponibile vor scădea, dacă noi nu vom interveni acum. De aceea, vom adapta politicile publice incluzând componenta de îmbunătățire a piramidei demografice în toate programele noastre.

Guvernarea liberală optează pentru o schimbare radicală de paradigmă a politicilor demografice. Pe de o parte, asociem dimensiunea demografică oricărei politici economice, sociale sau culturale cu scopul de a genera condiții care ușurează creșterea copiilor și, implicit, stimularea natalității. Pe de altă parte, politicile noastre poziționează cetățeanul în centrul lor și au ca scop direct creșterea calității vieții. Stimularea natalității și îngrijirea sănătății copilului și mamei sunt obiective politice nobile, pe care le vom urmări cu perseverență.

Iată de ce e nevoie urgentă de politici demografice care să stimuleze natalitatea:

Un deficit demografic în creștere

Conform unor estimări curente, populația României a scăzut anual după 1990 în medie cu circa 0,2% din cauza reducerii ratei fertilității și creșterii migrației externe a celei mai active, calificate și antreprenoriale părți a forței de muncă. Sporul demografic a devenit constant negativ (-70.000 de persoane/an), generat nu numai de diminuarea drastică a natalității, ci și de rata mortalității infantile. În 2013 au fost născuți vii 198.000 de copii, cu 10% mai puțin decât în 2008 (222.000) și cu 37% mai puțin față de 1990 (315.000). Migrația economică a românilor a atins cifra de peste 4 milioane de persoane, un număr aproape egal cu totalul actual al salariaţilor din România.

România se află în primele 5 state membre din Uniunea Europeană care vor cunoaşte cel mai *rapid ritm de îmbătrânire a populaţiei* în următoarele decenii. *Mediana vârstei populaţiei va ajunge la 46 de ani în 2030 şi 52 de ani în 2060, de la 39 de ani în 2011.* Speranța de viață după vârsta de 65 de ani este de 17,2 ani la femei și de 14 ani la bărbați și va crește în 2030 la 20 de ani la femei și 16,9 ani la bărbați, pentru a ajunge la 23,8 ani la femei și 20,8 ani la bărbați. Acest lucru va determina o creștere a populaţiei vârstnice de la 3,2 milioane de persoane (2007) la peste 5,1 milioane în 2050, *ponderea acesteia ajungând la 31,5%,* faţă de 14,9% în 2007.

Conform estimărilor centrului de demografie al Academiei Române, este posibil ca, în ritmul actual al păstrării fertilităţii de 1,3 copii la o femeie şi fără luarea în calcul a fenomenului migraţiei, populația României să ajungă la circa 15-16 milioane în termen de 45 de ani.

Deficitul demografic în creștere generează mari dezechilibre în alte sectoare sociale, mai ales că se cuplează cu politici sectoriale deficitare.

Multiplicarea dependențelor

Scăderea natalității de după 1990, cuplată cu creșterea speranței medii de viață, au dus la o creștere a ratei de dependență cu circa 5% din 2010 până în prezent și va crește cu peste 10% până în 2025. Ponderea persoanelor active nu a crescut în același ritm cu numărul persoanelor inactive, inclusiv al celor pensionate. Din statistica gospodăriilor rezultă că numărul gospodăriilor cu persoane active, de salariaţi și agricultori, este doar cu 15% mai mare decât numărul gospodăriilor cu persoane inactive de șomeri și pensionari (raportul este de 1:0,85), respectiv de circa 2,7 ori mai mare decât numărul gospodăriilor de pensionari, iar *fiecare persoană activă din gospodăriile românești trebuie să ofere sprijin economic pentru circa 1,2 persoane inactive*.

Dependenţele economice individuale din societatea românească actuală sunt mari și în continuă creștere. *Astfel, rata de dependenţă economică a vârstnicilor* determinată ca raport între persoanele în vârstă inactive (65+) şi populaţia ocupată totală (20 – 64 ani) va crește de la 32 în 2010 la 109 în 2060, în timp ce *rata totală de dependență ca raport între populaţia inactivă totală şi populaţia ocupată va crește de la 131 în 2010 la 217 în 2060.*

Axa rural/urban și excedentul rural de forță de muncă

Peste 45% din populația României actuale trăiește în mediul rural și peste 30% din întreaga populație activă adultă a țării lucrează într-o agricultură a cărei producție medie atinge doar 50% din media europeană. În mediul rural și în agricultură dispunem de un excedent de forță de muncă slab calificată, ocupată sezonier, expusă riscului de sărăcie și excluziune socială. *Populația din mediul rural dispune de mai puține șanse de a beneficia de o educație de calitate pentru dezvoltarea școlarității și a învățării performante.* În medie, după 1990, numai 37% din tinerii proveniți din mediul rural au absolvit liceul (față de 68% din mediul urban) și numai 4-5% din tinerii unei grupe de vârstă (19-21 de ani) din mediul rural au acces la învățământul universitar. Circa 2-5% din cei de vârstă școlară nu se înmatriculează în școli și ajung analfabeți, iar România are cea mai mare proporție de analfabeți din UE. Copiii de etnie romă sunt cei mai dezavantajați în termenii oportunității de a ajunge și a avansa într-o carieră școlară. Din păcate, nici în mediul urban situaţia nu este cu mult mai favorabilă, în special în oraşele mici. Pierderile mari de talente și calificări profesionale din mediul rural se repercutează negativ asupra economiei naționale (scade productivitatea muncii și cresc costurile redistribuției) și asupra calității vieții tuturor cetățenilor.

Fluxurile de elevi și studenți din învățământul românesc vor scădea în ritmuri și mai rapide decât în prezent, iar numărul școlilor și universităților va urma aceeași traiectorie descendentă. Dacă nu

intervenim acum, pe ansamblul sistemului de educație, ar scădea numărul copiilor de vârstă școlară în toate ciclurile școlare cu un ritm de 10% anual, ceea ce ar presupune o redistribuire a cheltuielilor cu personalul didactic şi reducerea numărului de catedre și a rețelei teritoriale a școlilor, care s-ar schimba de la un an la altul. Impactul reducerii numărului de copii asupra fluxului educaţional ar determina instabilitate, centrele de resurse de învățare pentru toți nu ar mai fi uniform atractive pentru investiții pe termen lung, numărul de studenți din universități ar scădea continuu, unele universități ar fi nevoite să se închidă sau să se transforme în alte tipuri de instituții pentru educație de-a lungul vieții. În plus, școlile și universitățile românești s-ar confrunta mai accentuat cu efectele concurenței externe.

În următorii 5 ani piața muncii din România se va confrunta nu numai cu o lipsă acută de forță de muncă în general, dar și cu deficite ale calificărilor profesionale: a) un deficit de calificări înalte cu competențe relevante pentru o industrie înalt tehnologizată și un sector al serviciilor consacrate inovării și dezvoltării tehnologice; b) un deficit de calificări medii relevante pentru producția din industria prelucrătoare, inclusiv de procesare a produselor agricole primare. Astfel de deficite pot fi compensate doar parțial de absorbția de persoane din mediul rural, unde există încă un fond suplimentar de rezervă.

Pentru orice tip de compensare a deficitului de forţă de muncă calificată, este nevoie de o schimbare a abordării privind importanţa copiiilor şi a mamei în societate, a suportului pentru familie – economic, medical şi educaţional, inclusiv prin reanalizarea curriculei şi rețelei școlare naționale precum și a suportului acordat pentru încurajarea mobilităţii teritoriale. Avem nevoie în egală măsură de promovarea unei politici publice de diminuare a migrației externe a populației și mai ales a forței de muncă calificate.

Având în vedere cele de mai sus, se identifică mai multe probleme corelate:

a) Rata redusă de ocupare – problema reală a numărului redus de persoane contribuabile cu impact în prezent, dar şi care vor fi vulnerabile la vârsta pensionării;

b) Rata de productivitate redusă a celor activi cu impact implicit la nivelul salariilor lor;

c) Rata ridicată a şomajului în rândul tinerilor cu influenţă asupra migraţiei forţei de muncă active, cu implicaţii complexe asupra demografiei (impact economic negativ – sistemele de asigurări sociale, îmbătrânirea populaţiei, creşterea sporului negativ, încetinirea consumului, creşterea cheltuielilor pe segmentul sanitar şi reducerea celui de învăţământ, cercetare-dezvoltare);

d) Riscurile inactivităţii prelungite – neadaptare profesională şi dependenţă de ajutoarele sociale, risc de marginalizare socială a unui procent major din populaţia activă;

e) Riscul ridicat de sărăcie al persoanelor angajate, cu impact asupra motivaţiei de a munci.

Cele de mai sus impun acum o nouă politică demografică, pe care noi ne-o asumăm.

Pentru o nouă politică demografică

Partidul Național Liberal își asumă o politică îndrăzneață de creștere demografică, pentru că România are nevoie de măsuri demografice urgente acum, pentru a-și asigura un viitor în siguranță, prin 10 măsuri imediate:

1. *Crearea cadrului legal privind armonizarea vieţii de familie cu cea profesională bazată pe politici centrate pe consolidarea vieții de familie şi întărirea rolului social al celor care au în întreţinere persoane dependente, cu accent asupra rolului părinţilor în creşterea copilului şi regândirea sistemului de stimulente pentru familie, inclusiv prin utilizarea formelor de angajare atipică pentru părinţii cu copii sub 3 ani, de suport specializat pentru familia monoparentală etc;*

2. Creșterea alocației de stat pentru copii, la 200 de lei indiferent de vârsta copilului, pentru a elimina discriminarea de vârstă între copii;

3. Eliminarea plafonului maxim al indemnizaţiei pentru creşterea copilului pentru cel de al doilea părinte care intră în concediu pentru creşterea copilului, cel puţin 6 luni din durata întregii perioade, pentru sprijinirea implicării egale a partenerilor în creşterea copilului;

4. Dezvoltarea sistemului de educaţie antepreşcolară formală şi a reţelei de bone prin acordarea de stimulente şi deductibilităţi pentru investiţii şi angajarea de personal atât în sistemul public, cât şi privat;

5. Subvenţionarea organizării de programe de tip „Şcoală după școală“ pentru toți copiii din învățământul primar și secundar inferior (gimnaziu), cu masă şi personal didactic pentru învăţare;

6. Creşterea rolului prevenţiei în privinţa abandonului copilului din motive economice, utilizarea ajutorului focusat pe nevoile copilului şi familiei, acordarea ajutoarelor în produse;

7. Dezvoltarea politicilor de sprijin pentru victimele şi agresorii implicați în violenţa în familie; subvenţionarea de programe integrate complexe pentru persoanele dependente de adicţii, în special pentru copiii şi tinerii dependenţi de alcool şi etnobotanice;

8. Politici proactive de alfabetizare şi învăţare a limbii române prin programe tip „A doua şansă“ pentru persoanele din grupurile vulnerabile, îndeosebi provenind din etniile conlocuitoare, precum și pentru copiii și tinerii repatriați sau care s-au întors din străinătate, cu plata cheltuielilor de transport şi a unei indemnizaţii de participare;

9. Creșterea calității vieții prin creşterea operativităţii şi eficienţei în corelarea mai bună a sistemului de asistenţă socială cu cel de ocupare;

10. Politici sociale centrate pe familie.

30.2 Politici sociale

Din păcate, în ultimii 25 de ani am asistat la o reducere accentuată a solidarităţii sociale, prin care decalajele economice s-au transpus în decalaje sociale. Clasa de mijloc a fost şi este cea mai afectată de tranziţia la economia de piaţă. Criza financiară a redus-o numeric. Dintr-un clasament european, România ocupă penultimul loc din punct de vedere al ponderii din totalul populației. Polarizarea socială face ca întreaga economie să fie distorsionată: economisirile sunt reduse, consumul este canalizat pe produsele de strictă necesitate, motiv pentru care dezvoltarea pieţei se transferă doar pentru acestea, fără o valoare adăugată mare şi cu o gamă de locuri de muncă disponibile relativ redusă. Însă adevărata problemă constă în adâncirea sărăciei, astăzi 41% (după alte studii 46%) din populaţia României se află în sărăcie sau risc de excluziune socială, fiind pe cel mai jos loc în UE, unde media este de 23%. Ieşirea din sărăcie este un parcurs anevoios generat de lipsa de viziune a Guvernului.

Coeziunea socială impune întărirea ţesăturii sociale, prin reducerea disparităţilor flagrante ale mijloacelor şi veniturilor între clasele sociale, întărirea clasei de mijloc şi creşterea oportunităţilor de

dezvoltare personală. Creşterea gradului de incluziune socială impune găsirea soluţiilor de acces la condiţii de locuire decente, resurse alimentare de calitate, servicii de educaţie, sănătate şi culturale care să permită dezvoltarea umană, în condiţiile în care în prezent 41,7% din populaţie este afectată de unul sau mai multe dintre aceste lipsuri, iar populaţia afectată de lipsuri materiale grave reprezintă 29,4% din totalul populaţiei României. Copiii sunt cei mai afectaţi de deprivarea materială, aproximativ 78% din grupa de vârstă 1-15 ani fiind în această categorie, faţă de o medie europeană de 21%.

Numărul celor săraci sau al celor excluşi din punct de vedere social a rămas destul de stabil până în prezent, aproximativ 8,9 milioane de persoane, în condiţiile în care România şi-a asumat reducerea sărăciei pentru 580.000 de persoane, până în anul 2020, ceea ce ar reprezenta 14,7% din populaţia anului 2008 (până în 2013 fiind scoase doar 211.000 de persoane). *Din segmentul cel mai vulnerabil se regăsesc familiile cu peste 2 copii.*

În prezent, unul din 5 români se confruntă cu sărăcia determinată de venitul insuficient, şi o mare parte din sărăcia bazată pe venit este persistentă, trei sferturi dintre persoanele sărace aflându-se în această situaţie de cel puţin trei ani. O treime din populaţie este afectată de deprivare materială severă, în sensul că nu-şi poate permite să achiziţioneze articole considerate dezirabile sau chiar necesare pentru a duce un trai decent, iar rata sărăciei absolute a crescut în perioada 2008-2012 cu 4,3%, ajungând la 27,7%.

Gradul redus de ocupare şi de instrucţie, obligaţiile familiale, căsătoriile şi apariţia copiilor la vârste fragede sunt cauzele acestui procent de persoane aflate în situaţii de risc de excluziune socială şi de sărăcie și, prin urmare, fiecare din aceste cauze trebuie să fie analizată şi găsite soluţii. De aceea, *politicile sociale trebuie corelate cu cele de ocupare, de formare profesională şi cu alternative de servicii sociale pentru membrii dependenţi ai familiei.*

Reanalizarea sistemului actual de prestaţii şi servicii sociale este necesară pentru atingerea scopului de reducere a dependenţei faţă de acestea şi de creştere a atractivităţii căutării unui loc de muncă, dar şi pentru multiplicarea resurselor de finanțare a serviciilor sociale necesare îmbunătăţirii calităţii vieţii celor aflaţi în nevoie. Asistenţa socială trebuie să devină plasa de siguranţă a fiecăruia din cetăţenii săi şi nu sursa perpetuării unei dependenţe de prestaţii financiare cu trasabilitate redusă.

O societate cu şanse egale oferă posibilitatea fiecăruia dintre membrii ei la un nivel de viaţă decent, ceea ce presupune acces la educaţie şi formare profesională, servicii medicale şi mediu sănătos, dar şi la servicii sociale de suport pentru cei vulnerabili.

În acest sens, este necesară regruparea politicilor sociale în jurul familiei, dar şi al celor mai vulnerabili dintre membrii comunităţii prin următoarele **5 obiective** pentru reducerea sărăciei:

1. Schimbarea diagramei sociale din România polarizată în România incluzivă, cu şanse egale pentru fiecare dintre membrii săi;
2. Reducerea populaţiei sărace cu 580.000 de persoane faţă de 2008 până în anul 2020;
3. Echilibrarea sistemului de beneficii sociale spre servicii sociale, față de prezent, spre prestații financiare;
4. Reducerea disparităţilor sociale între regiunile de dezvoltare şi întărirea mobilităţii persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
5. Politicile sociale corelate cu cele de ocupare, de formare profesională şi cu alternative de servicii sociale pentru membrii dependenţi ai familiei.

Respectiv prin aplicarea a **3 principii:**

Organizarea serviciilor sociale centrate pe familie precum:

• Dezvoltarea serviciilor educaţionale şi de supraveghere din învăţământul antepreșcolar, preşcolar sau de îngrijire a copiilor prin programe after-school, servicii educaţionale şi de suport pentru persoanele cu dizabilități, pentru persoane aflate în stare de dependență față

de terți din motive medicale, simultan cu stimularea fiscală şi de recunoaştere a calităţii de CRS angajatorilor pentru dezvoltarea acestor servicii folosite de proprii salariaţi;

• Îmbunătățirea cadrului legal privind adopția și cazurile de alienare parentală;

• *Consolidarea sprijinului financiar acordat familiei pentru creșterea copiilor* și reducerea TVA-ului produselor de strictă necesitate pentru copiii provenind din familii cu venituri reduse, în scopul reducerii mortalităţii infantile, a malnutriţiei la copii şi a abandonului şcolar, considerând-o a fi o investiţie în viitorul nostru.

Organizarea serviciilor sociale centrate pe nevoia individuală, în care mediul se adaptează persoanei:

• Pentru persoanele cu handicap este nevoie de o regândire a întregului sistem de asistenţă socială, prin analizarea holistică a nevoilor persoanei şi acordarea de servicii integrate de accesibilitate, adaptabilitate, educaţie şi orientare profesională, servicii medicale, de reabilitare şi de îmbunătăţire a capacităţilor funcţionale şi psihice, pornind de la evaluarea iniţială şi urmărind evoluţiile prin evaluările periodice; crearea unui sistem independent de monitorizare a drepturilor persoanei cu handicap;

• Pentru copiii aflaţi în dificultate:

➡ Reducerea ratei abandonului prin susţinerea familiei; prevenirea situaţiilor de separare a copilului de familie concomitent cu regândirea sistemului de alocaţii financiare şi materiale;

➡ Închiderea tuturor vechilor instituții de îngrijire rezidențială cu peste 50 de rezidenți;

➡ Întărirea rolului familiei extinse în cazul copiilor cu părinţi plecaţi în străinătate (peste 100.000 de copiii sunt în această situaţie) şi crearea de servicii suport în comunitate pentru familiile cu copii ai căror părinți sunt plecați în străinătate;

➡ Îmbunătățirea cadrului legal privind adopțiile copilului și privind intervenția și sancționarea în cazurile actelor de alienare parentală;

➡ Crearea unui sistem independent de monitorizare a drepturilor copilului.

• *Pentru persoane fără adăpost:*

➡ Cartografierea şi crearea unei strategii privind persoanele şi copiii fără adăpost;

➡ Crearea cadrului legal privind persoanele fără adăpost şi dezvoltarea unui sistem de locuințe, cu asigurarea consilierii pentru viaţă independentă timp de un an de zile, ulterior acordarea de spații de locuit cu chirii subvenționate şi încheierea de contracte de solidaritate cu angajatorii care angajează aceste persoane.

• *Pentru persoanele vârstnice*:

➡ Reglementarea, dezvoltarea și finanțarea serviciilor personalizate care să respecte nevoile specifice ale persoanelor vârstnice cu nevoi complexe;

➡ Utilizarea serviciilor la domiciliu în sistem flexibil adaptat nevoilor persoanei vârstnice;

➡ Îmbunătățirea cadrului legal pentru a permite angajarea persoanelor vârstnice cu contracte flexibile, acolo unde experienţa lor este necesară (de exemplu în împărtăşirea de experienţe copiiilor, tip un bunic pentru fiecare);

• *Pentru persoanele depedendente de adicţii,* în special pentru narcodependenţi:

➡ Crearea şi finanţarea de servicii pentru aceştia, la nivel local;

➡ Subvenţionarea unui program naţional de tratament şi consiliere pe termen lung;

➡ Specializarea cadrelor didactice, a lucrătorilor sociali, a poliţiştilor şi a cadrelor medicale

în domeniul prevenirii şi tratamentului adicţiilor, în special a narco-dependenţei şi a consumului de substanţe psihotrope;

➡ Campanii publice pe termen lung de prevenire a adicţiilor şi prezentarea impactului negativ al adicţiilor pentru individ şi societate în campanii şcolare dedicate;

• *Pentru victimele violenţei în familie*:

➡ Campanii de sensibilizare a elevilor privind egalitatea de gen, tipurile de violenţă domestice şi măsurile ce pot fi luate împotriva agresorilor;

➡ Campanii naţionale pentru reducerea violenţei în familie cu 50% în următorii 5 ani – aproximativ 12.000 de persoane/an sunt victimele violenţei în familie şi alţi 11.000 de copii sunt victime ale violenţei în cadrul familiei;

➡ Crearea de servicii dedicate victimei – România are de 6 ori mai puţine locuri în adăposturi decât prevede standardul european de 1 loc la 10.000 locuitori;

➡ Crearea de servicii de terapie şi schimbare comportamentală acordate agresorilor.

Utilizarea conceptelor moderne de asistenţă socială:

• Aplicarea principiului acordării priorităţii prevenției şi a susţinerii serviciilor la domiciliu în cazul situaţiilor potenţiale de abandon, a serviciilor pentru persoane dependente;

• Reducerea numărului de beneficiari de prestaţii financiare directe şi creșterea numărului beneficiarilor de servicii sociale, urmărindu-se creşterea gradului de securitate socială, dar și a responsabilității individuale;

• Promovarea parteneriatului cu furnizorii de servicii sociale şi contractarea acelor servicii sociale dificil de dezvoltat de administraţia locală;

• Întărirea rolului serviciilor publice locale de asistenţă socială de a stabili şi promova strategii de dezvoltare socială locală, de administrator de servicii sociale, respectiv de furnizor de servicii sociale care, prin gradul lor de complexitate, prin costuri sau prin dificultățile de funcționare, depășesc posibilitățile furnizorilor privați sau nu sunt interesante pentru aceștia;

• Politici coordonate de integrare a persoanelor de etnie rromă;

• Elaborarea de mecanisme instituţionale flexibile de identificare, evaluare, conlucrare şi intervenţie pentru cazurile de risc social, inclusiv prin utilizarea serviciilor mobile tip caravană socială pentru acordarea de servicii sanitare, masă caldă și informare asupra drepturilor proprii în comunitățile defavorizate, acordând prioritate copiiilor, vârstnicilor și femeilor;

• Recunoașterea importanței sociale a profesiilor cu impact social: *medici, cadre didactice, asistenţi sociali, psihologi, terapeuți şi consilieri vocaţionali şi valorizarea activităţii acestora în condiţii de salarizare şi alte drepturi asemănătoare salariaţilor din sistemul penitenciar;*

• *Corelarea politicilor de ocupare şi formare profesională alternativă* pentru persoane provenind din grupurile vulnerabile cu piaţa muncii şi acordarea de stimulente financiare angajatorilor şi deduceri fiscale donorilor care finanţează programe de incluziune socială.